

5000

20

BIBLIOTECA DE LOYOLA

Sala H Estante 2 Plúteo 3

SENTENTIAE

VETERVM POETARVM,
per ~~Christoph. Martini~~ in locos
communes digesta, ac tandem post
authoris supremam manum, mul-
tum aucta ac locupletata.

AVRELII PRVDENTII
in explicatione noui & veteris
instrumenti.

GRÆCORVM QVO-
rundam sententiarum singulis versibus
Latini reddita.

ANTONII MANCINELLI
De Poëtica virtute Libellus.

~~Libellus~~ Cum Indice.

PARISIIS,

Apud Benedictum Preuost, in Claue
Brunello, via Frementella,
sub Stella aurea.

1554.

Sum. Luc. Tordani

nus sibi pollicentur plerique mul-
 ti, opinionem perpetuò & reti-
 neamus, & augeamus. Nam cum
 vita sit brevis ex Hippocrate, ars
 verò longissima, cuique non licet,
 vel etiam ob librorum penuriam,
 celeriter fluentis temporis iactu-
 ram, vel priuata negotia negata
 occasione, illud immensum Poë-
 tarum pelagus à carceribus ad
 metas emetiri. Sententias igitur è
 probatissimis poëtis grauiore à
~~ante~~ hunc diem
 non fraudanda laude congestas,
 nunc multo labore & iudicio ve-
 lut è mediis sentibus flosculos,
 multò plures selectas ea ratione
 & methodo emittimus, vt si quā-
 do opus fuerit, primo occurfu,
 & citra tædiosæ lectionis mole-
 stiam occurrant. Has autem in
 communes locos lōgè quàm an-

tea facilius, à nōnullis factum est,
 digerere censuimus. Nempe, vt
 quæcunque de virtute, vitio, & cæ-
 teris eiusdem farinae locis, ab iis-
 dem poëtis scripta sunt, vno & eo-
 dem recondita in promptu repe-
 rias. Verum quæ aliter habet, in-
 epta est & confusa huiusmodi
 sententiarum commixtio: quæ
 aliud quàm portenta illa poëscos
 Horatianæ referræ videtur nihil.
 Quid porrò aut iucundius, aut fa-
 cilius ædificaturo homini, quàm
 si lapides lapidibus, gypsum gyp-
 so, ligna lignis coniuncta, & singu-
 la, singulis promptuariis adeo bel-
 lè reposita, vt operi accinctus si-
 gillatim necessaria sumat? Quid
 plura? Domestica exempla nobis
 hac in re satisfaciunt. Nōne in
 arte Typographiæ ex debita sin-
 gulorum characterum singulis lo-

EPISTOLA.

cellis collocacione concinna & venusta exsurgit cōstructio? Et quòd diligentius & fidelius ordine hoc sunt digesti, ed castius & emaculatus prælo expressa in publicum prodeunt? Hunc igitur laborem nostrum, Lector optime, tui cōmodi gratia sumptum, pro tua humanitate æqui bonique consulto. Vale.

INDEX LOCORUM COMMUNIŪ QUI
hoc libello continentur.

A

Bstinetia ciborum	
fol.	48
Acedia	156
Adhortatio	44
Aduersa interdum prodesse	78
Adulterium	8
Aemulatio	28
Actas	116
Actas aurea, argētea, ahenea, ferrea	127
Actas virilis	22.117
Actates animantium	128
Actates hominum	117.127

INDEX.

Aetatum discrimina	117
Aeuum	117
Ahenea aetas	117
Aleam fugiendam	159
Amans & amator	54.140
Ambitio	105
Amicitia	79
Amicus	79.147
Amici vitia noscēda, non odio prosequenda	80
Amisforum desiderium	125
Amor	49
Amor pudicus	53
Animantium aetates	128
Animas immortales esse	157
Animus	15.148
Anni quatuor tēpestates	20.126
Argentea aetas	127
Arrogantia	105
Ars	146

INDEX.

Artes humanæ & liberales	24.
42.	
Artium bonarum studium	26
Asperitas	102
Assentatio	83
Assiduitas	44
Attentio	145
Auaritia	8.89.145.155
Auaritiæ sedes	40
Audacia	107.146
Aurea aetas	127
Authorum bonorum lectio	25
Auxilium	137

B

Beatus	129. ciúsque vita,
14	
Beatorum locus	158
Bellum	82
Beneficentia	85

INDEX.

Bestiarum & hominum discrimen	19.23
Blasphemia	153
Bona liberorum	33
Bonus vir	12.129.136
Bonum	4

C

Antibus non credendum.	157
Carmina immortalia	30
Casta placere Deo & superis.	153
Casus	78
in Causidicos	85
Celeritas	109
Cerberus	6
Charontis descriptio & officiū,	
ibidem.	
CHRISTI descriptio	130
CHRISTVM venisse è cœlo &c	

INDEX.

virginem.	153
Ciborum abstinentia	48
Ciues	124
Clementia	102
non Cogitanda scelera	159
Concordia	82
non Concupiscenda nupta	154
Coniugium	124
Conscia mens recti & mali	16
Conscientia	146
Consilium	137
Consolatio	109
Consuetudo	5.67
Contagio	123
Contentio	82
Continentia	47.140
Crimina celari non posse	17
Cultum honestum fore	159
Cura	46
Curiositas	145

INDEX.

D

- D**esperatio 109
Deus, & deorum potestas
69. 141.
Deus non spernendus 152
à Dei cultu quare mortalium
quidam abhorrent 160
Deo casta placere 153
Deo displicere impium 158
à Deo quid orandum ibid.
Deum colendum esse 152
Deū esse omnibus æquum 152
Deum esse qui cūcta regat, in-
dicant creaturæ 72
Deum gaudere fide 152
Deum esse vbique 152
Deum gaudere sola etiam vo-
luntate. ibid.
Deum vnum esse patrē omni-
potentem, creatorem coeli &

INDEX.

terræ

ibid.

- Dei ira quid possit 158
Dij quibus rebus colendi 71
à Diis quæ petenda 69
erga Deos impietas 8
Die sacro orandum 153
Discipulorum officiū erga præ-
ceptores 38
Discordia 11. 82
Dissimulatio 84
Diuitiæ 87
Doctrina 144
Dolor acuit ingenium 101
E
Ebrietas 47. 142
Educationis vis 34
Egestas 11
Elementa 125
ex Elementis constare mun-
dum 18

Elegantia morum	60
Eloquentia & eius vis	29
Elyſij campi descriptio	9
Elyſiorum incolæ qui	ibid.
Exemplorum vis	36
Exitus	114
Experientia	28

F

Fama	111
Fama bona	110
Fames	48.142
Fastus	60
Fatum	72
Ferrea ætas	127
Festa luce non eſſe vendendum emendúmve	157
Fides	81.145
Fides inter amicos ſeruanda.	81.153.

Fides hoſti ſeruanda	81
Fide Deum gaudere	152
Fœlicitas	140
ex Fonte hauriri aquas dulcio- res	125
Forma	121
Fortitudo	106
Fortuna & eius incôſtantia	75.
	146
Fortuna ſecunda	78
ſuæ quiſque Fortunæ faber. ib.	
Fraus	8
non Fur eris	154
Futurum	142

G

Garrulitas	84
Gaudium	108
Gloria	112.139
Gloria yana	155

INDEX.

in Gratiā reditus 82

Gula 156

H

Historiarum vsus 42

Homo Dei imago 19

Hominis excellentia 18

Hominis fragilitas 19

Hominis ingenium & indu-

stria 23.24

Hominum ætates 117.127

Hominum dona varia 18

Hominum & bestiarum discri-

men 19.23

Hominum malignitas 17

Hominum misera vita 19

Hominum natura.23.corrupta

37

Honor 112.146

Hortatio 144

Hospitalitas 87

INDEX.

Hospites 143

Hosti fides seruanda 81

Humanæ artes 24

Humanæ naturæ excellentia.4

Humani ingenij diuersitas. 18

Humanitatis studium 151

Humanum genus quale 3

I

Iactantia 105

Imperium 66

Impetus 103

Impietas erga deos 8

Impietas erga parentes ibid.

Impium displicere deo 158

Impiorum supplicia 8

Impiis cur beneficit 72

Improbi 145

Improbi coercendi 15

Industria 148

Industria hominis	23
Infamia	112
Inferorum descriptio	6
Inferorum monstra	ibid.
Inferorum portæ decem	10
apud Inferos manium varius situs	7
Infernales fluuij	10
Infernum esse malorum poenā	157
Infortunium	140
Ingenium hominis	24
Ingenij humani diuersitas	18
Ingenij monimenta, immorta- lia	30
Ingenia acunt dolor & pau- pertas	101
Ingratitudo	86
Ingratus	ibid.
Ingrata memoria	137

Inimicitia	80
Iniuria	146
Insuperata	109
Integer	129
Inuidia	104. 147. 156
Ira	60. 102. 156
Iraæ fedes	39
Ira Dei quid possit	158
Iracundia	102. 143
Iudex	85
Iudices iniqui	ibid.
Iudicium	142
non Iurādum vanè per Deum	153
Ius	63
Iusiurandum	143
Iustitia	63
Iustitia diuina	142
Iustus	63. 129. 139
Iuuentus	22. 117. 143

INDEX.

L

Labor	44
Læsus semel timet & cauet	
125	
Laus	112.140
Leges	43.143
Lethum	72
Liber quis	40
Liberalitas	85
Liberi	144
Liberorum bona	33
Liberorum officium erga parentes	34
Licentia	34.40.43
Liur	11.103
Lucrum	91.141
Luxuria	155
Luxus	56

INDEX.

M

Malefacta non esse publica	159
Manium varius situs apud inferos	7
Mathematicorū encomiū.	124
Medici	141
Medicina	123
Mediocritas	95
Memoria	44
Memoria ingrata	137
Mendacium	148
Mens	15
Mens conscia mali	16
Mens recti conscia	ibid
Menses	126
Meretrix	55
Misericordia	23
Metus	107
Μηρόκορμος	19

INDEX.

Minos, & eius munus	7
Miseria	107
Moderatio	103.143
Modus	94
non Mœcus eris	154
Mœror	142
Mora	110
Mores	67
Mors	20.73.141
post Mortem puniri qui non purgarint scelus	158
Morū elegantia & ciuilitas	60
Mulier	56.138
Mulier bona	57
Mulier dotata	59
Mulier mala	58
Munditia	60
Mundū ex elemētis cōstare	18
Munerum corruptela	93
Musarum inuenta	128

INDEX.

Musarum studium	126
Mutari omnia	20
Mutuum	148
N	
Natales	68
Natali die sacro & orandū & sacrificandum	153
Natura	148
Natura hominum corrupta	37
Naturæ humanæ excellentia	4
Necessitas	136
Negligentiam obesse	122
Nobilis	140
Nobilitas vera	68
Nosce teipsum	62
Noua	122
Nouerca	143
Nupta non concupiscenda	154
Nupti	138

O	
Oblivio	43

INDEX.

Obsequium	102
Obtrectatio	84
Occasio	122
Occisor non eris	154
Occulta	142
Odium	105.140
Officij meminisse accipietem, dantem obliuisci decet	86
Opes	87.128.145
Orandum die sacro	153
Orandum quid à Deo	158
Oratio	142
Otium bonum	46
Otium ignauum	45
P	
Aedagogia	120
Paradisum, seu beatorum lo- cum inueniri	158
Parentes	138
Parentes honorandi	154

INDEX.

erga Parentes liberorum offi- cium	34
erga Parentes impietas	8
Parfimonia	93
malè Parta	92
Patientia	106
Patria	67
Pauper	93
Paupertas	94.144
Paupertas ingenium acuit	101
Pax	60.83
Peccandi volutatem pro crimi- ne haberi	157
Peccanti non præstandum ob- sequium	15
Peccatum	136
Pecunia	87
Periurium	8.85
Philautia	5.105
Philosophiæ vis & vsus	24

INDEX.

Pietas	140
Pœna	66
Pœnitentia.	143. 157
Pœnitentiæ & occasionis simu lachrum	123
Pœtarum excellentiæ.	32
Pœtarum laus	150
Populus	139
Potentia exposita malis	100
Præcepta	33
Præda	91
Præsentia fastidiri	22
Preces	140
Preces agendæ	156
Principis institutio	39
Principis officium	42
Principum vitia conspicua	43
Præcipitatio	109
Principium	114
Proditio	8

INDEX.

Prometheus	11
Promissa	125
Prudentia	148
Publicanda non esse malefacta	159
Pudicitia	106
Pudicus amor	33
Pudor	105
Puerile studium	26
Pueritia	22. 117
Pulchritudo	141
qui non Purgarint scelus post mortem puniri	158

Q Vales esse oporteat 159
Quies 113

R Atio 39
Regnum 65
Rex 64. 137

INDEX.

Rhadamanthus	7
Risus	138
Rusticæ vitæ encomium	98
S	
Abbatia sanctifices	153
Sacra non tangenda à profanis	159
Sacrificandum die sacro	153
Sanitas	146
Sapere	62
Sapere alieno periculo	ibidem
Sapiens	ibidem
Sapientia	61
Scelestus	15
Scelus	14
Scelera non cogitanda	159
Seditio	8
Senectus	22.117.138
Senes venerandi.	119
Serui	129.139

Seruorum imperium.	129
Signa cœlestia	126
Silentium	146
Similis simili gaudet	80
Simulatio	84
Sisiphus	11
Sobrietas	48
Somnus	112.146
Sors	92
Sorte sua nemo cōtēntus	ibidē
Spes	108.140
Stellæ	126
Studium humanitatis	151
Studium Musarum & artium bonarum	26
Studium puerile	ibidem
Studio suo quisq; delectatur	80
Stultitia	62
Stylus	28
Superbia	146.155

INDEX.

Superi quibus rebus colēdi. 71

T

Aciturnitas 84

Temeritas 107

Tempus 114. 141. 148

Tempus edax rerum 114

Tempus spectandum 122

Tempus volatile 3

Testes 85

Testis iniquus ne sis 154

Timor 107

Tisiphone 7

Tolerantia 147

Tyrannis 11. 40. 64

V

Enena non danda 159

Veritas 84. 136

Versus molles legere non esse

facinus 159

INDEX.

Vetera, & vetustate quādā cō-
mendari 122

Via 28

Vicinitas 123

Vindicta 107

Vindictā quāri nō debere 157

Vinum 47

Supra vires nihil 44

Virilis ætas 22. 117

Virtus 1. 39. 136

Virtutis & voluptatis descri-

prio 2

Vis 64. Vita 137. 141

Vita hominum misera 19

Vitæ rusticæ encomium 98

Vitium 5

Vitia pro virtutibus ibidem

Vitia aliorum facili cerni, no-

stra non item ibidem

Ad vitia facilis aditus ibidem

Vituperium	148
Voluntas	101
Voluntatem peccādi pro crimi ne haberi	157
Voluntate sola Deū etiam gau dere	152
Voluptas	46. 141
Voluptatis & virtutis descri ptio	2
Vota agenda	156
Vrbs munita quæ	125
Vsu omnia consumi	122
Vsum rerum prodesse ibidem	
Vulgi stultum iudicium.	169

FINIS.

SENTENTIAE

VETERVM POETARVM

per locos communes digestæ.

VIRTVS.

Itus est vitium fugere: & sa Hora. lib.
pientia prima, 1. epist.

Stultitia caruisse.

Virtus est medium vitiorum, Idē ibidē.
& vtrique redactum.

Vilius argentum est auro, virtutibus aurum. Idē eo lib.

Iudice te mercede caret, per seque petenda est, Ouid. li. 2.

Externis virtus incommutata bonis. de Ponto.

Ipsa quidē virtus sibi met pulcherrima merces: Sil. It. l. 13.

Virtus premium est optimum, virtus omnibus Plaut. in

Rebus anteit profecto, libertas, salus, vita, Amphit.

Res, parentes, patria, & prognati tutantur, ser
uantur.

Virtus omnia in se habet, omnia adsunt bona,
quem penes est virtus.

Iuuenat.

Quis enim virtutem amplectitur ipsam, Saty. 19.

Premia si tollas? Ouid. li. 1.

Difficile est, fateor, sed tendit in ardua vir-
tus. de Ponto.

Idē Met. 14.

Inuisa virtuti nulla est via.

Clau. in cō

Ipsa quidem virtus pretium sibi solique latē
sulat, Mā-

Fortuna secunda nitet, nec fasibus vllis
lij. Theod.

VETERVM POETARVM

Erigitur plausu peti clarescere vulgi,
Nil opis externae cupiens, nil indiga laudis.
Diuitiis animosa suis, immotaque cunctis
Casibus, ex alta mortalia despicit arce:
Hanc tamen inuitam blandè vestigat. & vltro

Ambit honor, docuit totiens à rure profectus

Ouid. 1. de Lictor, & in mediis consul quaesitus aratris.

Ponto. Sed probitas magnos, ingeniumque facit.

VIRGILIUS, aut quisquis est autor,

DE LITERA Pytag. Y,

Litera Pytagorae discrimine secta bicorni,
Humane vitae speciem preferre videtur.

Nam via virtutis dextris petit ardua callem,
Difficillèmq; aditum primum spectantibus offert:

Sed requiem praebet fessis in vertice summo.
Molle ostendit iter via lata, sed vltima meta
Praecipitat captos, voluitque per ardua saxa,
Quisquis enim duos casus virtutis amore
Vicerit, ille sibi laudemque decusque parabit.
At qui desudiam, luxumque sequetur inertem,
Dum fugit oppositos incauta mente labores,
Turpis, inopsque simul, miserabile transiget
aevum.

Sil. lib. 4. Explorans aduersa viros, perque aspera duro
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo,

Pan

SENTENTIAE.

2

Paulum sepulta distat inertia
Celata virtus.

Nunquam Stygias fertur ad umbras
Incluta virtus.

Virtutis est domare, quae cuncti pauent.

Non est, ut putas, virtus, pater,

Timere vitam, sed malis ingentibus

Obstare, nec se vertere, ac retro dare.

Nunquam potest non esse virtuti locus.

Tendit in ardua virtus.

Insani sapiens nomen feret, equis iniqui,

Vltra quam satis est, virtutem si petat ipsam.

Tota licet veteres exornent undique caere

Atria, nobilitas, sola est, atque vnica virtus.

Semita certe

Tranquilla per virtutem patet vnica vite.

Crenit in aduersis virtus.

Facile sibi facunditatem virtus arguta inuenit.

Virtus futile nomen,

Non decoris adsunt patiendo tempora leti.

Virtute decet, non sanguine niti.

Magnanima, inuidia, virtus caret.

Qui per virtutem peritat, non pot' interit.

Probitas laudatur, & alget.

Virtus repulse, nescia sordidae

Intaminatis fulget honoribus,

Nec sumit, aut ponit secures,

Arbitrio popularis cura.

Horat. 4.

Carm.

Senec. in

Her. Oeth.

Id. v. H. fu.

Idem in

Thebaid.

Idem in Me.

O. 2. de Pö.

Hor. epist.

6. lib. 1.

Idem Sat. 8.

Idem Sat.

19.

Lucan. li. 3

Plau. i. Tr.

Sil. lib. 9.

Clau. i. En.

Sil. lib. 15.

Plau. i. Ca.

Iun. Sa. 1.

Horat. lib.

3. Carm.

VETERVM POETARVM.

Virtus recludens immeritis mori
Caelum, negata tendit iter via,
Cæcisque vulgares, & vdam
Spernit humum, fugiente penna.

Horat. lib. Dos est magna parentum

3. Can. Virtus, & metuens alterius viri
Certo federe castitas,

Et peccare nefas, aut pretium est mori.

Lucas. li. 9. Serpens, sitis, ador arene,

Dulcia virtuti, gaudet patientia duris,

Latius est, quoties magno sibi cõstat honestum.

DESCRIPTIO VOLVPTA-

tis & virtutis, ex Xenophonte sumpta,
per Silium Italicum ab Hercule in
Scipionem translata.

L I B. X I.

HAs lauri residens iuuenis viridante sub
vmbra,

Aedibus extremis voluebat pectore curas,

Cum subito assisunt dextra, lanãque per auris

Allapsæ haud paulum mortali maior imago,

Voluptas. Hinc virtus, illinc Virtuti inimica Voluptas:

Altera achemenium spirabat vertice odorem,

Ambrosias diffusa comas, & veste resurgens,

Ostrum qua fuluo Tyrium suffuderat auro,

Fronte decor quæsitus acu, lasciuiaque crebras

Ancipiti motu iaciebant lumina flammæ.

Aterius

SENTENTIAE.

3

Alterius dispar habitus, frõs hirta, nec vnquã Virtus.

Composita mutata coma, stans vultus & ore,

Incessuque viro propior, lætisque pudoris,

Celsa humeros, niuea fulgebat flamine palle.

Ocupat inde prior promissis fissa Voluptas,

Quis furor hic non dignè puer consulere bello

Florem cui? Canne tibine grauiorque palude

Mæonius Stygia lacus excessere? Padusque?

Quem tãdem ad finem bellando fata laceßes?

Tunc etiam tentare paras Athlantia regna?

Sidoniasque domos? moneo, certare periclis

Desine, & armifone caput obieclare procelle,

Ni fugi hos ritus, virtus te seu a inebiet

Per medias volitare acies, mediosque per ignes.

Hæc patrè patruumque tuos, hæc prodiga, Pauli,

Hæc Decios Stygias Herebi detruisit ad vn-

das,

Du cineri tituli memorandaque nomina bustis

Prædedit, nec censure quid gesserint, vmbra.

At si me comitere puer, non limite duro

Iam tibi decurret concessi temporis atas,

Haud vnquam trepido abruptet buccina

sonnos,

Non glaciem Arctæan, non experire furentis

Ardorem Cancræ, nec mensas sæpe cruento

Gramine compositas, aberunt sitis aspera, &

haustus

Sub galea pulvis, partique timore labores.

a iij

Sed current, albisque dies, horaeque serena,
Et molli dabitur victu sperare senectam.

Quantas ipse Deus latos generauit in usus
Res hoc, plenique dedit bona gaudia dextra,
Atque idem exemplar lenis mortalibus cui
Imperturbata placidus tenet otia mente.

Illā ego sum, Anchise Veneram Simoēntis ad
rindas

Quae iunxi, generis vobis vnde aditus autor.
Illa ego sum, verti superum quae sepe parentē
Nūc aus in formā, nūc torua in cornua tauri.

Tempus
volatile. Huc aduerte aures, currit mortalibus aenum,
Nec nasci bis posse datur, fugit hora, rapitque
Tartareus torrens, ac secū ferre sub umbras,
Si qua animo placuere, negat: quis luce su-
prema

Dimisisse meas sero non ingemit horas?
Postquam conticuit, finisque est addita dictis,
Tūc virtus, quā nūc iuuenē florētibus inquit,
Pellicis in fraudes, amī riteque tenebras?
Cui ratio & magnae caelestia semina memis
Munere sunt concessa deūm: mortalibus alti

Genus hu-
manum. Quantum calicula, tantūdem animalibus isti
manum. Præcluit cunctis, tribuit nāque ipsa minores
quale sit. Hos teris natura deos: sed fadere certo,
Degeneres tenebris animas dānauit Auernis.
At quēis etherei seruatur semitis ortus.
Caeli porta patet: referā quid cuncto domūtem

Amphi=

Amphitryonidē? quid, cui post Seras & Indos
Captiuo Liber cū signa referret ab Euro,
Caucasae currum duxere per oppida Tigres?
Quid suspiratos magno in discrimine nautis
Lēdaos referā fratres: vestrumque Quirinum?
Nōne vides hoīem vt celso ad sidera vultus

Sustulerit Deus? ac sublimia finxerit ora? Humanæ
Cū pecudes, volucrumque genus formāsq; ferarū natura
Segnē atq; obscenā passim strauisset in aluā. excellētia.

Ad laudes genitum capiat si munera diuūm,
Felix ad laudes hominū genus, hoc age paulū
Aspice, ne longē repetam modo Roma minūti
Impar fidene contentāque crescere Asylo

Quo sese extulerit dextris, idem aspice latē.
Florentes quondā luxus quas verterit vrbes.
Quippe nec ira deū tantū, nec tela, nec hostes,
Quantū sola nocēs animis illapsa Voluptas.
Ebrietas tibi fida comes, tibi luxur, & atris
Circa te semper volitans infamia pennis.

Mecū honor & laudes, & lato gloria vultu,
Et Deus, & niueis victoria concolor alis.
Me cinctus lauro perducit ad astra triūphus.
Casta mihi domus, & celsa stat colle Penates.

Ardua saxoso perducit semita cliuo
Aspera principio, nec enī mihi fallere mos est.
Prosequitur labor, adnitendū intrare volenti,
Nec bona cōscendunt quae fors infida dedisset,
Atque eadē rapuisse valet, mox celsus ab alto

a iiii

VETERVM POETARVM

Intra te cernes hominum genus, omnia contra
Experientia manet, qui spodet blada Voluptas,
Stamine proiectus duro patiere sub astra
Insomnes noctes, frigusque famemq; domabis.
Idem iustitia cultor, quaecunque capeffes
Testes factorum stare arbitrare diuos.

Tunc quoties patriae rerumq; pericula poscet,
Arma feres primus, primus te in mœnia tolles
Hostica, nec ferro mentem vincere, nec auro.
Hinc tibi non Tyrio ritiatas murice vestes,
Nec donum deforme viro fragrantis amomi,
Sed dabo, qui vestris seu nunc Marte fatigat
Imperium superare manus, laurumque superbam
In gremio Iouis excisis deponere Pœnis.

Sil. lib. 3. Blandoque veneno
Desidia Virtus paulatim enicta senescit.

BONVM.

Plaut. in Fortiter malum qui patitur, idem post pati-
Aulul. tur bonum.

Idem Cap. Tu denique omnes nostra intelligimus bona,
Cum qua in potestate habuimus, ea amissimus.

Et paulo Proximum quod sit bono, quodque a malo lon-
post. gissimè,

Id volo.

Idem in Cur. Nulli est homini perpetuum bonum:
Iam huic voluptati hoc adiumentum odium est.

Terent. in Quid reliqui est, quin habeat quæ quidem in
Heaut. homine dicuntur bona?

Parent-

SENTENTIAE.

5

Parentes, patriam incolamen, amicos, genus,
cognatos, diuitias.

Atque hæc perinde sunt, ut illius animus, qui
ea possidet

Qui vti scit, ei bona: illi qui non vtitur rectè
mala.

Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi, Iuuenal.

Iustitiaq; tenax, sacris dictisque mereris. Saty. 8.

Sola perpetuo manent Seneca

Subiecta nulli, mentis atque animi bona. tragœd. 9.

VITIUM.

Nemo sine vitio.

Nam vitis nemo sine nascitur, optimus ille est Hora. lib. 1

Qui minimis vgetur. ferm.

Auriculas asini quis non habet? Pers. Sat. 1.

Vnicuique dedit vitium natura creato. Prop. lib. 2

Nemo ex omni Horat.

Parte beatus.

Sed quia cæcus inest vitii amor, omne futurum Clau. li. 2.

Despicitur, suadentq; breuè præsentia fructus, in Entro.

Et ruit in vitium damni secunda libido.

Andax omnia perpeti Horat. li. 1

Gens humana ruit per vitium nefas, Car. ode 3.

ALIORVM VITIA FACILE

cerni, nostra non item.

Suus cuique attributus est error, Catullus.

Sed non videmus mantice quid in tergo est.

Ut nemo in sese tentat descendere, nemo Pers. Sat. 4

At precedenti spectatur mantica tergo.

Hor. lib. 1. Menius absentem Meniu cum carperet, heus tu
Ser. Sat. 3. Quidam ait, ignoras te: an ut ignotum da-
re nobis

Verba putas? egomet mi ignosco, Menius
inquit.

Philantia Stultus improbus hic amicus est, dignisque
notari,

Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitium tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at
tibi contra

Euenit, inquirant vitia ut tua rursus & illi.
Denique te ipsum

Cōsuetudo. Cōcute, num qua vitiorum insecuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala: nāque
Neglectis vrenda felix imascitur agris.

Pitt. Mit. Ignoscas aliis multum, nihil tibi.
Terent. in Itāne cōparatū esse hominū naturam omnium.
Heaut. Aliena melius ut videant, & inducent quam
sua?

Iuu. Sat. 2. Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.
VITIA PRO VIRTUTIBVS.

Iuuenā. Fallit enim vitium specie virtutis & umbra,
Saty. 14. Cum sit triste habitus, vultusque & veste seuerum,
Ouid. li. 1. Et mala sunt vicina bonis, errore sub illo,
de remed. Pro vitio virtus crimina sepe tulit.

Hor. in ar. Decipimur specie recti.

tepoet.

Ad

AD VITIA FACILIS ADI-
tus, reditus difficilis.

Facilis descensus Avernus.

Virg. li. 6.

Noctes atque dies patet atri ianua Diis.

Sed reuocare gradus, supasque enadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est, paucis quos equus a-
mauit

Iuppiter, aut ardens enexit ad aethera virtus.

DESCRIPTIO INFERORVM.

Vestibulum antea ipsum, primisque in faucibus Orci Virg. li. 6.

Luctus, & vltices posuere cubilia curae, Aeneid.

Pallentesque, habitant morbi, tristisque senectus,

Et metus, & maleuada fames, & turpis ege-
stas,

(Terribiles visu formae) lethumque, laborumque,
Tum consanguineus lethi sapor, & mala mentis
Gaudia, mortiferumque, aduerso in limine bellum,
Ferreique Eumenidum thalami, et discordia demens
Viperum crinem vitium innexa cruentus.

In medio ramos annosque brachia pandit
Vlmus opaca, ingens, quam sedē somnia vulgo
Vana tenere ferunt, foliisque sub omibus haerēt:
Multaque praeterea variarum monstra ferarū.

Cetauri in foribus stabulas, Scyllaeque bifformes Quae mon-
Et centum geminus Briareus, ac bellua Lerna strata sunt a-
Horredum stridens flammisque armata Chimera, pud infes-
Gorgones, Harpyidaeque, & forma tricompos res.
in umbra:

Hic via tartarei quæ fert Acherontis ad undas,
Turbidus hic cæno, vastaq; voragine gurgēs
Aestuat, atque omnem Coccyto cruciat arenā.

Charontis Portitor has horrendus aquas, & flumina
descriptio seruat

& officium. Terribili squalore Charon, cui plurima mento
Canities inculta iacet, stant lumina flamma,
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus:
Ipse ratem conto subigit, velisque ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba
Iam senior, sed cruda Deo, viridisq; senectus.
Huc omnis turba ad ripas effusa tuebat,
Matres atque viri, defunctæque corpora vita
Magnanimum herou, pueri, imupteq; puella,
Impositiq; rogis iuuenes ante ora parentum:
Quam multa in Syluis autūni frigore primo
Lapsa cadū folia, aut ad terrā gurgite ab alto
Quam multa glomerantur aures, ubi frigidus
annus

Trās pontum fugat, & terris immittit apricis.
Stabant orantes, primi transmittere cursum,
Tēdebantque manus ripæ ulterius amore:
Nauita sed tristis nunc hos, nunc accipit illos,
Ast alios longè summos arcet arena.

Cerberus. Cerberus hæc ingens latratu regna trisauici
persona, aduerso recubans immanis in antro:
Cui rates horrere videns iam colla colubris
Melle soporata, & medicatis fangibus offam

Obiicit: ille fame rabida tria guttura pādens,
Corripit obiectā, atq; immania terga resolut
Fusus humi, totōque ingens extenditur antro.
Occupat Aeneas adiutū, custode sepulto,
Euaditque celer ripam irremediabilis undæ.

Continuū audite voces, vagitus & ingens, Maniū a
Infantumque animæ stentes in limine primo: pud infē =
Quos dulcis vitæ exortes, & ab vberē raptos ros variū
Abstulit atra dies, & funere misit acerbo, suū & lo =
Hos iuxta falso damnati crimine mortis. cū descri =
Nec verò hæc sine sorte date, sine iudice sedes: bit.
Questor Minos vnam mouet, ille silentum Minos &
Cōciliūque vocat, vitāq; & crimina discit, eius mu =
Proxima deinde tenent mæsti loca qui sibi le = nus.
thum

Insontes perperere manu, lucēque perosi,
Proiecere animas: quam vellet ethere in alto
Nunc & pauperiē, & duros perferre labores!
Fata obstant, tristiq; palus inamabilis undā
Alligat, & nouies Styx interfusa cōrret.
Nec proci hinc partem fusi monstrantur in
omnem

Lugentes campi: Sic illos nomine dicunt.
Hic quos durus amor crudeli tæbe peredit,
Secreti cadant calles, & myrtea circum
Sylua tegit: curā nō ipsa in morte relinquit,
His Phædræ, Procrinque locis, mæstūque
Eriphilem

VETERVM POETARVM.

*Crudelis nati monstrantem vulnera, cernit,¹
Euaëque & Pasiphaë: his Laodamia
It comes: & inuenis quondam nunc femina
Ceneus*

*Rursus & in veterem fato reuoluta figuram:
Respicit Aeneas subito, & sub rupe sinistra
Mœnia lata videt, triplici circumdata muro,
Que rapidus flammis ambit torrensibus amnis
Tartareus Phlegeton, torquetq; sonantia saxa.
Porta aduersa ingens solidoque adamante co-
lumne:*

*Vis ut nulla virum, non ipsi exscindere ferro
Calicole valeant: stat ferrea turris ad auras
Tisiphonēque sedens palla succincta cruenta,
Vestibulum infornis: seruat noctesq; diesque.
Hinc exaudiri gemitus, & seu sonare
Verbera, tum stridor ferri, tractēque catene.*

*Rhadamā Gnosius hec Rhadamanibus habet durissima
ihus.*

*regna,
Castigatque, auditque dolos, subigitq; sateri
Que quis apud superos, furto letatus inani,
Distulit in seram commissa piacula mortem.*

*Tisiphene, Continuo fontis vltix accincta flagello
Tisiphone quatit insultans, torosque sinistra
Intetas angues vocat agmina seuæ sororum.
Tum demum horrisono stridentes cardine sacre
Panduntur portæ: cernis custodia qualis
Vestibulo sedeat, facies quæ limina seruet?*

Quina

SENTENTIAE.

8

*Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.
Senior intus habet sedem: tum tartarus ipse
Bis patet in præceps tantum, tenditque sub
rmbas,*

*Quātus ad ætherium cœli suspectus olympū. Impietas
Hic genus antiquum terre, Titania pubes, erga deos.
Fulmine deiecti fundo voluuntur in imo:*

*Hic & Aloidæ geminos, immania vidi
Corpora, qui manibus magnū rescindere cœlū
Aggressi, superisq; Iouem detrudere regnis.*

*Vidi & crudeles dantem Salmonæa pœnas,
Dū flāmas Iouis, & sonitus imitatur olympi:
Quatuor hic inuictus equis, et lāpada quassīs*

*Per Graiū populos, mediæq; per Eliidæ urbem,
Ibat euans, diuinūque sibi poscebat honorem
Demens, qui nymbos & non imitabile fulmē*

*Ærē, & cornipe dū cursu simularat equorum.
At pater omnipotens densa inter nūbila telum
Contorsit, non ille facies, nec fumæa tedīs*

*Lumina, præcipitq; immani turbine adegit.
Nec nō & Tityon terre omniparentis alumnū
Cernere erat, per tota noxem cui iūgera corpus*

*Porrigitur: rostroque immanis vultur adunco
Immortale iecur tundens, sacundāque pœnis
Viscera, rimaturque epulis, habitāque sub alto*

*Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis.
Quid memorem Lapithas, Ixiona, Piræ
thouūque?*

VETERVM POETARVM

Quos super atra silex iam iam lapsura, cadentique

Imminet asinilis: lucent genalibus altis
Aurea fulcra thoris, epulaeque ante ora parata.
Regifico luxu: furiarum maxima iuxta
Accubant, & manibus prohibet contingere membra sua.

Exurgitque faciem attollens, atque intonat ore.
Hic quibus inuisi fratres, diu vita manebat,

Impietas Pulsatusve parens, & fraus innoxia clienti,
erga patrem Aut qui diuitiis soli incubuere repertis:

tes. Nec partem posuere suis, quae maxima turbae

Auaritia ba est,
Adulterium. Quisque ob adulterium cessi, quique arma se-

Seditio. quanti
Periurium. Impia, nec veriti dominorum fallere dexteras,

Inclusi poenam expectant, neque quere doceri,
Quam poenam, aut quae forma viros, fortunam-

Causis super ve misisti:
placia sub Saxum ingens voluunt alij, radiisque rotarum

inungit. Districte pendunt, sedet, aeternumque sedebit
Infelix Teseus, Phlegiasque miserrimus om-

nis
Admonet, & magna testatur voce per umbras,
Discite iustitiam moniti, & non temere diuos.

Proditio. Vendidit hic auro patriam, dominiūque po-

Fraus. tentem
Imposuit fixit leges pretio, atque refixit.

Hic

SENTENTIAE.

Hic thalamam inuasit nate, vetitosque hyme-
neos,

Ausi omnes immane nephas, ausoque potiti.
Non mihi si linguae centum sint ora, quae centum,
Ferrea vox, omneis seclerum comprehendere for-

ELYSII CAMPI DE-
SCRIPTIO.

His demum exactis, perfecto munere diu-
Deuenerunt locos letos, & amena virgata
Fortunatorum nemorum, sedesque beatas,
Largior hic campos ether & lumine vestit
Purpureo, solēque suum, sua sidera norunt.
Pars in gramineis exerceat membra palestris,
Contendunt ludo, & sulua luctantur arena:
Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina di-

cunt.
Nec non Treicius longa cum veste sacerdos,
Obloquitur numerum septem discrimina vocum:
Iamque eadem digitis, iam pectine pulsae, & turbo.
Hic genus antiquum Teucri, pulcherrima ples
Magnanimi heredes, nati melioribus annis
Illi &que, Assaracusque, & Troiae Dardanus
autor.

Arma procul currusque virum miratur inanes,
Stant terrae defixae hastae, passimque soluti
Per capos pascuntur equi, quae gratia currum,
Armorūque fuit virum, quae cura nitentes

Pascere equos, eadē sequitur tellure repostos.
 Conspicit ecce alios dextra, lænāque per herbā
 Vescentes, latūmq; ithoro Peana canentes,
 Inter odoratum lami nemus, vnde supernū
 Plurimus Eridani per syluā voluitur amnis:
 Hic manus ob patriā pugnādo vulnēra passi,
 Quique sacerdotes casti, dum vita manebat,
 Quique pij vates, & Phæbo digna locuti,
 Inuentas aut qui vitam excoluere per arteis,
 Quique sui memores alios fecere merendo:
 Omnibus his niuea cinguntur tempora vitæ.

Ouid. lib. Est via declinīs funesta nūbila taxo,

4. Met. Cuius ad infernas per muta silentia sedes
 Styx nebulas exhalat iners: vmbraeq; recentes
 Descendunt illac, simulacrāque functa sepul-
 chris.

Pallor, hyēmsque tenent latē loca senta: no-
 uique,

Qua sit iter manes Stygiam quod ducat ad
 urbem.

Ignorant, vbi sit nigri fera regia Ditis.

Mille capax aditus, & apertas vndiq; portas.

Urbs habet, vīq; fretū de tota flumina terra,

Sic omneis animas locus accipit ille: nec ulli

Exiguus populo est, turbāmq; accedere sentit:

Errat exāguēs sine corpore & osibus vmbra.

Parsq; foris celebrant, pars imi tecta tyranni,

Pars aliquas arteis antiquæ inutamina vitæ.

Exa

Exercent aliam partem sua pœna coërcet.

Viscera præbebat Tityus lanianda, nouēmq;

Iugeribus distractus erat. Tibi Tātale, nulle Idem in

Deprenduntur aque: quā que imminet, effu- Ibin.
 git arbor.

Aut petis, aut vrges ruiturū Sisyphæ saxum.

Voluitur Ixion, & se sequiturque, fugitque,

Molirique suis lethum patrelibus aufe

Assidue repetūt, quas perdāt, Belides vndas.

Hic tenebras agitant, volitatq; per vmbas Silius Ita

Innumeri quondam populi, domus omnibus licus li. 3

vna,

In medio vastum latē se tendit inane,

Huc quicquid terræ, quicquid freta, & igneus

æther

Nutrit primo mundi genitalis ab euo,

Mors cōmunis agit, descendūt cuncta, capītq;

Cāpus iners quantū interit, restātq; futurum. Decem in-

Cingunt regna decem porte, quarum vna res ferorum

ceptat

porta.

Belligeros dura gradiui sorte creatos.

Altera, qui leges posuere, atque inclyta iura

Gētibus, & primas fundarunt manibus vrbes.

Tertia ruricolos, Ceteris iusti sīma turba

Que venit ad manes, & fraudū ille saeuēno.

Exin qui lætas artes, vitæ que colende

Inuenire viam, nec de dignanda parenti

Carmina fuderunt Phæbo, sua limina seruāt.

b. ij.

5 Proxima quos venti, seuq; hausere procelle,
Naufraga porta rapit, sic illam nomine dicūt.

6 Finitima huic noxa grauido, & peccasse scē-
tenti

Vasta patet populo, pēnas Radamanthus in
ipso

Expetit introitu, mortēque exercet inaxem.

7 Septima fœmineis referatur porta catenis,
Liuentes ubi castra sonet Proserpina lucos.

8 Infantū hinc gregib⁹, versas ad funera thædas
Passim virginibus, turbæque in limine lucis
Est iter extinctæ, & vagitu ianua nota.

9 Tum seducta loco, & laxata lucida nocte.
Claustra mētē, quæ secreti per limitis umbram
Elysios ducunt campos, hic turba piorum,
Nec Stygio in regno cœli nec postea sub axe.
Verum ultra Oceanum sacro certamina fonti,
Leihæos potat latices obliuia mentis,

10 Extrema hinc, auro fulgens, iā lucis honorem
Sentit, & amoto splendet cœn hydere luna:
Hac anima cœlum repetunt, ac mille peractis
Obliuē Ditem redeunt in corpora lustris.
Has passim, nigrū pādens mors lurida rictum,
Itq; reditque vias, & portis omnibus errat.
Tū iacet in spatii sine corpore pigra vorago,
Limosique lacus latē exundantibus vrit

Fluuij in Ripas seu aquis Phlegētū, & turbine anheio
feruales. Flammariū resonās saxosa incendia torquet.

Parte

Parte alia torrens Cocytus sanguinis atri
Vorticibus furit, & spumanti gurgite fertur,
At magnis semper diuis, regique deorum
Iurati dignata palus, picis horrida riuo
Fumiferū voluit Styx inter sepulchra limum.
Tristior his Acheron sanie, crasque veneno
Aestuat, & gelidā eructās cū murmure arenā
Descendit nigra lentus per stagna palude
Hanc optat saniem non vno Cerberus ore,
Hæc & Thesiphones sunt pocula, & atra Me-
gera

Hic sinit, ac nullo rabies extinguitur haustu.
Vltimus erūpit lachrimarum fontibus amnis
Ante aulā, atq; aditus, & inexorabile limen,
Quarta cohors omni stabulant per auiā mōstro
Excubat, & manes permixto murmure terret
Luctus edax, maciēque malis comes addita
morbis.

Et mœror pastus fletu, et sine sanguine pallor,
Curæque, insidiæque, atque hinc queribunda
senectus,

Hinc angens vitæq; manu sua guttura Liuor, Linor.
Et deforme malum, ac sceleri pcliuis Egestas, Egestas.
Errōr; infido gressu, & Discordia gaudens Discordia.
Permiscere fretum cælo, sed & hostia Ditis
Centenis suetus Cræteus excludere palmis,
Et Sphynx virgineos rictus infecta crnore,
Scyllaq; Cætaurique truces, umbræq; Gigantum,

b iij

Cerberus hic ruptis peragrat cū Tartara vinculis
 Non ipsa Aleto, nec fata furore Megera
 Audet adire ferum, dum fractis mille catenis
 Viperea latrans circumligat ilia cauda,
 Dextera vasta comas, memoraſque brachia
 fundit

Taxus, Coccyi rigua frondosior vnda,
 Hic dire volucres, paſtusq; caduere vultur,
 Et multus bubo, ac sparſus Styx sanguine penīs
 Harpyiæq; fouet nidos, atque omnibus hæc
 Condense foliis, nutat ſtridoribus arbor.

Hæc inter formas coniunx lunonis Aetnæ
 Suggeſſu reſidens cognoscit crimina regum,
 Stant vincti, ſeròque piget ſub indice culpe.

Tyrannis. Circū erras furie, pœnarūque omnis imago,
 Quam vellet nunquā ſceptis fulſiſſe ſuperbul
 Inſultant duro imperio, non digna nec aqua
 Ad ſuperos paſſi manes, quæq; ante proſari
 Non licitū viuis, tandem permiſſa querūtur.

Proetus. Tunc alius ſævis religatur rupe catenis.
 Iphæus. Aſt alius ſubigit ſaxum, perq; ardua montis
 Sifyphus. Vipereo domat hūc æterna Megera flagello.
 Talia lethiferis reſtant patiendæ tyrannis.

Tibul. li. I. At ſcelerata iacet ſedes in nocte profunda
 Abdita, quam circū flumina nigra ſonant.
 Tiſiphonæq; impexa, ſeros pro crimbus angues
 Sequit, & huc illuc impia turba fugit.

Tum niger in turba ſerpentum Cerberus ore
 ſtridet,

ſtridet, & erutas excubat ante fores.

Illic lunonem tentare Ixionis auſi

Vexantur celeri noxia membra rota,

Porreſtusque nonem Tityus per iugera terre

Aſſiduus in atro viſcere paſcit aues.

Tantalus eſt illic, & circum ſtagna ſed acrem

Iamiam poturi deſerit vnda ſitim.

Et Danaï proles, Veneris quod numina leſit,

In cana lethæas dolia portat aquas.

Eſt locus inſauſtis quo conciliatur in vnum Clau. li. 2

Cocytus Phlegetonq; radius, in amœnus vterq; in Ruſſi.

Aluens, hic voluit lachrymuit, hic igne redūdāt:

Turris per geminos flammis vicinior amnes

pertrigitur, ſolidoque rigēs adamante ſiniſtro

Proluit igne latus, dextera Cocytia fundit

Aequora, triſte gemēs, & flexu cōcisa plāgit.

Huc poſt emeritam mortalia ſacula vitam

Deueniunt, vbi nulla manēt diſcrimina ſati,

Nullus honor, vādoque exutum nomine regē

perturbat plebeius egens, quaſitor in alio

Conſpicuus ſolio perſentat crimina Minos:

Et iuſtis dirimit fontes, quos nolle ſateri

Viderit, ad mala mox transmittit verbera fra

tris:

Nā iuxta Rhadamanthus agit cōgeſta ſupni

Curriculi, totōſque diu proſpexerit actus,

Exæquat damnum meritis, & muta ſeratum

Cogit vincla pati, truculentos ingerit vſiſ,

VETERVM POETARVM

Prædonisque lupis fallaces vulpibus addit.
At qui desidia semper vinoque grauatus,
Inauulgens Veneri voluit torpescere luxu,
Hunc suis immunda pingues detrudit in arcus.

Qui iusto plus esse loquax, arcanaque senuit
Prodere, piscosus fertur ricturus in undas,
Vt nimiam pensent æterna silentia vocem.
Quod ubi per varios annos, per mille figuras

Egit lethæo purgatos summine, tandem
Rursus ad humane reuocat primordia forma.

BONI VIRI EXEMPLVM.

Lucanus lib. 2 de Catone. Hi mores, hæc duri immota Catonis
Secta fuit, seruare modum, finemque tenere,
Naturamque sequi, patriæ que impendere re-
tam,

Nec sibi, sed toti genitum se credere mundo;
Huic epulæ viciisse famen, magnique penates,
Summuisse hyemem tecto, pretiosa que vestis
Airtam membra supra Romani more Quiritis
Induxisse togam, Venerisque huic maximus
rsus,

Progenies, ubi pater est, ubique maritus
Iustitiæ cultor, rigidi seruator honesti.
In comune bonus, nullusque Catonis in actus
Subre

SENTENTIAE.

13

Subrepsit, partemque tulit sibi nata voluptas. Silius, li-
Magni Dardania Leli decus, omnia salix 15. de Læ-
Cui natura dedit, nullo reuente decorum. lio.

Ille foro auditus, cum dulcia solueret ora,
AEquabat Pylæ Neliæ verba senectæ.

Ille ubi suspensi patres, & curia vocem
Posceret, ut cantu ducebat corda senatus.

Idem cum subitum campo perstrinxerat aures
Murmur triste tubæ, tanto seruiore rubat

In pugnam, atque acies, ut natum ad sola li-
queret

Bella, nihil vite peragi sine laude placebat.

Non ita vixerunt Strophio atque Agamem- Ouid. lib.
none nati: 2. de Poto.

Non hæc Aegide Pirithoique fides.

VIRGILIUS, AVT

quisquis est autor.

DE VIRO BONO.

Vir bonus & prudens, qualem vix reperit vnum
Milibus & multis hominum consultus Apollo,
Iudex ipse sui, totum se explorat ad vnguem.

Quid procures, quid leno protax, quid opinio
vulgi

Securus, mundi instar habens teres atque roe-
timidus

Externa ne quid labis per lenia fidat.

VETERVM POETARVM

Ille dies quam longus erit sub sydere Cancrī,
Quantūque nox tropico se porrigit in Capri-
cornio

Cogitat. Et iusto tritine se examine pensat.
Ne quid hiet, ne quid prubet angulus, equis
Paribus vt coeat, nil vt deliret amissis.

Sit solidū quodcūq; subest, nec inania subtus
Iudicet admotus digitis pellenibus ictus.

Nō prius in dulcē declinat lumina somnum
Omnia quam longi reputauerit acta diei,

Quo prætergressus, quid gestum in tempore,
quid non.

Cur isti facto decus adfuit? aut ratio illi?

Quid mihi præteritū? cur hæc sententia sedit?

Quam melius mutare fuit, miseratus egentē?

Cur aliquem fracta persensi mente dolorem?

Quid volui, quod nolle bonum foret? vile ho-
nesto

Cur mal^o ante tuli? nū dicto, aut deniq; vultu

Perfrictus quisquā? cur me natura magis, quā

Disciplina trahit? si dicta & facta per omnia

Ingredies, ortūque à respere cuncta reuoluēs,

Offensus prauis, dat palmā & premia rectis.

Horat. lib. Integer vite, scelerisque purus

1. Carm. Non eget Mauri maculis, nec arcu,

Ode. 22. Nec venenatis grauida sagittis

Fusce pabretra.

Sine per Syrtis iter astuosus,

Sine

SENTENTIAE

14

Sive facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quæ loca fabulosus

Lambit Hydaspes,

Nanque me sylua lupus in Sabina,

Dum meam canto Lalagen, & vltra

Terminum curis rator expeditus,

Fugit inermem.

Quale portentum neque militaris

Daunia in latis alit æsculetis,

Nec Iube tellus generat, leonum

Arida nutrix.

Pone me pigris vbi nulla campis

Arbor æstiu recreatur aura,

Quod latus mundi nebule, malūque

Iupiter vrget.

Pone sub currus nimium propinqui

Solis in terra domibus negata,

Dulce ridentem Lalagen amabo,

Dulce loquentem.

Supplicij facilius pius à diis supplicans

Quam qui selestus est, inuenit veniam sibi.

Plaut. in

Rudente.

QVÆ VITAM BEA-

torem efficiant.

Vitam quæ facium beatiorē,

Incundissime Martialis, hæc sunt:

Res non parua labore, sed relicta,

Martialis

lib. 9.

Non ingratus ager, focus perennis,
 Liliū nūquam, toga rara, mens quieta,
 Vires ingenue, salubre corpus,
 Prudens simplicitas, pares amici,
 Coniunctus facilis sine arte mensa.
 Nox non ebria, sed soluta cavis,
 Non tristis thorax, attamen pudicus,
 Somnus, qui faciat breues tenebras,
 Quod sis, esse velis, nihilque malis.
 Summum nec metuas diem, nec optes.

Solon A= Dico tunc vitam beatam, fata cum peracta
 the. per sunt.

Ausonius. Beatus ille, qui procul negotiis

Horat. E= ut prisca gens mortalium,

pod. Ode. Paterna rura bobus exercet suis,
 2. solutus omni sœnore.

SCELVS.

Iuuenal. Nam scelus intra setacitum qui cogitat illū,
 Sat. 13. Facili crimen habet.
 Seneca. Prosperum ac felix scelus
 trag. I. Virtus vocatur.
 Idem in Sepe in magistrum scelera redeunt sua
 Thyeste. Quot metuit, auget, scelere scelus obruit.
 Idē in A= Sed scilicet vltima semper
 gamemni. Expectanda dies homini est, dici que beatus
 Ouid. lib. Ante obitum nemo supremæque funera debet.
 3. Metæ.

IMPROBVS.

IMPROBVS, S CELESTVS.

Sunt qui in fortune iâ casibus omnia ponunt, Iuuenalis
 Et nullo credunt mundum rectore moueri, Saty. 3.
 Natura voluente vices, & lucis & amni,
 Atque ideo intrepidi quæcunque altaria tan-
 gunt.

Est alius metuens ne crimen poena sequatur,
 Hic putat esse deos, & peierat, atque ita secū
 Decernat quodcumque volet de corpore no-
 stro

isis, & irato feriat mea lumina sistro,
 Dum modo vel cæcus teneam, quos abnego
 nummos.

Viuitur ex raptō, nō hospes ab hospite tutus, Ouid. Me-
 Non socer a genere: fratrum quoque gratia tamor. 1.
 rara est:

Imminet exitio vir coniugis, illa mariti.
 Lurida terribiles miscent aconita nouerca.
 Filius ante diem patris inquit in annos:
 Victa iacet pietas.

Mobilis & varia est ferme natura malorum, Idē ibidē.
 Cum scelus admittunt, superest constantia,
 quid fas,

Atque nefas, tandē incipient sentire peractis
 Criminibus, tamen ad mores natura recurrit
 Damnatos, fixa & mutari nefcia: nam quis
 Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
 Electum semel attrita de fronte ruborem.

VETERVM POETARVM

Quisnam hominum est, quem tu concentum
videris vno

Flagitio?

Absentem qui rodit amicum,

Horat. lib. Qui non defendit alio culpante, solutos

I. Ser. Sa- Qui captat risus hominū, famamque dicacis,
ty. 4. Fingere qui non visa potest, commissa tacere

Qui nequit, hic niger est, hunc tu Romane ca-
ueto.

COERCENDI IMPROBI.

Pub. Mi. Bonis nocet, quisquis pepercerit malis
Veterem ferendo iniuriam, inuitas nouam.

Se. in Tro. Qui non vetat peccare cum posuit iubet.

Virgil. 6. Tu ne cede malis, sed contra audentior ito,

Aeneid. Quam tua te fortuna sinet.

PECCANTI NON PRAE-
standum obsequium.

Pub. Mi. Bis peccas, cum peccanti obsequiū accommodas.
Bonus animus nunquā erranti obsequium ac-
commodat.

MENS, ANIMVS.

Ouid. li. 2. Iam molire animum qui daret, & astrue for-
De art. a- mam:

mandi. Solus ad extremos permanet illerogos.

Horat. lib. Si quadringentis sex septem millia desunt,

I. Epist. I. Est

SENTENTIAE.

16

Est animus tibi, sunt mores & lingua fidesq;
Plebs eris.

Acquam memento rebus in arduis

Horat. li.

Seruare mentem.

2. Car. O-

Verum ubi animus semel se cupiditate deuin-

de 3.

xit mala,

Terent. in

Necesse est Clitipho consilia consequi consi-

Heaut.

milia.

MENS SIBI CON-
scia recti.

Conscia mens recti fama mendacia ridet,

Ouid. lib.

Sed nos in vitium credula turba sumus.

1. Fast.

Est aliquid, magnis crimen abesse malis.

Idē ibidem

Conscia mens, ut cuique sua est, ita cōcipit intra

Idem ibid.

Pectora pro facto spēmque, metūque suo.

Stabilem quando optima facta

Val. Flac.

Dant animū, maiōrque piis audacia cēptis.

lib. 2.

Hic murus abeneus esto,

Horat. li.

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

1. Epist.

Qui non deliquit, decet

Plaut. in

Audacem esse, & confidenter pro se & pro-

Amphi.

teruē loqui.

Plaut. in

Semper cauere, hoc dictum sapientissimum est,

Ruden.

Ne conscij sint ipsi maleficij sui.

Bias Prie-

Quenam summa boni? Mens quae sibi conscia

ne. per Am

recti.

sonium.

VETERVM POETARVM
MENS SIBI CON-
scia mali.

Statius, li. O ceca nocentum

2. Theba. Consilia! ô semper timidum scelus!

Idem, lib. Inuigilant animo, seclerisque parati

3. Theba. Supplicii exercent cura, tunc plurima versat
Pessimus in dubiis augur timor.

Plant. in Nihil est miserius, quam animus hominis con-
Mosel. sciis.

Iuena. Exemplo quodcunque malo committitur, ipsi

Saty. 13. Dissiplet auctori, prima est hæc vltio, quod se
Iudice nemo nocens absoluitur, improba quæ-
uis

Gratia fallacis prætoris vicerit vnam,

Idem. co- Cur tamen hoc tu

dem lib. Enasisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, & surdo verberare ce-
dit

Oculum quatiente animo tortore flagellum?

Pæna autem vehemens, ac multo sauior illis,

Quas & Cædit ius gravis inuenit, aut Rhæ-
damanthus

Nocte diæque suum gestare in pectore testem.

Et infra. Has patitur pænas peccandi sola voluntas,

Nam scelus intra se tacitum qui cogitat vllum,

Facti crimen habet, cedo si conata peregrit?

Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat,

Faucibus ut morbo siccis, interque molares,

Diffia

SENTENTIAE.

17

Difficili crescente cibo, &c.

Multa miser timeo, quia feci multa pro- Ouid. li. 2.
ternè, Am.

Exemplique metu torqueor ipse mei.

CRIMINA CELARI
non possunt.

Hæc quàm difficile est, crimen non prode- Ouid. 2.
re vultu! Meta.

Rubet auditor, cui frigida mens est Iuue. Sa. 2.
Criminibus, tacita sudant præcordia culpa:

Inde ire, & lachrymæ.

Certe difficile est abscondere pectoris æstus, Corn. Gal.
Panditur & clauso sæpius ore furor.

Multa, sed trepidus solet

Seneca in

Detegere vultus: magna nolentem quoque Thy-
Consilia produunt.

Hei mihi difficile est imitari gaudia falsa, Tibul. li. 3.

Difficile est tristi fingere mente iocum;

Nec bene mendaci risus componitur ore,

Nec bene sollicitis ebria verba sonant.

Quæ licet, & possum luctor celare furorem, Oni. ep. 15.
Sed tamen apparet dissimulatus amor.

HOMINVM MALIGNITAS.

Quod licet, ingratum est: quod non licet, Ouid. li. 2.
acrius vrit: Amo.

Quod sequitur, fugio: quod fugit, ipse
sequor.

Naturâ expellas furca, tamen usque recurret. Hora. li. 1.

Epist.

VETERVM POETARVM

- Iuu. Sat. 13. Ad mores natura recurrit
Dammatos, fixa & mutari nescia,
Claudian⁹. Ad mores facilis natura reuertit.
Oui. 1. a. Sed nos in vitium credula turba sumus.
Iuu. Sat. 13. Quisnam hominum est, quem tu contentum
videris vno
Flagitio?
Ouid. li. 3. Nitimur in vetitum semper, cupimusque
Amo. negata.
Sic interdictis imminet ager aquis.
Idē ibidē. Quicquid seruat, cupimus magis, ipsa-
que furem
Preda vocat.
Catullus. Odi & amo, quare id faciam fortasse re-
quiris
Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.
Oui. lib. 7. Aliudque Cupido,
Meta. Mens aliud suadet: video meliora, proboque,
Deteriora sequor.
Hor. li. 2. Discit enim citius, meminitque libentius il-
Epist. lud,
Quod quis deridet, quam quod probat, & ve-
neratur.
Ouid. li. 1. Nil nisi turpe iuvat, cura est sua cuique vo-
de Arte. lupas,
Hac quoque de alio grata dolore ve-
nit.

HVM A=

SENTENTIAE.
HVMANI INGENII
diuersitas.

18

- Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe fi- Ouid. li. 1.
græ. de Arte.
Qui sapit, immuneris moribus aptus erit.
Denique non omnes eadem mirantur, Hor. lib. 2.
amantque. Epist.
Carminē tu gaudes, hic delectatur Iambis,
Ille Bioneis sermonibus & sale nigro.
Tres mihi conuiue prope dissentire videntur,
Postcentis vario multum diuersa palato.
Castor gaudet equis, ouo prognatus eodē,
Pugnis. Quot capitum viuunt, totidem stu-
diorum
Millia.
Mille hominum species, & rerum disco - Persi. Sa =
lor vsus. ty. 5.
Velle suum cuique est, nec roto vinitur vno.
Mercibus hic Italus mutat sub sole recenti
Rugosum piper, & pallentis grana cumini,
Hic satur irrueno manu turgescere somno,
Hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
In Venerem putris.
Hic, satus ad pacem, hic castrensibus vsi- Proper. li.
lis armis. 3.
Naturæ sequitur semina quisque sua.
Trahit sua quenque voluptas.
Quot homines, tot sententiæ: suis cuique mos. Vir. Eg. 2.
c ij Terent. in
Phormio.

VETERVM POETARVM
ARIA HOMINVM DONA.

Etenim moralibus ex quo

Claudian.
Paneg. in Tellus cæpta coli, nunquam sincera bonorum
laudes. *Sti* Sors illi concessa viro, quem vultus honestat,
lico. Dedecorant mores: animus quem pulchrior

ornat,
Corpus destituit. Bellus insignior ille,
Sed pacem fœdat vitiis: hic publica fœlix,
Sed priuata domus, partitum singula quæq;
Nobilitant, hunc forma decens, hunc robur in
armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris,
Hunc soboles, castique thori.

Senec. in Propria describit Deus
asp. Officia, & æuum per suos ducit gradus.

HOMINIS EXCELLENTIA.

Mani. li. 4. An dubium est, habitare Deum sub pectore
re nostro?

In cælumque redire animas, cæloque venire?
Vtq; sit ex omni constructus corpore mundus.

Execlém. Aetheris, atque ignis summi, terreque, marisque
constat, que,
ve mundi. Spiritu & in toto rapidu qui iussa gubernat:

Sic esse in nobis terrena corpora sortis,
Sanguineisque animus animi, qui cuncta gubernat.

Dispensatque, hominem quod mirum noscere
mundum.

SENTENTIAE.

19

Si possunt homines, quibus est & mundus
in ipsis,

Exemplumque Dei quisque est, in imagine ut respondet
parua, Mos.

An quoquã genitos nisi cælo credere phas est Homo Dei
Esse homines: proiecta iacent animalia cuncta imago.
In terra, vel mersa radis, vel in aëre pendent.
Omnibus una quies, venter sensusque per
artus.

Et quia consilium non est, & lingua remissa,
Vnus & inspectus rerum, viresque loquedi,
Ingeniumque capax, varias educit in arteis.
Hic partus, qui cuncta regit, secessit in orbẽ,
Et domuit terram ad fruges, animalia cepit,
Imposuitque riam ponto, stetit vnus in arce
Erectus capitis, victorque ad sidera mittit
Sydereos oculos, propiusque aspectat olympũ.
Inquiratque Iouem, nec sola fronte decorum
Contentus manet, & cælis scrutatur in alto,
Cognatumque sequens corpus se querit in
astris.

HOMINIS FRAGILITAS.

Quid genus & proauos strepitus?

Si primordia vestra,
Autoremque Deum spectes,
Nullus de gener extat,
Ni vitiis peiora fouens,
Proprium deserat ortum.

Boetius de
sol. lib. 3.

Seneca

tra. 1.

Nonit paucos

Secura quies: qui velocis

Memores cui, tempora nunquam

Reditura tener: dum fata sinunt,

Vivite lati, properat cursu

Vita citato, volucrique die

Rota precipitis vertitur anni.

Dura peragunt pensa sorores,

Nec sua retrò fila revolvunt.

At gens hominum fertur rapidis

Obuia satis, incerta sui:

Stygias vltro querimus undas.

Certo veniunt ordine parca:

Nulli iusso cessare licet:

Nulli scriptum proferre diem:

Recipit populos bona citatos.

Idem in

Oedi.

Labimur saxo rapiente fato:

Ducitur semper nova pompa morti.

MISERA HOMINVM VITA.

Ouid. li. 6. Prò superi, quantũ mortalia pectora ceca

Meta. Noctis habent!

Corn. Gal. O quàm dura premit miseros cõditio vite,

Nec mors humano subiacet arbitrio!

Dulce mori miseris, sed mors optata recedit:

At cum tristis erit, precipitata venit.

Iun. Sa. 10. Mors sola fatetur

Quantula sunt hominum corpuscula.

Nescis

SENTENTIAE.

20

Nescis quid optes, aut quid fugias, ita lu- Pub. Mi.
dit dies.

Quid quisq; vitet, nunquam homini satis Hora. li. 2.

Cautum est in horas. Sed impronisa lethi Car.

Vix rapuit, rapietque gentes.

Omnia sunt hominum tenui pendencia filo, Ovi. lib. 4.

Et subito casu quæ valere ruunt. de Ponto.

Sic omnia satis Virg. lib. 1.

In peius ruere, ac retrò sublapsa referri. Georg.

Optima quæq; dies miseris mortalibus æui Idem li. 3.

Prima fugit, subeunt morbi, tristisq; senectus, Georg.

Et labor & dura rapit inclementia mortis.

Optima prima fere manibus rapiuntur a- Ouid. li. 2.

uaris, Amor.

Implentur numeris deteriora suis.

Nulli est hominum perpetuum bonum. Plantus.

Vt sunt humana, nihil est perpetuum datũ. Idem in

Omnia mortali mutantur lege creata, Cistel.

Nec se cognoscunt terre veteribus annis, Man. lib. 1.

Exutas variam faciem per secula gentes. Astro.

Diffugere nives, redeunt iam gramina cæpis, Omnia

Arboribusque comæ, mutari.

Mutat terra vices, & decrescientia ripas Hor. lib. 4.

Flumina prætereunt. Carmin.

Gratia cum nymphis geminisque sororibus Ode. 7.

andet

Ducere nuda choros.

Immortalia ne speres morietur annus, & alimũ

c. iiii

VETERVM POETARVM!

Quæ rapit hora diem.

Frigora mitescut Zephyris, Ver proterit æstus
Interitura, simul

Pomifer Autumnus fruges effuderit, & mox
Bruma recurrit iners.

Damna tamè celerem reparant celestia lunc,
Nos ubi decidimus.

Quò pius Aeneas? quò Tullus diues, &
Aucius?

Pulvis & umbra sumus.

Quis sit an adiciant hodiernæ crastina sum-
ma

Tempora dii superi?

Cuncta manus auidas fugient heredis, amio

Quæ dederis animo.

Mors. Cū semel occideris, & de te splendida Minus
Pecere arbitria,

Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.

Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum.

Nec lethæa valet Theseus abrumperè chara
Vincula Perithoo.

Boët. li. 1. Venit enim pperata malis inopina senectū
de consol. Et dolor etatem iussit inesse suam.

Intempestiu funduntur vertice cani.

Et tremat effato corpore laxa cutis.

Mors hominū felix, quæ se nec dulcibus anni
Inferit,

SENTENTIAE.

21

Inferit, & mæstis sepe vocata venit.
Heu heu quàm surda miseros auertitur aure,
Et stentes oculos claudere seua negat!

Dum lenibus malefida bonis fortuna faueret,
Pene caput tristis merferat ora meum.

Nunc quia fallacem mutauit nubila vultum,
Protrahit ingratus impia vita moras.

Quid me felicem toties iactastis amici?

Qui cecidit, stabili non erat ille gradu.

Heu quàm præcipiti mersa profundo
Mens habet, & propria luce relicta,

Tendit in externas ire tenebras:
Terrenis quoties flatibus acta

Crescit in immensum noxia cura.
Sic quod præcipiti via

Certum deserit ordinem,
Letos non habet exitus.

Frangere thoros, pete rina, rosas cape, tinge Mar. lib. 2
re nardo,

Ipse iubet mortis te meminisse Deus.

O miseras hominum mētes, o pectora ceca? Lucr. li. 2.
Qualibus in tenebris vitæ, quâtsque periclis

Degitur hoc cui quodcumque est!

Tum porro, puer ut seuis proiectus ab undis Lucr. li. 3.
Nauita, nudus humi iacet, infans, indigus

omni
Vitali auxilio, cum primum in luminis oras
Nixibus ex aluo matris natura profudit,

Vagi=

VETERVM PORTARVM

Vagitiūque locum lugubri compiet, vt aquum
est,

Cui tantum in vita testes transire malorum.
At variæ crescunt pecudes, armenta, feræque,
Nec crepitacillis opus est, nec cuiquam adhi-
benda est

Alme nutritrix blanda, atque infracta loquela:
Nec varias querunt vestes pro tempore cæli:
Deniq; non armis opus est, nō manibus aliis,
Queis sua tutentur, quando omnibus omnia
large

Tellus ipsa parit, naturæque dedala rerum.

Perfius Sat. 17.3. Disceatq; o miser, & causas cognosce rerū,
Quid sumus, aut quidnam victuri gignimur,
ordo

Quis datus, aut mete quā mollis flexus,
& vnde:

Quis modus argento, quid fas optare, quid
asper

Vtile nummus habet, patriæ charisque pro-
pinquis

Quantum elargiri deceat, quem te Deus esse
Iussit, & humana qua parte locatus es in re,
Disce.

Ausonij Egloga. Quod vite sectabor iter? Si plena tumultu
Sūt fora? Si curis domus anxia? Si peregrinos
Cura domus sequitur? mercantem si noua
semper

Damna

SENTENTIAE.

22

Damna manent? Cessare velat si turpis ege-
stas?

Si vexat labor agricolam? mare naufragus
horror

Infamat, pæneq; graues in cælibe vita,
Et grauior cautis custodia vana maritis.

Sanguineum si Martis opus? Si turpia lu-
era

Fænoris, & velox inopes & sura trucidat?

Omne enim curæ, cunctis sua displicet ætas.

Sensus abest parvis lactantibus, & puero= Pueritia.
rum

• Dura rudimenta, & iuuenum temeraria Iuuentus.
pubes.

Afflicat fortuna viros per bella per æquor, Aetas vi-
Iras, insidiæque, catenatæque labores, rilis.

Mutandos semper grauioribus: ipsa senectus Senectus.

Exspectata diu, rotisque optata malignis,
Obiicit innumeris corpus lacerabile morbis.

Spernimus in commune omnes presentia.

Quosdam Presentia fastidiri.

Constat nolle deos fieri, luturna reclamat,

Quo vitam dedit eternam? Cur mortis adem-
pta est

Conditio? Sic Caucasæ sub rupe Prome-
theus

Testatur Saturnigenam, nec nomine cessat
Incurare Iouem, data sit quod vita perennis.

Respice

VETERVM POETARVM

Respice & ad cultus animi. sic nempe pudici-
cum

Perdidit Hippolytū non sœlix cura pudoris.
At contra illecebris maculosam ducere vitam
Quem inuat, aspice & ad pœnas, & crimina
regum,

Tereos incesti, vel mollis Sardanapali,
Perfidiam vitare monent tria punica bella:
Sed prohibet seruare fidem deleta Sagun-
thos.

Vine, & amicitias semper cole, crimen ob-
istud

Pythagoreorum perijt schola docta sopho-
rum.

Hoc metuens igitur nullas cole, crimen ob-
istud

Timon palladiis olim lapidatus Athenis.
Disfidet ambiguus semper mens obuia votis:
Nec voluisse homini satis est, optata recusant.
Esse in honore placet, mox pœnitet, & do-
minari

Vi possint seruire volunt, idem auctus honore,
Inuidia obicitur. Pernox est cura disertis:
Sed rudis ornatu vite caret. Esto patronus,
Et defende reos sed gratia rara clientis.
Esto cliens, grauis imperij persona patroni.
Exterrent hunc vota patrum, mox aspera
curis

Solia

S^UNTENTIAE.

23.

Sollicitudo subit, contemnitur orba senectus,
Et captatoris prada est heredis egenus.
Vitam parcus agas, auidi lacerabere fama.
Et largitorem grauius censura notabit.
Cuncta tibi aduersis contraria casibus. Ergo
Optima Graiorum sententia, quippe homini.
aiunt,
Non nasci esse bonum, natum aut cito morie-
potiri.

NATURA HOMINVM.

Mollissima corda Iuuenalis.
Humano generi dave se natura fatetur. Satyra. 15.
Que lachrymas dedit, hæc nostri pars opti-
ma sensus.

Plorare ergo iubet causam lugentis amici, Misericor-
Squalorēque rei pupillum ad iura vocan- dia.
tem

Circumscrip-torem, cuius manantia fletu
Ora puellares faciunt incerta capilli,
Natura imperio geminus cum finus adulæ.
Virginis occurrit, vel terra clauditur infans
Et minor igne rogi: quis enim bonus aut face-
dignus

Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos,
Vlla aliena sibi credat mala? separat hæc
nos

Agrege mutorum, atque ideo venerabile soli

VETERVM POETARVM

Homini Sortiti ingenium, diuinorumque capaces,
 & bestia. Atque exercendus, capiendisque artibus apti,
 rum discrimi. Sensum à caelesti demissum traximus arce:
 men. Cuius egent prona, & terram spectantia omnia
 di.

Homini Principio indulsit communis conditor illi
 industria. Tantum animas, nobis animum quoque mu-
 tuus ut nos

Affectus petere auxilium, & prestare iube-
 ret.

Dissertos trahere in populum, & migrare ve-
 tuslo

De nemore, & proavis habitatas linquere
 sylvas:

Aedificare domos, laribus coniungere nostris

Tectum aliud, tutos vicino limine somnos.

Vt collata daret fiducia protegere armis

Lapsam, aut ingenti nutantem vulnere ciuem,

Communi dare signa tuba, defendere iisdem

Turribus, atque una portarum clauē teneri.

Sed iam serpentum maior concordia, parcit

Cognatis maculis similis fera, quando leoni

Fortior eripuit vitam leo? quo nemore una
 quam

Expirauit aper maioris dentibus apti?

Indica tygris agit rabida cum tygride pacem

Perpetuam seu inter se conuenit rrsis.

Ast homini ferrum lethale incude nefanda

Pro-

SENTENTIAE.

24

Produxisse parum est, cum rastro & sarcula
 tantum

Assueti coquere, & maris, ac vomere lasi

Nescierint primi gladios excudere fabri.

Aspicimus populos, quorum non sufficit ira

Occidisse aliquem, sed pectora, brachia vul-
 tum.

Crediderint genus esse cibi. quid diceret ergo,

Vel quò non sugeret, si nunc haec nostra vide-
 ret

Pythagoras? cunctis animalibus abstinuit qui

Tanquam homine, & ventri indulsit non o-
 mne legumen.

INGENIVM HOMINIS.

Non etate, verum ingenio acquiritur sapi. Plaut. Tr.
 entia,

Addo quod ingenium longa rubigine lasum Ouid. li. 5.

Torpet, & est multo quàm fuit ante minus. Trist.

Sepe summa ingenia in occulto latent. Plaut. Cap.

Ingenium quondam fuerat pretiosius auro, Ouid. 3.

At nunc barbaries grandis, habere nihil. Eleg.

Si mihi difficilis formam natura negauit,

Ingenio formae damna rependo meae.

At non ingenio quæsitum nomen ab æno

Excidet, ingenio fiat sine morte decus.

Ingenium mala sepe mouent, quis crederet

unquam

Ouid. 2. de
 arte amā.

VETERVM PORTARVM.

Horat. de Sato.
Aërias hominem carpere posse vias?
Sato. 8. Ingenium res
Adverse midae solent, celare secunda.
Martialis
Aurum, & opes, & rura frequens doravid
lib. 8. amicis.
Qui velit ingenio cedere, xarus erit.

ARTES HVMANAE.

Ouid. 2. de Artibus ingenium quesita est gloria multis.
Pon. Arte Cita, veloque rates, remoque reguntur:
Idem de Arte leuis curtus, arte regendus amor.
arte. Artibus ingenium, quarum tibi maxima cura
Ouid. lib. est,
1. de Pont. Pectora mollescent, asperitasque fugit.
Idem li. 2. Adde quod ingenius didicisse fideliter artes,
de Ponto. Emollit mores, nec sinit esse feros.
Idem lib. 3. Scilicet ingenium placida molitur ab arte,
de arte. Et studio mores conuenienter eunt.

PHILOSOPHIAE VIS

& vsus.

Hora. li. 1. Est quodam prodire tenus, si non datur vltra
Epist. Fernet auaritia, miserique cupidine pectus,
Sunt verba & voces quibus hunc lenire do-
lorem
Posis, & magnam morbi deponere partem.

Laudis

SENTENTIAE.

25

Laudis amore tumes? sunt certa piacula,
qua te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Inuidus, iracundus, iners, vinosus, amator?
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
Si modo cultura patientem commodet au-
rem.

Artibus ingenium quesita est gloria multis: Ouid. li. 2.
Infelix perij dotibus ipse meis. de Ponto.
Doctrina sed vim promouet insitam: Ho. 4. Car
Rectique cultus pectora roborant. Ode. 3.
Petite hinc iuuenesque senesque Pers. Sa. 5.
Finem animo certū, miserique viatica canis.
Sed mihi tarda fluunt, ingrataque tempora, Hor. 1.
que spem Epist.
Consiliumque morantur agendi grauitur, id
quod
Aequē pauperibus prodest, locupletibus at-
que,
Aequē neglectū pueris senibusque nocebit.
Restat ut his ego me ipse regam solerque ele-
mentis.

O quam iuuabat, quo nihil maius parens Sen. in
Natura genuit, operis immensi artifex Oda.
Cælum intueri, solis & curtus sacros,
Mundi que motus, solis alternas vices,
Orbemque Phœbus, astra quem cingunt
raga,

VETERVM PORTARVM.

Lareque fulgens ætheris magni decus.

Faciles animæ quibus hæc cognoscere pri-
mum,

Inq; domos superas scandere cura fuit.

Credibile est illos pariter vitisque iocisque,

Altius humanis exeruisse caput.

Non Venus & vinum sublimia pectora fre-
git,

Officiūque fori, militiæque labor.

Nec lenis ambitio, persūsusque gloria fuco.

Magnarūm re fames sollicitavit opum.

Admouere oculis distantia sidera nostris,

Ætheriæque ingenio supposuere suo.

Sic petitur cælum, nō vi ferat Ossan olympus,

Summæque Pelicæus sidera tangat apex.

LECTIO BONORVM

Authorum.

Horat. li. Inter cuncta leges, & percontabere do-
ctos,
1. Epist.

Qua ratione queas traducere leniter æuū,
Ne te semper inops agitet, vexetque cupido,
Ne pauid, & rerum mediocriter vitium spes.
Virtutem doctrina parat, naturæ donec:

Quid mimat curas, quid te tibi reddat ami-
cum,

Quid purè tranquillet honor, an dulce iucellū,

A23

SENTENTIAE.

26

An secretum iter, & fallentis semita vita.

STVDIVM MVSARVM, ET
bonarum artium.

Non datur ad musas currere lata via. Propert.

Interea Musis animus dum mollior instat Claudia-
Et quæ mox imitere legas, nec desinat vn- mus.
quam

Tecum grata loqui tecum Romana vetustas.

Si non intendes animum studiū & rebus Ho. 1. epist.
honestis: ad Lollia.

Inuidia, vel amore vigil torquere.

Tot mala pertulimus, quorum medicina Ouid. 5.
quiesque Trist.

Nulla, nisi in studio, pieridūque mora.

Scilicet est cupidus studiorum quisque suo- Idem. 1. de
rum, Ponto.

Tempus & assueta ponere in arte iuvat.

Nocturnis iuvat impallescere chartis: In. Sat. 5.

Cultor enim luuenum purgatus inserit aures
Frugæ Cleantea.

STVDIVM PVERILE.

Sunt etiam musis sua ludicra, mixta ca- Ansonij
mænis ad nepotē
Otia sunt mellite nepos, nec semper acerbi protrep. 1.
Exercet pueros vox imperiosa magistri. con.

d ij

VETERVM POETARVM.

Sed requies, studiique vices rara tempora seruant,

Et satis est puero memori legisse libenter.

Et cessare licet, Græco schola nomine dicta est,

Iusta laboriferi tribuantur ut otia Musis.

Quò magis alternum certus succedere ludum,

Disce libens, longum deliniunt laborem:

Intervalla damus, studium puerile fatascit,

Lata nisi austeris varientur festa profectis.

Disce libens, tetrici nec praeceptoris habenas

Detestere nepos, nunquam horrida forma magistri.

Ille licet tristis senio, nec voce serenus,

Aspera contracta minitetur iurgia frontis,

• Nunquam immanis erit, placet assuetudine vultus

Qui semel imbuerit, rugas nutricis amabit:

Qui refugit matrem, Pappos, amasque tremantes,

• Anteferunt patribus seri nona cura nepotes

Sic neque Peliden terreat Achillea Chiron,

Thessalico, permixtus equo, nec Pinifer Atlas

Amphitryoniadem puerum sed blandus paterque

Mitibus alloquitur teneros mulcebat alumnos.

Tu quoque ne metuas, quamvis schola verberemulto

Incre-

SENTENTIAE.

27

Increpet, & truculentus senex gerat ora magister.

Degeneres animos timor arguit, at tibi constet

Intrepidus, nec te clamor plageq; sonantes,

Nec matutinis agitet formido sub horis,

Quod sceptrum vibrat ferula, quod multa suppellex

Virgea, quod mollis scuticam praeceat aluta,

Quod fervent trepido subsellia vestra tumultu:

Pompa loci & vani fugiatur scena timoris.

Hæc olim genitorque tuus, genitrixque secuti,

Securam placido mihi permulcere senectam.

Tu senium, quodcumque super labētibus annis

Fata dabunt, qui nomen aus geris indole prima

Prime nepos, vel te vel spe mihi perge fruendum

Nunc ego te puerum, mox in iuuenilibus annis,

lámque virum cernam, si sors ita iusserit, ant si

Invidia est sperabo tamen, nec vota satisfient.

Ut patris, utq; mei non immemor, ardua semper

Premia musarum cupias facundus, & olim

hæc gradiare via, qua nos præcepsimus, et cui

Proconsul genitor præfectus annunculus instant.

d iij

Perlege quodcunque est memorabile ; prima
monebo,

Perlege quodcunque est memorabile. Et ut tibi
propt,

Conditor Iliados, & amabilis orsa Menandri
Euoluenda tibi, tu flexu & acumine vocis
Innumeros numeros doctis accentibus effer,
Affectusque impone legens, distinctio sensum
Augēt, & ignauis dant intervalia rigorem.
Ecquando ista mea contingent dona senectæ?
Quando oblata mihi tot carmina, totque per
eum

Connexa historiæ soccos aulaque regum,
Et melicos lyricosq; modos præfando nouabis?
Obductosque seni facies pueraſcere sensus?
Te præuincit nepos modulata poemata Flacci,
Altissimūq; iterum fas est didicisse Maronem,
Tu quoque qui Latium lecto sermone Terenti
Comis, & astricto percurris pulpita socco,
Ad noua vix memorē diuerbia coge senectam.
Iā facinus Catilina tuū, Lepidiq; tumultum,
Ab Lepido & Catulo iā res & tempora Romæ
Orsus bis senos seriem connecto per annos.
Iam lego civili mixtum maiore duellum,
Mouit quod socio Sertorius exul Ibero.
Nec rudis hoc annus admonet, sed mille docen-
do

Ingenia expertus multos lactantibus annis

Ipsē

Ipsē alui gremioq; fouēs & murmura soluens
Eripuit tenerum blandis matricibus eum.
Mox pueros molli monitis, & formidine leni
Pellesi, ut mites peterent per acerba profectus,
Capturi dulcem fructum radicis amare,
Idem recticipes motu iam puberis aui,
Ad mores artēſque bonas sandiq; rigorem
Produxi, quanquam imperium cervice negaret
Ferre, nec insertis præberent ora lupatis.
Ardua temperies, dura experientia, rarus
Euentus, longo rerum spectatus ab rsu,
Vt reget indocilem mitis censura iuuentam.
Quæ tolerata mihi donec ærumma iuuaret,
Leniretque rsu bona consuetudo laborum,
Donec ad Augustæ pia munera discipline
Acriter, varioque accingeret auctus honore,
Aurea cum parere, mihi palatia iussim.
Absistat Neræſis, ferat & fortuna iocantem.
Prædi imperiæ dum prætexatus in ostro,
Et sceptro & folio sibi præferi iura magistri:
Maiorēſque patat nostros Augustus honores,
Quos mox sublimi maturus protulit auctu.
Quæſtor ut Augustus patri natūque crearet,
Vt præſecturam duplicem, sellāque curulem,
Vt trabē, pictāque togā, mea præmia, consul
Induerer, Fastisque meis prælatus haberer.
His ego quæſui meritum quā grande nepoti
Consul annis, lumenque tuæ præluceo vitæ.

d iiii

Quamvis & patrio iam dudum nomine clarus,
Posses ornatus, posses oneratus haberi.
Accesit tamen ex nobis honor inchois,
hunc tu
Effice, ne sit onus, per te ut connixus in altum
Conscendas, speresque tuos te consule fasces.

VIA.

Plant. in Viam qui nescit qua deueniat ad mare,
Poe. Eum oportet amicum querere comitem sibi.
Senec. in Certissima est regnare cupienti via,
Oedi. Laudare modica.
Plant. in Nemo ire quēquam prohibet publica via.
Cur. Capienda rebus in malis precepta via est.
Sen. i Ag. AEMVLATIO.
Ouid. li. 3. Tunc bene fortis equus reuerato carcere
Amorum. currit,
Cum quos praterat, quosque sequatur
habet.

STYLVS.

Hor. lib. I. Sape stylum veritas, iterum qua digna le-
Epist. gi sunt,
Scripturus, neq. te ut miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus.

EXPERIENTIA, VIDE VSVS.

Manilibus Per varios usus artem experientia fecit,
lib. 1. Exemplo monstrante viam.
Pub. Mi. Discipulus est prioris posterior dies.
Ter. Adel. Nunquam ita quisquam bene subducta ra-

sione ad vitam fuit,
Quis res, aetas, usus semper aliquid ad portet
noti,
Aliquid moneat, ut illa qua te scire credas,
nescias,
Et qua tibi putaris prima, in experiundo re-
pudies.
Seris venit usus ab annis. Ovi. Met.
Scit bene venator cervis ubi retia tendat, 6.
Scit bene quia frendens valle moretur Idem. 2. de
aper. arte.
Aucupibus noti frutices: qui sustinet hamos,
Nonit qua multo pisce natentur aquae.
Venturam melius praesagit nauita mortem, Proper.
Vulneribus didicit miles habere metum, El. 11. li. 3.
Qui semel est laesus fallaci piscis ab hamo, Ouid. 2.
Omnibus una tibi ara subesse putat. de Ponto.
Sape canem visum longe fugit agna, lupumq;
Credidit, & ipsa suum nescia vitat opem.
Membra reformidant mollem quoque sanctia
taclum,
Vanique sollicitis incitat umbra metum.
Sic ego fortuna telis confixus iniquae,
Pectore concipio nil nisi triste meo.
Eloquentia, et eius
vis, vide supra Ingentium.
Ac velut in magno populo cum saepe co- Virg. lib. I.
orta est Aeneid.
Seditio.

VETERVM POETARVM,

Seditū, sēuitque animis ignobile vulgus,
Vnq̃ue faces, & saxa volant, furor arma mi-
nistrat.

Tum pietate grauem, ac meritis si fortē virum
quem

Conspexere, silent, arrectisque auribus astant,
Ille regit dictis animos, & pectora mulcet.

Tib. lib. 4. Nam seu diuersi fremat inconstantia vulgi,
Non alius sedare queat, seu iudicis ira
Sic placanda, tuis poterit mitescere verbis.

Quid. 2. de Discitur innocuus vt agat facundia causas:
Trist. Protegit hec fontes, immeritisque premit.

Pub. Mi. Comes facundus in via pro vehiculo est.

Quid. ad Iudicis affectum possis, & pectora tetas,
Pisonem. Victus sponte sua sequitur quocunque vocasti,

Flet si flere libet, gaudet gaudere coactus,
Et te dante capit iudex, si non habet iram.
Sic auriga solet feruentia Thessalus ora
Mobilibus frenis in aperto flectere campo,
Qui modō nō solū rapido permittit habenas
Quadrupedi, sed calce citat, modō torquet in
auras

Flexibiles rictus, & nunc ceruice rotata
Incipit effusus in gyrum carpere cursus.
Quis non attonitus iudex tua respicit ora?
Quis regit ipse suam nisi per tua pondera men-
tem?

Nam tu sine libet pariter cum gradine nimbos
Densaque

SENTENTIAE.

30

Densaque vibrata iaculari fulmina lingua,
Seu iuuat astrictas in nodum cogere roes,
Et dare subtili rinacia verba catena,
Vim Laertiade, breuitatem vincis Atride.
Dulci sine manū, liquidōque fluentia cursu
Verba, nec in cluso, sed aperto pingere flore.

Quippe manus sortes, non sunt tibi Martē
secundi:

Idem 13.
Metamor.

Consiliis cessare meis, tibi dextera bello
Vtilis, ingenium est quod eget moderamine
nostro.

Tu vires sine mente geris: mihi cura futuri
est.

Tu pugnare potes, pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides, Tu tantum corpore prodes,
Nos animo. Quantoque ratem qui temperat
anteit

Remigis officium, quanto dux milite maior:
Tanto ego te supero: necnon in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu: rigor omnis in il-
lis.

Mora manus procerum est, & quid facundia Ibidem.
posset.

Tunc patuit, fortisque viri tulit arma diser-
tus.

Sed te non animus, nec solis viribus es Val. Flac-
quum

Credere: sepe acri potior prudentia dextra.

us 4. Ar-
gon.

VETERVM POETARVM

Lu. 7. Bel.
civilis.

Romani maximus author

Tullius eloqui, cuius sub iure togæque
Pacificas sævus tremuit Catilina secures:
Addidit inualide robur facundia cause.

Ouid. ad
Pisonem.

Quin æge maiorum iuuenis facunde tuorum
Scande super titulos, & auita laudis ho-
nores,

Armorumque decus præcede forensibus actis.
Sic etiam magnæ iam tunc Cicerone iuuentæ
Laurea facundis cesserunt arma togatis.

In Sat. 5.

Et torrens dicendi copia multis,
Et sua mortifera est facundia: viribus ille
Confusus perit, admirandisque lacertis.

Idē sat. 10

Eloquium ac famam Demosthenis aut Cice-
ronis

Incipit optare.

Eloquio sed rterque perit orator, virūque
Largus & exundans leitho dedit ingenii fons:
Ingenio manus est, & cernix caesa, nec unquā
Sanguine caufidici maduerunt Rostra pusilli.

CARMINA ET INGENII
monumenta, immortalia.

Tibul. li. 1.

Heu, malè nunc artes miseris hæc secula tra-
clant,

Iam tener assuevit munera velle puer.

• Pieridas pueri, doctos & amate poetas:

Aurea nec superent munera Pieridas.

Carminum

SENTENTIAE.

31

Carminum purpurea est Nisi coma, carmina nō
sunt,

Ex humero Pelopis non nituisse ebur.
Quæ referent Musæ, viuet, dum robora
tellus,

Dum cælum stellas, dū vehet amnis aquas.

Dignum laude virum musa vetat mori. Horat. 4.

Carminum sit viuax virtus, expersque se-
pulchri

Notitiam sere posteritatis habet. Ouid. li. 4.

Nam neque Pyramidum sumptus ad sydera
ducti,

Nec Iouis Elei cælum imitata domus,
Nec Mausolei diues fortuna sepulchri

Mortis ab extrema conditione vacat,

Aut illis flamma, aut imber subducat honores,

Amorum aut iclu pendera victa tuent.

At non ingenio quesitum nomen ab æuo

Excidit, ingenio stat sine morte decus.

Carminum dii superi placantur, carminum Hor. 2. epi.

Singula quid referam? nil non mortale te-
nemus,

Pectoris exceptis, ingeniiq; bonis.

Scinduntur vestes, gemme franguntur & Idem. 1. A-
aurum,

Carmina quam tribuat fama perennis erit.

Viuet Mæonides Tenedos dum stabit, & Idem eodē

Dum li. Ele. 15.

VETERVM POETARVM

Dum rapidas Simois in mare voluet aquas.
Vivet & Acreus, dum musis riva tumebit,
Dum cadet incurva falce refecta Cetes.
Battiades toto semper cantabitur orbe,
Quamvis ingenio non valet, arte valet.
Nulla Sophocleo veniet iactura cothurno,
Cum Sole & Luna semper Aratus erit.
Dum fallax servus, durus pater, improba lena
Vivet, dum meretrix blanda, Menædrus erit.
Ennius arte canens, animosiq; Accius oris
Casurum nullo tempore nomen habent.
Varronem, primamq; ratem quæ nesciet etas?
Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti
Exitio terras cum dabit una dies.
Tityrus, & segetes, Aeneiaque arma legetur,
Roma triumphanti dum caput orbis erit.
Donec erunt ignes, arcusque cupidinis arma,
Discentur numeri culte Tibulle tui.
Gallus & Hesperis, & Gallus notus Eois,
Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
Ergo cum silices, cum dens patientis aratri
Deperiant aeo, carmina morte carent.
Cedat carminibus reges, regumque triumphus,
Cedat & ruriferi ripa beata Tagi.
Villa meretur vulgus, mihi flauus Apollo
Pocula Castalia plena ministrat aqua.
Sustineamque coma metuēti frigora myrtum,

Atque

SENTENTIAE

32

Atque ita sollicito multus amante legar.
Pascitur in rivi liuor, post fata quiescit:
Tunc suus ex merito quæq; tuetur honor.
Ergo etiam, cum me supremus adusserit ignis,
Vivam: parsque mei magna superstes erit.

POETARVM EXCELLENTIAE.

Quid petitur sacris nisi tantum fama poetis, Ovid. lib.
Hoc votum nostri summa laboris habet. 3. Artis.
Cura ducum fuerant olim, regumque poetæ,
Præmiâque antiqui magna tulere chori.
Sanctâque maiestas, & erat venerabile nomē
Vatibus, & large sepe dabantur opes.
Ennius emernit Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni Scipio magne tibi
Nunc hederæ sine honore iacent, operatâque
doctis
Cura nihil musis, nomen inertis habet. ↓
Sed fame inuigilare iuvat: quis nosset Ho-
merum,
Ilias æternum si latuisset opus?
Scilicet ingenium placida mollitur ab arte, Ibidem.
Et studio mores convenienter eunt.
At sacri rates & diuinum cura vocamur, Idem 3.
Sunt etiam qui nos nomen habere putent. Amo.
Est Deus in nobis, agitante calemus illo, Idē 6. Fa.
Imperus hic sacra semina mentis habet. Idem li. 3.
Est Deus in nobis, sunt & commercia celi, de Arte.

ETETERVM POETARVM

Sedibus aethereis spiritus ille venit.

Idē, eodem
li. de Arte.

Adde quod insidia sacris a ratibus absunt,

Et facit ad mores ars quoque nostras bonos.

Nec nos ambitio, nec nos amor urget habēdi,

Contempto colitur lectus & umbra foro.

Idē, lib. 2.
de Ponto.

Sunt tamen inter se communia sacra poetis,

Diuersum quamuis quisque sequamur iter.

Horat. lib.
2. Epist.

Scribimus indocti, doctique poemata passim:

Hic error tamen, & leuis hec insania quātas
Virtutes habeat, sic collige: vatis auarus
Non temere est animus, versus amat, hoc stu-
det vnum:

Detrimēta fugat seriorum, incendia ridet,
Non fraudem socio, puero non cogitat vllam
Pupillo, vniit filiquis, & pane secundo,
Militia quanquā piger & malus, vtilis vrbī.
Si dūs hoc, paruis quoq; rebus magna iuuari,
Os tenerum pueri, balbumque poeta figurat.
Torquet ab obscenis iam nunc sermonibus
aurem,

Mox etiam peclus praeceptis format amicis,
Recte facta refert, orientia tempora notis
Instruit exemplis, inopem solatur & egrum.

Idē ibidem

At qui legitimum cupiet fecisse poemā,
Cum tabulis animum censoris sumet honesti,
Audibit quicumque parum splendoris habebunt.

SENTENTIAE.

33

At sine pondere erunt, & honore indigna se-
rentur

Verba mouere loco, quamuis immita recedant,
Et res sentur adhuc intra penetralia Vestae,
Obscurata diu populo bonus eruet, atque
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
Quae prisca memorata Catonibus atque Ce-
thegis

Nūc situs informis premit, & deserta vetustas
Adsciscet noua, quae genitor produxerit vsus,
Vehemens & liquidus, purq; simillimus amni:
Fundet opes. Latiumq; beabit diuite lingua,
Luxuriantia compefiet, nimis aspera sano
Leuabit cultu, virtute carentia tollet,
Ludentis speciem dabit, & torquetur, vt qui
Nunc Satyram, nūc agrestē Cyclopa mouetur.

Ille bonis faueatque, & concilietur amice, Hora in
Et regat iratos, & amet peccare timentes. arte.
Ille dapēs laudet mense breui, ille salubrem
Iustitiam, legēque, & apertis ocia portis.
Ille tegat commissā, idēque precetur, & oret
Vt redeant miseris, abeat fortuna superbis.

Quandoque bonus dormitat Homerus.

Ibidem.

Pictoribus atque poetis

Ibidem.

Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas.

Natura fieret laudabile carmen, an arte

Ibidem.

Quaestum est: ego nec studium sine diuite vena,

Nec rude quid possit video ingenium: alterius sit.

Ouid. lib. Altera poscit opem res, & coniurat amice.

3. Eleg. Exit in immensum fecunda licetia vatium,

Ouid. lib. Obligat historica nec sua verba fias.

3. de arte Quid petitur sacris nisi tantum fama poetis?

amandi. Hoc votum nostri summa laboris habet.

Cura ducum fuerat olim, regemque poetæ,

Premiæque antiqui magna tulere chori:

Sanctaq; maiestas, & erat venerabile nomen

Vatibus, & large sepe dabantur opes.

Emmius emeruit Calabris in montibus ortus,

Contiguus poni Scipio magna tibi.

Nunc hedera sine honore iacent, operatæque

doctis

Cura, nihil Musis nomen inertis habet.

Sed sumæ vigilare iuvat, quis nosset Homerū,

Ilias æternum si latuisset opus?

Hor. de arte Ficta, voluptatis causa, sint proxima veris.

te poetica. Aut prodesse volunt, aut delectare poetæ,

Idem. Aut simul & iucunda & idonea dicere vitæ.

Ibidem. Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci,

Lectorem delectando, pariterque monendo.

PRÆCEPTA QVALIA

esse debeant.

Hor. de arte Quicquid præcipies, esto brevis: ut cito dictis

te poetica. Percipiant animi dociles, teneantque fideles.

BONA LIBERORVM.

Iuuenalis Nil dictu scdam visiq; hæc limina tangat,

Satyr. 14. Intra quæ puer est, pcul hinc, pcul inde puellæ

Lenonum

Lenonum, & cantus pernoctantis parasiti.

Maxima debetur puero reuerentia si quid

Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,

Sed peccaturo obstat tibi filius infans.

Ergo miser trepidas, ne stercore sæda ca-

nino

Et paulo

infra.

Atria displiceant oculis venientis amici:

Nec perfusa luto sit porticus, & tamen vno

Semodio scobis hæc emendat seruulus vnus.

Illud non agitas, ut sanctam filius omni

Aspiciat sine labe domum, vitiisque carentem?

Gratiū est quod patriæ ciuē populūque dedisti,

Si facis ut patriæ sit idoneus, vtilis agris,

Vtilis & bellorum, & pacis rebus agendis.

Plurimum enim intererit quibus artibus, & Educatio-

quibus hunc tu

nis vis.

Moribus instituas. serpente ciconia pullos

Nutrit, & inuenta per densa rura lacerta,

Illū eadem sumptis querunt animalia pennis.

Parcendum est teneris, nondum impluere Idē, eadem

medullas

Satyræ.

Natiua mala nequitie, cum peccare barbam

Cæperit, & lōgi mucronem admittere cultri,

Falsus erit testis, vendet periuria summa

Exigua Cæceris tangens aramque pedēque.

Et iam iam crede nurrum, si limina vestra

Mortifera cum dote subit, quibus illa prematur

Per somnū degitis? nā quæ terræque marique

e ij

VETERVM POSTARVM.

Acquirenda putes, breuior via conferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor, hæc ego nūq̃
quam
Mandavi dices olim, nec talia suasi,
Mentis causa male tamen est, & origo pe-
neste.

Nū quisquis magni census precepit amorem,
Et lævo monitu pueros producit auaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem, & totas effudit habenas
Curriculo, quem si renoces, subsistere nescis,
Et te contempto rapitur, metisque relictis.

Licentia. Nemo satis credit tantū delinquere, quātum
Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.

OFFICIUM LIBERORVM
erga parentes.

Plant. in Quid illic homo se penetravit ex adibus?
Trinum. L Y. Pater adsum,
act. 2. Impera quid vis, neque tibi ero in mora, neq̃
Philto se latebrose me abs tuo
nex. Conspectu occultabo. P H. Feceris par tuis
Lysireles cateris factis, patrem
adolefcens. Tuum si percoles, per pietatem nolo ego cum
improbis te viris
Gnate mi, neque in ria, neque in foro ullum
sermonem exequi.
Noui hoc ego seculum moribus quibus sit, ma-
lus. bonum malum.

Esse.

SENTENTIAE.

35

Esse vult, ut sit sui similis: turbant, miscent mo-
res mali rapax,
Avarus, invidus, sacrum prophanum, publi-
cum privatum habent,
Hiulca gens, hæc ego doleo, hæc sunt quæ ex-
cruciant,
Hæc dies noctesque tibi canto, ut caueas, quod
manu non queunt
Tangere, tantum fas habent, quod manus ab-
stineant,
Cætera rape, trahæ, fuge latè, lacrimas hæc
mihi quom video,
Elicium quia ego ad hoc genus hominum dis-
raui, quin prius
Me ad plures penetravi: nam ij mores maio-
rum laudant,
Eosdem latitant, hisce ego te artibus gratiam
facio, neu colas.
Neu imbuas ingenium, meo modo & moribus
vivito antiquis,
Quæ ego tibi præcipio, hæc facito, nihil ego in-
stos moror fatuos
Mores, & turbidos, quibus boni dedecorant
se, hæc tibi si mea
Imperia capeffes, multa bona in pectore con-
sident.
L Y S. Semper ego usque ad hanc ætatem ab-
ineunte adolescentia

e iijj

VETERVM PORTARVM

Tuis seruiui seruitutem imperiis & praeceptis
pater.

Proin ego me liberum esse ratus sum, p[ro] im-
perio tuo

Meum animum tibi seruitutem seruire aequum
censui.

P H. Qui homo cum animo inde ab incunse
depugnat suo,

Vitum id itane esse mauelit, vt cum animus
aequum censeat,

An ita potius, vt parentes eum esse & cognati
velint?

Si animus, hominem perpulit, actum est, ani-
mo seruiuit, non sibi.

Si ipse animum perpulit, dum viuit, victor vi-
ctorum cluet.

Tu si animum viciisti potius quam animus te,
est quod gaudeas.

Nimio satius tui opus est, te ita esse, quam vt
animo lubet,

Qui animum vincit, quam quos animus sem-
per probiores

Cluent. L Y S. Isthaec ego mihi semper ha-
bui etati tegumentum

Mee, ne penetrarem me vsquam, vbi esset da-
ni conciliabulum:

Ne noctu irem ob ambulatum, ne suum adi-
merem alteri:

Neu

SENTENTIAE.

36

Neu tibi aggrudinem pater parerem, parsi se-
dulo.

Sarta, tecta tua praecepta vsque habui mea
maiestia.

P H. Quid exprobras, bene quod fecisti: ti-
bi fecisti, non mihi.

Mihi quidem etas acta est, tua isthuc refert
maxime.

Is probus est, quem non poenitet, quam probus
sit, & frugi bone.

Benefacta benefactis aliis pertegito, ne per-
pluant.

Qui ipse se contemnit, in eo est indoles indu-
stria.

Semper tu hoc facito cogites, Idē ibidē.

Id optimum esse, tute vt sis optimus: si id ne-
quineris, saltem vt

Optimis sis proximus.

Hoc patrium est potius, consuefacere filium Terent. in
Sua sponte recte facere, quam alieno metu. Adelp.

Hoc pater ac dominus interest, hoc qui nequit,
Fateatur se nescire imperare liberis.

Vt quisque filium suum vult esse, ita est. Idē ibidē.

Insuevit pater optimus hoc me, Hora. lib.

Vt fugerem exēplis vitiorū quaque notando. 1. Sermo.

Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque Exemplo
viverem vt contentus eo, quod mē ipse pa- rum vi-
rasset.

e iij

VETERVM POETARVM

Nōne vides Alibi vt male viuat filius? vtiq;
Barus inops? magnum documentum, ne pa-
triam rem

Perdere quis velit: a turpi meretricis amore
Cum detereret, Sæclam diſimilis ſis.

Ne ſequeretur mæchæ, conceſſa cum Venere vti
Poſſem, depreſſi non bella eſt forma Treboni,
Aiebat, ſapiens vitatu, quidque petiit

Sit melius, cauſas reddet tibi, mi ſatis eſt ſi
Traditum ab antiquis morē ſeruare: tuamq;

Dum cuſtodis eges, vitam famamque tueri
Incolumem poſſim, ſimul ac durauerit etas

Membra, animūque tuum: nobis ſine cortice.
ſic me

Formabat puerum dictis, & ſue iubebat,
Vt facerem quid, Habes authorem, quo facias
hoc:

Vnum ex iudicibus ſelectis obſicebat
ſiue Verbat, An hoc inhonneſtum, & inutile

factu,
Necne ſit, addubites? flageret rumore malo cū

Hic, atque ille, auidos vicinum funus vt egros
Exanimat, mortisque metu ſibi parcere cogit:

Sic teneros animos aliena opprobria ſepe
Abſterrent vitiis.

Sic natura iubet, velocius & citius nos
Corrumpunt vitiorum exempla domeſtica,

magis

Cum

SENTENTIAE.

37

Cū ſubeūt animos authoribus: vnus & alter
Forſitan hæc ſpernant iuuenes, quibus arte be-
nigna

Et meliore luto ſinxit præcordia Titan,
Sed reliquos fugienda patrū veſtigia ducunt,

Et monſtrata diu veteris trahit orbita culpa.
Abſtineas igitur damnis huiusce, etenim vel

Vna potens ratio eſt, ne crimina noſtra ſequan-
tur

Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis

Nature
hominum

Turpibus ac prauis omnes ſumus: & Catilini corruptæ.
Quocunq; in populo videas, quocunq; ſub

axe:
Sed nec Brutus erit, Bruti nec amiculum vſa

quam.
AEdes cū extemplo ſunt paratæ, expolite, Philola-

factæ probe, examuſſim
Laudant fabrum, atque ædes probant, ſibi leſcens æ-

quisque
Inde exemplum expetunt, ſibi quiſque ſimile tū in Tri-

Suo vſque ſumptu, opera ne parum ſue.
Atque vbi illō immigrat nequam homo in-

num.
diligensque,
Cum pigra familia immundus, inſtrenuus,

Hic iam adibus vitium additur,
Bone cū curantur malæ.

Atque illud ſepe fit, tempeſtas venit,
Conſtringit regulas imbricęſque, ibi

VETERVM POETARVM

Domirus indigens reddere alias ne volt:

Venit imber, lauit parietes, perpluunt

Tigna, putrefacit aer operam fabri.

Nequior iam factus est vsus adium.

Atque haud fabri culpa, sed magna pars

Moram hanc induxerunt, si quid nummo sarciri potest

Vsq; dum mancant, neque id faciunt, domi-
cum

Parietes ruant: edificantur ades tota denno.

Hac argumenta ego aedificiis dixi: Nunc
etiam volo

Dicere, vt homines adium esse similes arbitre-
mini.

Primum dum parentes fabri liberum sunt,

Et fundamentum substruunt liberorum,

Extollunt, parant sedulo infirmitatem.

Et vt in vsu boni, & in speciem populo

Sint, sibi que aut materiae ne parcunt,

Nec sumptus ibi sumptui esse ducunt:

Expoliunt, docent literas, iura & leges

Sumptu suo, & labore nituntur, vt

Alij sibi esse illorum similes expetant:

Ad legionem quom itant, adminiculum eis
danunt

Tum aliquem cognatum suum,

Eatenus abeunt a fabris

Vnum vbi meritum est stipendium. Igitur tum

Speci-

SENTENTIAE.

38

Specimen cernitur, quo eueniat aedificatio.

Nam ego ad id frugi vsque & probus fui, in
fabrorum

Potestate dum fui.

Posteaquam immigravi in ingenium meum,

Perdidi operam fabrorum illico, oppido

Venit ignavia, ea mihi tempestas fuit,

Ea mihi aduentu suo grandinem, imbreque
attulit,

Hac verecundiam mihi, & virtutis modum

Deturbauit, detexitque me ilico,

Post illa obtigere eam negligens fui,

Continuo pro imbre amor aduenit in cor meum,

Is vsque in pectus permanuit, permadefecit

Cor meum. Nunc simul res, fides, fama, virtus,

Detusque de seruerunt, ego sum in vsu

Factus nimio nequior, atque Aedepol ita

Hac tigna humide putent, non videor mihi

Sarcire posse ades meas, quin tota

Perpetua ruant, quin cum fundamento

Perierint, nec quisquam esse auxilio queat:

Cor dolet, cum scio nunc vt sum, atque vt fui,

Quo neque industrii de iuuentute erat

Arte Gymnastica, disco, hastis, pila,

Cursu, armis, equo, richitabant volupe:

Parfimonia & duritia discipline alijs eram.

Optumi quique expetebant eam doctrinam

sibi

VETERVM POETARVM

Nunc postquam nihili sum, id verò meopte
Ingenium repperi.

OFFICIVM DISCIPV-

lorum erga praeceptores.

Disce libens, tetrici nec praeceptoris habenas
Detestere nepos: nunquam horrida forma ma-
gistri.

Ille licet tristis senio, nec voce serenus
Aspera contracte minitetur iurgia frontis,
Nunquā inanis erit, placet assuetudine vultus:
Qui semel imbuerit rugas nutricis amabit,
Qui refugit matrem, pappos, auisq; tremētes,
Anteferunt patribus feri noua cura nepotes.
Sic neque Pelidem terrebat Achillea Chiron
Thessalico permixtus equo: nec pinifer Atlas
Amphitryonadem puerum, sed blādus rterque
Mitibus alloquiis teneros mulcebat alumnos.
Tu quoque ne metuas, quannū siliola, verbea
re multo.

Increpet, & truculenta senex gerat ore ma-
gister.

Degeneres animos timor arguit, at tibi consta
Intrepidus, nec te clamor, plageque sonantes,
Nec marutinis agitet formido sub horis:
Quod sceptrum vibrat ferule, quod multa sup-
pellex

Virgea, quod mollis scuticam prætexit aluta,
Quod feruent trepido subsellia vestra tumultus

Pompa

SENTENTIAE.

39

Pompa loci, & rari fugiatur scena timoris.
Phyllirides puerum cythare praefecit Achille, Ouid. li. 2.
Atque animos molli contudit arte feros: Artis.
Qui toties socios, toties exterruit hostes,
Creditor anno sum pertinuisse senem.
Quas Hector censurus erat poscente magistro,
Verberibus iussas praebuit ille manus.
Dij maiorem umbris, tenuem & sine ponere Ius. Sa. 7.
dere terram.

Spirantēque crocos, & in urna perpetuū ver,
Qui praeceptorem sancti voluere parentis
Esse loco, metuens virge iam grandis Achilles
Cantabat patriis in montibus.

INSTITVTIO PRINCIPIS.

Si tibi parihorum solum fortuna dedisset Claud. de
Chare puer, terrisque procul venerandus Eois, quarto Ho
Barbarus Arsacio consurgeret ore Thiaras, notis consi
Sufficeret sublime genus, luxūque fluentem latu.
Deside nobilitas posset te sola iuari. Nobilitas.
Altera Romanae longe rectoribus aule
Conditio, virtute decet non sanguine niti.
Maior, & utilior sacro coniuncta potenti
Vile latens virtus, quid enim submersa tene- Virtus.
bris

Proderit? obscuro veluti sine remige puppis,
Vel lyra qua recitet, vel qui non tenditur ar-

cus.

relicet

VETERVM POETARVM

Hanc, tamen haud quisquam qui non agno-
uerit ante

Semet, & incertos animi placauerit asus,
Inueniet: longis illuc ambagibus itur.

Disce orbi quod quisque sibi, quum conderes
artus

Nostros aetherei miscens terrena Prome-
theus,

Synceram patri mentem furatur olympo,
Continuit claustris, indignantemque reuinxit:

Et quum non aliter possent mortalia fingi,
Adiunxit gemmas, ille cum corpore lapsae

Intercunt, haec sola manet, bustoque superstes
Euolat, hanc alta capitis fundauit in arce

Mâdâtricem operum, prospecturamque labori.
Illas inferius collo, præceptâque summae

Passuras domine digna statione locauit.

Quippe opifex veritus confundere sacra pro-
phanis,

Distribuit partes animae, sedesque remouit,

Ira sedes.

Iram sanguineis regio sub pectore cordis
Protegit imbutam flammis, auidamque non
cendi

Præcipitemque sui rabie succensa tumescit,

Contrahitur stupescitque metu, quumque omnia
secum

Ducet, & requiem membris vesana negaret,
Inuenit pulmonis opem: madidumque silyenti

Præ-

SENTENTIAE.

40

Præbuit, ut tumida ruerent in mollia fibra.

At sibi cuncta petens, nil collatura cupido Auaritia
In iecur, & contractus imos compulsa recessit, sedes.

Quæ velut immanes reserat dum bellua ri-
ctus,

Expleri, pascique nequit, nunc verberare curas
Torquet avaritia, stimulus nunc flagrat amo-
rum,

Nunc gaudet, nunc mæsta dolet, sariatâque; rursus
Exoritur, casusque redit pollentius hydra.

Hos igitur potuit si quis sedare tumultus,
Inconculsa dabit pura sacra mentis,

Tu licet extremos late dominare per Indos,
Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent:

Si metuis si praua cupis si ducere ira,
Sernitij patiere iugum, tolerabis iniquas

Interius leges. Tunc omnia iura tenebis,
Cum poteris rex esse tui, procliuor rursus

In peiora datur, suadetque licentia luxum, Licentia.

Allecebrisque effrena fauet, tunc viuere caste
Asperius, quum præpta Venus: tum durius ira

Consulimus, quum pæna patet. sed comprime
motus,

Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit
Occurrat, mentemque domet respectus honesti.

Hoc te præterea crebro sermone monebo,
Vt te totius medio telluris in orbe

Vivere cognoscas, cunctis tua gentibus esse

Quis liber.

VETERVM POETARVM

Facta palam, nec posse dari regalibus vsquã
Secretum vitiis, nam lux altissima sati
Occultum nil esse finit, latebrãque per omnes
Intrat, & obstrusus explorat fama recessus.
Sis pius in primis, nã cum vincamur in omni
Munere, sola deos aequat clementia nobis.
Neu dubie suspectus agas, neu falsus amicis,
Rumorũve audius: qui talia curat, inanes
Horrebit strepitus, nulla non anxius hora,
Non sic excubie, uec circumstantia pila,
Quam tutatur amor, non extorquebis amari.
Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.
Nõne rides operum qui se pulcherrimus ipse
Mundus amore ligat: nec vi connexa per aũ
Conspirant elementa sibi? qui limite Phæbus
Contentus medio, contentus litore pontus,
Et qui perpetuò terras ambitque, vehitque,
Nec premat incumbens oneri, nec cesserit aër
Qui terret, plus ipse timet, fors ista tyrannis
Conuenit, inuide aut claris, sortẽsque trucidant,
Muniti gladiis viuunt, septique venenis
Anspites habeant arces, trepidique minentur.
Tu ciuem patrẽmque geras, tu consule cunctis:
Nec tibi, nec tua te moueant, sed publica vota
In commune iubes si quid, censẽsque tenẽdam,
Qualis prius Primus iussa sibi: tunc obseruantior equi
ceps, talis Fit populus, nec ferre vetat, quũ viderit ipsum
populus. Autorem parere sibi: componitur orbis

Regis

SENTENTIAE.

Regis ad exemplum, nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quam vita regentis.
Mobile mutatur semper cum principe vulgus.
His tamen effectis, nec fastidiare minores,
Neu pete prescriptos homini transcendere fines.
Inquinat egregios adiuncta superbia mores.
Non tibi tradidimus dociles seruire Sabeos,
Armenie dominum nec te prescimus ore,
Nec damus Assyriã, tenuit quã semina gẽtem,
Romani, qui cuncta diu rexere, regendi:
Qui nec Tarquinij fastus, nec iura tulere
Caesaris, amales veterum delicta loquuntur.
Hærebũt maculae, quis non per secula damnat
Caesareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera, quem rupes caprearum tetra latebit
Incesto possessa seni? victura feretur
Gloria Traiani, non tam qui Tigride victo
Nostra triumphati fuerat provincia Parthi,
Alta quod inuictus stratis Capitolia Dacis
Quam patriæ, quod mitis erat: nec desine tales
Nate sequi si bella tonẽt, prius agmina davis
Exerce studiis, & seuo praestruẽ Marti.
Non bruma requies, non hybernacula segnes
Emeruent torpore manus, ponenda salubri
Castra loco, præbenda vigil custodia vallo.
Disce vbi densari cuneus, vbi cornua tendi
Aequius, aut iterum flecti, quæ moribus apta,
f

VETERVM PORTARVM

Que campis acies, frandi que accommodat
vallis,

Qua via difficilis fides si moribus hostis:
Tum tibi murali libretur machina pulsus,
Saxa roter praeceptis aries, praetextaque portas
Testudo feriat, ruat emersura iuuentus
Effossi per operata soli, si longa moretur
Obsidio, tum vota caue secuta remittas,
Inclusum re putes, multis damno sa fuere
Gaudia, dispersi pereunt somnoque soluti.
Sapius incauta nocuit victoria turbae.
Nec tibi regis tectoria larga redundant
Delitius, non imbelles ad signa ministros
Luxuries armata trahat, neu flantibus Austris,
Nec pluuies cedas, neu defensura calorem
Aurca submoneant rapidos umbracula soles,
Inuentis vitare cibis, solabere partes
Aequali sudore tuas si collis iniquus,
Primus ini: syluam si cedere prouocat usus,
Ne pudeat sumpta quercum strauisse bipennis
Calcatur si pigra palus, tuus ante profundum
Praetentet sompes flumines tu protere curru
Haerentes glacie, liquido tu scinde natatu,
Nunc eques in medias equitum te consere tur-
mas,
Nunc pedes a sistas pediti, tu promptius ibunt
Te socio, tum conspicuus gratiusque geretur
Sub te teste labor.

Interca:

SENTENTIAE.

42

Interca musis animus dum mollior instet, Artes huius
Et que mox imitere legas, nec desinat unquam manare
Tecum Grata loqui, tecum Romana vetustas, liberales.
Antiquos enolue duces, assuesce futurae Historiarum
Militiae, Latium retro te confer in aenum. usus.
Libertas quaesita placet, mirabere Brutum.
Perfidiam damnas, Metij satiabere paenit.
Triste rigor nimius, Torquati desine mores:
Mors impensa bonum: Decios venerare ruen-
tes:
Vel solus quid fortis agat, te ponte soluto
Oppositus Cocles, Mutij te flamma docebit.
Quid mora perfringat, Fabius quid rebus in
archis
Dux gerat, ostendet Gallorum strage Camil-
lus.
Discitur hinc nullos meritis obsistere casus,
Prorogat eternam feritas tibi punica famam:
Regula successus superant aduersa Catonis.
Discitur in quantum paupertas sobria possit.
Pauper erat Curius, reges quum vinceret ara-
mis:
Pauper Fabricius, Pyrrhi quum sperneret au-
rum:
Sordida Serranus flexit dictator aratra,
Instrata lictore case, fascisque Salignis
Postibus affixit, collecta consule messes,
Et sulcata diu trabeato rura colono.

f. ij.

VETERVM POETARVM

Idem in 2. Iustitia vilibus rectum præponere suadet.
 Pane. in Communēsq; sæqui leges, iniustiq; nunquam
 laud. Stil. Largiri sociis durum patientia corpus
 Instruit, ut nulli cupiat cessisse labori
 Temperies, ut casta petas: prudentia, ne quid
 Inconsultus agas: constantia, futile ne quid
 Infirmitusque geras, procul importuna fugan-
 tur
 Numina, monstriferis quæ tartarus edidit an-
 tris.
 At primam sceletum matrem, quæ semper ha-
 bendo
 Plus sitiens patulis rimatur faucibus aurum,
 Trudis auaritiā, cuius fœdissima nutrix
 Ambitio, quæ vestibulis, foribusque potentum
 Excubat, & pretiis cōmercia pascit honorum.

PRINCIPIS OFFICIUM.

Mar. li. 8. Principis est virtus maxima, nosse suos.
 Virg. li. 6. Parcere subiectis, & debellare superbos.
 Ovi. 6. Fa. Sic agitur censura, & sic exempla parantur,
 Quum iudex alios quod monet ipse facit.
 Idem 2. de Regia (crede mihi) res est succurrere lapsis.
 Pon. Est piger ad pœnas princeps, ad præmia ve-
 Idem 1. de lux,
 Pon. Cuique dolet, quoties cogitur esse feroc
 Hor. Epif. Principibus placuisse virtus non vltima laus
 17. est.

Mobile

SENTENTIAE.

43

Mobile mutatur semper cū principe vulgus. *Clau. 7. Eu.*
 Pulchrum eminere est inter illustres viros, *Sen. 3. Oct.*
 Consulere patriæ, parcere afflictis, fera *actu. 2.*
 Cedo abstinere, tempus atque iræ dare,
 Orbi quietem, seculo pacem suo.
 Hæc summa virtus, petitur hæc cælum via,

PRINCIPVM VITIA.

conspicua.

Omne animi vitium tanto conspectus in se Iuu. Sa. 8.
 Crimē habet, quāto maior, qui peccat, habetur.
 Scilicet in vulgus manant exēpla regentū, *Claudia.*
 Vtq; ducum lituos, sic mores castra sequuntur.

LEGES.

Pereunt discrimine nullo
 Amisse leges, sed pars vilissima rerum *Luc. 3. bel.*
 Certamen mouistis opes, *Ciuil.*
 Iura inuenta metu iniusti.
 Publica lex hominum, naturæque continet hoc *Hor. 1. Ser.*
 fas,
 Vt teneat vetitos inscitia debilis actus.
 Pareto legi, quisquis legem sanxeris. *Auf. in Pit*
 Date leges, ne fortior omnia possit. *taci Sen.*
 Quid leges sine moribus *Ovi. 3. Fa.*
 Vane proficiunt? *Hor. Od.*
 Hic poterit canere recte, iura qui & leges *24. lib. 3.*
 tenet. *Plau. Epi.*
 Mihi non videtur, quod sit factum legibus, *Ter. Phor.*

f iij

VETERVM POETARVM

Rescindi posse.
 Petron. Quid faciant leges, ubi sola pecunia regnat.
 Aut ubi paupertas vincere nulla potest?
 Ouid. 1. de Arte. Neque enim lex iustior illa est,
 Quam necis artifices arte perire sua.
 Plaut. Tr. Mores, leges perduxerunt iam in potestatem suam.

LICENTIA.

Ter. Adel. Nimia illa licentia
 Profecto euadet in aliquod magnum malum.
 Claud. de Procliniis rursus
 4. Honorij In peiora datur, suadetque licentia luxum,
 cons. Illecebrisque effrena fauet.
 Te. Heaut. Deteriores omnes sumus licentia.
 Ouid. 3. Cui peccare licet, peccat minus, ipsa potestas
 Am. Semina nequitie languidiora facit.
 n. in Tr. Minimum decet liberè, cui multum licet.
 Pub. Mi. Cui plus licet quam par est, plus vult quam
 mus. licet.
 Cleo. Lyn. Quanto plus liceat, tam libeat minus.
 Ouid. 9. Quid liceat noscimus adhuc, & cuncta licere
 Met. Credimus?

OBLIVIO.

Plaut. in Mos obliuisci hominibus,
 Cap. Neque nouisse, cuius nihil sit faciunda gratia.
 Nihil

SENTENTIAE.

44

Nihil est autem suum qui officium facere est Plaut. in
 immemor Pœmulo.
 Nisi adeo monitus.
 Iniuriarum remedium est oblitio, Pub. Mi.

MEMORIA.

Memorem immemorem facit qui monet, Plaut. in
 quod memor Pseud.
 Meminit,
 Prima languescit senum Seneca in
 Memoria, longo lassâ sublabens situ. Oedipo.

ADHORTATIO.

Que tu cum prestes, remota tamē vtat & auro, Ouid. li. 2.
 Nil nocet admissio subdere calcar equo. de Ponto.
 Acer & ad palmæ per se cursurus honores, Idē eodem
 Si tamen horteris, fortius ibit equus. li. de Ponto.
 Qui monet vt facias, quod iam facis, ille mo Idem. 5.
 nendo Tri.
 Laudat, & hortatu comprobata acta suo.
 Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte Ouid. 1. de
 Respuit, atque odio verba monentis habet, Rem. am.

NIHIL SVPRÀ VIRES.

Turpe est quod nequeas capiti committere Prop. li. 3.
 pontius,
 Et pressum inflexo mox daret terga genu.
 Omnia non pariter rerū sunt omnibus apta,
 f. iiii

Fama nec ex equo ducitur vlla ingo.

Horat. de Tu nihil inuita dices, faciesve Minerva.
arte poeti. Sumite materiam vestris qui scribitis equam
Ida ibid. Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri.

Quod natura negat, reddere nemo potest.

Cor. Gall. Qui sua metitur pondera, ferre potest.
Martialis.

LABOR, ASSIDVITAS.

Virgil. li. 1 Labor omnia vicit
Georg. Improbus, & duris vrgens in rebus egestas.
Terent. Nil tam difficile est, quin inquirendo inue-
He aut. stigari possit.
Ho. de ar. Qui studet optatam cursu contingere mi-
se poetica. tam,

Multa tulit, fecitque puer, sudavit & alit,
Abstinuit Venere, & Baccho.

Horat. li. 1. Nil sine magno
Ser. Vita labore dedit mortalibus,
Ouid. li. 1. Confiteor. facere hoc annos, sed & altera
de ponto, causa est,
eleg. 5. Anxietas animi continuusque labor.
Cernis ut in duris (& quid boue firmitus?)

Ouid. li. 4. annis
Fast. Fortia taurorum corpora frangat opus?
Ouid. li. 2. Non sentitur sedulitate labor.
de arte a- Ardua molimur: sed nulla, nisi ardua vincit
mandi. Diff.

Difficilis nostra poscitur arte labor.
Pingue solum lassat, sed inuat ipse labor. Mar. lib. 1.
Nec te paritateat duos subiisse labores, Tibullus.
Aut operi insuetas attenuasse manus.
Non quisquam fruiat vetis odoribus, Claud. in
Hiberos latebris nec spoliat fauos, nuptiis
Si fronti caueat, si timeat rubos. Honorij.
Armat spina rosas, mella tegunt apes.
Dum vites annique simunt, tolerate la- Ouid. 2. de
bores, art.

Iam veniet tacito curua senecta pede.
Herculem duri celebrant labores: Boet. me-
Ultimus caelum labor, irreflexo tro. 7. li. 8.
Sustulit caelo, pretiumque rursus
Ultimi caelum meruit laboris.

Nullum a labore me reclinat otium,
Vrget diem nox, & dies noctem.
Hoc euenit

In labore atque in dolore, ut mors obrepat in-
interim, Plant.
Pseud.

Non sentitur sedulitate labor. Ouid. 4.
Quod fuit durum pati, Fast.
Meminisse dulce est. Sen. Her.

Pingue solum lassat, sed inuat ipse la- Mar. lib. 1.
bor. fur.
Qui e nucce nucleum esse vult, frangit nu- Plant.
cem.

Qui lib. 5. Adde quod ingenium longa rubigine laesum
Tristium, Torpet, & est multo quam fuit autē mi-
elegia 12. nus:

Fertilis, assiduo si non renouetur aratro;
Nil nisi cum spinis gramen habebit ager.
Tempore qui longo steterit, malè curret, &
inter

Carceribus missos ultimus ibit equus.
Vertitur intenera cariem, rimisque dehiscit,
Si qua diu solitis cymba vacabit aquis,

Qui lib. 1. Cernis ut ignauum corrumpant otia corpus?
de Ponto. Ut capiant vitium, ni moueantur aquae?

Idem li. 1. Otia si tollas, periēre Cupidinis arcus,
de Reme. Contempta que iacent & sine luce faces.
Quam platanus riuo gaudet, quam populus
vnda,

Et quam limosa camia palustris humo,
Tam Venus otia amat.

Hora. li. 1. Nos numerus sumus & fruges cōsumere nati.
Epist. Sponsi Penelopes, nebulones Alcinoique,
In cute curanda plus a quo operata inuentus,
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum cithara cessatum ducere curam.

Catullus. Otium Catulle tibi molestum est,
Otio exultas nimiumque gaudes,
Otium reges prius & beatus
Perdidit vrbes.

Luc. lib. 4. Variam semper dant otia mentem.

Nimis

Nimis homo Plant. in
Nihili est qui piger est, nimisque id genus odi Rud.
malè: vigilare

Decet hominem, qui vult sua temporis confice
re officia.

Non illum expectare oportet, dum herus se
ad suscitet officium.

Nam qui dormiant libenter, sine lucro & cū
malo requiescunt.

Queritur Aegyptus quare sit factus adulter, Ouid. li. 1.
In promptu causa est, de sidiosus erat. de Reme.

Ita ut ingenium est omnium amoris.

Hominum a labore procline ad libidinem. Terent. in
Arcum intenso frangit, animum remissio Andria.

Otio qui nescit uti, plus negotii habet, Pub. Mi.

Quam cum est negotium in negotio. Ennius, ut
Nam cui quod agat institutum est, nullo ne citatur a
gotio Gellio.

Id agit studet ibi, mentem atque animum de
lectat suum:

Otioso initio animus nescit, quid velit.

OTIVM BONVM.

Otia corpus alunt, animus quoque pascitur Ouid. 1. de
illis, Ponto.

Immodicus contra carpit vtrumque labor.

Quod caret alterna requie durabile non est: Ovidius
Hæc reparat vires, fessaque membra leuat. Epist. 4.

CVRA-

Ouid. li. 3.

Meta. Attenuant vigiles corpus miserabile cura.

Ouid. li. 1. Me duce damno sas homines compescite curas.

de Re. am. Lentescunt tempore cura.

Ouid. 2. de O curas hominum! O quantum est in rebus
art. aman. inane?

Pers. sat. 1. Cura quoque interdum nulla medicabilis

Ouid. 1. de arte:

Ponto. Aut si sit, longa est attenuenda mora.

Idē. 3. Fast. Sollicita mentes spēque metuque pāuent.

Plaut. Aul. Ossa atque pellis totus est ita cura macer.

Ci. ex En- O Tite si quid ego adiuto curāme leuassō.

nio. Que nunc te coquit, & versat sub pectora

Hora. Oda fixa.

26. lib. 2. Crescentem sequitur cura pecuniam,

Tib. el. 3. Maiorque fames.

lib. 3. Non opibus mentes homini curęque le-
uantur.

VOLVPTAS.

Ouid. 1. de Nec vires adimit Veneris damnoſa ro-

Ponto. luptas.

Terent. Sane hercle

Hec. Homo voluptati obsequens fuit, & qui sit
sunt,

Haud multum heredem inuuant.

Ouid. 1. de Curę est sua cuique voluptas.

Arte.

Tra

SENTENTIAE.

47

Trahit sua quęque voluptas.

Voluptas est malorum esca.

Ita quoque comparatum

Est in atate hominum, ita diis placitum, vo-

luptati vt mæror

Comes conſequatur, quin incommodi plus, ma Am.

lique ilico

Adſit, boni ſi obtigit quippiam.

Sperne voluptates, nocet empta dolore vo-

luptas.

Dolor ac voluptas

Inuicem cedunt: breuior voluptas.

Vſque adeo nulla eſt ſyncera voluptas.

Sollicitumque aliquid latis internem.

Scilicet interdum miſcentur triſtia latis.

Voluptates commendat rarior vſus.

CONTINENTIA.

Eſt virtus placitis abſtinuiſſe bonis.

EBRIETAS, VINVM.

Quid non ebrietas deſignat? opera re-

cludit,

Spes iubet eſſe ratas, in pralia trudit iner-

mem,

Sollicitis animis onus eximit, addocet artes:

Fœcundi calices quem non fecere diſertum?

Contracta quem non in paup. rate ſolutum

Virg.

Eglo. 2.

Plaut. in

Mer.

Idem in

Am.

Horat. li. 1.

Epiſto.

Senec. in

Thyeſte.

Ouid. li. 7.

Meta.

Idem li. 6.

Faſtorum.

Iuuenal.

Saty. 11.

Qui. epiſt.

16.

Horat. li. 1

Epiſt.

Ouid. li. 1. Ebrietas vt vera nocet, sic fides inuabit;
 de Art. Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, vt tibi curas
 amandi. Eripiat, si qua est inter vtrunque, nocet.
 Idē. 2. de Arcanum demōis detegit ebrietas.

VINVM.

Rem. am. Vina parant animos Veneri.
 Virg. in opusc. Nox & amor, vinūque nihil moderabile
 Ouid. 2. de suadent:
 Rem. Illa pudore vacat, Liber Amorque metu.
 Idē lib. 1. Vina parant animos, faciuntque caloribus a-
 Amornu. ptos,
 Idem. 2. de Cura fugit, multo diluiturque mero.
 Arte. Bacchus & agricola magno confecta labore
 Tibullus Pectora tristitiae dissoluenda dedit.
 lib. 1. Bacchus & afflictis requiem mortalibus as-
 fert,
 Cura licet dura compede pulsa sonant.

Plant. in Nimis vinum vile, atque amor,
 Aul. Si ebrio atque amanti impune facere quod
 lubeat, licet.

Idem in Magnum hoc vitium vino est; pedes ca-
 Psen. piat primum,
 Luctator dolosus est.

Idē Trin. Mibique ignoscas
 Quod animi impos, vini vitio fecerim:
 Vinum si
 Fabulare possit, se defenderet; non vinum mo-
 derari,

Sed

Sed vino solent, qui quidem probi sunt.
 Vino forma perit, vino corrumpitur aetas. Prop. li. 2.
 Nec Veneris, nec tu vini tenearis amore, Virg. in
 Vno namque modo vincta Venusque no- opuscu.
 cent.

Vi Venus enervat vires, sic copia Bacchi
 Attenuat gressus, debilitatque pedes.

SOBRIETAS, ET CIBORVM
abstinentia.

Accipe nunc, victus tenuis quae quantūque Hora. li. 2.
 secum Sermo.

Afferat. in primis valeas bene: nam varia
 res

Vt noceant homini credas, memor illius esca,
 Quae simplex olim tibi sederit, at simul asis
 Miscueris elixa, simul consilia turdis,
 Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tu-
 multum

Lenta feret pituita, vides vt pallidus omnis
 Cæna desurgat dubia? quin corpus onustum
 Hæsteris vitis animum quoque prægrauas
 vna:

Atque affligit humo diuinæ particulam aure:
 Alter vbi dicto citius, curata sopori
 Membra dedit, vegetus præscripta ad munia
 surgit.

Coquos equidem nimis.

Plant. in
 Cur.

Demi-

VETERVM POETARVM

Demiror, qui tot viuuntur condimentis: eos eo
Condimento non vtier, quod præstat omni-
bus.

Luci. li. 4

Discite quàm paruo liceat producere vi-
tam,

Et quantum natura petat: non erigit egros
Nobilis ignoto diffusis consula Bacchus:
Non auro myrrhæque bibunt, sed gurgite
puro

Vita redit: satis est populis fluminisque Ceres-
que.

Hora. li. 2

Sermo.

Que virtus, & quanta boni si, viuere
paruo.

Nec mens hic sermo est, sed quem præcepit O-
fellus.

Idē ibidē.

Ieiunus raro stomachus vulgaria temnit.
Ouid. 16. Est virtus placitis abstinnisse bonis.

Epist.

Heu quantum scelus est, in viscere viscera
Idem 15. condi.

Me.

Congestoque avidum pinguescere corpore cor-
pus,

Alteriusque animantem animantis viuere
letho.

In saty. 15

Cunctis animalibus abstinnit qui
Tanquam homine, & ventri indulsit non
omne legumen.

Ouid. 8.

FAMES.

Meta.

Est locus extremis Scythia glacialis in oris,
Triste

SENTENTIAE.

49

Triste solum, sterilis sine fruge, sine arbore tel-
lus,

Frigus iners, illic habitant pallorque tremor-
que,

Et ieiuna fames.

Quæstamque famē lapidoso vidit in antro, Et infans.

Vnguibus, & raris vellentem detibus herbas.

Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore

Labra incana situ, scabri rubigine dentes,

Dura cutis per quam spectari viscera possent,

Ossa sub incuruis extabant arida lumbis.

Ventris erat pro ventre locus, pendere putares

Pectus, & a spina tantummodo crate teneri:

Auxerat articulos macies, genuumque tumebat

Orbis, & immodico prodibant tubere tali.

Fames & mora bilem in nasum conciant. Plaut. in

Ieiunus stomachus raro vulgaria temnit? Am.

Quis expedit Psittaco suum Xæpe? Hor. Saty.

Picæque docuit nostra verba conari? 2. lib. 2.

Magister artis, ingenique largitor Persi. in

Venter, negatas artifex sequi voces. proæ.

L V X V S.

O prodiga rerum

Luxuries, nunquam paruo contenta paratu,

Et quæstorum terra pelagique ciborum

Ambitiosa fames, & lauta gloria mense,

Discite, quam paruo liceat producere vitam.

G.

Lucanus

lib. 3.

Seneca in Et quantum natura petat.

Hippol. Dum quis secundis rebus exultat nimis,
 Pluitque luxu semper insolita appetitis:
 Tunc illum magna dira fortuna comes
 Subit libido: non placent sueta dapes,
 Non tecta sani moris, aut vilis cibis.

AMOR.

Propert. Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit amo-
 rem,
 lib. 2.

Nonne putas miras hunc habuisse manus?
 Hic primum vidit sine sensu viuere amantes,
 Et leuibus curis magna perire bona.
 Idem non frustra ventosus addidit alas,
 Fecit & humano corde volare deum.
 Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
 Nostrique non vllis permanet aura locis.
 Et merito hamatis manus est armata sagittis
 Et pharetra ex humero Gnosia viroque
 iacet.

Amē ferit quoniam tuti quam cernimus hostē,
 Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.
 Amor odit inertes.

Ouid. 2. Centum fronte oculos, centū cernice gerebat
 Am.

Idem. 3. Argus, & hos vnus saepe fefellit amor.

Am. ele. 4. Venit amor grauius, quo serius vrimur intus.

Idē Epi. 4 Vrimur, & cecum pectora vulnus habent.

Idē epi. 13. Fortius ille potest multo qui pugnat amore.

Credo

Credo ego amorem apud homines carnis- Plant. in
 cinam commentum: Cistel.

Ita me amor lapsum animi ludificat, fugat,
 agit, appetit,

Rapiat, retinet, iactat, largitur: quod dat, non
 dat, eludit:

Modo quod suasis, dissuadet: quod dissuasit,
 id ostentat.

Sanus amor docuit naturam sanguine ma- Vir. Egl. 8
 trem

Commaculare manus.

Improbe amor, quid non mortalia pectora Idē Aen. 4
 cogis? Se. trag. I.

Odit versus amor, nec patitur moras. Mari. lib.

Quid non cogit amor? Epigra.

Vile propositū est, sanas extinguere flāmas, Ouid. I. de
 Nec seruum vitijis pectus habere suum. Rem.

Dum furor in cursu est, currenti cede furori: Ouid. de

Difficiles aditus impetus omnis habet. Rem.

Omnes humanos sanat medicina dolores: Propert.
 Solus amor morbi non amat artificem. lib. 2.

Hec mihi, quod nullis amor est medicabi- Ouid. I. Met.
 lis herbis.

Verus amor nullum nouit habere modum. Idē ibidē.

Turpis amor surdus auribus esse solet. Ibidem.

Nō bene concununt, nec in vna sede morantur Ouid. li. 2
 Maestas & amor.

Finem qui queris amori,

S ij

Idē li. I. de
 Rem. amo.

VETERVM POETARVM

Cedit amor rebus, res age, tutus eris.

Desidiam puer ille sequi solet, odit agentes,

Dat vacuae menti quod teneatur opus.

Queritur Aegysibus quare sit factus ad alteri:

In promptu causa est desidiosus erat.

Diuitiis alitur luxuriosus amor,

Res est solliciti plena timoris amoris

Idem epi. 1. In amore haec omnia insunt vitia: iniuria,

Terent. in Suspicionibus, inimicitia induciat,

Eun. Bellum, pax rursus: incerta haec si tu postules

Ratione certa facere, nihilo plus agas,

Quam si des operam, ut cum ratione insanias.

Plaut. in Nam ubi amor condimentum inerit, quocumque

Casina. placitum credo:

Neque saluum prorsus, neque suave esse po-

test quidquam, ubi amor

Non admiscetur, sed quod est amarum, id mel-

faciet,

Hominem ex tristi lepidum, & lenem.

Idem in Gustum dat dulce amare ad satietatem res-

Merca. que aggerit.

Nam amorem haec cuncta vitia sectari solent.

Cura, aegritudo, dolor, nimisque elegantia.

Haec non illum modo qui amat, sed quemque

attigit,

Magno atque solido mulctat infortunio.

Nec post profecto quisquam sine grandi malo,

Præterquam res patitur, studet elegantia.

Sed

SENTENTIAE.

51

Sed amori accedunt etiam ultra haec quae di-

oximus,

Insomnia, erumna, error, & terror, & fuga,

Inepria, stultitiaque adeo, & temeritas,

Incogitantia, excors, immodestia,

Petulantia, cupiditas, & malevolentia:

Inheret etiam audivita, desidia, iniuria,

Inopia, contumelia, & dispendium.

Ly. Nunquam amor quenquam nisi cupidus Plaut. in

hominem postulat: se in plagas Trinum.

Coniicere eos cupit, eos consecratur, subdole Ach. 2.

blanditur, ab re

Consult, blandiloquentulus, harpago, men-

dax, cupes, auarus,

Elegans, despoliator, latebricolarum hominum

corruptor,

Blandus, inops, celati indagator, nam quæ ad

quod clamat,

Quam ex tempore seuis sagittis percussus est,

illico res foras

Labitur, liquitur. da mihi hoc, mel meum si me

amas, si audis

Ibi ille cuculus, ocelle mi, fiat & isthuc & si

amplius vis dari,

Dabitur: ibi illa pendente ferit, iam amplius

orat, non sat

Id est mali, nisi amplius etiam quod bibit, quod

comeest,

g iij

VETERVM POETARVM

Quod facit sumpti nox datur, ducitur familia
tota,

Vestisij vñctor, auri custos, stabellifere,
sandaligerule,

Cantrices, cistellatrices, nuntij, remuntij, rapto
res panis & peni.

Fit ipse, dum illis comis est, inops amator.

Amor amara dat tibi satis, quod egre sit, su-
git forum:

Fugat vos cegnatos, fugat ipse se à suo con-
tuitu.

Neque enim eum sibi amicum volunt dici,
mille modis amor

Ignorandus est, procul abigendus est, atque
abstinendum.

Nam qui in amore precipitauit, peius perit,
quam si saxo saliat.

Apage sis amor, tuas res tibi habe, amor mihi
amicus ne fias vñquam.

Ira est amor, balista vñ iacitur, nihil sic ce-
lere est, neque volat

Atque is: mores hominum moros & morosos
efficit,

Minus placet magis quod suadetur, quod dis-
suadetur placet.

Quom impia est, cupias: quando eius copia, tñ
non velis.

Ille qui aspellit, is compellit: ille qui non sua-
det,

SENTENTIAE.

32

det, vetat.

Insanum est, & malum, in hospitium deuerti
ad libidinem.

Amor animi arbitrio sumitur, non ponitur, Pub. Mi.

Amare & sapere vix deo conceditur. Idem.

Quoq; magis tegitur, tectus magis astat Ovi. li. 4.

Quis enim bene celat amorem? (ignis. Meta.

Eminet in dicio prodita flamma suo. Idem in epi.

Sed male dissimulo: quis enim celauerit Idem.

ignem?

Lumine qui semper proditur ipse suo.

Sed tamen apparet dissimulatus amor. Idem.

Volucres esse Amorem fingit immitem deum Senec. in.

Mortalis error, armat & telis manus, Oeta.

Arcusque sacros instruit saua face:

Genitumque credit Venere, Vulcano satum.

Ille per caelum volans

Idem in:

Prosterna tenera tela molitur manu,

Hipp.

Regnumque tantum minimus in superos habet

Vana ista demens animus asciuit sibi,

Venerisque nomen finxit, atque arcus dei.

Caeus est ignis stimulatus ira,

Senec. in:

Nec regi curat, patiturve frana,

Met.

Haud timet mortem, cupit ire in ipsos

Obuius enses.

Ante pedes caecis lucebat semita nobis,

Prop. li. 2.

Scilicet insano nemo in amore videt.

ele. 3.

Turpis amor surdis auribus esse solet.

Idem.

g iiii

- Ouid. 3. de Errat. & in nulla sede moratur amor.
 arte amā. Otia si tollas periere cupidinis arcus.
 Idem de Contemptuq; iacent & sine luce faces.
 Rem. Amor est: inuenta gignitur luxu, otio,
 Senec. in Nutritur inter lata fortune bona.
 Ovid. in Quem si fouere, aut alere desistas, cadit:
 Breuique vires perdit extinctus suas.
 Terent. in Verbum hercle hoc verum est,
 Eum. Sine Cerere & Baccho friget Venus.
 Ouid. in In vacuo pectore regnat amor.
 Eleg. Aedepol qui amat misera erumna afficitur.
 Plaut. Cur. Ipsus se excruciat, qui homo quod amat, vi-
 det, nec potius potest.
 Idē eodem. Bonum est paucillum amare sanē: insanē non
 solum bonum est.
 Verū totum insanum amare.
 Ouid. li. 2. Ut penē extinctum cinerē si sulphure tangas,
 de Re. am. Viuet, & ex minimo maximus ignis erit:
 Sic, nisi vitaris quicquid reuocabit amorem,
 Flamma redardescet, quē modo nulla fuit,
 Idē in epi. Et ridi, & perij, nec notis ignibus arsi,
 Ardet ut ad magnos pinea tada deos.
 Ouid. de Retinet malus amor amantem.
 Rem amo. Ego illic aspicio forma eximia mulierem,
 Plaut. in Quam ego postquam aspexi, non ita amo, ut
 Mer. sani solent
 Homines, sed eodem pacto, ut insani solent.
 Oui. de re. Lentescent tempore curae:

Vane-

- Vanescitque absens & nouus intrat amor.
 Arte ite reloque rates remoque reguntur. Idem de
 Arte leuis curtus, arte regendus Amor. Art.
 Qui non vult fieri desidiosus amet. Idē eodē.
 Dij boni quid hoc morbi est? adeōne homi- Terent. in
 nes immutari Eum.
 Ex amore, ut non cognoscas eundem esse?
 Dū nouus est capto potius pugnemus amor:
 Flamma recens patua sparsa resedet aqua. Ouid. in
 Ab, quanto satius est Epist.
 Te id operam dare, qui istum amorem ex ani- Terent. in
 mo dimoueas tuo, in An.
 Quā id loqui quo magis libido frustra in-
 cendatur tua?
 Pectus insanum vapor Sen. intra.
 Amorque terret intima seruus vorat
 Penitus medullas, atque per venas meat
 Visceribus ignis merfus & venis latens:
 Ut agilis altas flamma percurrit trabes.
 Summe ego miser qui nusquam queo bene Plaut. in
 quiescere. Mil.
 Si domi sim, foris est animus: si foris sim, ani-
 mus domi est;
 Ita mihi in corde facit amor incendium.
 Me tamen vrit amor, Vir. in Eg.
 Quis enim modus adsit amor?
 Audacem faciebat amor: Ouid. in
 Et nihil est quod non effreno captus amore Meta.
 Ausit

Ausit.

Seneca in Nihil immune est, odiūque perit,
Hip. Cum iussit amor, veteres cedunt

Idem in Ignibus ira,
Tra. Sape obstinatis induit frenos
Amor, & odia mutat.

Vir. in op. Omnia vincit amor: quid enim non vince-
ret ille?

Ouid. in Quicquid a nor iussit nō est continere tutum,
Epist. Regnat, & in superos ius habet ille deos.

Seneca in Iste lascivus puer acce nitens
Hipp. Telo quam certo iaculatur arcu:
Labitur totas furor in medullas,
Igne furtivo populante venas.
Non habet latam data plaga frontem,
sed vorat teclas penitus medullas.
Nulla pax isti puero, per orbem
Spargit effusas agilis sagittas.

Ouid. de Non bene cū sociis regna Venusq; manent.
Art. Errat qui finem vesani querit amoris.
Propert. Versus amor nullum novit habere modum.
lib. 2. Non habet unde suum paupertas pascat
Ovi. de re. amorem.

AMOR PVDICVS.

Se. in Tra. Amor perennis coingis casta manet.
Catul. Difficile est longū subito deponere amorē.
Plaut. in Nanque castus amor & melle est & felle
Cist. facundissimus.

Nam

54

Nam in hominum aetate multa eveniunt hu-
iusmodi: Plaut. in
Am.

Capiunt voluptates, mox rursus miseras,
Ire interveniunt, redeunt rursus in gratiam.
Verum ire siquē forte eveniunt huiusmodi,
Inter eos rursus si reventum in gratiam est,
Bis tanto amici sunt inter se quam prius.

Quae modo pugnarunt, iungunt sua rostra co-
lumbae: Ovi. de ar.

Quarum blanditias verbaq; murmur habet.
In amore haec sunt mala:

Bellum, pax rursus. Hora. in
Satyr.
Hic est cunctis amor communis,
Repetuntque boni sine teneri:
Boet. met.
Qui non aliter durare queant,
lib. 4.
Nisi conuerso rursus amore

Resfluant causae quae dedit esse.
Manet amor tectus, si nō ab amāte recedes, Ouid. de
Turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus. Rem.

AMANS ET AMATOR.

Quid deceat non videt ullus amans,
Anima est amica amanti: si ea abest,
Ouid. in
Epist.
Nullus est: Pl. in Bac.

Si adest, res nulla est: ipse est nequam
& miser.

Qui amat si quod amat habet, id satis habet Plaut. in
Merc.

sibi
Pro cibo videre, amplecti, osculari, atq; alloqui

Ouid. in *Ferreā, crede mihi, non sum, sed amare reu-*
Epist. cuso

Nullum, quem fieri rix puto posse meum.

Idē de Ar. Sit procul omne nefas, vt ameris amabilis
 esto

Marc. in *Vt praestem pyladem, aliquis mihi praestet*
Epigr. Orestem:

Hoc non sit verbis Marce, vt ameris, ama.

MERETRIX.

Plaut. in *A S T. Bonis esse oportet demibus lenam*
Tru. Ac. probam,

Arridere quisquis veniat, blandēque alloqui,
 male corde

Consultare, bene loqui lingua, meretricem esse
 similem sentis condecet:

Quenquam hominem attingerit, profecto aut
 malum aut damnum

Dati, nunquam amatoris meretricem oportet
 causam noscere,

Quin vbi nihil det, pro infrequente cum mite-
 tas militia domum.

Nec vnquam probus erit amator, nisi qui rei
 inimicus sit suae, nuge sunt, nisi quod modo, cum

dederit,

Pace iubeat denuò, is amatur: hic apud nos,
 qui quod dedit,

Iocatur datum, dum habeat, tum amet: vbi ni-
 hil habeat,

Alium

Alium quæstum capiat, equo animo ipse, si nil
 habeat,

Aliis, qui habent, det locum, probus est amator,
 qui

Relictis rebus rem perdit suam.

Meretrix meum herum

Plaut. in

Miserum sua blanditia intulit in

Tru.

Pauperiem, priuauit bonis, luce, honore, atque
 amicis:

Id verò est quod mihi puto palmarium
 Me reperisse, quomodo adolescentulus

Terent. in

Eunucho.

Meretricum ingenia & mores posset noscere,
 Mature vt cum cognorit, perpetuo oderit.

Quæ dum foris sunt, nil videtur mundius,
 Nil magis compositum quicquam, nec magis

elegans.

Quæ cum amatore suo quum cœnât, ligurimus:
 Harum videre ingluuiem, sordes, inopiam,

Quam inhoneste solæ sint domi, atque auidæ
 cibi:

Quo pacto ex iure hesterno panē atrū vorent,
 Nosse omnia hæc salus est adolescentulis.

Te perdam ego & filiam,

Plaut. in

Percelebre, pernices, adolescentum exitium:
 Nā mare haud mare est, vos mare acerrimū:

Asin.

Nam in mari repperi, hic elauī bonis.

Folia nunc cadunt,

Præ vt striduum hoc hic erimus: tum arbores Idem in
 in te cadent.

Meneli.

Nam ita sunt hic meretrices omnes illecebrae
argentariae.

Plant.in

Sti.

Ita est ingenium muliebre,
Bene cum lauta est, tersa, ornata, ficta est, infesta
Est tamen.

Idem in

Mof.

Amator meretricis mores sibi emit auro & pur-
pura.

Idem in

Truc.

Si iratum scortum forte est amatori suo.

Plant.in

Bis perit amator ab re atque animo simul,

Aulul.

Esca est meretrix.

Idem in

Mehm.

Meretrix tantisper blanditur, dum illud quod
rapiat videt.

Idem in

Mehm.

Meretricem pudorē gerere magis decet, quam
purpuram.

Idem in

Poenul.

Magis meretricem pudorem, quam aurum
gerere condecet.

Idem in

Trinumo.

Nimioque sibi mulier meretrix repperit o-
dium ocyus

Sua immunditia, quam in perpetuum ut pla-
ceat munditia sua.

Plant.in

Meretricem ego item esse reor,

Tru.

Mare ut est: quod des deuoret, nunquam abun-
dat.

MVLIER.

Publ.Mi.

Aut amat, aut odit mulier, nihil est ter-
tium.

BONA

BONA MVLIER

Nascitur ad fructum mulier, prolemque su-
turam. Clau.in
Eur.

Cum femina primum, Virg.8.
Aeneid.

Cui tolerare colo vitam, tenuique Minerva,
Impositum cinerem, & sopitos suscitatur ignes.

Nollem addens operi, famulasque ad lumina
longo

Exercet penso, castum ut seruare cubile

Coniugis, & possit paruos educere natos.

Quae casta est? de qua mentiri fama veretur. Anso.in

Dure vir imposito tenera custode puellae, Biant.

Nil agis, ingenio quaeque tuenda suo est. Ouid.in

Si quae mentis est, ista est,

Quae quia non liceat non facit, illa facit.

Ut iam seruaris bene corpus, adultera mens est,

Nec custodiri, mi velis, vlla potest.

Nec mentē seruare potes, licet omnia claudas.

Omnibus exclusis intus adulter erit.

Mulier recte olet, ubi nihil olet.

Adde quod & paruo faciunt breuiora iuncta. Plau.in
Mofel.

Tempora: continua messe sene scit ager. Ouid.lib.

Mulieres sunt ferme, ut pueri, leni senten- Amo.

tia. Ter. i Hec.

Peculi probam nil habere addcet clā viro. Plaut.in

Eo tacet, quod tacita bona est mulier semper, Eur.

quam loquens.

Plaut. in

Stich.

VETERVM POETARVM

ANT. Vbi facillimè spectatur mulier, quæ ingenio est bono?

PAN. Quoi malè faciundi est potestas, quæ ne faciat, id temperat.

ANTI. Haud malè isthuc, age tu, altera vtra sit conditio pensior,

Virginem, an viduam habere? PANEG.

Quanta mea sapientia est,

E malis multis, malum quod minimum est, id minimum est malum.

Qui potest mulieres vitare, vitet, ut quotidie pridie caueat, ne faciat quod se pigeat postridie.

ANTI. Quæ uxor mulieris uidetur multo sapientissima?

PANEG. Quæ tum, quum res secundæ sunt, se poterit noscere,

Et quæ equo animo patietur sibi esse peius, quam fuit.

Blas. Prie. Quam dos matronis pulcherrima? vita pudiper Auson. ca.

MAIA MULIER.

Plaut. in Tru. Malè quod mulier incæpit, nisi efficere id perpetrat,

Id illi morbo, id illi senio est, ea illi misere miseræ est.

Si bene facere incæpit, eius eam cito odium percipit.

Nimisquæ

SENTENTIAE.

38

Nimisquæ pauca sunt defesse, mala quæ facere occæperint,

Nimisquæ pauca efficiunt, si quid occæperint benefacere.

Mulieri nimio malefacere melius est onus, quam bene.

Nec mutuam profecto repertam illam esse Plaut. in Aul.

Hodie dicunt mulierem vltro in seculo. Aul. Pulchra mulier nuda erit quam purpurata Idem in Menach.

pulchrior: Postea ne quidquam exornata est bene, si morata est malè.

Apagè sis negotij in muliere quantum vna est! Idem in Pænulo.

si verò due, Sat scio maximo vni populo quoi lubet, plus satis dare

Potes sunt, quæ noctes dièsque in omni ætate semper

Ornantur, lauantur, terguntur, poliuntur: potestremo modus

Muliebris nullus est, neque vnuquam lauando & fricando sumus saturi.

Novi ingenium mulierum, Terent. in Eunuch.

Nolunt vbi relis, nolis, cupiunt vltro. Plaut. in mil. glor.

Sed quid faciendum est mulieri male atque malitiose, Ea sibi immortalis memoria est, meminisse, & sempiterna

h. ij.

Iuv. Sat. 6. Nulla ferè causa est, in qua non fœmina li-
tem

Mouerit, accusat Manilia si rea non est.

Ut corpus teneris, sic mens infirma puellis.

Censen te posse reperire vllam mulierem,

Quæ careat culpa?

Nosti mores mulierum,

Dum huiusmodi, dum comuntur, amicus est.

Sic ruit in celebres cultissima fœmina ludos.

Sed neque fuluus aper media tam seuius in
ira est,

Fulmineo rabidos dum rotat ore canes,
Fœmina quam socij deprensa pellice lecti

Ardet: & in vultu pignora mentis habet.

In mala vxore, atque inimico si quid summa-
tur, sumptus est.

Multa sunt mulierum vitia sed hoc è multis
vnum maximum est,

Cum nimis placent, nimisque operam dant, vt
placeant viris.

Iuv. Sat. 6. Nel nō permittit mulier sibi, turpe putat nil,

Cum virides gēmas collo circumdedit, & cum

Auribus extensis magnos commisit elenebos.

Intolerabilis nihil est, quàm fœmina diues.

Virgo atq; mulier nulla erit quin su mala,

Quæ reticet si quid fieri persorso videt.

Sed dux malorum fœmina & scelerum ar-
tifice

Obfedit

Obfedit animos, cuius incesta stupris fumant
tot vrbes.

Mulier fauissima tunc est

Cum stimulos odio pudor admouet.

Quid peius mulier, atque audacius?

Illecebrosus fieri nil potest, nox, mulier, vi-
num homini adolescentulo.

Miserius nil est quàm mulier: viscus merus idem in
vestra est blanditia.

Quo non ars penetrat, discunt lachrymare de-
center,

Quoque volunt plorant tempore, quoque arte amā.
modo.

Ah crudele genus, nec fidum fœmina nomē: Tibul. e=

Ah pereat, didicit fallere si qua virum. leg. 4.

Nil est audacius illis iuv. Sat. 6

Deprensus, iram atque animos à crimine su-
munt.

Regeramus ipsa crimen, atq; vltro impiam Sene. in

Venerem arguamus, scelere velandum est Hipp.

scelus:

Tutissimum est inferre, cum timeas gradum

Quid sinat inausum fœmina præceptum su= idem eod.

ror?

Nefanda inueni crimina infanti parat,

In scelere quaerit crime laterato fidem:

Decus omne turbat capitis humectat genas,

Instruitur omnis fraude fœminea dolus.

h iij

Ouid. de

Ar. am.

Ouid. de

Proper. lib.

Ouid. li. 2.

Prop. li. 2.

Vir. 4. Ac.

Plaut. in

P. x.

Pub. Mi.

Ouid. 2. de

Rem. Am.

Pl. in Asin.

Fœmina canitiem germanis inscit herbis:

Et melior vero queritur arte color.

Fœmina procedit densissima criminibus emptis,

Proque suis alios efficit ære suos.

Sed vobis facile est verba, & componere fraudes.

Hoc vnum didicit fœmina semper opus.

Non sic incerto mutantur flamine Syrtis,

Nec folia hyberno tam tremefacta Noto,

Quam cito fœminea non constat fœdus in ira,

Sine ea causa grauis sue ea causa leuis.

Verba puellarum foliis leuiora caducis

Irritaque vi visum est, ventus & vnda ferunt.

Nulla diu fœmina pondus habet.

Varium & mutabile semper Fœmina.

Negotij sibi qui volet parare, nauem

& mulierem hæc duo sibi

Comparato, nam nulle magis res due plus negotij habent.

Eas fortè si occeperis exornare, neque vnuquam hæc due res satis ornantur,

Neque eius vlla ornandi satietas est.

Malo in consilio fœmine vincunt viros.

Néve puellarum lachrymis moueare cauto,

Ut flectent oculos erudiere suos.

MULIER DOTATA.

Argentum accepi, dote imperium vendidi.

Qua

Quæ indotata est, ea in potestate est viri: Idè in Au.

Dotate maclant & malo & damno viros.

Dum modò morata rectè veniat, dotata est Idè ibidè. satis.

DE MUNDITIA ET ELEGANTIA

civilitatèque morum,

ex Ouidio 3. de Arte.

Munditia placeant, suscètur corpora campo.

Sit bene comeniens, & sine labe toga.

Linguaq; nec rigeat, careant rubigine dentes;

Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.

Quid si precipiam, ne suscet inertia dentes,

Oraque suscepta manè lauentur aquas?

Nec malè deformet rigidos tonsura capillos,

Sit coma sit docta barba resecta manu.

Et nihil emineant et sint sine sordibus ungues,

Inque caua nullus stet tibi nare pilus.

Nec malè odorati sit tristis anhelitus oris,

Nec ladat nares virque patèrque gregis.

Sint modici risus, paruaq; vtrinq; lacrima,

Et summos dentes ima labella tegant.

Nec sua perpetuo contendant ilia risu,

Sed leue nescio quid, fœmineumque sonet.

Est & incessu pars non temnenda decoris,

Allicit ignotos illa, fugatque viros.

Carpe cibos digiris, est quidam gestus edendi,

Ora nec immunda tota perunge manu.

Néve diu presuma dapes, sed desine citra

h iij

VETERVM POETARVM

Quam cupias, paulo quam potes esse minus.
Nec coram mistas ceruæ sumpsisse medullas,
Nec coram dentes perfricuisse probem.
Ista dabunt faciem, sed erunt deformia visu:
Multaque dum sunt turpia, facta placent.
Cena tibi à nobis dabitur mensura bibendi:
Officium præsent mensque pedesque suum.
Iurgia præcipue vino stimulatæ caueto,
Et nimium faciles ad fera bella manus.
Occidit Eurytion stultè data vina bibendo.
Aptior est dulci mensa, merumque ioco.
Parua monere pudet, talorum dicere iactus
Ut sciat, & vires tessera missa tuas.
Sed minimus labor est sapienter iactibus uti,
Maius opus, mores composuisse suos.
Tunc sumus incauti, studioque aperimur in ipso,
Nudique per lusus pectora nostra patent.
Ira subit de forme malum, luctrique cupido,
Iurgiaque, & rixæ sollicitusque dolor.
Crimina dicuntur, resonat clamoribus æther,
Inuocat iratos & sibi quisque deos.
Pertinet ad faciem rabidos compescere mores.
Cadida pax homines, trix decet ira feras.
Ora tument ira, nigrescunt sanguine vene,
Lumina Gorgonio senius angue micant.
Odinus immodicos (experto credite) fastus,
Sæpe tacens odij semina vultus habet.
Spectantem specta ridenti mollia ride,

Innuet

Ira.

Pax.

Fastus.

SENTENTIAE.

61

Innuet, acceptas tu quoque rede notas.
Rara tamè menda facies caret, occule mendas,
Quodque potes vitium corporis abde tui.
Liberos homines per urbem modico magis
par est gradu
Ire: seruile esse duco festinantem currere.
Risus inepto res ineptior nulla est.

Plant. in
Pænu.

Cæcilius.

SAPIENTIA.

Plurima sælix
Paulatim vitia, atque errores exiit omnes
Prima docens rectum sapientia.
Si quæ re accures sobrie, aut frugaliter,
Solet illa rectè sub manus succedere,
Atque adeo firmè, ut quisque rem accurat
suam,
Sic ei procedit: post principio denique
Si malus aut nequam est, malè res vortunt
quas agit:

Iun. Sa. 13.

Plut. in
Per.

Sin autem frugi est, eneniunt frugaliter.

Idè in Mi.

Nemo solus satis sapit.

Idè in Tri.

Sapiens ipse fingit fortunam sibi.

Terent. in

Isthuc est sapere, qui ubicunque opus est,
animum posui flectere.

Hecyr.

Plant. in

Sapientie atas condimentum est, sapiens ata-
tis cibus est.

Tri.

Idè ibidè.

Non atate, verum ingenio adipiscitur sapien-
tia.

Boët. me.

Sunt etenim penne volucris mihi,

1. lib. 4.

Quae celsa descendunt poli,
Quas sibi cum velox mens induxit,
Terras perosa despicit.

Horat. od. 12. lib. I. Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.

Epi. I. lib. I. Sapientia prima,
Stultitia caruisse.

Lu. S. 4. 13. Magna quidem sacris quae dat precepta libellis

Victrix fortuna sapientia.

Lucre. li. 5. Deus ille fuit deus inclite Memmi,
Qui princeps vitae rationem inuenit eam, quae
Nunc appellatur sapientia, quique per artem
Fluctibus est tantis vitam, tantisque tenebris,
In tam tranquillo, & tam clara luce locauit.
Namque Ceres fertur fruges, liberque liquoris
Viginti laticem mortalibus instituisse.
Cum tamen hic posset sine rebus vita manere,
Ut fama est aliquas etiam nunc viuere gentes:
At bene non poterat sine puro pectore viui.
Quo magis hic merito nobis deus esse videtur:
Ex quo nunc etiam per magnas dedita gentis
Dulcia permulcent animos solatia vitae.
Hercules antestare autem si facta putabis,
Longius à vera multo ratione ferere.

Iu. l. S. 14. Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
Afranius Vfus me genuit, mater peperit memoria:
ut citat Zoëtiap vocant me Graij, vos sapientiam.

Gellius.

S A

SAPIENS.

Ad summum sapiens vno minor est Ioue, diues, Hor. 2. epi.
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
Precipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

Quis sapiens bono Se. in Hip.
Confidit fragili? dum licet vtere.

Dictum sapienti sat est. Ter. i. Pho.

Omnia prius experiri consilio, quam armis Idem Eun.

Sapientem decet.

Sapiens aetati cibus est. Plant. Tri.

SAPERE.

Istuc est sapere, qui ubique opus sit animae Te. in He-
mum possis flectere.

Frugis conuenit esse hominem, pectus cui
sapit. Plant. in

O Demea, istuc est sapere, non quod ante Bac.

pedes modo est Terent. in

Videre, sed etiam illa quae futura sunt Adolph.

Prospicere.

Eia Lyde, leniter qui sentiunt, sapientia ma- Plau. i. Ba.

gis,

At nemo solus sapit, nam ego multos saepe Idem in

vidi Mer.

Regionem sugere consilij, prius quam reper- Idem in

tam habere. Mili.

Qui querit alia, in malum videtur sapere. Idem in pro-

VETERVM POETARVM
SAPERE ALIENO
periculo.

Pub. Mi. Bonum est fugienda aspiciere alieno in malo.
Terent. in Ex alijs periculum facito tibi quod ex vsu
Heautont. fiet.

Plautus Feliciter sapit qui alieno periculo sapit.

Pub. Mi. Ex vitio alterius sapiens emendat suum.

Tib. li. 3. Vos ego nunc moneo, felix quicumque dolore

Eleg. 7. Alterius discas posse carere tui.

NOSCE TEIPSVM

Iuu. Sa. II. E caelo descendit ὡς οὐδὲ σιχαίτης.

Rigendum, & memori tractandum pectore sine
Coniugiū queras, vel sacri in parte senatus
Esse velis.

Plau. Pœ. In foro rix est decumus quisque qui ipse se
se nouerit.

Hor. lib. 1. Metiri se quenque suo modulo ac pede verum
epist. est.

Per. Sa. 4. Tecum habita, & noris quā sit tibi curta
suppellex.

H. 4. Car. STULTITIA.

Idem li. 1. Misce stultitiam consilij breuem.

epist. 14. Stultus uterque locum immeritum causatur
Idē ibidē. iniquē.

Stultorum incurata pudor malus vlcera ce-
lat.

Plaut. in Bene vbi quid discimus consilium accidisse, ho
Psou. minem cautum cum

Esse

SENTENTIAE.

63

Esse declaramus, stultum autem illum, quod
vertit malē.

Dulce est desipere in loco.

Ho. 4. Car.

Dum vitant stulti vitia in contraria currūt. Idē in Ser.

Quid stulti proprium? non posse & velle no-
cere.

Ter. in Eu.

Quod cauere possis stultum est admittere.

Non pratoris erit stultis dare tenuia rerum *Perf. Sa. 5.*

Officia, atque vsuū rapidē permittere vitæ.

Nullo diure litabis,

Ibidem.

Hereat instutus breuis vt semuncia recti.

I V S.

Iura inuēta metu iniusti fateare necesse est. *Ho. in Ser.*
Tempora si, fastosque velis euoluere mundi.

Verum illud Creme dicūt, Ius summum se-
pe summa malitia est.

Non metuit leges sed cedit viribus equum. *Ouid. li. de*
Viclique pugnares iura sub ense iacent. *Trist.*

Ius est in armis, opprimit leges pudor. *Se. in Hec.*

Imminet armorum rabies, ferique potestas, *Luc. lib. 1.*

Cōfundet ius omne manu, sceleriq; nefando *bel. ci.*

Nomē erit virtus, multisque exibat in annos.

I V S T I T I A.

Tu prima hominem siluestribus antris *Claud. de*
Felicis, & fædo detergis secula victu. *consu. Ma-*

Te propter colimus leges, animosque ferarū *nili Theo*

Eximimus, nitidis quisquis te sensibus hausit, do.

Irruet intrepidus flammis hyberna secabit

VETERVM POETARVM.

Aequora, confertos hostes superabit inermis,
Ille vel Aethiopum pluuiis solabitur astus.

O. in Met.

Ius. Sa. 6.

Illum trās Scythiam vernus comitabitur aēr.
Vicia iacet picta & virgo cade madentes
Vltima caelestium terras Astraea reliquit.

Paulatim deinde ad superos Astraea recessi
sit,

Se. in Oct.

Hac comite atque duce pariter fugere sorores.

Neglecta terras fugit & mores feros
Hominum, cruenta cade pollutas manus

Astraea virgo, siderum magnum decus.

Ouid. 3. de

Ponto.

Principe nec nostro deus est moderatior vl-
lus:

Iustitia vires temperat ille suas.

Clau. li. I.

Iustitia virilibus rectum praeponere suadet,
Communēq; sequi leges, iniustaque nunquam
Largiri sociis.

I V S T V S.

Iustum esse facile est cui vacat pectus metu.

Se. in Oct.

Iustum tenacem propositi virum

H. in. Od.

Non cinium ardor prava iubentium,

Non vultus instantis tyranni

Mente quatit solida: neque Ausfer

Dux inquieti turbidus Adriæ,

Nec fulminantis magna manus Iouis:

Sì fractus illabatur orbis,

Plaut. in

Amph.

Impavidum ferient ruinae.

Iniusta ab iustis impetrari non decet.

Iusta

SENTENTIAE.

64

Iusta autem ab iniustis petere insipientia est:
Quippe illi iniqui ius ignorant, neque tenent.

V I S.

Nec solis viribus æquum

Credere, saepe acri potior prudentia dextra.

Vis consilij expers mole nit sua:

Vim temperatam dii quoque prouehunt

In maius idem odere vires

Omnes nefas animo mouentes.

Sed cedit viribus æquum,

Viciaque pugnaci intra sub ense iacent,

T Y R A N N V S.

Multis terribilis caueto multos.

Quæ metuit timet, & quisque perire cupit. per Anso.

Ad generum Ceteris sine cade & vulnere Ouidius.

pauci

Descendunt reges, & sicca morte tyranni.

Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Idē Sa. 6.

Multos timere debet, quem multi timent. Pub. Mi.

Qui terret plus iste timet, fors ista Tyrānis Claudia

Conuenit, imideant claris fortēque trucidet. nus.

Vidi cruentos carcere includi duces,

Et impotentis terga plebeia manus

Scindi Tyranni.

R E X.

Rex velit honesta, nemo non eadem velit.

Dubia pro certis solent

Val. Flacc.

lib. 4.

Hor. lib. 3.

Carm.

Ouid. li. 5.

Tristium.

Per. Cor.

per Anso.

Idē Sa. 10.

Se. in He.

Idē i Thy.

Idē i Oed.

Timere reges.

Idē. Hic.

Idē. Tro.

Claud. in

laudes Sti

li.

Se. in med.

Idem in

Aga.

Ov. in epi.

Luca. li. 8.

belli cini.

Se. in med.

Hora. in

Epist.

Anso. in

Mono.

Claudia.

Qui sceptrā duro senus imperio regit,
 Timet timentes: metus in authorem redit.
 Est regis alti spiritum regi dare.
 Praefere patriam liberis regem decet.
 Fallitur egregio quisquis sub Principe cre-
 dit

Seruitium: nunquam libertas gratior extat,
 Quam sub rege pio.

Grauis ira regum est semper.

Vt precipites regum casus

Fortuna rotat, metuique cupiunt,
 Metuique timent.

An nescis longas regibus esse manus?

Sydera terra

Vt distant, & flamma mari, sic vile recto:

Sceptrorum vis tota perit, si pendere iusta

Incipit, euertitque arces respectus honesti.

Hoc reges habent

Magnificū & ingens, nulla quod rapiet dies,

Prodesse miseris, suplices fido lare

Protegere.

At pueri ludentes, rex eris, aiunt,

Si recte facies.

Qui recte faciet, non qui dominatur, erit

rex.

Tunc omnia iure tenebis,

Cum poteris rex esse tui.

Rex

Rex est qui posuit metus,

Et diri mala pectoris.

Quem non ambitio impotens,

Et nunquam stabilis fauor

Vulgi praecipitis mouet.

Qui tuto positus loco

Infra se videt omnia,

Occurritque suo libens

Fato, nec queritur mori.

Componitur orbis

Regis ad exemplum, nec sic inflectere sensus

Humanos edicta valent, quam vita regentis.

Mobile mutatur semper cum principe vulgus.

Vitima haud ulla amplior

Potest magisque opima maclari Ioni,

Quam rex iniquus.

Regum timendorum in proprios greges,

Reges in ipsos imperium est leuis

Clari.

Verum iusta qui reges timet

Deponat, omne pellat ex animo decus:

Malus est minister regii imperii pudor.

REGNVM.

Regnorum magnis fallax

Fortuna boni in praecipiti

Dubioque nimis excelsa loco,

Nunquam placidam sceptrā quietem,

Artumve sui tenere dicim.

Senec. in

Thyest.

Claudian.

Senec. in

Her.

Ho. in Od.

Senec. in

Hip.

Senec. in

Aga.

Idem in

Thy.

Vbi non est pudor,

Nec cura iuris sanctitas, pietas, fides,

Instabile regnum est.

Idem in

Theb.

Qui vult amari, languida regnet manus:

Inuisa nunquam imperia retinentur diu.

Idē eodem.

Regnare non vult, esse qui inuisus timet.

Simul ista mundi conditor posuit Deus, & diu ac regnum.

Idē in Oe.

Odium qui nimium timet,

Regnare nescit: regna custodit metus.

Lucan.

Libertas scelerum est, quæ regna inuisa tue-
tur.

Se. in Thy.

Non capit regnum duos.

Idem in

Troa.

Quicumque regno fidit, & magna potens

Dominatur aula, nec leues metuit deos,

Animumque rebus credulum letis dedit.

Me rideat, & te Troia nonnunquam tulit

Documenta sors maiora, quam fragili loco

Starent superbi, columen euersum cecidit

Follentis Asia, cælitum egregius labor.

Idē in Oe.

Quisquamne regno gaudet, o fallax hominum

Quantum malorum quam fronte blanda regis?

Idem in

Theb.

Regna cum scelere, omnibus

Sunt exiliis grauiora.

Idē i. Her.

Ars prima regni est posse inuidiam pati.

Idē ibidē.

Alieno in loco

Idē i. Thy.

Haud stabile regnum est.

Omne sub regno grauiore regnum est.

Ve

Vt nemo doceat fraudis & sceleris viam, Idem ibid.

Regnum docebit.

Circa regna tonat.

Nec regna socium ferre, nec tede sciunt.

Nulla fides regni sociis, omnisque potestas

Impatiens consortis erit.

Non bene cum socii regna Venisq; manet. O. 3. de ar.

Sociisque comes discordia regnis. Sta. 1. Th.

IMPERIVM.

Facile est imperium in bonis.

Qui terram inertem, qui mare temperat

Ventosum, & vrbes, regnaque tristitia,

Diuosque, mortalesque turmas

Imperio regit vnus equo.

Nec abnuendum, si dat imperium Deus,

Nec appetendum.

Violenta nemo imperia continuit diu.

Aequum atq; iniquum regis imperium feras.

Malus est minister regis imperij pudor.

Nimium ipse durus est prater aquum &

bonum:

Et errat longè, mea quidem sententia,

Qui imperium credat grauius esse, aut sta-

bilis,

Vt quod sit, q̃ illud quod amicitia adiungitur.

Male imperando summum imperium amit-

titur.

Grauissimum est imperium consuetudinis. Idem.

i ij

VETERVM POETARVM
POENA.

Hor. in sa.

Ad sit

Regula peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Nec sentica dignum horribili sectere flagello.
Leniter ex merito quicquid patiare, seren-
dum est:

Quæ venit indigne pœna, dolenda venit.
Glandian. Qui fruitur pœna ferus est, legumque vi-
detur

Vindictam præstare, sibi cum viscera felle
Canducunt.

Senec. in Si pœna petitur, quæ pati grauior potest?

Tro. Famulare collo nobili subeat iugum.

Quid. 1. de Estq; pati pœnam quam meruissimur.

Pont. Raro antecedentem scelerum

Hor. lib. 3. Deseruit pede pœna claud.

Qar. Od. 2. Pœna autem rehemens, ac multo senior
Iun. Sa. 3. illis,

Quas & Ceditus grauis imenit & Rhada-
manthus.

Nocte dique suum gestare in pectore testem.

Perf. Sa. 3. Magne pater diuinum seuos punire tyrannos

Haud alia ratione velis, cum dira libido

Mouerit ingenium feruenti tincta veneno,

Virtutem re videant, intabescantq; relicta.

Tibul. lib. 1. Ah miser, & si quis primo periuria celat:

Eleg. 9. Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

Stat. lib. 5. Mout & caletia quendam

Theba.

Cord.

SENTENTIAE.

67

Corda dolor, lentoque irreput agmine pœna.

MORES, CONSVETVDO.

O mores hominum! o quantum est in rebus Perfi. Sa. 1
inane!

Nunc mores nihil faciunt quod licet, Plaut. in
Nisi quod lubet ambitio iam more sancta est, Trinum.
libera est a legibus.

Senta iacere, fugereque hosteis more habent
licentiam.

Petere honorem pro flagitio, more fit: mores
Leges perduxerunt iam in potestatem suam,
magis qui sunt

Obnoxij, quam parentes liberis: ea misera etiã
Ad parietem sunt fixa clauis ferreis, vbi ma-
los mores

Affigi nimio fuerat æquius, neque
Istis quicquam lege sanctum est: leges mori
seruiunt, mores autem

Rapere properant, qua sacrum, qua publicũ.
Verum ita est,

Terent. in Quot homines, tot sententia: suis cuiq; mos. Phor.

Sera nunquam est ad bonos mores via: Senec. in

Quem penitet peccasse, penè est innocens. Aga,

Mores mali, quasi herba irrigua, Plaut. in

Succreuerunt vberimè, neque quicquam hic Trinum.
rile nunc est

Nisi mores mali, eorum licet iam messem me-
tere maximam.

¶ iij

Plaut. in
Terentio.Ouid. 3. de
Arte am.

Idem 2. de

Art. aman.

Idē eodem.

Vir. 2. Ge.

Pub. Mi.

Oui. Am.

Oui. 1. Fa.

Idē. 2. For.

Stat. li. 8.

Ho. 1. Car.

Se. in Tro.

Ouid. li. 1.

de Ponto.

Eleg. 4.

Pulchrum ornatum turpes mores peius ceno
collidunt.Lepidi mores turpem ornatum facile factis
comprobant.Sed minimus labor est, sapienter iacta-
bus vti:Maius opus mores composuisse suos.
Nil assuetudine maius.Quod male fers, aduesce, feres: bene mul-
ta vetustas lenit.Adē à teneris aduescere multum est.
Grauissimum est imperium consuetudinis.Fac tibi consuefeat, nihil est assuetudine
maius.

PATRIA.

Omne solum forti patria est, ut piscibus
aquor,Et volucris vacuo quicquid in orbe patet.
Est aliquid patriis vicinum sinibus esse.Omne homini natale solum.
Dulce & decorum est pro patria mori.Præferre patriam liberis regem decet.
Non dubia est Ithaci prudentia, sed tamenoptat
Fumum de patriis posse videre focis,Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit, & immemores non sinit esse sui,Quid melius Roma, Scythico quid frigore peius?
HucHuc tamen ex illa barbarus urbe fugit.
Cum bene sit clausa cauea Pandione nata,
Nittitur in sylvas queque redire suas.
Adsueto tauri saltus, adsueta leones
(Mec feritas illos impedit) antra petunt.

NATALES.

Fortes creantur fortibus, & bonis:
Est in iuuenis est in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquile columbam:
Doctrina sed vim promouet instam,
Relique cultus peclora roborant,
Utique defecere mores,
Dedecorant bene nata culpa.Hor. li. 4.
Carmi.

VERA NOBILITAS.

Stemmata quid facimus? quid prodest Pon-
tice longo
Sanguine censer, pictosque ostendere vultus
Maiorum? & stantes in curribus Aemilianos?
Et Curios iam dimidios? nasumque minorem
Cornini, & Balbam auriculis nasoque caren-
tem?
Quis fructus generis tabula iactare capaci
Fumosos equitum cum dictatore magistras.
Si coram Lepidis male vivitur? effigies quò
Tot bellatorum, si luditur alea pernox?
Tota licet veteres exornent undique cera
Atria, nobilitas sola est, atque unica virtus.

Pers. Sa. 3.

An deceat pulmonem rumpere ventis
Stemmata quod Tusco rarum milesine ducis,
Censorumve tuum vel quod trabeate salusas?
Nam quid imaginibus, quid autis fulta
triumphis,

Ouid. in
Epist. ad
Pisc.

Bibliopla

Atria quid pleni numerofo consule facti
Profuerint, si vita labat? perit omnis in illo
Gentis honos, cuius laus est in origine sola.

Idem in epi.

Quid iuuat admota per auorum nomina
caelo,

Iuu. Sa. 8.

Inter cognatos posse referre Iouem?
Quis enim generosum dixerit hunc, qui
Indignus genere, & praclaro nomine tantum
Insigni?

Auson.

Plaut. in

Mil.

Pulchrius multo parari, quā creari nobile.
Qui bono sunt genere, nati ingenio malo,
Suaque culpa de genere capiunt genus:
Ingenium improbant.

Boët. met.

6. lib. 3.

Quid genus & proanos strepitus?
Si primordia vestra,
Auctorēque Deum spectes,
Nullus degener extat:
Nī vitiis peiora fouens,
Proprium deserat ortum.

Iuu. Sa. 8.

Malo pater tibi sit Tersites, dū modo tu sis
Aeacide similis, Vulcanique arma capeffas.
Quā te Tersite similem producat Achilles.

Ibidem.

Miserum est, aliorum incumbere fame.

Si mo-

Si modō non census, nec clarum nomen a-
uorum,

Sed probitas magnos, ingeniumq; facit.
Virtute decet, non sanguine, niti.

Nam genus & proanos, & quae non feci-
mus ipsi,

Nix ea nostra voco.

STVLTVM VVLGI IVBI-

cium & quae sunt petenda à diis.
Omnibus in terris, quae sunt à Gadibus Iuuenalis
vsque

Auroram, & Gangē, pauci dignoscere possunt

Vera bona, atque illis multum diuersa remota

Erroris nebula: quid enim ratione timemus,

Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te

Comatus non paeniteat, totique peracti?

Errere domos totas optantibus ipsis

Dii faciles, nocturna toga, nocturna petuntur

Militia, & torrens dicendi copia, multis

Et sua mortifera est facundia, viribus ille

Confusus perit, administrandisque lacertis.

Sed plures nimia congesta pecunia cura

Strangular, & cuncta exuperans patrimonium

census,

Quanto delphinis balena Britannica maior.

Nil ergo optabunt homines, si consilium vis, Idem ea-

Permites ipsis expendere nummibus, quid dem Saty.

Comite

Conueniat nobis, rebusque sit utile nostris.
 Nā pro incundis aptissima quaeq; dabant dii:
 Charior est illis homo quam sibi. nos animorū
 Impulsu, & caeca magnaque cupidine ducti
 Cōiugium petimus, partumque vxoris: at illis
 Notum, qui pueri, qualisque futura sit vxor.
 Vitamen & poscas aliquid, voueasq; sacellis
 Extat, & condiduli diuina tomacula porci,
 Orandum est, ut sit mēs sana in corpore sano.
 Fortem posse animum, & mortis terrore ca-
 rentem,

Qui spatium vite extremum inter munera
 ponat

Naturae, qui ferre queat quosunque labores,
 Nesciat irasci, cupiat nihil, & potiores
 Herculis erumnas credat, senosque labores
 Et Veuerē, & cœnis & plumis Sardanapali.
 Monstro, quod ipse tibi posis dare: semina
 certē

Tranquilla per virtutem patet vnica vita.
 Nullum numen abest si sis prudentia.
 Sed te facimus fortuna deam, cœloque loca-
 mus.

DEVS, ET DEORVM
 potestas.

Ouid. 1. de Expedit esse deos, & ut expedit esse pu-
 Art. temus.

Deunt in antiquos thura merumq; focos.

Nec

Nec secura quies illos similisque sopori
 Detinet, innocui viuite, numen adest.
 Reddite depositum, pietas sua fœdera seruet:
 Fraus absit, vacuas cedis habete manus.
 Aspiciunt oculis Superi mortalia iustis. Idē. 13. Me.
 Flebitur iratus voce rogante Deus. Idē. 1. Art.
 Dij pia facta vident. Idē. 2. Fast.
 Est profectō Deus, qui quae nos gerimus, Plaut. in
 auditque & videt. Cap.
 Deus est, qui non mutatur in aëo. Mar. in
 Nulla autem effigies, nulli cōmissa metalla Epist.
 Forma Dei, mētes habitare & pectora gaudet Sta. in
 Sequitur superbos victor à tergo Deus. Theb.
 Res Deus nostras celeri citatus Se. 1. Her-
 Turbine resat. cu. furente.
 Ipse iubet mortis te meminisse Deus. Idē in Th.
 Heu prima scelerū causse mortalibus agris, Mar. 2. epi.
 Naturam nescire Deum. Silius Ita.
 Quamvis est igitur meritis indebita nostris: lib. 4.
 Magna tamen spes est in bonitate Dei. Ouid.
 Votum secundet, qui potest nostrum Deus, Sene. tra-
 Rebusque lapsis adsit. gœd. 1.
 Immensa est, sinēque potentia cœli Ouid. 8.
 Non habet: & quicquid superi voluere, pera- Meta.
 clum est.
 Hanc deus, & melior litem natura diremit. Ouid. 1.
 Nam cœlo terras, & terris abscondit vndas: Meta.
 Et liquidum spisso secreuit ab aethere cœlum.

Qui

Il. in Od. Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & vrbes, regnique tristia:
Diuósque, mortalesque turmas,
Imperio regit vnus equo.

Scia Hip. O magna parens natura deum,
Tuque igniferi rector olympi,
Qui sparsa cito sidera mundo,
Cursusque vagos raptis astrorum,
Celerique polos cardine versas,
Cur tibi tanta est cura perennes
Agitare vias ætheris alti?
Vt nunc cane frigora bruma
Nudent sylvas,
Nunc arbusculis redeant umbræ
Nunc æstius colla leonis
Ceterum magno feruore coquant,
Virésque suas temperet annus.

Virg. 6. Principio cælum ac terram, campósque li-
Æn. quentes,

Lucentemque globum lune, Titaniáque astra
Spiritus, intus alit: totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore mi-
scet.

Inde hominum, pecudumque genus, vitæque
volantum,

Et quæ marmoreo fert monstra sub æquore
pontus.

Ignæus est ollis rigor, & caelestis origo.

Hand

Boet. met.
2. lib. 5.

Hand sic magni conditor orbis,
Huic exalto cuncta tuenti,
Nulla terræ mole resistunt:
Non nox atris nubibus obstat:
Quæ sint, quæ fuerint, remanentque
Vno mentis cernis in ictu.
Quem quia respicit omnia solus,
Verum possis dicere solem.

Vidit qui cuncta suorum
Nouit, & inspectis ambis latus omne mini-
stris.

Statius.

Nec mirum, videt ille ortus obitusque, quid
Arctos,
Quid Borreas hybernus agat, ferrique togæ
que

Consilia, atque ipsam mentem probat.

Quotidie ille scit: quis hic querat malum, *Plaut. in.*
Qui hic litem adipisci postulat periurio, *Ru.*
Mali res falsas qui impetrant apud iudicem.
Iterum ille eam rem iudicatam iudicat,
Maiore multa mulctat, qui litem adferunt.
Bonos in aliis tabulis exscriptos habet.

Estque Dei sedes nisi terra & pontus, & Luca. li. 9.
aër,

Et cælum, & virtus, Superos quid querimus
vltra?

Iuppiter est, quodcumque vides, quocumque
moueris.

Ouid. li. 4

Trist.

Idē. i. Met.

Idem 10.

Met.

Idē 5. Tri.

VETERVM POETARVM

Nil adeo validum est, adamus licet alligat
illud,

Vt maneat rapido firmius igne Iouis.

Nil ita sublime est, supràque pericula tendit,

Non sit vt inferius suppositumque Deo.

Et quid Ioue maius habetur?

Cedunt Iouis omnia regno.

Plus valet humanis viribus ira Dei.

QVIBVS RERVS COLENDI
superi.

Per. Sa. 2. Dicite Pontifices, in sacro quid facit aurum?
Nempe hoc quod Veneri donata à virgine
puppæ.

Quin damus id superis, de magna quod dare
lance

Non posuit magni Messale lippa propago,
Compositum ius fasque animi, sanctosque re-
cessus

Mentis, & incoctum generoso pectus honesto.
Hoc cedo, vt admoveā tēplis, & farre litabo.

Ovi. ep. 19 Non bene mactato caelestia numina gaudēt,
Sed quæ prestanda est, & sine teste, fide.

Per. Sa. 2. Rem sruere exoptas caso boue, Mercurium
Accersis fibra, da fortunare penates,
Da pecus, & gregibus factum. Quo pessime
pacto

Tot

SENTENTIAE.

72

Tot tibi, cum in flammis iunicum omenta li-
quescans.

DEVM ESSE QVI CVNCTA
regat, indicant creatura, & cur
bene sit impiis.

Sæpe mihi dubiū traxit sententia mētem, Clau. i. li.
Curarent superi terras, an nullus inesset
Rector, & incerto fluereut mortalia casu.
Nam cum dispositi quæsissem fœdera mundi,
Prescriptosque maris fines, annique meatus,
Et lucis noctisque rices, tunc omnia rebar
Consilio firmata Dei, qui lege moueri
Sydera, qui fruges diuerso tempore nasci,
Qui variam Phœben alieno iussit igne
Compleri, solēque suo, porrexerit indis
Littora, tellurem medio libauerit axe.
Sed quum res hominum tanta caligine volui
Aspicere, letosque diu florere nocentes,
Vexarique pios, rursus labefacta cadebat
Religio, causseque viam non sponte sequebar
Alterius, vacuo quæ semina currere motu
Affirmat, magnumque nouas per inane figuras
Fortuna non arte regi, quæ numina sensu
Ambiguo, vel nulla putat, vel nescia nostri.
Abstulit hunc tandem Ruffini pena tumultum,
Absoluitque deos, iam non ad culmina rerum
Iniustos creuisse queror, tollantur in altum.

Vt lapsu graniore ruant.

LETHVM.

Pers. Sa. 5. Vine memor lethi fugit hora, hoc quoque
quod lequor inde est.

Lucr. li. 3. Certe equidē finis vite mortalibus adstat;
Nec deuitari lethum pote quin obeamus.

Ho. in Od. Et calcanda semel via lethi.

Mista senum ac iuuenum densantur funera,
Nullum seuia caput Proserpina fugit.

Cor. Gal. Omnibus est eadem lethi via, non tamen
vnus

Est vite cunctis exitiique modus.

Ho. in Ser. Neque vlla est

Aut magno, aut paruo lethi fuga.

Oui. Trist. Nec lethum timeo, genus ac miserabile lethi
Demite naufragium, mors mihi munus erit.

Sil. Italic. Soluitur omne decus letho, nuneosque per
artus

It Stygius color, & forme populatur honores.

FATVM.

Se in Hip. Quem fata cogunt, hic quidem inuait miser.

Idē i Oed. Labimur sauo rapiente fato.

Luca. li. 2. Sed quò fata trahunt, virtus secuta sequetur.

Tibul. li. 1. Hunc cernere diem Parca fatalia nentes

Stamina non vilo dissolucunda deo.

Virg. li. 5. Nate dea, quò fata trahunt retrahuntque se
Aeneid. quamur,

Quic

Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

Stat sua cuique dies, breue, & irreparabile Idē li. 10.
le tempus *Aeneid.*

Omnibus est vite, sed famam extendere fa-
ctis,

Hoc virtutis opus.

Nescia mens hominū fatis, sortisque futurae. Idē ibid.

Et seruire modum, rebus sublata secundis.

Fata regunt homines, fati est in partibus illis

Quos sinus abscondit.

Iun. Sa. 9.

Instabilis est sors rerum, pro libidine fata

agunt homines.

Plaut. in

Omnia debentur fati, paulūque morati, Bac.

Serius aut citius sedem properamus ad vnā, *Ouid. 10.*

Tendimus huc omnes, haec est domus vltima. Met.

Fata regunt orbem, certa stant omnia lege, *Mani. li. 4.*

Longaque per certos signatur tempora cursus. *Astro.*

Nascentes morimur, finisque ab origine pēdet.

Lanificas nullitres exorare puellas

Mart. li. 1.

Contigit, obseruant quem statuere diem.

Fata manēt omneis, omneis expectat auarus *Ouid. ad*

Portitor, & turba rix satis vna ratis. *Lin.*

Tendimus huc omneis, metam properamus ad

vnam

Omnia sub leges mors vocat atra suas.

Vita data est vieda, data est sine fenore nobis,

Mutua nec certa persoluenda die.

k

VETERVM POETARVM

Fortuna arbitriis tempus dispensat ubique:

Illa rapit iuuenes sustulit illa senes.

Quaque ruit furibunda ruit: totumque per orbem

Fulminat, & cecis caeca triumphat equis.

Sed rigidum ius est, & inexcusable fatum:

Stant rata, non ulla fila tenenda manu.

Virg. in Desine fata deum fœcli sperare precando.

AEn. Fatis agimur, credite fatis,

Se. i. Oed. Multis ipsum

Idem eod. Timuisse nocet multi ad fatum

Venire suum, dum fata timent.

Idem in Oed. Regitur fatis mortale genus,

Nec sibi quisquam spondere potest

Firmum & stabile: perque casus

Voluitur variis semper nobis

Metuenda dies.

Statius. Heu durus fatis tenor, estne quod illi

Non liceat?

Se. in Tb. Qui fata proculcavit, ac rite bona

Proiecit, atque absidit, & casus suos

Oneravit, ipsi (cui video) nullo est opus,

Quare ipsi mortem cupiat, aut quare petat.

Vtrumque timidi est velle, contempsit mori.

Qui non concupiscit.

Hor. lib. i.

Cass.

MORS.

Fallida mors aequo pulsat pede pauperum

tabera

SENTENTIAE.

74

tabernas,

Regumque turres.

Eheu fugaces posthume,

Labuntur animi: nec pietas moram

Rugis, & instanti senectæ

Afferet, indomitæque morti.

Non si tricenis, quotquot eunt dies,

Amice places illachrymabilem

Plutona tauris, qui amplum

Geryonem, Tityonque tristi

Compeksit vnda: scilicet omnibus

Quicumque terra munere vescimur,

Enaviganda, siue reges,

Siue inopes erimus coloni.

Mors, & fugacem persequitur virum,

Nec parit imbellis iuente.

Poplitibus, timidoque tergo.

Mors ultima linea rerum est.

Soles occidere & redire possunt:

Nobis cum semel occidit brevis lux,

Nox est perpetua una dormienda.

Debemur morti nos, nostraque.

Mors sola fatetur

Quantula sunt hominum corpuscula.

Magnifica verba mors prope admota excutit.

Ipsaque morte peior est mortis locus.

Quis furor est atræ bellis accersere mortem?

Imminet, & tacito clam venit illa pede.

Idem lib. 2.

Cass.

Hor. lib. 3.

Cass.

Idem i. epi.

Catulus.

Ho. in art.

poë.

Iu. Sa. 10.

Sen. tra. 1.

Idem in Tr.

Tribullus.

Mart. li. 3. Optima mors parca quæ venit apta lie.
 Ho. in Od. Intactis opulentior
 Theſauris Arabum, & diuiniſſis indiæ
 Cementis, licet occupes
 Tyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum
 Si ſigis adamantinos
 Summis verticibus dira neceſſitas
 Clauos non animum metus
 Non mortis laqueis expedies caput.

Mart. in Epig. Pange thoros, pete vinctus, roſas cape, tingere
 nardo:

Idem li. 4. Haud vllas portabis opes Acherontis ad vn-
 das,

Nudus ad infernas ſtulte veheria aquas.

Ouid. in Sed rigidum ius eſt & inenitabile mortis.

Epist. Occurrunt animo periculi mille figure.

Idem eodem. Morsque niuius pœna quàm mora mortis
 habet.

Boethius. Mors ſpernit altam gloriam,

Inuoluit humile pariter & ceſſum caput.

Aequatque ſummis infima.

Seneca. O quàm miſerum eſt, neſcire mori.

Idem Eripere vitam nemo non homini poteſt:

At nemo mortem, mille ad hanc aditus pa-
 tent.

Ouid. in Mors tantum velli in matrem mea fallere
 poſſet,

Mater

Mater ob eſt, minuitq; necis mihi gaudia, quæ
 nis

Nō mea mors illi, verum ſua vita gēda eſt. Propert.
 Sed iamen huc omnes, huc primus & vlti- lib. 3.
 mus ordo:

Eſt mala, ſed cunctis iſta terenda via eſt.

Exoranda curis tria ſunt latrantia colla,

Scandenda eſt tori publica cymba ſenis.

Ille licet ferro cautus ſe condat & ære,

Mors tamen incluſum protrahit inde caput.

Nireæ non facies, non vis exemit Achillem,

Croſum aut Pætolī quas parit humor opes.

Stilicet omne ſacrum mors importuna pro-

ſanat, Amo.

Omnibus obſcuras iniicit illa manus.

Vite ſumma breui ſpem nos vetat inchoare

longam, Car. Od. 4

Iam te premet nox, fabuleque manes,

Et domus exilis Plutonia.

Omnes vna manet mori.

Nil inueſt, aut pauper, & infima

De gente ſub dio moreris,

Victima nil miſerantis Orči.

Omnes eodem cognimur, omnium

Verſatur vna ſerius, iocis

Sors exitura, & nos in æternum

Edilium in poſitura cymba.

Mors vltima pœna eſt.

Luca. li. 8.

k iij

Plautin. Neque est melius morte in malis rebu.
 Ru. Mille modis lethi miseros mors una fatigat.
 Sta. li. 9. Omnia functa,
 Theb. Aut moritura vides: obeunt noctesq; diesque
 Idem lib. Astráque, nec solidis prodest sua machina ter-
 2. Sylu. ca. ris.

Nā populos mortale genus, plebsque caduca
 Quis fleat interitus? hos bella, hos æquora
 possunt.

Hic amor exitio furor hic, & seua cupido.

Ut sileam morbos, hos ora rigentia brume,

Illos implacido lethalis Scirius igni,

Hoc manet imbrifero pallens Autumnus hiatu,

Quicquid habent ortus, finem timet, ibimus
 omnes,

Ibimus: immensus vnā quatit Acacus umbris.

Non est, crede mihi, sapientis dicere vinam:

Mar. li. 1. Særa nimis vicia est crastina, nunc hodie.
 Omnia mors aequat.

Clau. 2. de Lex vniuersi est, quæ iubet nasci & mori.

Rap. Prof. Mortem optare, malum: timere peius.

Publ. Mi. FORTVNA ET EIVS INCON-

Per. Cori. STANTIA.

per Auso.

Ouid. li. 4. Ludit in humanis diuina potentia rebus

de Ponto. Et certam præsens vix habet hora fidem.

Tu quoque fac timeas, et quæ tibi lata videtur

Dum loqueris, fieri tristitia posse puta.

Nempe

Nempe dat, & quodcumque libet fortuna, va- Idem lib.
 pitque: 3. Trist.

Irus & est subito qui modo Cræsus erat.

Humanæque memor sortis quæ tollit eosdem Ibidem.

Et premit, incertas ipse verere vices.

Pasibus ambiguis fortuna volubilis errat, Idē. 5. Tri.

Et manet in nullo certa tenaxque loco.

Sed modo lata manet, vultus modo sumit a-

cerbos,

Et tantum constans in leuitate sua est.

Fors incerta vagatur, Luc. li. 1.

Fertque refertque vices, & habent mortalia

casum.

Dies, quod dat, timeas: cito raptum venit. Pub. Mil.

Versatur celeri fors leuis orbe rotæ. Tibu. li. 1.

Rara quidem est virtus, quam non fortuna Ouid. li. 5.

gubernat,

Quæ maneat stabili cum fugit illa pede.

Si fortuna volet, fies de rhetore consul: Iun. Sa. 7.

Si volet hæc eadem, fies de consule rhetor.

Res humanas ordine nullo Sene. Hip.

Fortuna regit, spargitque manu

Munera cæca, peiora seuens.

Nempe per hos etiam fortuna iniuria mores

Regnat & incerta est hæc quoque mixta rota. Oni. 7. Epi.

Hic quoque sentitur, ne quid non improba

carpat,

Sanit, & iniustum ius sibi ubique facit.

Senec. in
Aga.Plant. in
Cap.

Biblioteca

Ouid. de
Pont.

Ouid. 8.

Metam.

Terent. in

Phorm.

Idem in

Adelph.

Oui. Epist.

ad Liliu.

Iuu. Sa. 10

Luc. lib. 3.

Sen. i Thy.

Mar. Epi.

lib. 12.

Plau. i Au.

Quicquid in altum

Fortuna tulit, tritura leuat.

Modicis rebus longius enum est.

Fortuna humana fingit, archūque, vt lubet.

Me qui liber fueram, seruum fecit ē summo
infimum:Qui imperare insueueram, nunc alterius impe-
rio obsequorQuid facis ab demens? cur si fortuna reco-
dat,

Naufragio lachrymas eripis ipse tuo?

Hac dea non stabili quam sit leuis orbe fa-
tetur,Quid summum dubio sub pede semper ha-
bet.

Ignavis precibus fortuna repugnat.

Fortes fortuna adiuvat.

O fortuna, vt nunquam perpetuo es bona!

Fortuna arbitris tempus dispensat vbi que:

Illa rapit iuuenes, sustulit illa senes

Turbā tremens sequitur fortunam semper, &
odit.

Seruat multos fortuna nocentes.

Prohibetque Clotho

Stare fortunam: rotat omne satum.

Fortuna multis nimis satis nulli.

Vt consueuer homines salus frustratur, &
fortuna.

Nec

Nec vbi prestat velox

Fortuna fidem.

Fortuna fortes metuit, ignauos premit.

Rapida fortuna ac leuis

Præcepſque regno eripuit, & exilio dedit.

Pelle moras, breuis est magni fortuna fauo-
ris:

Fortuna seuo leta negotio,

Ludum insolentem ludere pertinax,

Transmutat incertos honores

Nunc mihi, nunc alij benigna.

Fortuna cum blandiur, capratum aduenit. Pub. Mi.

Fortunam citius reperias, quam retineas.

Fortuna nimium quem fouet stultum facit.

Fortuna vitrea est, quæ quum splendet, fran-
gitur.

Leuis est fortuna, cito reposcit, quæ dedit.

O fortuna potens, quam variabilis,

Tantum iuris atrox quæ tibi vendicæ,

Euertis que bonos, erigis improbos,

Nec seruare potest munusculis fidem.

Fortuna immeritos auget honoribus.

Fortuna innocuos cladibus afficit.

Iustos illa viros pauperie grauatur,

Indignos eadem diuitiis beat.

Hæc aufert iuuenes, & retinet senes,

Inusto arbitrio tempora diuidens.

Quod dignis adimit, transit ad impios.

Idem ibid.

Senec. in

Med.

Idem ibid.

Silius li. 4

Horot. 3.

Car.

Vir. in

opus.

VETERVM POETARVM

Nec discrimen habet, rectaque iudicat.

Inconstans, fragilis, perfida, lubrica,

Nec quos clarificat, perpetuo fouet,

Nec quos deseruit, perpetuo premit.

Centum doctum hominum consilia hæc una
denunciat dea

Fortuna, atque hoc rerum est, perinde ut quis
que ea utitur,

Ita præcellet, atque exinde sapere eum omnes
dicimus.

Bene ubi quid discimus consilium accidisse, ho-
minem tantum eum

Esse declaramus, stultum autem illum, quod verum
sit male.

Stulti haud scimus, frustra ut scimus, quom-
quod cupienter dari

Petimus nobis, quasi quid in rem sit possimus
nosscere,

Certa amittimus, dum incerta petimus, atque
euenit

In labore atque in dolore, ut mors obrepit in-
terim.

Anson. in. Fortuna nunquam sistit in eodem statu.

Epigram. Semper mouetur, variat & mutat vices,

Et summa in inum vertit, ac versa erigit.

Mani. li. 3. Idcirco tanta est rerum discordia in auro,

Astrol. Et subrepta malis bona sunt, lachrymæque se-
quantur

Vota

SENTENTIAE.

78

Vota, nec in cunctis seruat fortuna tenorem:

Vsq; adeo p̄mixta fluit, nec permanet vsquā,

Amisitque fidem variando cuncta per omnes:

Non annis anni, non mensibus mensibus vsque

Conueniunt, seq; ipse dies aliumque relinquit,

Horæque non vlli similis producitur horæ.

SVAE QVISQVE FORTVNÆ

FABER.

Sibi quisque profecto

Est deus, ignavis precibus fortuna repugnat.

Heu patior telis vulnere facta meis.

SECUNDA FORTVNA.

Mens erit apta capi tunc, cum letissima rerum

Ut seges in pingui luxuriabit humo.

Pectora dum gaudent, nec sunt astricto dolore

Ipsa patent.

Si fortuna iuuat, caueto tolli.

Si fortuna tonat, caueto mergi.

Fortunam reuerenter habe, quicumque repente

Dives ab exili progrediare loco.

Ingenium res

Aduersæ nudare solent, celare secunde.

Licet superbus ambules pecunia,

Fortuna non mutat genus.

Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est.

Secundas fortunas decent superbie.

Luxuriant animi rebus plerumque secundis:

Nec facile est æqua commoda mente pati.

Ouid. in

Met.

Idem in Epi.

Ouid. l. de

Art.

Peri. Cor.

per Auso.

Anson. in

Epig.

Hor. lib. 2.

Serm.

Idem lib.

Epod. Ode

4.

Ouid. lib. 2

de Pont.

Eleg. 3.

Plant. in

Stich.

Ovi. 2. de

arte.

VETERVM POETARVM

Horat. i. Quem res plus nimio delectauere secunda.
Episto. Mutata quatient.
Senec. in Nemo considat nimium secundis.
Thy. Nemo desperet meliora lapsis.
Senec. in Res secunda non habent ynquam modum.
Oca. Omnes cum secunda res sunt maximè, tum
Teren. in maximè
Phorm. Meditari secum oportet, quo pacto aduersam
erumnam ferant.
Pericula, damna, exilia.

CASVS.

Senec. in Aequior casum tulit & procellas
Troa. Mille qui ponto pariter carinas
Obrui videt.
Mart. li. i. O quantum est subitis casibus ingenium.
Sen. tra. i. Quem saepe transit casus, aliquando inuenit.
Ouid. lib. Heftora quis nosset, salix si troia fuisset?
4. Trist. Si qua venit sero, magna ruina venit.
Propert. ADVERSA INTERDVMI

profunt.
Ouid. lib. Quae latet, inque bonis cessat non cognita ree
4. Trist. bus
Apparet virtus, arguiturque malis.
Idem li. 5. Scilicet aduersis pr obitas exercita rebus,
Trist. Tristi materiam tempore laudis habet.
Si nihil infesti, dorus vidisset Vlysses,
Penelope salix, sed sine laude foret.

AMICVS

SENTENTIAE.

79

AMICITIA.

Idcirco nihil ex semet natura creauit Mani. li. 2
Pectore amicitiae maius, nec rarius ynquam.
Vnus erat Pylades, vnus qui mallet Orestes
Ipse moriculis vna fuisseque, pericula mortis
Alter quod raperet, satum non cederet alter.
Et duo qui potuere sequi, vix noxia pœnis,
Optauitque reum sponsor non posse raueri,
Sponsorēque reus timuit ne solueret ipsum.
Turpe quidem dictū, sed si modo vera fate- Ouid. li. 2
mur, de Pont.
Vulgus amicitias vtilitate probat.
Illud amicitiae quondam venerabile nomen Idem eod.
Prostat, & in questu pro meretrice sedet.
Nomen amicitiae Barbata corda mouet. Idem eod.
Vine siue inuidia, molle siue inglorius amos Idē de tri.
Exige, amicitias & tibi iunge pares.

AMICVS.

Donec eris felix multos numerabis ami- Eodem li.
cos: Elegia 8.
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Nullus ad amissas ibit amicus opes. Idem.
En ego non paucis quondam munitus ami- Idem 2. de
cis, Pont.
Dum flauit velis auro secunda meis.
Vt fera nymbeo tumuerunt aquora vento, Idem li. 2.
In medlis latera naue relinquitur aquis. Trist. Ele.
Dum innat, & vulu ridet fortuna sereno, 4.

VETERVM POETARVM

Indelibras cuncta sequuntur ope.

At simul intonuit, fugiunt, nec no scitur vlli

Agminibus, comitū qui modo cinctus erat

Idē Ele. 6. Turpe sequi casum, & fortune cadere: amicū

Et, nisi sit felix, esse negare suum.

Pitta, Mi- Plures amicos re secunda compares,

ty. per Paucos amicos rebus aduersis proba.

Anso. Tuta frequēsq; via est per amici fallere

Oui. L. Ar. nomen.

Tuta frequēsq; licet sit via, crimen habet.

Hor. lib. 1. Ne fidos inter amicos

Epi. Sit, qui dicta foras eliminat.

Ho. 1. Car. Diffugiunt cadis

Ode. 35. Cum fece siccatis amici,

Ferre ingum pariter dolosi.

Ennius. Amicus certus in te incerta cernitur.

Plaut. in Decipitur nemo, mea incerta sententia,

Perna. Qui suis amicis narrat recte res suas.

Idem in Si quid amicū erga benefeci, aut consului

Tri. fideliter,

Non videor meruisse laudem, culpa caruisse

arbitror.

Te. in Ph. Solus est homo amico amicus.

Lucre. li. 3. Quō magis in dubiis homines spectare piclis

Conuenit, aduersisq; in rebus noscere qui sint.

Nam veræ voces tum demum pectore ab imo

Eliciuntur, & eripitur persona, manet res.

Plaut. in Is amicus est, qui in re dubia, re iuuat, vbi

Epi. re opus est.

SENTENTIAE.

80

Pauci ex multis amici sunt homini, qui certi idem in

sient. Psen.

Omnib⁹ amicis, quod mihi est, cupio esse idē. Idē r. Tri.

Difficile est reperiri amicū, ita vt nomen idem eod.

Cluet, quoi tuam cum rem credideris, sine omni

cura dormias.

Vetus verbum hoc quidem est,

Communia esse amicorum inter se omnia.

Vt cuique homini res parata est, firmi amici in

sunt, si labant

Res lasse, iidem amici collabascunt: amicos

res inuenit.

Multi more isto, atque exemplo viuunt, quos idem in

cūm censeas

Tibi amicos, reperiuntur falsi testimoniis,

Lingua factiosi, inertes opera, sublesta fide.

Dulcis in expertis cultura potentis amici,

Expertus metuit.

Amici vitia siferas, facis tua.

Amicos res optime parant, aduersæ probant. Idem.

Ita amicū habere, posse vt fieri inimicū putes.

Ita crede amico, ne sit inimico locus.

Hercle puto hoc erit tibi argumentum sem-

per in promptu situm,

Ne quid expectes amicos, quod tu agere possis.

INIMICITIA.

Cum inimico nemo cito in gratiam redit.

Opus est nunc tuto loco,

Te. in Ad.

stic.

Bacch.

Hor. lib. 1.

Epist.

Publ. Mi.

Enni. in

Saty. vt cō

tatur a

Gel. Pub. mi. in

Plaut. in

Mil. glor.

Inimicus ne quis nostris spolia capiat consiliis:

Atque unde inimicus ne quis spolia capiat auribus.

Nam bene consultum, inconsultum si sit, inimicis vsu esse potest.

Ibidem.

Quum iam repetas inimicum, amicum beneficio inuenis tuo.

SIMILIS SIMILI GAUDET, ET quisque suo studio delectatur.

Horat. li. 1. Oderunt hilarem tristes, tristisque iocosi, Epist. Sedatum celeres, agilem gnauique remissi.

Oni. lib. 2. Scilicet ingenii aliqua est concordia iunctis, de Ponto. Et seruat studii fœdera quisque sui.

Rusticus agricolâ, miles fera bella gerentem. Rectorem dubie nauita puppis amat.

Proper. Nauita de uentis, de tauris narrat arator, lib. 2. Enumerat miles vulnera, pastor oues.

Ouid. li. 1. Qua pote quisque in ea conterat arte diu, de Ponto. Scilicet est cupidus studiorn quisque suorn.

Tempus & adueta ponere in arte inuat.

Iuuenalis Magna inter molles concordia.

AMICI VITIA NOVERIS, non oderis.

Hor. li. 1. At pater ut gnati, sic nos debemus, amici Sermo. Si quod sit vitium, non fastidire: strabonem

Appellat patum pater: & pullû, male paruum Si cui filius est: ut obortiuus fuit olim

Sisyphus

Sisyphus hunc rarum distortis curibus, illum Balbutit scaurum prauis fultum male talis.

Parcius hic viuit, frugi dicatur: ineptus

Et iactantior hic paulo est: concinnus amicis

Postulat ut videatur, at est truculentior, atq;

Plus aquo liber: simplex, foris que habeatur,

Caldior est: acres inter numeretur opinor.

Hæc res & iungi, iunctos & seruat amicos.

FIDES.

Malè fidem seruando, illis quoque abrogant Plaut. in etiam fidem, qui nihil Trin.

Meriti: quippe ex eorum ingenio ingenium horum probant.

Heu heu, quanta hæc mea paupertas est: ita, Terent. in men Phorm.

Adhuc curauimus unum hoc quidem, ut mihi esset fides.

Nusquam tuta fides.

Tarda solet magnis rebus inesse fides.

Scilicet ut fuluum spectatur in ignibus aurum:

Tempore sic duro est inspicienda fides.

Nulla fides regni sociis.

Ardua quippe fides robustos exigit annos.

Stat nulla diu mortalibus usquam

Fortuna titubante fides.

Perdurat nō empti fides, nec pectora merces

Alligat.

Virg.

Aeneid. 4.

Ouid E=

pist. 16.

Idem li. 1.

Tri. Ele. 4.

Luc. lib. 1.

Idē lib. 8.

Sil. Italic.

lib. 11.

Claud. in

Eut. lib. 2.

VETERVM POSTARVM.
FIDES INTER AMICOS
seruanda.

- Plant. in Cap. Prop. li. 2. Senec. in Her. Idē eodē. Te. in Ph. Pub. Mi. Ouid. 5. Tri. El. 14. Sil. lib. 2. Ouid. in Epist. Idē. lib. 2. de Ponto.
- Fac fidelis sis fideli, caue fluxā fidem geras.
Multum in amore fides, multum constantia prodest.
Prona est timori, semper in pœnis fides.
Non rata fides, vbi iam melior Fortuna ruit.
Cuius tu fidem in pecunia perspexeris,
Verere ei verba credere?
Fidem qui perdit, nil potest vltra perdere.
Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
Id demum est pietas, id socialis amor.
Dū trepida res & medicinā vulnera poscant,
Is locus officio, cum cessant prospera cūmq;
Dura ad opem fortuna vocat: nam lata fo-
uere,
Haudquaquam magni est animi decus.
Nō bone maculato cœlestia numina gaudent
Sed, quæ præstāda est, & sine teste, fide.
Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci:
Turpe laborantem deseruisse ratem.
Turpe sequi casum, & fortune cedere amicū
Et, nisi sit scilicet, esse negare suum.

FIDES ETIAM HOSTI
seruanda.

- Sil. Ital. lib. 14.
- Multo optimus ille
Militiæ, cui postremum est, primūmq; thuri.

Inter

SENTENTIAE.

82

- Inter bella fidem.
Fœdera mortales ne seuo rumpite ferro,
Sed castam seruare fidem, fulgentibus ostro
Hæc potior regnis, dubio qui frangere rerum
Gaudebit pacta, ac lenius spes linquet amici.
Non illi domus, aut coniunx, aut vita manebit
Vnquā expers luctus, lachrimaq; aget equo-
re semper
Ac tollere premens aget egrum nocte diēque
Despecta ac violata fides.
Audite o gentes, non rumpite fœdera pacis,
Nec regnis post ferte fidem.

CONCORDIA.

- Fœlices ter & amplius.
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Diuisus querimonis lamento
Suprema citius soluet amor die.
Discordia fit charior concordia:
Auxilia humilia, firma consensus facit.

DISCORDIA.

- Inter finitimos vetus, atque atiqua simul-
tas. I. Inimicitia.
Immortale odiū, & nunquā sanabile vulnus. Plaga

CONTENTIO.

- Nimum altercatō veritas amittitur.
REDITVS IN GRATIAM.
Nam in hominum atate multa eueniunt
huiusmodi:

l ij

VETERVM POETARVM

Capiunt voluptates, mox rursum miseras.
Ire interueniunt, redeunt rursum in gratiam.
Verum ira si qua fortē eueniunt huiusmodi
Inter eos, rursum si reuentum in gratiam est,
Bis tanto amici sunt inter se quam Prius.
Terentius. Amantium ire, amoris redintegratio est.

BELLVM.

Iuca. li. 2. Nobilitas cum plebe perit, latēq; vagatur
Ensis, & a nullo renouatum est pectore ferrum.
Stat truo^{arquit} in templis, multaque rubentia cede^{proge}
Lubrica saxa madent, nulli sua profuit etas,
Non sensū extremum piguit vrgentibus annis
Præcipitasse diem, nec primo in limine vitæ
Infantis miseri nascentia rampere fata.
Crimine quo parui cadem potuere mereri?
Sed satis est iam posse mori.

Ibidem. Quenque suæ rapiunt scelerata in prælia
cause,

Hos polluta domus, legesque in pace timēde,
Hos ferro fugienda fames, mundi que ruina
Permiscenda fides, nullum furor egit in arma:
Castra petunt magna victi mercede.

Virg. li. 10. Nulla salus bello, pacē te poscimus omnes.
Luc. li. 10. Nulla fides pietasque virtus qui castra seu
Senec. in quuntur,
Theb. Vanalesq; manus, ibi fas, ubi maxima merces.
Sil. Ital. Fortuna belli semper accipiti in loco est, petui-
lib. 3. Et pace & bello cunctis stat terminus eni.

Et.

SENTENTIAE.

83

Et incerti fallax fiducia Martis. Idem li. 6.
Quis fuit horredos primus qui tulit enses? Tib. li. 1.
Quam ferus, & verē ferreus ille fuit.
Tunc cades hominū generi, tunc prælia nata,
Tunc breuiter diræ mortis aperta via est.
At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
Vertimus, in sevas quod dedit ille feras.
Quis furor est atræ bellis accersere mortem? Idē ibid.
Imminet, & tacito clam venit illa pede.
Nō seges est infra, non vinea culta, sed audax
Cerberus, & Stygie nauita pupis aque.
Illic percussisq; genis, nōtoque capillo Ibidem.
Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quam potius laudandus hic est, quem prole
parata
Occupat in parua pigra senectæ casa.
Ipse suas sectatur oues, at filius agnos:
Et calidam fesso comparat vxor aquam.
Imuenit artes bellicus Maiores nouas: Senec. in
Et mille formas mortis, hinc terras cruor Hipp.
Infecit omnes susus, & tubnit mare.
Tunc scelera dempto fine per cunctas domos
Iere, nullum caruit exemplo nefas.
Vbi fas versum, atque nefas, tot bella per Virg. in
orbem, Geor.
Tam multa scelerum facies: non vllus aratro
Dignus honos: squalent abductis arma colonis:
Et curuæ rigidum falces constantur in ense.

l iij

Lib. lib. 3. Interea pax arua colat: pax candida primum
Duxit araturos sub iuga curua boues.

Pax aluit vites, & succos condidit vna.

Eunderet vt nato testis paterna merum.

Pace bidens, romerque rigens: ac tristitia duri

Militis in tenebris occupat arma situs.

Rusticus est lucòque rehit malè sobrius ipso

Vxorem plauistro, progeniemque domum.

Candida pax homines, trux decet ira feras.

Sil. Ital. Pax optima rerum,

lib. 11. Quas homini nouisse datū est, pax vna trium
Immeris potior, pax custodire salutem (phis
Et ciuēs equare petens.

Oui. 2. Fa. Sub iuga bos veniat, sub terras semē aratas:
Pax Cere rem nutrit, pacis alumna Ceres.

ASSENTATIO.

Iun. Sat. 3. Quid? quod adulādi gēs prudētissima, laudat
de Gracis. Sermone in doctis, faciem deformis amici,

Et longum inuālidū collum ceruicibus equat

Herculis, Anteaum procul à tellure tenentis.

Mirat ut vocem Angustam, qua deterius nec

Ille sonat, quo mordetur gallina marito.

Natio comæda est: ridetis maiore cachinno

Concutitur: flet, si lachrymas aspexit amici:

Nec dolet: igniculum brumæ si tēpore possas,

Accipit endromydem: si dixeris æstuo, sudat.

Te. in Eu. Est genus hominum, qui esse primos se om-
nium

nium rerum volunt,

Nec sunt tamen: hos confector: hisce ego non
paro me vt rideant,

Sed his vltro arrideo, & eorum ingenia ad-
miror simul.

Quicquid dicunt, laudo: id rursum si negant,
laudo id quoque.

Negat quis, nego: ait, aio: postremo imperavi
egomet mihi

Omnia assentariis: quæstus nunc est multo v-
berimus.

SIMULATIO.

Vltra Sawomatās fugere, hinc libet, & gla Iuu. Sa. 2.
cialem

Oceanum, quoties aliquid de moribus audent

Qui Curios simulant, & Bacchanalia riuunt.

Frontis nulla fides.

Simulata remose verba: non facile est tibi Idē, ibidē.

Decipere Vlysem.

Ficta citò ad naturam redierint suam.

Simulare certi est hominis.

DISIMULATIO.

Cum toties eadem dicam, vix audior vlli.

Verbaque profectu dissimulasse fuit.

Vtile quæ multis dissimulata carent.

VERITAS.

Ego rerum amo, rerum volo mihi dici, mē-
dacem odi.

VETERVM POETARVM.

Senec. in Veritas nunquam latet.

Troia. Veritas odium parit.

Te. in An. Veritas odit moras

Se. in Od. GARRVLITAS.

Ho. de Ar. Nescit vox missa reuerii.

Qui. lib. 2. TACITVRNITAS.

de Arte. Eximia est virtus, prestare silentia rebus:

At contra grauis est culpa, tacenda loqui.

Pitt. Mit. Loqui ignorabit, qui tacere nesciet.

per Auso. Fingere qui non visa potest, commissi tacere

Horat. in Qui nequit, hic niger est, hunc tu Romane ca-

Serm. ueto.

Pla. Epid. Taceam optimum est, plus scire satius est,

Quam loqui seruum hominem: ea sapientia est.

Sene in Alium silere quod roles primus sile.

hip. Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?

Ouid. 2. Arcanum neq; tu scrutaberis vilius in qua.

Am. El. 2. Commissumque tegetes & vino tortus & ira.

Hora. lib. Quid de quoque viro, & cui dicas saepe vi-

1. Epist. dero

Idem ibid. Percunctatorem fugito, nā garrulus idem est:

Nec retinent patule commissi fideliter aures:

Et semel emissum volat irrevocabile verbum.

OBTRECTATIO.

Hora. lib. Absentem qui rodit amicum,

1. Serm. Qui non defendit alio culpante, solutos

Qui captat risu hominum, famamq; dicacis,

Fingere qui non visa potest, commissi tacere

Qui

SENTENTIAE.

85

Qui nequit, hic niger est, hunc tu Romane cauto.

Viuentum est recte, tum propter plurima, Iuu. Sa. 9. tumque his

Præcipue causis, ut linguas mancipiorum

Cotemnas, nā lingua mali pars pessima serui.

Difficilem oportet aure habere ad crimina. Pub. Mi.

PERIURIUM.

Non bene conducti vendunt periuria testes. Ouid. lib.

Non bene scelesti iudicis arca patet. 1. Amo.

Ah miser, & si quis primo periuria celat, Tib. lib. 1.

Sera tamen tacitis poena venit pedibus.

In patrem dilata ruunt periuria patris, Claud.

Et poenam merito filius ore luit.

IUDEX.

Sic agitur censura, & sic exempla parantur, Ouid. 6.

Cum iudex alios quod monet, ipse facit

Male verum examinat omnis Hor. lib. 2.

Corruptus iudex. Ser. Sa. 2.

Iudicis officium est, ut res, ita tempora rerum

Querere: quas ito tempore tutus eris, Ouid. lib. 1.

Trist.

CONTRA CAUSIDICOS, ET

inquo iudices.

Turpe reos empti miseros defendere lingua, Ouid. 1.

Quod faciat magnas turpe tribunal opes. Amo.

TESTES,

Pluris est occulatus testis vnus, quam auriti Plant. in

Decem: qui audiunt, audita dicunt: qui vi Truc.

dent planè sciunt.

Iuv. Sat. 8.

Ambigua si quando citabere testis,
 Incerta & que rei, Phalaris licet imperet, ut sis
 Falsus & admoto dicet periuria tauro,
 Summū crede nephās animā præferre pudori.

BENEFICENTIA, ET
liberalitas.Plat. in
Mil. glor.

Nam in mala vxore atque inimico si quid
 sumatur, sumptus est.

In bono hospite atque amico questus est quod
 sumitur:

Et quod in diuinis rebus sumas sumptus sa-
 pienti lucro est.

Auson. in
Epig.

Gratia que tarda est, ingrata est: gratia
 nanque

Cum fieri properat, gratia grata magis.
 Tu bene si facias, non meminisse sat est.

Idem.

Benefacta benefactis aliis pertegito, ne per-
 pluant.

Plin. in Tru.

Idem. in Tri.

Nullum beneficium

Esse duco id quod quous facias, non placet.

Idem. in Pæ.

Malo si benefacias id beneficium interit:
 Bono si quid malefacias, atatem expetit.
 Malo benefacere, tantundem est periculum,
 Quantum bono malefacere.

Idem. in Ru.

Quod beneficit bonis, aut perit.

Pub. Mi.

Ab alio expectes, alteri quod feceris.

Idem.

Bis est gratū, quod opus est, vltro si offeras.

Idem.

Beneficium accipere libertatem vendere est.

Beneficium dando accipit, qui digno dedit,

Beneficium sape dare, docere est reddere.

Beneficium dignis ubi das, omnes obligas.

DANTEM OBLIVISCI, ACCI-

piemtem meminisse officij decet.

Quæ mihi præstiteris memini semperque te-
 nebo.

Mart. li. 5.
 in Posth.

Cur igitur taceo? Posthume tu loqueris.

Incipio quoties alicui tua dona referre,

Protinus exclamat, Dixerat ipse mihi.

Non belle quædam faciunt duo, sufficit vnus

Huic operi: si vis ut loquar, ipse tace.

Crede mihi, quāvis ingentia Posthume dones

Authoris pereunt garrulitate sui.

Beneficium se dedisse qui dicit, petit. Pub. Mi.

Quod bonis beneficit beneficium, gratia ea
 grauida est bonis. Cap.

Beneficium dare qui nescit, iniuste petit. Pub. Mi.

Beneficia plura recipit, qui sit reddere. Idem.

Et bene apud memores veteris stat gratia Vir. Ae. 4.
 facti.

Dedecus est semper sumere, nilque dare. Martialis.

INGRATITVDO,

Ingratus.

Dixeris maledicta cuncta, cum ingratum ho-
 minem dixeris. Pub. Mi.

Vt nunc sunt mores adeo res rediit, Te. Adel.

Si quis quid reddit, magna habēda est gratia,

Ouid. lib.

4. de Pon.

eleg. 8.

parua quidem fateor, pro magnis munera reddi,

Cum pro concessa verba salute damus,
Sed qui quam potuit dat maxima, gratus
abunde est:

Et finem pietas contigit illa suum.

Pl. in Epi.

Idē ī Pers.

Oui. Epist.

12.

Iuu. Sa. 11.

Aus. in Ep.

Catullus.

Hercle miserum est ingratum esse hominem.

Etenim nihil amas, cum ingratum amas.

Est aliqua ingrato meritum exprobrare vo-

luptas.

Ingratos ante omnia pone sodales.

Ingrato homine terra peius nil creat.

Desine de quoquam quicquam bene velle

mereri,

Aut aliquem fieri posse putare pium.

Plaut. in

Bacc.

Auso.

Pol quidem meo animo ingrato homine ni-

hil impensius est.

Malefactorem amitti satius, quàm relinqui

beneficium.

Nimio prestat impendiosum te, quàm ingra-

tum dicier:

Illum laudabunt boni, hunc etiam ipsum cul-

pabunt mali.

Auso.

Omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne

est.

Imò etiam tædet, tædet obestque magis.

Vt mihi quem nemo grauius, nec acerbius

irget,

Quàm

Quàm modò qui me vnum, atque vnicum a-

micum habuit.

Nam ferè maxima pars morem hunc homi-

nes habent, quod sibi volunt

Dum id impetrant, boni sunt: sed id vbi iam

penes sese habent,

Ex bonis pessimi & fraudulentissimi

Sunt.

Ita sunt omnes isti nostri diuites,

Si quid bene facias, leuior pluma est gratia:

Si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt.

Improbis homo est,

Qui beneficium scit sumere, & reddere nescit.

Scire volunt omnes, mercedem soluere nemo.

HOSPITALITAS.

Turpius elicitur, quàm non admittitur, ho-

spes.

Certus in hospitibus non est amor.

In bono hospite atq; amico quaestus est quod Mi-

sumitur.

Nil me pœnitet iam quanto sumptu fuerim

tibi:

Nam hospes nullus tam in amici hospitium

diuorti potest,

Quin vbi triduum cōtinuum fuerit, iam odio-

sus fuit.

Proletario sermone nunc quidē hospes vtere.

VETERVM PORTARVM

- Ouid. 2. Non hospes ab hospite tutus.
 Meta. de Dorsio
 Ouid. li. 3. DIVITIAE, OPES, PECVNIA.
 Ingenium quondam fuerat pretiosius auro,
 Amorum. At nunc barbaria est grandis, habere nihil.
 Idem. 2. de Curia pauperibus clausa est, dat census homi-
 Rem. nores:
 Inde grauis iudex, inde seuerus eques.
 Idem li. 2. Carmina laudantur, sed munera magna pe-
 de arte. tuntur:

- Dum modò sit diues barbarus, ille placet.
 Aurea sunt verè nunc secula, plurimus auro
 Venit honos, auro conciliatur amor
 Ipse licet venias Musis comitatus Homere,
 Si nihil attuleris, ibis Homere foras.
 Mart. lib. Ardua res hac est, opibus non tradere mo-
 2. Epi. res:
 Et cum tot Crasos viceris, esse Numam.
 Propert. At nunc desertis cessant sacraria lucis, clausis
 lib. 3. Aurum omnes victa iam pietate colunt.
 Auro pulsa fides, auro vanalia iura,
 Pers. Sa. 2. Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
 Aurum rafa Nume, Saturniâq; impulit ara,
 Vestalèsq; rinas, & Tuscum fictile mutat.
 Horatius Scilicet uxorem cum dote, fidemque & ami-
 2. Epist. cos,
 Et genus & formam regina pecunia donat.
 Idem lib. 2. Omnis enim res,
 Serm. Virtus, fama, decus, diuina humanâq; pulchris
 Diui-

SENTENTIAE.

28

- Diuitiis parent, quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, iustus, sapiens, etiam & rex,
 Et quicquid volet.
 Non domus, aut fundus, non eris aceruus & Idem in
 auri Epist.
 Aegreto domini deduxit corpore febres,
 Non animo curus.
 Licet superbus ambules pecunia, Idem.
 Fortuna non mutat genus.
 Non opibus mentes hominum curâque lea Tibul.
 uantur:
 Nam fortuna sua tempora lege gerit
 Tantis parva malis cura maiore metusque Id. Sa. 10.
 Seruantur: misera est magni custodia census.
 Et genus & virtus, nisi cum re, vilior alga Ho. in Ser.
 est.
 Da testem Rome tam sanctum, quam fuit Iua. Sat. 3.
 hospes
 Numinis Idæi procedat vel Numa, vel qui
 Seruauit trepidam flagranti ex æde Minerva
 nam,
 Protinus ad censum de moribus vltima fiet
 Questio, Quot pascit seruos, quot possidet
 agri
 Iugera? quàm multa magnâque paropside
 cenat?
 Prima peregrinos obscena pecunia mores
 Intulit, & turpi fregerunt secula luxu Id. Sat. 6.

Dinitia molles.

Idē S. 4. 10. Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus gladium contumque ti-
mebis,

Et mota ad lunam trepidabis arundinis um-
bram.

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Idē S. 4. 14. Tantis paria malis cura maiore metuque
Seruantur, misera est magni custodia census.

Idē S. 4. 10. Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, & cuncta exuperans patrimonium
census.

Idem ibid. Nec plura venena

Miscuit, aut ferro grassatur sepius illum
Humana mentis vitium, quam saeva cupido
Indomiti census

Plin. Av. Di immortales, aurum obsecro quid valet?

Se. in Thy. Venenum in auro bibitur: expertus loquor.

Lucr. li. 5. Nunc aurum & purpura curis

Exercunt hominum vitam, belloque fatigant.

Ouid. li. 1. Pluris opes nunc sunt, quam prisca temporis
annis,

Fast. Dum populus pauper, dum noua Roma
fuit.

At postquam fortuna loci caput extulit huius,
Et tetigit summo vertice Roma deos:

Creuerunt & opes, & opum furiosa libido,

Et cum possideant plurima, plura petunt.

Quaerere,

Quaerere, ut absument absumpta requirere
certant:

At ipse vitis sunt alimenta vites.

sic quibus intumuit suffusa venter ab vnda, Hor. i. ser.

Quo plus sunt pota, plus sitiuntur aqua. saty. i.

Nescis quid valeat nummus, quem prebeant
vsum.

Panis ematur, olus, vini sextarius, adde

Quis humana sibi doceat natura negatis.

Nullus argento color est avaris.

Idem. li. 2.

Abdito terris inimice lamina

Car. Od. 2.

Crispe salusti, nisi temperato
splendeat vsum.

saepe solent auro multa subesse mala.

Tibul. li. i.

Quis diues? qui nil cupiet. Quis pauper? a-
narius.

Bias Pri.

per Auso.

Effodiuntur opes, irritamenta malorum.

Ouid. li. i.

Meta.

AVARITIA.

vix ego saturno quenquam regnante vide-
bam,

Idem lib.

i. Fast.

Cuius non animo dulcia lucra forent.

Tempore creuit amor, qui nunc est summus,
habendi,

Vix vltra, quo iam progrediatur, habet.

Crescentem sequitur cura pecuniam,

Hor. lib.

Maioresque fames.

3. Carm.

Multa petentibus

ibidem.

Desunt multa, bene est cui deus obtulit.

Parca quod satis est, manu.

Idem ibid.

Ode 14.

Crescunt diuitie, tamen

Curte nescio quid semper abest rei.

Idem. Epi.

Semper avarus eget, certū voto pete finem.

Idem.

Imperat aut seruit collecta pecunia.

Iuuenalis

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia

Satyr. 14.

crescit,

Et minus hanc optat, qui non habet.

Hor. lib. 2.

Si quis emat cytharas, emptas comportet in

Serm.

vnum,

Nec studio cytharæ, nec musæ deditus ulli:

si scalptra, & formas non sutor: nautica vela

Aversus mercaturis: delirus & amens

Vndique dicatur merito, quid discrepat istis,

Qui nummos aurumque recondit, nescius uti

Compositis, metuensque velut contingere sa-

crum?

si quis ad ingentem frumenti semper aceruum

Porrectus vigilet cum longo fuste, nec illinc

Audeat esuriens dominus contingere granum,

Ac potius foliis parcus vescatur amarus.

si, possis intus Chij, veterisque salerni

Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre

Potet acetum, age, si & strametis incubet vnde

Octoginta annos natus, cui & stragula vestis,

Blattarum ac tinearum epula, putrescat in

arsa.

Nimirum.

Nimirum insanus paucis videatur, eò quòd

Maxima pars hominū morbo iactatur eodem.

At bona pars hominum decepta cupidine Hor. sa. 1.

falso,

Nil satis est, inquit, quia tanti, quantum ha-

beas, sis.

Quodcumque profunda

Clandiam.

Traxit avaritia, luxu peiore refundit.

Plenus seuitia, lucrique cupidine feruens, Idem.

Non Tarteſiacis illum satiaret arenis

Tempestas pretiosa Tagi, non stagna rubentis

Aurea Pactoli: totumque exhauserit Herminum,

Ardebit maiore siti.

Filius, aut etiam hac libertus ut ebibat ha-

res,

Dis inimice senex, custodis, ne tibi desit?

Quantulum enim summa: curtabit quisque

dierum?

Haud vllas portabis opes Acherontis ad Propert.

edes.

lib. 3.

Nudus ad infernas stulte vehere rates,

Rape, congere, aufer, posside, relinquendum Mart. li. 2.

est.

Fortuna multis nimis dat, satis nemini.

Idem li. 2.

Ergo sollicita tu causa pecunia vite es,

Prop. li. 3.

Per te immaturum mortis adimus iter.

Tu vitii hominum crudelia pabula præbes,

semina curaturum de capite orta tuo.

m. ij.

Lucre. li. 5.

Ergo hominum genus incassum frustra^{que} laborat

semper, & in curis consumit inanibus aenum:
Nimirum quia non cognouit, quæ sit habendi
Finis, & omnino quoad crescat vera volu-
ptas.

Ibid. sa. 14

Indefere scelerum causæ, nec plura venena,
Miscuit, aut ferro grassatur sæpius illum
Humane mentis vitium, quam seu cupidō
Indomiti census. Nam diues qui fieri vult,
Et citò vult fieri, sed quæ reuerentia legum?
Quis metus, aut pudor est inquam properan-
tis avari?

Idem ibid.

Vnde habeas querit nemo, sed oportet ha-
bere.

Cl. i. l. Ru.

semper inops quicumque cupit.

Corn. Gal.

Quid mihi diuitiæ, quarum si dempseris
vsum,Quamuis largus opum, semper egenus ero?
Immo etiam pœna est partis incumbere rebus,Quas cum possideas, est violare nefas.
Non aliter sitiens vicinas Tantalus vndas

Captat, & oppositis abstinet ora cibis.

Virgil. 3.

Quid non mortalia pectora cogis
Auri sacra fames?

Pers. sa. 5.

Mane piger stertis surge, inquit auaritia, eia
surge, negas, instat, surge, inquit, non queo:
surge.

En quid agam? rogitas? en saperdam aduehe
ponto

Castoreum stuppas, hebeni, thus, lubrica Coas:
Tolle recens primus piper è sitiēte camelo:

Verte aliquid, iura, sed iuppiter audiet, heu
heu

Vare regustatum digito terebrare salinum
Contentus perages, si viuere cum Ioue tendis.

Quid tam sollicitis vitam consumimus an-
nis?

Man. lib.
4. Astro.

Torquemurque metu, cæcæq; cupidine rerum?
Aeternisq; senex curis dum querimus, aenum

Perdimus, & nullo votorum sine beati,
Victuros agimus semper, nec viuimus unquā.

Pauperiorque bonis quisque est, qui plura re-
quirrit:

Nec quod habet numerat, tantum quod non
habet optat.

Cumque sui paruos vsus natura reposcat,
Materiam struimus magne per vota ruinae,

Luxuriam lucris emimus, luxurique rapinas,
Et summum census precium est effundere cen-
sum.

Auarus ipse miseriæ causa est suæ.

Pub. M.

Auarus, nisi cum moritur, nil recte facit.
Avaro quid mali optes? ni vi uiuat diu.

In nullum avarus bonus: in se pessimus.
Inopie parua defunt, auaritiæ omnia.

Inopie parua defunt, auaritiæ omnia.

VETERVM POETARVM

Luxurie defunt multa, auaritia omnia.
Tam deest auaro quod habet, quam quod nō
habet.

PRÆDA.

Tibu. li. 2. Ferrea non Venerem sed prædam secula lan-
Eleg. 3. dant,
Præda tamen multis est operata malis.
Præda feras acies cinxit discordibus armis,
Hinc cruor, hinc cedes, mors propiorque ve-
nit.
Præda vago iussit geminare pericula ponto,
Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus.

LVCRVM.

Plant. in Non ego omnino lucrum omne esse vtile ho-
Cap. mini existimo,
Scio ego multos iam lucrum luculentos homi-
nes reddidit:
Est etiam vbi profecto damnum præstat fa-
cere, quam lucrum.
Odi ego aurum, multa nimis saepe suasit perpe-
ram.
Terent. in Pecuniam in loco negligere, maximum in-
Adel. terdum est lucrum.
Pub. Mi. Damnum appellandum est, cum mala fama
lucrum.
Idem. Lucrum sine damno alterius fieri non potest.
In. Sa. 14. Lucri bonus odor ex re
Qualibet.

Lacta

SENTENTIAE.

92

Lucra petens habilitauit adiungit auaro, Tibul. li. 2.
Et durum terra rusticus vrgit opus. Eleg. 9
Lucra petituos freta perque patentia ventis
Ducunt instabiles sydera certe rates.
Necesse est facere sumptum, qui querit lu- Plant. in
crum. Aul.
Verum pone moras, & studium lucri Ho. in Od.
Nigriorumque memor dum licet ignium.
Ad suum quenque æquum est questum esse Plaut. in
callidum. Truc.
Omnes homines ad suum questum callent Idē eodem.
& fastidiunt.

SORS.

Sors omnia versat. Virg. Ec. 9
Sors autem vbi pessima rerum est, Ouid.
Sib pedibus timor est, securaque summa ma- Me. 14.
orum.
Letus sorte tua viues sapienter Aristi. Hora. 1.
Nulla sors longa est, Epist. 10.
Ferre quam sortem patientur omnes Senec. in
Nemo recusat. Thy.
Idem in
Troa.
NEMO SVA SORTE CON-
TENTVS.

Optat ephippia bos piger, optat arare ca- Hora. lib. 1
ballus. Epist.
Quis fit Mecenas, vt nemo, quam sibi Idē I. Ser.
sortem

m iij

VETERVM PORTARVM

Seu ratio dederit, seu fors adiecerit, illa
Contentus viuat? landet diuersa sequentes?
O fortunati mercatores! gravis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, nauim iactantibus Austriis,
Militia est potior quid enim? concurritur,
hore

Momento aut cita mors venit, aut victoris
lata.

Agricolam laudat iuris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi hostia pulsata
Ille datis vadibus, qui ture extractus in vr-
bem est,

Solos felices viuentes clamant in vrbe.

Hor. l. epi. Stultus uterque locum immeritum causi-
tur inique:

In culpa est animus, qui se non effugit unquam.

Ouid. l. i. Fertiliior seges est alienis semper in agris,
de arte. Viciniorque pecus grandius vber habet.

Hor. lib. i. Rure ego viuentem, tu dicis in vrbe bea-
tum.

Epist. 14. Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
Tubl. Mi. Alienum nobis, nostrum plus aliis placet.

MALE PARTA.

Pla. in Pa. Male partum male disperit.
Idem in Ru. In etate hominum plurime

Finit

SENTENTIAE. 93

Fiunt transenne, ubi decipiuntur dolis.
Atque adepol in eas plerunque esca imponi-
tur,

Quam si quis anidus poscit escam auariter,
Decipitur in transenna auaritia sua.
Ille qui consultè, doctè atque astutè cauet,
Dintinè ut bene licet partum bene.

PARSIMONIA.

Non minor est virtus quam querere, par- Ouid. l. i. 2.
ta tueri: de arte.

Casus inest illic, hic erit artis opus.

Plus est seruasse repertum Claud.
Quam quæsisse decus.

Qui homo maturè quæsit pecuniam, Plaut. in
Nisi eam maturè parsit, maturè esurit, Cur.

Festo die si quid prodegeris, Idem in Au.

Profecto egere liceat, nisi peperceris.

Quod si quis vlla vitam ratione gubernat, Lucr. l. i. 5.

Dinitia grandes homini sunt, viuere parcè,
Aequo animo: neque enim est usquam penu-
ria parni.

O faciles dare summa deos, eademque Luca. l. i. 1.
tueri

Difficiles!

Contrahe de multis, grandis acervus erit. Oni. de re.

MVNERVM CORRVPTELA.

Muvera (crede mihi) placant hominèsq; Idem 3. de
deosque, arte.

Pla=

VETERVM POETARVM

Placatur donis Iuppiter ipse datis,
Quid faciat sapiens? stultus quoque munere
gaudet:

Ipse quoque accepto munere mitis erit.

Carmina laudantur, sed munera magna pe-
tuntur.

Dum modo sit diues barbarus, ille placet.

Qui dabit, ille tibi magno sit maior Ho-
mero:

Crede mihi, res est ingeniosa dare.

Ho. in Od. Et diffidit vrbium

Portas Vir Macedo, & subruit amulos

Reges muneribus: munera nauium

Sauos illaqueant duces.

On. epi. 16 Acceptissima semper

Munera sunt, autor quæ preciosa facit.

Idē 5. Fast. Sæpe Iouem vidi, cum iam sua mittere vellet
Fulmina, thure dato subiinuisset manum.

PAUPER.

Plaut. in Verisimile non est hominem pauperem

Aul. Pauillum parvisfacere, quin nummum petat.

Ho. in epi. Pauper enim nō est, cui verū suppetit vsus.
Si ventri bene, si lateri est, pedibusq; tuis, n. il
Diuitiæ poterunt regales addere maius.

Claudian. Esuriens pauper telis incendor amoris,

Inter vtrumque malum diligo pauperiem,

Senec. in Nec sibi sælix pauper habetur,

Her. Nisi sælices cecidisse videt.

In

SENTENTIAE.

94

In pretio pretiū nunc est, dat census honores, On. in fast.

Census amicitias: pauper vbiq; iacet.

Omnibus modis qui pauperes sunt homines Plaut. in

miseri viuunt: Rud.

Præsertim quibus nec quæstus est, nec artem
didicere vllam.

Curia pauperibus clausa est, dat census ho- Ouid.
nores:

Inde gravis index, inde seuerus eques.

PAUPER TAS.

Magnum pauperies opprobrium, iubet Hora. li. 3.

Quiduis & facere & pati, Car.

Virtutisque viam deserit ardua.

Vel nos in Capitolium,

Quò clamor vocat, & turba fauentium:

Vel nos in mare proximum

Gemmas & lapides, aurum & inutile,

Summi materiam mali,

Mittamus, scelerum si bene paritet.

Eradenda Cupidinis

Præui sunt elementa, & tenera nimis

Mentes asperioribus

Formanda studiis.

Miserum istuc verbum & pessimum est, ha Plaut. in
buisse & nihil habere. Rud.

Nihil habet infelix paupertas durius in se, Iun. Sat. 3.

Quam quod ridiculos homines facit.

Haud facile emergūt, quorū virtutib; obstat Idē ibidē.

Re

VETERVM POETARVM

Res angusta domi.

Mart. li. II O quantum cogit egestas!

Ouid. 2. de Non habet unde suum paupertas poscat a-
Reme. am. morem:

Non tamen hoc tanti est, pauper ut esse
velis.

Luca. li. I. Facunda virorum
Paupertas fugitur.

Ouid. 8. Paupertatemque ferendo

Meta. Effecere leuam.

Plaut. in Quanquam res nostrae sunt, pater, pauper-
Pers. cule,

Modice & modestæ, melius est tamen ita vi-
uere.

Nam ubi ad paupertatem accessit infamia,
Grauior paupertas fit, fides submolestior.

Ter. Adel. Paupertas mihi onus visum est & miserii
& graue.

Claud. Paupertas me senu domat, diuisque cupido:
Sed toleranda fames, non tolerandus amor.

Plaut. in Iam inde à pauxillo puero ridiculus fui
Stich. Eò, quia paupertas fecit ridiculus forem.

MODVS.

Ho. Sat. I. Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citràque nequit consistere rectum.

Senec. in Quicquid excesit modum
Oed.

Pers

SENTENTIAE.

95

Pendet instabili loco.

Insani sapiens nomen feret, equus iniqui, Ho. in epi.
Ultra quam satis est virtutem si petat ipsam.

MEDIOCRITAS.

Otium diuos rogat in patenti Hora. li. 2.
Prensus Aegeo simul atra nubes Ca. Od. 16

Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sydera nautis.

Otium bello furiosa Thrace,

Otium Medis pharetra detori,

Grosphæ non gemmis neque purpura vanale,
nec auro.

Non enim gaze, neque consularis

Summonet lictor miseros tumultus

Mentis, & curas laqueata circum

Tecta volanteis.

Viuitur paruo bene, cui paternum

Splendet in mensa tenui salinum:

Nec leueis somnos, aut cupido

Sordidus auferit.

Quid breuis fortes iaculamur ano

Multa? quid terras alio calentes

Sole mutamus? patriæ qui exul

Se quoque fugit?

Scandit aratas vitiosa naueis

Cura, nec turmas equitum relinquit

Ocyor ceruis, & agente nimbos

Ocyor

Ocyor Euro.

Latus in presens animus, quod vltra est
Oderit curare, & amara lato
Temperet risu, nihil est ab omni
Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem.
Longa Tithonum minuit senectus,
Et mihi fors an, tibi quod negarit,
Porriget hora.

Te greges centum, Siculaq; circum
Mugiant vacce: tibi tollit huiusmodi
Apta quadrigis equate bis Afro
Morce tincte

Vestiant lane, mihi parua rura, &
Spiritus Gratia tenuem Camene
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

Idē eodem Rectius viues Lycini, neque altum
li. Ode 10 Semper vrgendo, neque dum procellas
Cantus horrescus, nimium premendo
Littus iniquum.

Anteam quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret inuidenda
Sobrius aula.

Sepius ventis agitur ingens
Pinus, & celsae grauiore casu
Decidunt turres feriuntque summos

Fulmina monteis.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene preparatum
Pectus. informes hyemes reducit
Iuppiter: idem

Summonet. non, si malē nunc, & olim
Sic erit, quondam cithara tacentem
Suscitāt Musam: neque semper arcum
Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare, sapienter idem
Contrahens vento nimium secundo
Turgida vela.

O mihi chare quidem semper, sed tempore Oui. lib. 3.
duro Trist. Elegia 4.

Cognite, res postquam procubuerē mea.
Vtibus edocto si quicquam credis amico,
Vive tibi, & longē nomina magna fuge.
Vive tibi, quantumque potes praelustria vita,
Saeuū praelustri fulmen ab arce venit.

Nam quanquam soli possunt prodesse potētes,
Non prosunt, potius plurimum obesse solent
Effugit hybernas demissa antenna procellas,
Latāque plus paruis vela timoris habent.
Aspicias vt summa cortex leuis imatrat vnda,
Cum graue nexa simul retia mergat onus?
Quis cadit in plano, vix hoc tamē euenit ipsū
Sic cadit, vt tacta surgere possit humo.

At

VETERVM POETARVM

At miser Elpenor tecto delapsus ab alto,
Ocurrat regi flebilis vmbra suo.

Quid fuit, vt tutas agitaret Dædalus alas?

Icarus immensas nomine signet aquas?

Nempe quod hic altè, demissus ille volabat,

Nam pennas ambo non habuere suas.

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit: &
intra

Fortunam debet quisque manere suam.

Non foret Eumenides orbis, si filius eius.

Stultus Achilleos non adamasset equos.

Nec natum in flâma vidisset, in arbore natus:

Cepisset genitor si Phaëtona Merops.

Tu quoque formida nimium sublimia semper,

Proposuitque precor contrahe vela tui.

Vive sine inuidia, mollèsque inglorius annos

Exige, amicitias & tibi iunge pares.

Hora. li. 2. Rusticus vrbauum murem mus pauper
Ser. sat. 6. fertur

Accepisse cauo, veterem vetus hospes amicum:

Asper, & attentus questitis, vt tamen arctum

Solueret hospitiiis animum. quid multa? ne
que ille

Sepositi ciceris, nec longè inuidit auene:

Aridum & ore ferens acinum, semesaque
lardi

Frusta dedit, cupiens varia fastidia cœna

Vincere tangētis malè, singula dente superbo:

Cum

SENTENTIAE.

97

Cum pater ipse domus palea porrectus in
horna,

Esset ador, loliūmque, dapis meliora relin-
quens.

Tandem vrbauus ad hunc: quid te iuuat, in-
quit, amice.

Prærupti nemoris patientem viuere dorso?

Vis tu homines, vrbemque feris præponere syl-
uis?

Carpe riam (mihi crede) comes, terrestria
quando

Mortales animas viuunt, sortita, neque vlla est
Aut magno, aut paruo lethi fuga. quò bene
circa

Dum licet in rebus incundis vine beatus,

Vine memor quam sis cui breuis. hac vbi dicta

Agrestem pepulère, demo leuis exilit, inde

Ambo propositum peragunt iter, vrbis auentes

Mœnia nocturni subrepere. iamque tenebat

Nox medium cœli spatium, cum ponit vterq;

In locuplete domo vestigia, rubro vbi coco

Tincta super lectos canderet vestis eburnos,

Multaque de magna superessent fercula cœna,

Quæ procul extructis merant hesternæ cani-

stris.

Ergo vbi purpurea porrectum in veste locauit

Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes,

Continuatque dapes, nec non vernaliter ipss

VETERVM POETARVM

Fungitur officiis, prælambens omne quod as-
fert.

Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisq[ue]
Rebus agit letum cōtinuam, cum subito ingens
Valuarum strepitus lectis excusit vtrunque.
Currere per totum pauidi conclauē: magisque
Exanimis trepidare, simul domus alta mo-
losis

Perfonit canibus. Tum rusticus, Haud mihi
vita

Est opus hac, ait: & valeas: me sylua, cauusq[ue]
Tutus ab insidiis tenui solabitur aruo.

Iuu. Sa. 14

Dolia nudi

Non ardent Cynici, si fregeris, altera fiet
Cras domus, atque eadem plumbo commissa
manebit,

Sensit Alexander, testa cum vidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quam qui totū sibi posceret orbem
Passurus restis equanda pericula rebus.

Nullum nimen abest, si sis prudentia, sed te
Nos facimus fortuna deā, mensura tamen quæ
Sufficiat census, si quis me consulat, edan.

In quantū sitis, atq[ue] fames, & frigora poscunt:
Quantū Epicure tibi paruis suffecit in hortis,

Quantum Socratici ceperunt ante penates,
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.

Catullus.

O quid solutis est beatius curis?

Cum

SENTENTIAE.

98

Cum onus reponit, à peregrino
Labore fessi venimus larem ad nostrum,

Desideratōque acquiescimus lecto.

Inter vtrunque tene, medio tutissimus ibis. Ouid. li. 2.

Non possis oculo, quantum contendere Lyn- Met.

ceus. Hora. lib.

Non tamen idcirco contemnas lippus inungi, I. Epist.

Nec quia desperes inuicti membra Glyconis,

Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.

Est quodam prodire tenus, si non datur vltra.

Nam id arbitror Teren. in

Apprimē in vita esse vile, ut ne quid nimis. An.

Illud quod medium est, atque inter vtrun- Mar. lib. 1.

que probatur.

Modus omnibus Pl. in Pœ.

In rebus, soror, est optimum habitu, nimia om-
nia

Nimum exhibent negotium hominibus ex se.

Ego virtute deum & maiorum nostrorum Idem in
dines sum satis. Aulu.

Istas magnas facillones, animos, dotes dapfiles,

Clamores, imperia, eburrata vehicula, pallas,

purpuram

Nihil moror, qui in seruitutem sumptibus re-
digunt vires.

Vivitur exiguo melius, natura beatis Claud. in

Omnibus esse dedit, si quis cognoverit riti. Russ. li. 1.

Hac si nota forent, frueremur simplice cultu,

n ij

VETERVM POETARVM

Classica non fremerent, non stridula fraxinus
iret,

Non ventus quateret puppes, non machina
muros.

Altius egressus caelestia tella cremabis,
Inferius terras, medio tutissimus ibis.

Ovid. in
Meta.
Idem. 8. Instruit & natum, mediòq; vt limite curras
Icare, ait, moneo, ne, si demissior ibis,
Vnda grauet pennas, si celsior, ignis adurat:
Inter vtrunque vola.

ENCOMIVM VITAE RVSTICAE.

Hor. Epo. Beatus ille, qui procul negotiis,
lib. Od. 2. Vt prisca gens mortalium,

Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni sœnore:

Nec excitatur classico miles truci,
Nec horret iratum mare:

Forûmque vitat, & superba ciuium
Potentiorum limina.

Ergo aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos:

Aut in reducta vâlè mugientium
Prospeclat erranteis greges,

Inutilesque falce ramos amputans,
Fœliciores inserit:

Aut pressa puris mella condit amphoris,
Aut toncet infirmas oues.

Vel cum decorum mitibus pomis caput.

Autum.

SENTENTIAE.

99

Autumnus arvis extulit.

Vt gaudet insuua decerpens pyra,
Certantem & ruam purpure,

Qua muneretur te Priapo, & te pater
Syluane tutor finium.

Libet iacere modo sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine,

Labuntur altis interim ripis aque,
Queruntur in siluis aues,

Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
Somnos quod inuitet leucis,

At cum tonantis annus hybernus, Iouis
Imbreis niueisque comparat,

Aut trudit acris hinc & hinc multa cane
Apros in obstantes plagas:

Aut amite leui rara tendit retia,
Turdus edacibus dolos.

Pavidumq; leporem, & aduenâ laqueo gruem
Iucunda captat premia.

Quis non malorum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliuiscitur?

Quod si pudica mulier in partem iunet
Domum, atque dulcis liberos,

Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernix vxor Appuli,

Sacrum vetustis extruat lignis focum
Lassi sub aduentu viri,

Claudentque textis cratibus latum pecus,

n iij

VETERVM POLYPTICHON
Distenta siccet vbera,
Et horna dulci vna promens dolio,
Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina iuuerint conchylia,
Magisve rhombus, aut scari,
Si quos Eois intonata fluctibus,
Hyems ad hoc vertat mare:
Non asra auis descendat in ventrem meum,
Non Attagen Iouicus
Incundior, quam lecta de pinguisimis
Oliua ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, & graui
Malua salubres corpori,
Vel agna festin casa terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, vt iuuat pastas oueis
Videre properantis domum:
Videre fessos vomerem inuersum boues
Collo trahentis languido,
Positosque vernas, ditis examen domus,
Circum venidentis lares.
Hæc vbi locutus fœnerator Alpinus,
Iam iam futurus rusticus,
Omniem relegit Idibus pecuniam,
Querit Calendis ponere.
Fœlix qui propriis auium transegit in aruis,
Ipsa domus puerum, quæ videt ipsa senem:
Qui baculo nitens, in qua reptauit arena,

Claud.

Vnius

Vnius numerat secula longa case.
Illum non vario traxit fortuna tumultu,
Nec bibit ignotas nobilis hospes aquas.
Non freta mercator timuit, non classica miles,
Non ranci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, vicine nescius vrbus,
Aspectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis, nō cōsule computat annum,
Autumnū pomis, ver sibi flore notat.
Idem condit ager soles, idemque reducit,
Metiturque suo rusticus orbe diem
Ingentem metuunt paruo qui gramine quere-
cum

Aequaūm que videt consensisse nemus.
Tempus in agrorum cultu consumere, dulce Ouid. 2. de
est. Ponto.
Vivite contenti casulis, & collibus istis
O pueri, Marsus dicebat, & Hernicus olim,
Vestimūque senex, panem quæramus aratro,
Qui satis est mensis.
Fœlix nimium prior ætas Boet. 2. de
Contenta fidelibus aruis: Con.
Nec inertī perdita luxu,
Facili quæ sera solebat
ieiunia soluere glande.

Forsitan indignum ducis, quod rusticus Olympi.
Alcon Nem.
Te cupiam, qui mane boues in pascua ducam.

n iij

Dij pecorum paucre greges, formosus Apollo,
 Pau doctus Fauni vates, & pulcher Adonis.

ss. in Hip.

Non alia magis est libera, & vitio carens,
 Ritúsque melius vita que priscos colat,
 Quam que relictis mœnibus syluas amat.
 Non illam auare mentis inflammat furor,
 Qui se dicauit montium insontem iugis.
 Non aura populi, & vulgus infidum bonis,
 Non pestilens inuidia, non fragilis fauor,
 Non ille regno seruit, ac regno inuidet,
 Vanos honores sequitur, aut fluxas opes
 Spei metúsque liber, aut illum niger
 Edáxque liuor dente degeneri petit.
 Nec scelera populos, atque inter vrbes sua
 Nouit, nec omnes conscius strepitus pauet.

Claudian. Hic radiant flores, & prati viua voluptas,
 Ingenio variata suo fulgentibus illic
 Surgunt structa thoris: hic mollis panditur
 herba,

Sollicitum curis non abruptura soporem.
 Turba saluantum latas tibi pestrepit ades:
 Hic auium cantus, labentis murmura riuí.

Ho. I. Epi. Viuere nature si conuenienter oportet,
 Ponendæ que domo querenda est area,
 Nouistíne locum potiorem nare beato?

POTENTIA EXPOSITA
 MALIS.

Se. in Oct. Quatinus alias sepe procelle.

Aut

Aut enertit fortuna domos.

Minus in paruis fortuna furit:

Summa petit liuor, persflant altissima venti, Ouid. li. I.

Summa petunt dextra fulmina missa Iouis, de Re. am.

Humida vallis se. in Hip.

Raros patitur fulminis ictus.

Tremuit telo Iouis altifoni

Caucasus ingens, Phrygiúmque nemus.

Matris Cybeles.

Nulla potentia longa est. Or. 2. Me.

Ferunt celsos fulmina colles: se. in Aga.

Corpora morbis maiora patent.

Non capit vnquam magnos metus Idē r Hip.

Humilis tecti plebeia domus.

Sapius ventis agitur ingens Hora. li. 2.

Pinus, & celse grauiore casu Car. Od. 10

Decidunt turres, feriuntque summos

Fulmina montes.

Sic longius æuum Luca. li. 8.

Destruit ingenteis animos, & vita superstes,

Imperio nisi summa dies cum fine bonorum

Affuit, & celeri preuertit tristitia letho.

Dedecori est fortuna prior.

Inuida satorum series, summissque negatum idem li. I.

Stare diu.

PAUPER TAS ET DOLOR

acuant ingenia.

Sed cum longa dies acuit mortalia corda. Mani. li. I.

Astron.

Et labor ingenium miseris dedit, & sua quæque

Adingulare sibi inquit fortuna premendo,
Seducta in varias certarunt pectora curas,
Et quodcunque sagax tentando repperit usus.

Ou. 6. Me.

Grande doloris

Ingenium est, miserisque venit solertia rebus.

Idem 2. de
Arte.

Ingenium mala sepe mouent, quis crederet
viquam

Aeris hominem carpere posse vias?

Plaa. in
Sticho.

Paupertas omnis artibus perdocet, ubi quem
attigit.

Pub. Mi.

Hominem experiri multa paupertas iubet.

Hora. li. 2.

Et laris & fundi paupertas impulit audax,

Epist.

Vt versus facerem.

VOLVPTAS.

Ou. ad Pis.

Quod si digna tua minus est mea pagina
laude,

At voluisse sat est animum, nunc carmina iactis;

Iu. Sa. 13.

Has patitur pœnas peccandi sola voluntas.

Nam scelus intra se tacitū qui cogitat vllum
Facti crimen habet.

Ouid. li. 3.

Vt desint vires, tamē est laudāda voluntas,

de Pont.

Hac ego contentos auguror esse deos.

Hec facit vt veniat pauper quoque gratus ad
aras,

Et placeat caso non minus agna bone.

hoc

Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Iu. Sa. 6.

Quod si deficiant vires, audacia certe Propert.

Haec erit in magnis & voluisse sat est. lib. 2.

CLEMENTIA.

Re ipsa reperi

Terent. in

Facilitate nihil homini esse melius, neque ele- in Adel.

mentia.

Sola deos aequat clementia nobis. Clau. in

Qui fruitur pœna ferus est, legūque vi- Eutrop.

detur.

Vindictam prestare, sibi quum viscera felle idem de

Canduerint, ardet stimulis, ferturque nocendi Con. Man.

Prodigus, ignarus causæ. diis proximus il- li.

le est,

Quem ratio, nō ira mouet, qui facta rependens

Consilio, punire potest mucrone cruento.

Se iactent alij, studeant feritate timeri,

Addictoque hominum cumulent æcaria censu.

Lenē fluit Nilus, sed cunctis annibus extat

Vtilior, nullas confessus murmure vires.

Acrior ac rapidus tacitas prætermeat ingens

Danubius ripas, eadem clementia seui

Gurgitis immensum deducit in ostia Gangem.

Torrentes immane fremant, lapsi sq; minentur

Pontibus, involuent spumoso vertice sylvas.

Pax maiora decet, peragit tranquilla pote-
stas.

Quod violenta nequit, mandataque fortius
vrger

Imperiosa quies.

OBSEQUIVM.

Te. in An. Obsequium amicos, veritas odium parit.
Ouid. li. 2. Flebitur obsequio curuatus ab arbore ramus:
de ar. am.

Frangas si vires experiere tuas.

Obsequio tranantur aque, nec vincere possis
Flumina, si contra, quam rapit vnda, nates.

Obsequium tigresq; domat, tumidosq; leones,
Rustica paulatim taurus aratra subit.

ASPERITAS.

Ouid. lib. 2. Dextera præcipue capit indulgentia mentes.
de art. Asperitas odium, seuâque bella mouet.

Odium accipitur, quia viuit semper in armis:
Et panidum solitos in pecus ire lupos.

At caret insidiis hominum, quia mitis hircus
rundo est,

Quâsque colat turres Chaonis ales habet.

IRA, ET IRACUNDIA.

Ho. 1. Epi. Qui non moderabitur ira,

Insectum volet esse, dolor quod suaserit, &
mens,

Dum pœnas odio per vim festinat inulto.

Ira furor brevis est, animum rege, qui nisi
paret,

Imperat: hunc frenis, hunc tu cōpescce catena.

Vt

SENTENTIAE.

103

Vt fragilis glacies interit ira mora.

Iam isthæc insipientia est,

Iram in promptu gerere.

Vince animos, iramque tuam, qui cetera vincis.

Quaslibet infirmas adiuvat ira manus.

Ira que tegitur, nocet.

Difficile quam sit animum ab ira flectere Ibidem.

Iam concitatum, quamque regale hoc putet,

Sceptris superbas, quisquis admonit manus.

Nunc face supposita feruescit sanguis, & ira

Scintillant oculi, discisque facisque quod ipse

Non sani esse hominis non sanus iuret O-
restes.

Iram sanguinei regio sub pectore cordis Claudian.

Protegis imbutâ flammis, avidamque nocēdi,

Præcipitemque sui rabie succensa tumescit,

Contrahitur stupefacta metu.

Præ iracundia, Menedeme, non sum apud me. Te. in Hec.

Ah me miserum, vix sum compos animi, ita ardeo iracundia. Idē in Ad.

Ora tument ira, nigrescunt sanguine vena, Ouid. li. 3.

Lumina Gorgoneo senius angue micant. de art.

Bonum apud virum cito moritur iracundia. Pub. Mi.

Consilio melius vincas, quam iracundia.

Homo extra corpus suum est, cum irascitur.

Iracundiâ qui vincit, hostē superat maximum.

Sed

VETERVM POETARVM

Ouid. lib. 1.
Amo.

Sed nunquam dederis spatiosum tempus in
iram.

Sape simultates ira morata facit.

IMPETVS.

Ouid. de
Re. am.

Difficiles aditus impetus omnis habet.

Ne frena animo permittite calenti,

Sta. li. 10.

Da spatium tenuemque moram, male cuncta
ministrat

Impetus.

Senec. in
Tro.

Iuvenile vitium est, regere non possum im-
petum.

MODERATIO.

Pub. Mi.

Bis vincit, qui se vincit, in victoria.

Idem.

Effugere cupiditatem, regnum est vincere.

Bias. Pri.

Quod prudentis opus? cum possit, nolle no-
cere.

per Auso.

Quid stulti proprium? non posse, & velle no-
cere.

Mant.

Fortior est qui se, quā qui fortissima vincit

Mænia, nec virtus alius ire potest.

LIVOR.

Inuidia

discriptio

ex Oui. 2.

Meta.

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,

Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,

Pectora felle virent, lingua est effusa veneno,

Risus abest, nisi quem visi fecere dolores.

Nec fruitor somno vigilantis excita curis:

Sed videt ingratos, intabescitque ridendo

Successus hominum, carpitque & carpitur vna,

Supra

SENTENTIAE.

104

Suppliciumque suum est.

Ingenium magni linor detrectat Homeri: Idem li. 1.

Quisquis es, ex illo Zoile nomen habes. de Rem.

Summa petit linor, persulatus altissima venti: am.

Summa petunt dextra fulmina missa Iouis.

Linor, iners vitium, mores non exit in altos, Ouid. lib. 3

Utq; latens ima vipera serpit humo. de ponto.

Scripta placent a morte fere, quia ledere Ibidem.

viuos

Ele. 4.

Linor, & inuiso carpere dente solet.

Pascitur in viuis linor, post fata quiescit: Ibidē li. 1.

Tūc suus ex merito quēque tuctur honor.

Dū mal' obtrechat facta immortalia linor, Sil. Ital.

Nec sunt adiutas ductoris crescere laudes.

Linor tabificum malis venenum,

Virg. in

Intactis vorat ossibus medullas,

Opusc.

Et totum bibit artibus cruorem.

Quo quisque furit, inuidetque forti,

Ut debet sibi poena semper ipse est.

Testatur gemitu graues dolores,

Suspirat, gemit, incutitque denteis.

Sudat frigidus intuens quod odit.

Effundit mala lingua virus atrum.

Infelix macies renudat ossa,

Non lux, non cibus esse suavis illi,

Nec potus inuat, aut sapor Lyei.

Nec si pocula Iuppiter propinet,

Aut haec porrigat & ministret Hebe,

VETERVM POETARVM

Aut tradat Ganymedes ipse nectar,
Non somnum capit, aut quiescit vnquam:
Torquet viscera carnisfex cruentus,
Vesanos tacite mouet furores,
Intentans animo faces Erynnis
Lethalis, Tityque vultur intus,
Qui semper lacerat, comestque mentem.
Viuat pecclore sub dolente vuluus,
Quod Chironia nec manus leuarit,
Nec Phæbus, sobolē sue clara Phœbi.

INVIDIA.

- Se. 7 med. Inuidia fastum ac sermo popularis premet.
Ars prima regni est, posse inuidiam pati.
Lucr. li. 3. Macerat inuidia ante oculos illum esse potentem,
Illum aspectari, claro qui incedit honore:
Ipsi se in tenebris velui cœnōque queruntur.
Mar. lib. 5. Hi sunt inuidia nimirum Regule mores,
Præferat antiquos semper vt illa nouis.
Sil. li. 16. O dirum exitiū mortalibus! ô nihil vnquā
Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes
Inuidia!
Prop. li. 2. Inuidiam quod habet, non solet esse diu.
Hor. lib. 1. Inuidus alterius rebus macrescit opimis:
Epist. Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum.
Pl. in Tru. Inuidere alij bene esse, tibi malē esse, miserum est.

Qui

SENTENTIAE.

105

Qui inuidet, egent, illi quibus inuidetur, rem habent.

Miserima est fortuna, quæ inimico caret. Publ. Mi.
Est miserorum, vt maleuolentes sint, atque Pl. in Cap.
inuideant bonis.

Nullus est, qui non inuideat rem secundam Pl. in Eac.
obtinere.

Hoc cene est credibile, aut memorabile, Te. in An.
Tanta recordia innata cuiquam vt fiet,
Vt malis gaudeat, atque ex incommodis
Alterius sua vt compararet commoda?

Viue siue inuidia, mollēque inglorius au- On. 3. Tri.
nos.

Exige.

ODIVM.

Odia qui timet, regnare nescit. Se. 7 Oed.
Professa perdunt odia vindicte locum. Idē 7 Med.

ARROGANTIA, IACTANTIA.

O mores! vsque adeo ne Pers. Sa. 1.
Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat
alter?

Ad populum phæteras, ego te intus & in
cute noui.

Citō ignominia fit superbi gloria. Publ. Mi.

AMBITIO.

Virtute ambire oportet, non fauitoribus. Pl. in Am.
Sat habet fauitorum semper qui recte facit.
Emitur sola virtute potestas, Cla. de. 3.
Trudis auaritiā, cuius fa diissimaatrix Cōf. Hon.

Idem.

Ambitio, quæ vestibus, foribusque poten-
tumExcubat, & precii commercia poscit hono-
rum Pulsa simul.

PHILAVTIA.

Terent. in. Homine imperito nunquam quicquam in-
Adel. iustius,

Qui, nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.

Hora. l. Nec tua laudabis studia, aut aliena reprehen-
Epist. des.Terent. in. Verum illud verbum est, vulgò quod dici
And. solet,

Omnes sibi melius malle esse, quàm alteri.

Hor. li. l. Mæuius absentem Nemiū cū carperet, heus tu
Serm. Quidam ait, ignoras te? au. ut ignotum da-
re nobisVerba putas? egomet mi ignosco, Mæuius
inquit.Stultus & improbus hic amor est, dignus-
que notari.

Se. in Ag.

Plaut. in.

Psen.

Horat. in.

Epist.

Senec. in.

Od. b.

Plaut. in.

Asin.

PVBOR.

Perire mores, ius, decus, pietas, fides,

Et qui redire nescit, cum perit pudor.

Nimio id quod pudet, facilius fertur, quàm
id quod piget.

Stultorum incurata pudor malò vlcera celat.

Nullus est miseris pudor.

Decet verecundum esse adolescentem.

Sura

Summum crede nefas animum præferre pu-
dori, Iun. Sa. 8.

Et propter vitam viuendi perdere causas.

Tum pudor accedit mentē, nec conscia fallit Sil. lib. 1.

Virtus pressa loco.

Rebus semper pudor absit in arētis.

Vbi non est pudor,

Nec cura iuris, sanctitatis, pietas, fides,

Instabile regnum est.

Malus est minister regij imperij pudor.

Pudore & liberalitate liberos

Retinere satius esse credo, quàm metu.

Nam ego illum perisse dico, quod quidem
perit pudor.

PVDCITIA.

Nulla reparabilis arte

Lapsa pudicitia est, deperit illa semel.

Lis est cum forma magna pudicitie.

Rara est adeò concordia forme,

Atque pudicitie.

FORTITVDO.

Dicimus autem

Hos quoque felices, qui ferre incommoda vite,
Nec iactare iugum vita didicere magistra.

Fortissimus ille est,

Qui promptus metuenda pati, si cominus in-
stent.

VETERVM POETARVM

Pl. in Ru.

Animus equus optimum est summa com-
dimentum.

Horat.

Vivite fortes,

Mar. li. II.

Fortiaque aduersis opponite pectora rebus.

Pl. in Ca.

Rebus in angustis facile est continere vitam

Idē in Pf.

Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

In re mala animo si bono utare, adiuuat.

Bonus animus in re mala, dimidium est
mali.

Nam ea stultitia est, facinus magnum timido
cordi credere.

Nam omnes res perinde sunt, ut agas, ut eas
magnificias.

PATIENTIA.

On. 3. Am.

Perfer & obdura, dolor tibi proderit olim:

Eleg. 10.

Sape tulit laesis succus amare opem,

Ibidem.

Multa diuque tui vitiiis patientia victa est.

Lucr. li. 9.

Gaudet patientia duris.

Se. Tra. 1.

Quod fuit durū pati, meminisse dulce est.

Oui. epi. 5.

Leniter, ex merito quicquid patiare, seren-
dum est:

Quae venit indignè, pœna dolenda venit.

Horat. li. II.

Durum, sed leuius fit patientia,

Car. Ode

Quicquid corrigere est nefas.

24.

Fortiter malum qui patitur, idem post poti-
tur bonum.

Pl. in Asi.

Sors est sua cuique ferenda.

Man. li. 4.

Cuiusvis doloris remedium, est patientia.

Astro.

Feras

SENTENTIAE.

107

Feras, non culpes, quod vitari non potest. Publ. Mi.

Furor sit laesa sapius patientia.

Non solū taurus ferit vncis cornibus hostē Prop. li. 2.

Verum etiam instanti laesa repugnat ouis. Elegia 5.

VINDICTA.

Quippe minuti

Iuu. Sa. 13.

Semper & infirmi est animi, exiguique vo-
luptas

Vltio, continuo sic collige, quod vindicta

Nemo magis gaudet, quam femina.

At tūc dubita, minuet vindicta dolorem. Oui. I. Am.

Sape vindicta obfuit. Se. trag. I.

METVS.

Qui pavit vanos metus,

Idem in

Veros fatetur.

Oed.

Nam qui cupiet, metuet quoque: porro

Hor. lib. I.

Qui metuens vivit, liber mihi nō erit iniqua. Epist. 14.

Mālus est interpret verum metus, omne

Claudia.

trahabat

Augurium peiore via.

Quos cogit metus laudare,

Eosdem reddit inimicos metus.

Se. in Thy.

Regna custodit metus.

TIMOR.

Vires subtrahit ipse timor.

Idem in

Quod si me tonsor, cum stricta nouacula su

Oed.

pra est,

Oui. epi. I.

Mart. li. 2.

VETERVM POETARVM

Tunc libertatem diuitiasque roget,
Promittam? nec enim rogat illo tempore ton-
sor,

Latro rogat: res est imperiosa timor.

Stultum est timere quod vitari non potest.
Opprimit leges timor.

Pedibus timor addidit alas.

Leue est miseriae ferre, perferre graue.

Degeneres animos timor arguit.

Prona est timori semper in paenis fides.

Quantum quisque timet, tantum fugit.

Abstulerat vires corporis ipse timor.

A VDACIA.

Audentes Deus ipse inuat.

In audaces non est audacia tuta.

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Audaces fortuna inuat.

Audentes forsque Veniſque inuat.

Adendum est, sortes adiuvat ipse Deus.

Fortes fortuna adiuvat.

Nunquam periculū sine periculo vincitur

TEMERITAS.

Animus vereri qui scit, scit tutū ag gredi.

MISERIA.

Crede mihi, miseros prudentia prima relin-
quit,

Et sensus cum re, consiliūque fugit.

Miser

SENTENTIAE.

108

Miser homo est, qui ipse sibi quod edat, quæ Plaut. in
rit, & id ægrè inuenit: Cap.

Sed ille est miserior, qui ægrè querit, & nihil
inuenit.

Ille miserrimus est, qui cum esse cupit, quod
edat non habet.

Est miseriorum ut malevolentes sint, atque Idem pau-
inuideant bonis. lo post.

Crede mihi, miseri caelestia numina par- Ouid. li. 3.
cunt, de Pont.

Nec semper laesos & sine fine premunt.

Quencunque miserum videris, hominem Senec. in
scias. Hec.

Misera mens incredula est.

Proprium hoc miseros sequitur: vitium, Idem.
Idē Thy.

Nunquam rebus credere latis:

Rideat faelix fortuna licet,

Tamen afflictos gaudere piget.

Quod nimis miseri volunt,

Hoc facile credunt.

Nemo se credit miserum, licet sit.

Nunquam est ille miser, cui facile est mori Idē Tro.

Oeth.

Gaudia principium nostri sunt saepe doloris. Ouid. 7. Me.

Gaudia non remeant, sed fugitina volant. Mar. lib. 1.

SPES.

Hæc dea, cum suggerent sceleratas numina Ouid. lib. 1.
terræ. de Pont.

VETERVM POETARVM

In diis inuisa sola remansit humo.

Hæc facit vt viuat fessor quoque compe-
dæ vinctus,

Liberæque à ferro crura futura putet.

Hæc facit vt videat cum terras vndique nullas

Naufragus, in medijs brachia iacet aquis.

Sape aliquæ solers medicorum cura relinquit,

Nec spes hic vena deficiente cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem,

Atque aliquis pendens in cruce vota facit.

Idem. li. 3. Spem inuat amplecti, quæ non inuat irrita
semper,

Et fieri cupias si qua futura putas.

Proximus huic gradus est, bene desperare sa-
lutem,

Idem de Sæpe semel vera scisse perisse fide.

Pont. Me quoque conatæm gladio finire dolorem

Arguit, iniecta continuatque manus.

Quidque facis? lachrymis opus est, non san-
guine, dixit:

Sape per has flecti principis ira solet.

Quamvis est igitur meritis indebita nostris,

Magna tamen spes est in bonitate dei.

Plaut. in Multa præter spem scio multis bona eue-
niisse.

Te. 7. Adel. Ego spem pretio non emo.

Se. 7. Med. Spes nulla rebus monstrat afflictis viam.

Qui nihil potest sperare, desperat nihil.

Spes

SENTENTIAE.

109

Spes igitur pœna menti Græcine leuande Ouid. 1. de

Non est ex toto nulla relicta mee. Pöt. El. 7.

Flebile principium melior fortuna sequuta Idem. 7. Me.
est.

Iam mala finissem letho, sed credula vitam Tibu. li. 2.

Spes fouet, & melius cras fore semper ait.

Spes alit agricolas, spes sulcis credit araris

Semina, quæ magno sænore reddat ager.

Hæc laqueo volucres, hæc capiat arundine pi-
sces,

Cum tenues hamos addidit arte cibis.

Spes etiam valida solatur compe dæ vinctum,

Crura sonant ferro sed canit inter opus.

CONSOLATIO.

Venit post multos vna serena dies. Idem li. 3.

Temporis officium solatia dicere certi est, Ouid. li. 4.

Dum dolor in cursu est, dum petit ager de Ponto.
opem.

Et cum longa dies sedauit vulnera mentis,

Intempestiue, qui monet illa, nouat.

Crede mihi, miseris cælestia numina par-
cunt,

Nec semper lesos & sine fine premunt. Idem 3. de

Nec fera tempestas toto tamen errat in anno, Pont.

Et tibi, crede mihi, tempora veris erunt. Idem li. 1.

Non adeo fortuna grauis miserabile fecit, Fasto.

Vt minuant nulla gaudia parte malum. Idem 4.

Nulla

VETERVM POETARVM.

Nulla dies adeo est australibus humida nim-
bis,
Non intermissis vt fluat imber aquis.
Nec sterilis locus vllus ita est, vt non sit in illo
Mixta ferè duris vtilis herba rubis.

DESPERATIO.

Vir. 2. Ae. Vna salus vclis, nullam sperare salutem.
Se. 7. Med. Qui nihil potest sperare, desperet nihil.
Ouid. 2. de Qui rapitur satis, quid præter fata requirit?
Ponto. Porrigit ad spinas duræque saxa manus,
Accipit rem metuens pennis trepidantibus ales
Audiet inhumanos fessa venire sinus.
Nec se vicino dubitat committere tecto,
Quæ fugit infestos territa cernua canes.

INSPERATA.

Si quicquid cupidòque optantique obtigit
Inquam
Insperanti, hoc est gratum animo propriè.
Catullus. Insperata accidunt magis sæpe, quàm quæ
Plaut. in speres.
Most. Multa præter spem scio multis bona ene-
Idem in nisse.
Ru.

CELERITAS. ET
præcipitatio.

Pub. Mi. Ad pœnitendum properat, citò qui iudicat.
Ouid. li. 3. Quilibet ignavi præcipitata premunt.
Trist.

M O

SENTENTIAE.

110

MORA.

Dū licet, & modici tangūt præcordia motus, Idem de
Si piget, in primo limine siste pedem. Rem. li. 1.
Opprime, dum noua sunt subiti mala semina
morbi.
Et tuus incipiens ire resistat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora percoquit
vitas,
Et validas segetes quæ fuit herba facit.
Quæ præbet latas arbor spatiatibus umbras,
Quo posita est primum tempore, virga fuit.
Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,
Nunc stat in immensum viribus aucta suis.
Principis obsta, serò medicina paratur,
Cum mala per longas conualuere moras.
Sed propera, nec te reuera differ in horas,
Qui non est hodie, cras minus aptus erit.
Vidi ego, quod fuerat primo sanabile vulnus,
Dilatatum longæ damna tulisse moræ.
Cum mora non tuta est, totū incubere remis Idē lib. 2.
Vtile, & admissio subdere calcar equo. de Art. a.
Quod ratio nequiuīt sæpe sanauit mora. Se. in Ag.
Pelle moras, brevis est magni fortuna fauoris. Sil. lib. 4.
Longa mora est nobis quæ gaudia differt. Ou. ep. 18.
Tolle moras, semper nocuit differre paratis. Luca. li. 1.
Cras hoc fiet, idem cras fiet, quid? quasi ma- Pers. s. 4.
gnum,
Nempe diem donas? sed cum lux altera venit,

VETERVM POETARVM

Iam cras hesternum consumpsimus: ecce aliud
cras

Egerit hos annos, & semper paulum erit vlti-
tra.

Virg. lib. Alitur vitium, vinitque tegendo:

3. Geor. Continuo culpam ferro compesce, priusquam
Dira per incantum serpent contagia vulgus.

Perf. Sa. 3. Helleborum frustra cum iam cutis agra tu-
mebit,

Poscenteis videas, venienti occurrere morbo.

Ouid. 11. Sed mora damnosa est, nec res dubitare re-
Met. mittit.

Dum superest aliquid, cuncti coeamus ad ara-
ma.

Se. 7. Thy. Serum est canēdi tempus in mediis malis.

Oui. li. Fa. Differ, habent parue cōmoda magna mora.

Pl. in Am. Fames & mora bilem in nasum conciunt.

Ma. 4. Ast. Mora sepe malorum. Dat causas

Pub. Mi. Mora omnis odio est, facit sapientiam.

Clau. 2. li. Tunc decuit sentire nefas, tunc ire recentes

in Entro. Detersum maculas, veteri post obruta morbo
Corpora, Peonias ne quicquam admoueris her-
bas,

Vlcera possessis alit suffusa medullis
Non leuiore manu ferro sanantur & igni.

BONA FAMA.

Pub. Mi. Bona opinio homini tutior pecunia est.

Idem. Honestus rumor, alterum est patrimonium.

Et

SENTENTIAE.

III

Et memorem famam, qui bene gessit, habet. Oui. 2. Fa.
Ego, si bona famam seruasse, sat ero diues. Pl. in Most.

FAMA.

Fama manet facili, posito velamine currunt. Oui. 2. Fa.

Vera ac ficta simul spargit fama per urbem. Sil. Ital.

Fama malum grauius, quam res trahit. an Horat. in
tibi abunde Saty.

Personam satis est, non illud quicquid vbiq;

Officit, euitare? bonam deperdere famam?

Orbe locus medio est inter terrāsque fre- Descriptio
tūmq; Fame, ex

Cœlestesque plagas, triplicis confinia mundi, 12. Meta.

Vnde quod est vsquam, quamvis regionibus Ouid.
absit,

Inspicitur, penetratque cauas vox omnis ad
aures.

Fama tenet, summāque domum sibi legit in
arce,

Innumerosque aditus, ac mille foramina tectis

Addidit, & nullis inclusit limina portis.

Nocte diēque patet: tota est ex ære sonanti,

Tota fremit, vocēsque refert, iteratque quod
audit.

Nulla quies intus, nullique silentia parte.

Nec tamen est clamor, sed parue murmura
vocis,

Qualia de pelagi (si quis procul audiat) vndis

Esse solēt: qualemve sonū cum Iuppiter atras

et

VETERVM POETARVM

Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenet, veniunt leue vulgus, eūda-
que,
Mixtaque cum veris passim cōmenta vagātur
Millia rumorum, confusaque verba volutant.
E quibus hi vacuas implet sermonibus aures,
Hi narrata ferunt aliō, mensurāque fidei
Crescit, & auditis aliquid nouus adiicit au-
ther:

Illie credulitas, illie temerarius error,
Vanāque letitia est, consternatque timores,
Seditioque recens, dubioque authore susurri.
Ipsa quid in cælo rerum, pelagōque geratur,
Et tellure videt, totūque inquiri in orbem.

Descriptio Fama, malum quo nō aliud velocius ullum
fame, ex Mobilitate riget, virēque acquirit cundo.
4. Aenei. Parua metu primō, mox sese attollit in auras,
Virgil. Ingrediturque solo, et caput inter nubila cōdit.
Illam terra, parens ira inuitata deorum
Extremam (vt perhibent) Cæo, Enceladōque
sororem
Progeniit, pedibus celerem, & pernicibus
alīs.
Morsum horrendum, ingens, cui quot sunt
corpore plumæ,
Tot vigiles oculi, subter (mirabile dictū)
Tot linguae, totidem ora sonant, tot subrigit
aures,

Nocte

SENTENTIAE.

112

Nocte volat cæli medio, terræque per vmbra,
Stridens, nec dulci declinat lumina somno.
Luce sed & custos, aut summi culmine te Eli,
Turribus aut altis, & magnas territat vrbes:
Tam fidei prauitque tenax, quā nuntia veri.
Fama loquax, quæ veris addere falsa Oui. li. 9.
Gaudet, & è minimo sua per mādacia crescit. Meta.
Famam extendere factis Vir. A. 10
Hoc virtutis opus.

INFAMIA.

Hominum immortalis est infamia Plaut. in
Etiam tum vivit, cum esse credas mortuam. Pers.
Vbi ad paupertatem accessit infamia, gra- Ibidem.
uior paupertas fit.

LAUS.

Excitat auditor studium, laudatāque virtus Ouid. li. 3.
Crescit, & inmensum gloria calcar habet. de Pont.
Laus vera humilis sepe contingit viro. Se. in Thy.
Sed te censerī laude tuorum Iuv. S. 8.
Pontice noluerim, si tu nihil ipse futuræ
Laudis agas, miserum est aliorum incumbere
fame.
Principibus placuisse viris non vltima laus Hor. I. epi.
est. Ou. de Me
Laudatas homini volucris Iunonia pennas di. faciei.
Explicat, & forma muta superbit auis.
Occidit & Theſeus, & qui comitavit Ore= Idē 3. de
stem: Pont.

Sed tamen in laudes vinit utque suas.

GLORIA.

Iuu. Sa. 10 Patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, & laudis tituli que cupido.

Ou. 5. Tri. Deniq; non paruas animo dat gloria vires,
Et facunda facit pectora laudis amor.

Propert. Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires:

Non inuat ex facili lecta corona iugo.

Ouid. ad Facta ducis vinent, operosaq; gloria rerum:

Lin. Hec manet, hac audis effugit una rogos.

Idem 4. Ardua per praecepta gloria vadit iter.

Tri. HONOR.

Auson. Non erūt honores vniquam fortuiti muneris.

Ouid. in Curia pauperibus clausa est, dat census ho-

Eleg. nores,

Inde grauis index, inde seuerus eques.

SOMNVS.

Descriptio Est prope Cimmerios longo spelūca recessu,
Somni eius Mons cauius, ignaui domus & penetratilia
que regia, Somni,

ex lib. 11. Quò nunquam radiis oriens, mediūq; ca-

Met. Qui. densūq;

Phæbus adire potest, nebulae caligine mixtae

Exhalantur humo, dubiaq; crepuscula lucis,

Non vigil ales ibi cristati cantibus eris

Euocat auroram, nec voce silentia rumpunt

Sollicitiue canes, canibusve sagacior anse:

Non

Nō fera, non pecudes, non moti flamine rami,

Humanæve sonum reddunt conuitia linguae.

Muta quies habitat, saxo tamen exit ab imo

Riuus aquae Lethes, per quem cum murmu-

re labens

Inuitat somnos crepitantibus vnda lapillis.

Ante fores antri facunda papauera florent,

Innumeraq; herbae, quarum de lacte soporem

Nox legit, & spargit per opacas humida ter-

ras.

Iamua, ne verso stridorem cardine reddat,

Nulla domo tota est, custos in limine nullus:

At medio thorus est hebeno sublimis in antro

Plumens, vnicolor, pullo velamine tectus,

Quo cubat ipse deus membris languore solutus.

Hunc circa passim varias imitantia formas

Somnia vana iacet, totidē quot menses aristas,

Sylua gerit frondes, eie Et litus arenas.

Stulte, quid est somnus, gelidae nisi mor-

tis imago?

Longa quiescendi tempora fata dabunt.

Non bonus est somnus homini de prandio. Plaut. in

Somnus agrestium

Lenis virorum, non humiles domos

Fastidit.

Omnia quae sensu voluntur vota diurno, fa. li. 3. De

Tempore nocturno reddit amica quies. rapin. Pro

Venator defessa thoro cum membra reponit, serpina.

p.

VETERVM POETARVM

Mens tamen ad sylvas & sua lustra redit.
 Iudicibus lites, auriga somnia currus.
 Venâque nocturnus meta cauctur equis.
 Gaudet amans furto, permutat nauita merces,
 Et vigil elapsas querit auarus opes.
 Blandâque largitur frustra sitientibus agris
 Irriguus gelido pocula fonte sopor.
 Me quoque musarum studium sub nocte silêti
 Artibus assiduus sollicitare solet.
 Tibu. li. 3. Somnia fallaci ludunt temeraria nocte.
 Et pauidas mentes falsa timere iubent.
 Et vanū metuens hominū genus, omnia noctis
 Fatre pio placant, & saliente sale.

QUIES.

Senec. in Quaecumque mentis agitat infestus vigor,
 Ocla. Ea per quietem sacer, & arcanus refert,
 Veloxque sensus.
 Idem in Nouit paucos
 trag. Secura quies.
 Idē in Oe. Ab inquieto sepe simulatur quies.
 Ouid. in Quod caret alterna requie, durabile non
 Epist. est:
 Hæc reparat vires, fessâq; membra leuat.
 Sc. Tra. I. Tūque ô domitor
 Somne malorum, requies animi,
 Pars humana melior vite.
 Idē tra. 8. Non curarum somnus domitor
 Pectora soluit.

PRIN

SENTENTIAE.

114

PRINCIPIVM.

Omnia principiis, inquit, inesse solent. Oui. 1. Fa.
 Sed tamen est artis tristiſſima ianua nostræ Idem 1. de
 Et labor est vnus tempora prima pati. Rem.
 Aspicias vt pressos vrant iuga prima iuuenços,
 Vt noua velocem cingula lædat equum?
 Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. Hor. 1. epi.
 Incipe dimidium facti est cœpisse, superſit Auso. in
 Dimidium, rursus hoc incipe, & efficies. epi.
 Incipe quicquid agas, pro toto est prima o= Idem in
 peris pars. Mo.

EXITVS.

Exitus acta probat careat succēſibus opto, Oui. 2. epi.
 Quisquis ab euentu facta notanda putat.
 Exitus in dubio est. Idem 12

TEMPVS.

Meta.

Est ignota procul, nostrâq; impervia menti, Descriptio
 Vix adcunda deis, annorum squalida mater sedis tem=
 Immensi spelunca aui, quæ tempora vasto poris, ex
 Suppeditat, reuocâtque sinu, complectitur an= Claud. in
 trum, laudes Stī
 Omnia qui placida consumit numine, serpens sit. Pau. 2.
 Perpetuumque viret squamis, caudâque re=
 ducto
 Ore vorat, tacito relegens exordia lapsu.
 Vestibuli custos vultu longæua decoro,
 Ante fores natura se det, cunctisque volantes
 Dependunt membris animæ: mansura rēcedus

VETERVM POETARVM

Scribit iura senex, numeros qui diuidit astris,
Et cursus stabilesque moras, quibus omnia ri-
uunt,

Ac pereunt, fixis cum legibus ille recenset.
Incertum quid Martis iter, certumque tonantis
Proficiat mundo quid velox semita Lunae,
Pigræque Saturni, quantum Cytherea sereno
Curriculo, Phœbique comes Cyllenius erret.

Senec. in Nullum ad nocendum tempus angustum est
Med. malis.

Ouid. li. 3. Leta serè letus cecini, cano tristia tristis,
de Ponto. Cœueniens operi tempus utrunque suo est.

Eleg 9. TEMPVS EDAX RERVM,
quo nihil est velocius.

Ouid. 10. Labitur occultè, fallitque volatilis ætas,
Meta. Et nihil est annis velocius.

Idè lib. 15. Sic tempora veris.

Meta. Cernimus, atque alias assumere robora gētes,
Contidere has.

Idem 3. de Tēpore difficiles veniunt ad aratra iuueni:
Art. amā. Tempore lenta pati frenā docentur equi.

Idem 1. de Quinetiā accendas vitia, irritēsque vetādo,
Rem. Temporibus si non ag grediare suis.

Idem lib. Nihil est roto quod perstet in orbe.

35. Meta. Cuncta fluunt, omnisque vagans formatur
imago:

Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu.
Non

SENTENTIAE.

115

Non secus ac flumen: nec enim consistere flu-
men,

Nec levis hora potest, sed ut vnda impellitur
vnda,

Urgeturque eadē veniens, urgetque priorem:
Tempora sic fugiunt pariter, pariterque se-
quantur:

Et noua sunt semper: nam quod fuit ante reli-
ctum est,

Etque quod haud fuerat, momentūque cuncta
nouantur.

Tempus edax rerum, tūque inuidiosa ve- Idè ibidè.
tustas

Omnia destruitis, vitiatāque dentibus eni
Paulatim lenta consumitis omnia morte.

Tempora labuntur, tacitisque senescimus Idè lib. 6.
annis, Fast.

Et fugiunt frango non remorante dies.

Tabida cōsumit ferrum, lapidēmq; vetustas, Idem li. 4.
Nullaq; res maius tempore robur habet. de Ponto.

Dum vires annique sinunt, toleratē labores, Idè lib. 2.
Iam veniet tacito curua senectæ pede. de arte.

Ventura memores iam nunc estote senectæ: Idem. 3. de
Sic nullum vobis tempus abibit iners. arte.

Dum licet, & veros etiam nunc editis annos,
Discite, eunt anni more fluentis aque.

Nec quæ præterit, cursu reuocabitur vnda:
Nec quæ præterit hora, redire potest.

VETERVM POETARVM

Vtendum est atate, cito pede labitur etas,
Nec bona tam sequitur, q̃ bona prima fuit.

Idē 1. Am.

Labitur occulte, fallitque volatilis etas,
Et celer admissis labitur annus equis.

Mar. li. 9.

Quid non longa dies, quid non consumi-
tis anni?

Ou. 4. Tri.

Tempore ruricole patiens sit taurus aratri,
Præbet & incurvo colla premenda iugo.

Tēpore paret equus lentis animosus, habenis,
Et placido duos accipit ore lupos.

Tempore senorum compestitur ira leonum,
Nec feritas animo, quæ fuit antē manet.

Queq; sui iussis obtemperat Inda magistri
Bellua, seruitium tempore victa subit.

Tempus ut extensis tumeat facit vna racemis,
Vtq; merum cupiant grana, quod intus ha-
bent.

Tempus & in canas semen producit aristas,
Et ne sint tristi poma sapore facit.

Hoc dentem tenuat terram findentis aratri,
Hoc rigidos scilices, hoc adamantia terit.

Hoc etiam seuas paulatim mitigat iras,
Hoc minuit luctus, mœstāque corda lenat.

Cūcta potest igitur tacito pede lapsa vetustas.

Se. Tra. I.

Venit ad pigros cana senectus.

Ouid. 14.

Sed iam felicior etas

Met.

Terga dedit, tremulūque gradu venit ægra
senectus.

Venit

SENTENTIAE.

116

Venit enim properata malis inopina senectus. Boët. de Cō.
Eius.

Non prematuri cineres, nec funus acerbum Iuu. Sa. II.
Luxuria, sed morte magis metuenda senectus.

Damnosa quid non imminuit dies? Hora. li. 3.
Aetas parentum peior auis tulit. Car.

Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosorem.

Quicquid sub terra est in apricum profectus
ret etas. Idem in Epist.

Singula de nobis anni prædantur cunctis: Idē 2. epi.
Eripere iocos, venerem, conuiuia, ludos.

Festinat enim decurrere velox Iuu. Sa. 9.
Flosculus, angusta miserq; breuissima vita

Porcio, dū bibimus, dū sarta, ringuenta, puellas
Poscimus, obrepit non intellecta senectus. Oui. lib. 5.

Scilicet exiguis prodest annosa vetustas. Tri.
Grādibus accedunt tēpore damna malis. Ter. i. He.

Dies adimit ægritudinem hominibus. Tibul. li. 1.
Longa dies homini docuit parere leones,

Longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus vinas,

Annus agit certa lucida signa vice.
At si tardus eris, errabis, transiet etas Et infra.

Quā cito, non segnis stat, remeātque dies.
Quā cito purpureos deperdit terra colores:

Quā cito formosas populus alta comas.
Quā iacet, infirmæ venere tibi fata senectæ,

p iiii

VETERVM POETARVM

Qui prior Elao est carcere missus equus.
Vidi iam iuuenem, premeret cum senior etas,
Merentem stultos præterisse dies.
At tu dum primi floret tibi temporis etas,
Vtere, non tardo labitur illa pede.
Sed longa vetustas
Destruit, & saxo longa senecta nocet.

ÆTAS.

Plant. in Nam in hominum etate multa eueniunt hu
Asina. iusmodi:
Capiunt voluptates, mox rursus miseras,
Ire interueniunt, redeunt rursus in gratiam.
Idē i men. Vt etas mala est merx, mala est ergo.
Vir. Aeg. 9 Omnia fert etas, animum quoque.
Oui. Mer. Sed iam felicior etas
14. Terga dedit, tremuloque gradu venit egra se
nectus.
Idem 3. de Vtendum est etate, cito pede labitur etas.
arte. Inde vbi robustis adoleuit viribus etas,
Luc. lib. 2. Consilium quoque maius, & auctior est a-
nimi vis.
Quid crastina volueret etas
Scire nefas homini.
Plant. in Sapientia etas condimentum est, sapiens
Tri. etati cibus est.
Senec. in Aetate fruire,
Hip. mobili cursu fugit.

ÆVVM.

SENTENTIAE.

117

ÆVVM.

Vine memor quàm sis aui brevis. Hora. li. 2
Inter cuncta leges, & percontabere doctos, Ser. Sat. 6
Qua ratione queas traducere leniter auum. Idem li. 1.
ÆTATVM DISCRIMINA. epist. 18.
Diuersos diuersa iuuant, nō omnibus annis Corn. Gal.
Omnia conueniunt, res prius apta nocet.
Exultat leuitate puer, granitate senectus,
Inter vtrunque manens stat iuuenile decus.
Hunc tacitum tristēque decet, sit clarior ille
Letitia, & lingue garrulitate sua.
Cuncta trahit secū, veritūque volubile tempus,
Nec patitur certa currere quēque via.

ÆTATES HOMINVM.

Quid non in species secedere quatuor annū Oui. in Me
Aspicis, etatis peragentem imitamina nostra? i. a. lib. 15.
Nam tener & lactens, puerique similimus Puertitia.
euo.
Vere nouo est: tunc herba nitens, & roboris
expers
Turget, & insolida est, & spe delectat a-
grestes.
Omnia tum florēt, florumque coloribus almus
Ludit ager, neque adhuc virtus in frondi-
bus vlla est.
Transit in ætatem post ver, robustior annus, iuuentus.
Fitque valens iuuenis, neque enim robu-
stior etas

Vlla, nec rberior, nec quæ magis ardeat vlla est.

Aetas virilis. Excipit autumnus posito seruore iuuenta
Maturus, mitisque, inter iuuenemque, senemque,
Temperie medius: sparsus quoque: tempora canis.

Senectus. Inde senilis hyems tremulo venit horrida
passu,

Aut spoliata suos, aut quos habet alba ca-
pillos.

Hor. de Ar. te poetica. Reddere qui voces iam fuit puer, & pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere, & iram

Pueritia. Colligit, ac ponit temere, & mutatur in horas.
Iuuentus. Imberbis iuuenis, tandem custode remoto.

Gaudet equis, canibusque, & aprici grami-
ne campi:

Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidusque, & amata relinquere
pernix.

Aetas virilis. Conuersi studiis ætas, animusque virilis
Querit opes & amicitias, inseruit honori.

Commisisse cauet, quod mox mutare laboret.

Senectus. Multa senem circunueniunt incommoda, vel
quod

Quærit, & inuētis miser abstinet, ac timet vti:
Vel quod res omnes timide, gelidæque ministrat
Dilator, spe longus, iners, audidusque futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor, castigatorque minorum.

Nunc

Nunc adhibe puero

Idem li. I.

Pectore verba puer, nunc te melioribus offer: Epist.

Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
Testa diu.

Tu me sola tibi subdus miseranda senectus, Corn. Gal.

Cui cedit quicquid vincere cuncta potest.

In te corruius, tua sunt quacunque satisfacit,

Vltima quæque tuo conficis ipsa malo.

Turpe seni vultus nitidi, restesque decore,

Atque etiam est ipsum viuere turpe senem.

Crimen amare iocos, crimen conuiuia, cantus,

O miseri, quorum gaudia crimen habent!

Stat dubius tremulusque senex, semperque

malorum

Credulus, & stultus quæ facit ipse timet.

Laudat præteritos, præsentis despicit annos:

Hoc tantum rectum, quod facit ipse putat.

Se solum doctum, se iudicat esse peritum,

Et quod sit sapiens, desipit inde magis.

Multa licet nobis referens, eademque reuoluentis

Horret, & alloquium conficit ipse suum.

Deficit auditor, non deficit ipse loquendo,

O sola sortes garrulato senes!

Omnia nequicquam clamosis vocibus implet,

Nil satis est, horret, quæ placuere modo.

Arridet de se ridentibus, ac sibi plaudens

Incipit opprobrio latiores esse suo.

Hæ sunt primitiæ mortis, his partibus ætas

Definit

VETERVM POETARVM

Defluit, & pigris gressibus ima petit,
Non habitus, non ipse color, non gressus cūctis,
Non species eadem quæ fuit ante manet.
Labitur ex humeris demisso corpore vĕstus,
Quæ quæ brevis fuerat, iam modò longa mi-
hi est.

Contrahimur, miròque modo decrescimus ipsi,
Diminui nostri corporis ossa putes.
Nec cœlum spectare licet, sed prona senectus
Terrâ, à qua genita est, & reditura, videt.
Fugue tripes, prorsus quadrupes, & parvulus
infans,

Et per sordentem flebile serpit humum.
Ortus cuncta suos repetūt, matrēq; requirunt,
Et redit ad nihilum, quod fuit ante nihil.
Hinc est quod baculo intubēs ruitura senectus
Assiduo pigram verberare pulsat humum.
Et numerosa mouens certo vestigia passu,
Talia rugato creditur ore loqui:

Suscipe me genitrix, nati miserere laborum,
Membra velis gremio sessa sonere tuo.
Sed quam continuus, & quātis lōga senectus
Iuu. Sa. 10 Plena malis: deformem, & tetrum ante omnia
vultum,

Disimilemque sui, deformem pro cute pellem,
Pendentisq; genas, & taleis aspice rugas,
Qualeis vmbrosos ubi pandit Tabraca
saltus,

In

SENTENTIAE.

119

In vetula scalpit iam mater simia bucca.
Plurima sunt iuuenum discrimina, pluchrior
ille

Hoc, atque ille alio, multum hic robustior illo:
Vna senum facies, cum voce trementia labra,
Et iam leue caput, madidique infantia nasci.
Fragendus misero gingina panis inermi,
Vsq; adeo grauis vxori, natisque sibi que,
Vt captatori moueat fastidia Cesso.

Præterea minimus gelido iam corpore sanguis
Febre calet sola, circumfilit agmine sacro
Morborum omne genus.

Ad omnia alia etate sapimus rectius,
Solum vnum hoc vitium affert senectus ho- Terent. in
minibus, Ade.

Attiētiōres sumus ad rem omnes, quā sat est.
Senectus ipsa morbus est. Idem iis
Frustra, cum ad senectam ventum est, repe- Phor.
tes adolescentiam. Pub. Mi.

Tarda senectus Virg. 9.
Debilitat vires animi, mutatque vigorem. AEncl.
Iura senex norint, et quid liceatque, nescisq; Ouid. li. 9.
Fasque sit inquirant, legūmque examina ser- Meta.
uent.

Iuuenilibus annis Idem. li. 5.
Luxuriat animi, corporaque ipsa vigent. Fast.
Membra iuuat baculis, tardiq; senilibus annis. Ouid. in
Aspicis & nobis iamdudum mille querelas Meta.
Titus Ca.

VETERVM POETARVM

Adferat, & baculū premat inclinata senectus.

Se. in Her. Iners senectus adiuvat baculo gradus.

SENESES VENERANDI.

Ouid. li. 5. Magna fuit quondā capitis reuerentia cani,
Fast. Inq; suo pretio ruga senilis erat.

Martii opus iuuenes, animosq; bella gerebant
Et pro diis aderant in statione suis.

Viribus illa maior, nec habendis vtilis armis,
Consilio patriæ saepe ferebat opem.

Nec nisi post annos patuit tunc curia seros,
Nomen & ætatis mite senatus habet.

Iura dabat populo senior, finitæque certis
Legibus est ætas, vnde petatur honos.

Et medius iuuenem non indignantibus ipsis
Ibat, & interior si comes vnus erat.

Verba quis auderet coram sene digna rubore
Dicere? Censuram longa senectū dabat.

Idem li. 2. Adde quod est senibus rerū prudentia maior,
Artis. Solus & artifice qui facit, vsus adest.

Idē 6. Me. Nanque omnia grandior ætas
Que fugiam? habet, feris venit vsus ab annis.

Iu. Sa. 13. Credebant hoc grande nefas, & morte pi-
andum.

Si iuuenis vetulo non assurrexerat, & si
Barbato cuiunque puer licet ipse videret
Plura domi sarra, & maiores glandis acernos.
Tā venerabile erat præcedere quattuor annis,
Primæque par adeo sacra lanugine senectæ.

Sit

SENTENTIAE.

120

Sit granitas, sitque ipsa tibi veneranda sene- Cor. Gal.
ctus,
Sit quod te nostri viuere velle diu.

PAEDAGOGIA.

L Y. Nunc experiar, sitne acetum tibi cor Plant. in
acre in pectore. Bac. Ach.

Sequere me. P H. Quo te sequar? aut quò nunc 3. Sce. 3.
me ducis? L Y. ad illam

Que tuum perdidit, pessumdedit tibi filium v-
micum.

P H. Eia Lyde, leniter qui seniunt, sapiunt
magis.

Minus mirandum est, illa ætas si quid illorum
facit,

Quam si non facit: feci ego isthac itidem in a-
dolescentia.

L Y. Hei mihi! hei mihi! isthac illum perdidit as
sentatio:

Nam absque te esset, ego illum haberem rectiō
ad ingenium bonum,

Nunc propter te tuamque prauos factū est si-
duciam.

P H. Paulisper Lyde libido st homini suo ani-
mo obsequi.

Iam advenit tempus, cum sese etiam ipse odertit,
morem geras.

VETERVM PORTARVM.

Dum caueatur, prater equum ne quid delinquat, sine.

L Y. Non sino, neque equidem illum me viuo corrumpi sinam.

Sed tu, qui pro tam corrupto dicis causans filio,

Eademne erat hac disciplina olim, quom tu adolescens eras?

Nego tibi annis viginti fuisse primis copiam, Digiti loge a pedagogo pedem vt efferres ex adibus.

Ante solem exorientem nisi in palaestram veneras,

Gymnasij praefecto haud mediocri poenas perderes.

Idque vbi obtigerat, hoc etiam ad malum arcescebatur malum,

Et discipulus, & magister perhibebantur improbi.

Ibi cursu, luctando, hasta, disco, pugillatu, pila,

Saliendo se exercebant magis, quam sortito, aus sauiis:

Ibi suam etatem extendebant, non in latebrosis locis.

Inde de hippodromo, & palaestra, vbi reuensis domum,

Cincticulo praecinctus in sella apud magistrum assideres,

Tunc

SENTENTIAE.

111

Tum librum legeres: si vnam peccauisses syllabam,

Fieret corium tam maculosum, quam est nautricis pallium.

P H. Alij Lyde nunc mores. L Y. Id equidem ego certe scio:

Nam olim populi prius honorem capiebat susfragio,

Quam magistri desinebat dicto esse obediens.

At nunc priusquam est septuennis, si eum attingas manu,

Exemplo puer pedagogo tabula dirumpis caput.

Cum patrem adeas postulatam, puero sic dicit pater:

Noster esto, dum te poteris defensare iniuria.

Provocatur pedagogus, ego senex minimi patris,

Ne attingas puerum ista causa, quando fecit strenue.

Id magister quasi lucerna expletus vincto linteo,

Itur illinc iure dicto, verum hocine hic pacto potest

Inhibere imperium magister, si ipsus primus vapulet?

FORMA.

Fastus inest pulchris, sequiturque superbia formam.

Ou. I. Fast.

Idē Epi. 9

Non honor est, sed onus species laesura fe-
rentes:

Idē Me. 5.

Lis est cum forma magna pudicitia.
Sed quamvis formae nusquam mihi sama
penita est:

Idem. 2. de

Arte.

Quamvis fortis eram, formae nomen habebam,
Forma bonum fragile est, quantumque ac-
cedit ad annos

Fis minor, & spatio carpitur ipsa suo.
Nec semper viole, nec semper lilia florent,
Et riget amissa spina relicta rosa.

Et tibi iam venient cani formosae capilli:
Iam venient rugae quae tibi corpus arent.
Iam molire animū qui dures, & astrue formā,
Solutus ad extremos permanet ille rogos

Artes.

Nec lenis ingenuas pectus coluisse per artes
Cura sit, & linguas edidicisse duas.

Se. in Hip.

Auceps forma bonum mortalibus,
Exigui domum breue temporis,
Vt relox celeri pede laberis!

Res est forma fugax.

Raris forma viris (secula prospice)
Impunita fuit.

Ouid. 4.

Trist.

Ista decem facies longis vitabitur annis,
Rugaeque in antiqua fronte senilis erit.
Initietque manus formae damnosa senectus,
Qua strepitum passu non faciente venit.

Idē 3. de

Ar. c.

Quā cito, me miserū, laxantur corpora rugis,
Et

Et perit in nitido qui fuit ore color!
Magno cum periculo custoditur, quod multis Pub. Mi.
placet.

Rara est adeo concordia forma, In. Sa. 10.
Atque pudicitia.

Nec forma eternum, aut cuiquam est fortuna Propert.
perennis,

Longius aut propius mors sua quēq; manet.

VSV OMNIA COSVM.

Ferrens assiduo consumitur annulus vsu, Ouid. li. 1.
Interit assidua vomer aduncus humo. de Arte.

Quid magis est durū saxo? quid molius unda?
Dura tamen molli saxa cauantur aqua.

Tabida cōsumit ferrum lapidēque vetustas.
Nullique res magis tempore robur habet.

Gutta cauat lapidē cōsumitur annulus vsu,
Et teritur pressa vomer aduncus humo.

Quin etiam multis solis redeuntibus annis, Idem li. 4.
Annulus in digito subter tenuatur habendo. de Pont.

Stillicidi casus lapidem cauat, vncus aratri Lucr. de
ra. re.

Ferrens, occulto decrevit vomer in arvis.
Sed tamen obstant, teritur rubigine mucto
Ferrens, & paruo saepe liquore silex. Propert.

VSVM RERVM PRODESSE,

negligentiam obesse.

Aera nitent vsu, vestis bona querit haberi, O. 1. Amo.

VETERVM POETARVM
canescunt turpi tecta relicta sua.

VETERA, ET VETVSTATE
quadam commendari ac inclarescere.

- Propert. lib. 3. Omnia post obitum fingit maiora vetustas.
Maius ab exequiis nomen in ora venit.
Ovi. 4. de Scripta placent a morte quidem, quia ledere
Ponto. rinos
Liur. & inuiso carpere dente solet.
Mar. lib. 5. Esse quid hoc dicā, vinis quod fama negatur
Et sua quod rarus tempora lector amat?
Hi sunt inuidiae nimirum Regulae mores.
Præferat antiquos semper vt illa nouis

NOVA.

- Ouid. 3. de Est quoque cunctarum nouitas gratissima
Ponto. rerum,
Gratiæque officio, quod mora tardat, abest.
Cor. Gal. Euentus varios, res nona semper habet.
Titus Cal. Virta sunt nobis quæcumque prioribus annis
Vidimus, & sordet quidquid spectauimus
olim.

OCCASIO ET TEMPVS
spectandum.

- Ouid. lib. 1. Temporibus medicina valet data tempore
de Rem. profunt,
Idem 1. Et data non apto tempore vina nocent.
Ar. Scit bene venator, certum vbi retia tendat

Scit

SENTENTIAE.

123

- Scit bene qua frēdens valle moretur aper.
Aucupibus noti frutices, qui sustinet hāmos
Nouit, quæ multo pisce natentur aquæ.
Virtus est, vbi occasio admonet, despicere. Plant. in
Cuius opus? Rhidia, qui signum Palados, Pers.
eius, Auson. in
Quique Ionem fecit, tertia palma ego sum. Epi. de si-
Sum dea, quæ rara, & paucis Occasio nota. mulachro
Quid rotula insistis? stare loco nequeo. Occasionis
Quid talaria habes? volucris sum, Mercurius & Peni-
quæ tentia

Fortunare solet tardo ego, cum volui.
Crine tegis faciem? cognosci nolo. Sed heus tu
Occipiti caluo es? ne teneat fugiens.
Quæ tibi impeta comes? dicat tibi. Dic rogo
quæ sis.

- Sum dea cui nomen nec Cicero ipse dedit.
Sum dea, quæ facti, nō factique exigo pœnas.
Nempe vt pœniteat, sic Metanæa vocor.
Tu modo dic, quid agat tecū? si quādo volani,
Hæc manet, hanc retinent quos ego præterij
Tu quoque dum rogitas, dum percunctādo mo-
raris,
Elapsam dices me tibi de manibus.
Si opulento sit petitum pauperioris gratiā, Plant. in
Pauper metuit congregi, ac per metum malè Aul.
rem gerit.
Idē quādo illac occasio perijt, post serō cupit.

q iij

VETERVM POETARVM.

CONTAGIO.

Ouid. de Arte. Dum spectant leſos, oculi leduntur & ipſi,
Iun. Sa. 2. Multaque corporibus transitione nocent.
Dedit hanc contagio labem,
Et dabit in plures ſunt grex totus in agris
Vnius ſcabiæ cadit, & porrigine porci,
Vnâque conſpecta linorem ducit ab vna.
Ouid. de re. am. Si quid amas, nec viſ, facias cõtagia vites,
Hac etiam pecori ſæpe nocere ſolet.
Paulinus, Quisquis agit purus ſceleris vitam inter
iniquos,
Nulla ab inhumano morum contagia ducit
Hoſpite.

VICINITAS.

Hor. lib. 1. Nam tua res agitur, paries cum proximus
Epi. ardet,
Et neglecta ſolent incendia ſumere vires.
Se. in Hip. Metuens cælo
Iupiter alto vicina petit.
Pl. in Mer. Nunc ego verum illud verbum eſſe expe-
rior vetus,
Aliquid mali eſſe propter vicinum malum.

MEDICINA.

Ouid. li. 1. Non eſt in medico ſemper reſoluetur vt ager,
de Ponto. Interdum docta plus valet arte malum.
Afferat ipſe licet ſacras Epidaurius herbas,
Sanabit nulla vulnèra cordis ope.
Tollere nodosam neſcit medicina podagram,
Nec

SENTENTIAE.

114

Nec formidatis auxiliatur aquis.
Cura quoque interdum nulla medicabilis arte:
Aut ſiſit, longa eſt attemanda mora.
Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.
Ecquid opus Cratæo magnos promittere
montes?
Vbi turpis eſt medicina, ſanari piget.
Omnes humanos ſanat medicina dolores:
Solus amor morbi non amat artificem.
Cuncta prius tentanda, ſed immedicabile
vulnus.
Enſe recidendum eſt, ne pars ſincera trahatur.
Eripit interdum, modo dat medicina ſalutem,
Quæque iuuat monſtrat, quæque ſit her-
ba nocens.
Mala eſt medicina, vbi aliquid naturæ pe-
rit.
Firma valent per ſe, nullumque Machaona
quarunt,
Ad medicam dubius conſugit ager opem.
Non eadẽ ratio eſt ſentire & ademere morbos, Ibidem.
Sensus in eſt cunctis, tollitur arte malum.

MATHEMATICORVM

ENCOMIUM.

Felices anime, quibus hæc cognoscere primũ Idem li. 1.
nq; domus ſuperas ſcandere cura fuit: Faſtorum.
Credibile eſt illos pariter vitæque ſociſque,
Alius humanum exceſſiſſe caput.

VETERVM POETARVM

Non Venus & vini sublimia pectora fregit,
Officiūque fori, militiæque labor.
Nec levis ambitio, perfusæque gloria fuco,
Magnarūque fames sollicitauit opum.
Admonere oculis distantia sidera nostris,
Aetheræque ingenio supposuere suo.
Sic petitur cælum, non reserat Ossau. Olym-
pus,
Summæque Peliculus sidera tangat apex.

CONIUGVM.

Hora. li. 1. Felices ter, & amplius,
Car. Ode. Quos irrupta tenet copula, nec malis
13. Diuulsus querimoniis
Suprema citius soluet amor die.
Prop. li. 2. Exemplo inſta tibi sunt in amore columbae,
Masculus, & totum sexmina coniugium.

CIVES.

Pl. in. Tri. Nihil est profecto stultius,
Neque stolidius, neque mediociloquius, neque
argutum magis,
Neque cōfidentiloquius, neque periturius, quā
urbani asidui
Cives, quos scurras vocant.
Idem in Reipublicæ causa, qui id non facit magis
Pers. Quam sui quæsti, animus haud induci peest
cum
Esse ciuem & fidelem & bonum, sed legri-
pum quidem ni det in publicum.

QVÆ

SENTENTIAE.

125

QVÆ VRBS MVNITA.

Quid id quod vidisti, ut munitum muro tibi idem ibid.
visum est oppidum?
si incole bene sunt morati, pulchrè munitum
arbitror.
Perfidia, & Peculatus ex vrbe, & auaritia si
exulent,
Quarta inuidia, quinta ambitio, sexta obre-
ctatio.
Septimum perituriū, octaua indulgentia,
Nonā iniuria, decima quod pessimum aggressio
scelus.
Hæc nisi inde aberunt, centuplex murus rebus
secundis parum est.

DESIDERIVM AMISSORVM.

Virtutem incolumem odimus, Hor. lib. 3.
Sublatam ex oculis querimus inuidi. Carm.
Tum denique homines nostra intelligimus Pl. in Cap.
bona,
Quæ quæ in potestate habuimus, ea amisimus.

PROMISSA.

Promittas facito, quid enim promittere ledit? Ouid. lib.
Pollicitis diues quilibet esse potest. 1. de Arte.
Multa fidem promissa leuant. Ho. 1. Epi.
EX FONTE HAVRIUNTVR
dulciores aque.
Nā quanquā sapor est ablata dulcis in vnda Ouid. 3. de
Gratius ex ipso fonte bibuntur aque. Ponto.

VETERVM POETARVM

Quàm de celata sumere lance iuuat.

Martialis. Multum (crede mihi) refert à fonte bibatur

Qui fluit, an pigro quem stupet unda lacu.

LAESVS SEMEL TIMET,

& cauet.

Ouid. 2. de Pont.

Qui semel est laesus fallaci piscis ab hamo,

Omnibus vnica cibus era subesse putat.

Terretur minimo penne stridore columba,

Vnguibus accipiter saucia facta tuis,

Non procul à stabulis audet discedere si qua

Excusa est auidi dentibus agna lupi.

Vitaret caelum Phaëton si vineret, & quos

Optauit stultè, tangere nollet equos.

Publ. Mi.

Improbè Neptunum accusat, qui iterum nau
fragium facit.

Prop. li. 3.

Venturam melius praesagit nauita mortem,

Eleg. 10.

Vulneribus didicit miles habere metum.

ELEMENTA.

Ou. 15. Me.

Quatuor æternus genitalia corpora mundus

Continet, ex illis duo sunt onerosa, suòque

Pondere in inferius tellus atque unda ferun-
tur:

Et totidem gravitate carent, nulloq; premente

Alta petunt, aër, atque aère purior ignis.

Idè. 1. Me.

Ignea conuexi vis, & sine pondere celi

Emicuit, summâque locum sibi legit in arce.

Proximus est aër illi leuitate, locòque:

Densior his tellus, elementâq; grandia trahit,

E

SENTENTIAE.

126

Et pressa est gravitate sui: circumfluit humor

Vltima possedit, solidumque coercuit orbem.

MENSES, ET QUATVOR

anni tempestates.

Verg. nouum stabat cinctum florè corona. **Ou. 2. Me.**

Stabat nuda estas, & spiceaserta gerebat.

Stabat & Autumnus calcatis sordidus vris,

Et glacialis Hyems canos hirsuta capillos.

Aethereos menses, & tempora quatuor anni, **Ausonius.**

Quatuor ista tibi subiecta monastica dicent.

Martius, Aprilis, Maius sunt tempora Veris.

Iulius, Augustus, necnon & Iunius, Aestas.

Septēbri, Octobri Autumnus, totòq; Nouembri.

Brumales Ianus, Februarius, atq; December.

Poma dat Autumnus, formosa est mensibus **Ouid. 1.**

Aestas,

de Rem.

Ver prebet flores, igne leuatur Hyems.

SIGNA COELESTIA.

Primus adest Aries, Tauriisque insignibus **Incerti au-**

auro

thoris,

Cornibus, & Fratres, & Cancer aquatile

signum.

Tum Leo terribilis Nemees, atque innuba

Virgo:

Libra subit, caudâque animal quod dirigit

ictum,

Armatusque arcu Chiron, & corniger Hircus,

Eusor aque simul, & fulgenti lumine Pisces.

VETERVM POETARVM

Aurato princeps Aries in vellere fulgens
Respicit admirans aduersum surgere Taurum,
Submisso vultu Geminos: & fronte vocatē,
Quos sequitur Cancer, Cancrum Leo, Virgo
Leonem,

Aequato tum Libra die, cum tempore noctis,
Astrahit ardenti fulgentem Scorpion astro,
In cuius caudam contentum dirigit arcum
Mixtus ego volucres missurus iamq; sagittam.
Tū venit Augusto Capricornus sydere flexus,
Post hunc inflexam diffundit Aquarius Vnā,
Piscibus assuetas anidē subennibus vndas,
Quos Aries tangit claudentes vltima signa.

STELLAE.

Ausonius. Ad Boreae partes Arcti innōtur & anguis,
Post has Arctophilax, pariterque corona, ge-
nūque
Proxapus, lyra, auis Cepheus & Castiopa
Auriga, & Persens, Delotom, & Andromada
astrum,
Pegasus & Delphinus, velum, Aquila, Anguis
tenensque,
signifer inde subest, bis sex & sydera cōplent.
Hinc Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo,
Virgo,
Libra, & Scorpis, Arcitenens, Capricornus,
& Vtān
Qui tenet, & Pisces. Hi sunt in partib; Austrī,
Orion,

SENTENTIAE.

127

Orion, Procion, Lepus, ardens syrius, Argo,
Hydrus, Chyron, Thurbulum quoque, piscis,
& ingens

Hunc sequitur Pistrix, simul Eridaniq; fluēta.

AETATES HOMINVM.

Aurea prima sata est etas, quae vindice Ou. I. Me.
nullo. Aurea en

sponte sua sine lege fidem, rectūque colebat. tas.
Pœna, metūque aberant, nec vincla minacia
collo

Aere ligabantur, nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui, sed erant sine iudice tuti.
Nondū caesa suis, peregrinū vt visceret orbem,
Mōtibus in liquidas pinus descēderat vndas,
Nullūque mortales, prater sua, littora norant.
Nondum praecipites cingebant oppida fosse.
Non tuba directi, non eris cornua flexi,
Non galeae, non ensis erat, sine militis vsu
Mollia securae peragebant otia gentes.

Ipsa quoq; immūnis, rastrōq; intacta, nec vllis
Saucia romeribus per se dabat omnia tellus.
Contentique cibis nullo cogente creatis,
Arbutas sietus, montanaque fraga legebant,
Cornūque, & in duris herentia mora rubetis,
Et quae deciderāt patula Ionis arbore glandes.
Ver erat aeternum, placidique tepenibus auris
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus in arata ferebat,

VETERVM POETARVM

Nec renouatus ager gravidis canebat aristas.
Flumina iā lactis, iam flumina neclaris ibāt,
Flauaque de viridi stillabant ilice mella.

Aetas ar-
gentea.

Postquā Saturno tenebrosa in tartara missa,
Sub Ioue mundus erat, subitq; argētea proles,
Auro deterior fuluo, pretiosior aere,
Iuppiter antiqui contraxit tempora veris.
Perque hyemes, aestusq; & inaequales autūnos.
Et breue rer spatii exegit quattuor annum,
Tum primum siccis aer feruoribus istus
Canduit, & ventis glacies astricta pependit.
Tū primum subire domos, domus antra fuerūt,
Et densi frutices, & iuncta cortice virga.
Semina tum primum longis cerealia sulcis
Obruta sunt, pressique iugo gemuere iuuenti.

Aetas a-
benea.

Tertia post illam accessit abenea proles,
Senior ingenii, & ad horrida proptior arma,
Non scelerata tamen.

Aetas
quarta
ferrea.

De duro est vltima ferro,
Protinus irrupit vena peioris in eunum
Omne nefas, fugere pudor, verūq; fidesque.
In quorum subiere locum fraudeque, doli que,
Insidiaq; & vis, & amor sceleratus habendi.
Vela dabat rētis, nec adhuc bene nouerat illos
Nauita: quēq; diu sterterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis insultare carinae:
Communēq; prius, ceu lumina solis & aura,
Cautus humum longo signauit limite mensor.

Nec

SENTENTIAE.

128

Nec tantum segetes, alimentaque debita diues
Poscebatur humus, sed iū est in viscera terrae,
Quasque recondiderat, Stygiisque admonerat
vmbri.

Effodiuntur opes, irritamenta malorum.
Iamq; nocens ferrū, ferroque nocentius aurum
Proderat, prodis bellū quod pugnat vtroque,
Sanguineaq; manu crepitantia concutit arma.
Viuunt ex raptis, non hospes ab hospite tutus.
Nō socer à genero fratru quoq; gratia rara est.
Imminet exitio vir coniugis illa mariti.
Lurida terribiles miscent aconita nouerca.
Filius ante diem patrios inquit in annos.
Victa iacet pietas, & virgo cade madentes
Vltima caelestium terras astra reliquit.

Opes.

Quam bene Saturno rinebāt rege priusquā Tibul. li. 1.
Tellus in longas est patefacta vias!
Nondum ceruleas pinus contemperat vndas,
Effusum ventis, praeberatque sinum.
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa nauita merce ratem.
Illo non validus subit iuga tempore taurus,
Non domito frenos ore momordit equus.
Non domus vlla fores habuit, nō fixus in agris
Qui regeret certis sinibus arua, lapū.
Ipse mella dabant quercus, vltroque ferebant
Obuia securis vbera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enses.
Immiti saeuus duxerat arte faber.

VETERVM POETARVM
Nunc Ioue sub domino cedes & vulnere sem-
per,

Nunc mare, nunc lethi mille repente vie.
ÆTATES ANIMANTIVM.

Incerti an- Ter binos, deciesq; nouem superrexit in annos
thoris. Iusta senescentum quos implet vita virorum.
Hos nouies superat viuendo garrula cornix,
Et quater egreditur cornicis secula ceruus.
Alipedem ceruum ter vincit cornus, at illum
Multiplicat nouies phoenix reparabilis ales.
Quem nos perpetuo decies præuertimus æno
Nymphæ Hamadriades, quarum longissima
vita est.

Hæc cohibent fines viuacia fata animantum.
Cætera secreti nouit Deus arbiter æui.

MVSARVM INVENTA.

Carminè Calliope libris heroica mandat,
Clio gesta canens transfactus tempora reddit,
Dulciloquis calamos Euterpe flatibus urget,
Melpomene tragico proclamat mæsta boatus,
Terpsichore affectus citharis mouet, imperat,
auget.

Plectra gerens Erato saltat pede, carmine,
vultu

Signat cithæa manu, loquiturq; Polymnia gestu.
Vraniæque pelli motus scrutatur & astra.
Comica lasciuo gaudet sermone Thalia.
Mæris Apollinæ ris has mouet undiq; musas,

In medio residens cõplectitur omnia Rhæbus.

SERVS.

Plus sere satius est,
Quàm loqui seruum hominem: ea sapietia est.
Spectamen bono seruo, id est, qui rem heri-
lem procurat, videt,
Collocat, cogitatque vt absente hero diligen-
ter rem tutet,
Quàm si ipse adsit, aut rectius.
Serui qui culpa carent & metunt, si solent Idem pau-
heris lo post.

Esse vtibiles.
Homini seruo suos
Domitos habere oportet oculos, & manus,
Orationemque.

Qui suo hero seruire vult bene seruos serui-
tutem, ne
AEdèpol multa illum in pectore collocare opor-
tet suo,

Que hero placere presenti atq; absenti cõseat.
Peculiesum esse decet seruum & improbum,
Quem hero presente præterea oratio,
Aut qui inclemente dicat homini libero.

Qui manet, vt moneatur semper seruos homo
officium suum,
Nec voluntate id facere meminit seruos, is ha-
bitu haud probus est.

Serui vt taceant, iumenta loquentur.

VETERVM POETARVM
SERVORVM IMPERIVM.

Clau. li.1. Asperius nihil est humili, cū surgit in altum:
in Entro. Cūcta ferit, dū cuncta timet, de seuit in omnes
Vt se posse putent: nec bellua tetrior vlla est,
Quam serui rabies in libera colla furentis.
Agnoscat gemitus, & pœna parcere nescit
Quam subiit, domini que memor quem ver-
berat, odit.

VIR BONVS INTEGER,
Iustus, beatus.

Ho.1. Epi. Vir bonus est quis?
Qui consulta patrū, qui leges, iurāque seruat.
Idē libr.2. Quis ita igitur liber sapiēs sibi qui imperiosus,
Serm. Quem neque pauperies, neque mors, neque
vincula terrent.
Respondere cupidinibus, contemnere honores
Foris, & in seipso totus teres atque rotundus,
Externi ne quid valeat per leue morari.
In quem manca ruit semper fortuna.

Iun. Sa.8. Esto bonus miles, iutor bonus, arbiter idem
Integer, ambigue si quando citabere testis
Incerta que rei, Phalaris licet imperet ut sis
Falsus, & admoto dicet per iuria tauro,
Summū crede nefas animū præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere causas.

Hora. li.3 Iustam & tenacem propositū virum
Car. Non cinium ardor prana iubentium,
Non vultus instantis tyranni

Mente

SENTENTIAE.

130

Mente quatit solida, neque Auster
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus,
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum serient ruinæ.

Quod bene fit bonus,
Haud perit.
Non possidentem multa vocaueris
Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter uti,

Duramque calet pauperiem pati,
Peiusque latho flagitium timet.
Non ille pro charis amicis,
Aut patria timidus perire.

Tu recte viuis si curas esse quod audis.
Rari quippe boni, numero vix sunt totidem
Thebarum porte, vel diuitis ostia Nili. (quot

DESCRIPTIO CHRISTI.

Hic veritatis lumen est, vitæ via,
Vis, mens, manus, virtus patris,
Sol aequitatis, fons honorum, flos Dei,
Natus Deo mundi sator.

Mortalitatis vitæ nostræ & mors necis,
Magister hic virtutis est.
Desisq; nobis, atque pro nobis homo,
Nos induendo se exiit.

Aeterna iungens homines inter & Deum

r ij

Pl. in Ru.

Hor. li.4.
Car.

Idē 1. epi.
Iu. Sa.13.

Paulinus
Ausonio.

VETERVM PORTARVM

Virumque se commercia.

Hic ergo nostris, vt sumum praeordiis
vibraverit caelo iubar,

Absterget agrum corporis pigri situm,
Habitumque mentis immutat.

Exhaurit omne quod iunabat antea.

Castra voluptatis vice,

Totâque nostra iure sibi domini vindicat.

Et corda, & ora, & tempora:

Se cogitari, intelligi, credi, legi,

Se vult timeri & diligi.

Aestus inanes quos mouet vita labor,

Præsentis cui tramite,

Abhorret future cum Deo vite fides.

Qui quas videmur spernere,

Non vt prophanas abiicit aut viles opes;

Sed vt magis caras monet.

Caelis reponi creditas Christo Deo,

Qui plura promisit datis,

Contempta præsens vel mage deposita sibi.

Multo vt rependat fenore,

Sine fraude gustus aucta creditoribus.

Bonus era reddit debitor,

Multique spretam largior pecuniam

Restituet & sura Deus.

Huic vacantem, vel studentem & deditum,

In hoc reponentem omnia,

Ne quæso seipsum nec peruersum putes,

Nec

SENTENTIAE.

131

Nec crimineris impium.

Pietas abesse Christiano qui potest?

Namque argumentum mutuum est

Pietatis, esse Christianum, & impij

Non esse Christo subditum.

AVRELII PRUDENTII CLE-

mentis viri consilij. Excepit id opus no-
ui & veteris instrumenti.

ADAM ET EVA.

EVa Colûba fuit, tñ candida, nigra deinde
Facta per anguinum male suada fraude
venenum,

Tinxit & innocuū, maculis sordetibus Adam,
Dat nudis scilicet draco mox tegmina victor.

ABEL ET CAIN.

Fratrum sacra Deus nutu distante duorum
Aestimât accipiens vincta, & terrena resutans.
Rusticus inuidia pastorem sternit: in Abel
Forma animæ exprimitur, caro nostra in mu-
nere Cain.

ARCA NOE.

Nuntia diluuij iam decrecentis ad arcam
Ore columba refert ramum viridantis olivæ.
Corvus enim ingluvie pfecta cadavera captus
Hæserat, illa datæ reuehit noua gaudia pacis.

AD ILICEM MAMBRAE.

Hospitium hoc domini est, illex ubi frondea
r iij

Mambre

Armentale senis protraxit culmen, in ista
Risit Sara casa, sobolis sibi gaudia sera
Ferri, & decrepitum sui credere posse maritū.

MONUMENTVM SARAE.

Abraham mercatur agrum, quo conderet ossa
Cōiugis, in terris quoniam peregrina moratur
Iustitia, atque fides, hoc illud milibus emptum
Speleum, requies ubi parva familia est.

SOMNIVM PHARAONIS.

Bis septem spica, vacca totidem Pharaoni
Per somnium vise, portendunt distare forma,
Vberis atque famis, duo per septennia, tempus
Instare, hoc soluit Patriarcha, interprete Chri-
sto.

IOSEPH A FRATRIBVS

agnitus.

Venditus insidiis fratrum puer ipse vicissim
Cratera in fratris sacco clam praecipit abdi,
Vtq; reos furti Ioseph tenet, auctio fallax
Proditur, agnoscent fratrem, vaniq; pudeant,
IGNIS IN RVBO.

Sentibus inuolitans, Deus igneus ore cornu
Compellat iuuenem, pecoris tunc sorte magi-
strum.

Ille capit iussus virgam, sit vipera virga,
Solvit vincla pedum, propebat Pharaonis ad
arcem.

ITER

ITER PER MARE.

Tutus agit vir iustus iter, vel per mare ma-
gnū,
Ecce Dei famulis scissim freta rubra dehiscū
Quum peccatores rabidos eadē freta mergant,
Obruitur Pharaō, patuit via libera Mosi.

MOYSES ACCIPIT LEGEM.

Fumat nontis apex diuinis ignibus, in quo
Scripta acem verbis saxorum pagina Mosi
Traditur de suos suscepta lege renisit,
Forma sed nis, vituli solus deus, et deus aurū.

MANNA ET COTVRNICES.

Panibus angelicis albescent tentoria patrum.
Certa fides facti, tenet vrcus aureus exin
Seruatū Manna, ingratis venit altera nubes,
Atque auidos cernis saturat congesta coturnix.
SERPENS AENEVS IN EREMO.
Fernebat via sicca Eremitis serpentibus atris,
Iamque venenatū per liuidia vulnera morsus
Carpebant populum, sed prudens ere politum
Dux cruce suspenderit, qui virus temperet ana-
guem.

LACVS MYRRHAE IN

Eremo.

Aspera gustatu populo sitiente lacuna
Tristifidos latices stagaanti felle tenebat,
Moses sanctus ait, Lignum date, gurgitem in-
stans.

r iiii

AVRELII PRUDENTII

Conicite in dulces vertentur amara sapor.

DE XII. FONTIBVS ET
70. palmis.

Deuenero viri Mosi duce sex vbi fontes.
Et sex forte alij vitreo de rore rigabant
Septenas decies palmas, qui mysticu helim
Lucus apostolicum numerum libris quoque
pinxit.

DVODECIM LAPIDES IN
Eremo.

In fontem refuo Iordanis gurgite ertur,
Dñ calcada Dei populis vada siccæ relinquit,
Testes bissepi lapides, quos flumine in ipso
Constituere patres, in formam discipulorum.
DOMVS RAAB MERETRICIS.
Procubuit Hiericho, sola astant atria Raab,
Hospita sanctorum meretrice, tanta est fidei vis
Incolumi secunda domo spectabile coctum
Ignibus aduersis in signum sanguinis offert.

SAMSON.

Inuictum virtute come leofrangere Samson
Aggreditur, necat ille feran, sed ab ore leo-
nis

Mella fluunt, maxilla asine fontem nouit vl-
tro,

Stultitia exundat lymphis, dulcedine virtus.

DE SANSONE.

Ter cetum vulpes Sanson capit, ignibus armat,
ponè

ENCHIRIDION.

133

Ponè faces caudis circumligat, in sata mittit
Allophylum segetesque cremat, quæ callida
vulpes
Nunc heresis flamas vitiorum spargit in agros.

DAVID.

David parvus erat fratrum ultimus, & mo-
do Iesse
Cura gregis, cytharam formans ad ouile pa-
ternum.

Inde ad delicias regis, mox horrida bella
Conserit, & funda sternit stridente Goliath.

REGNUM DAVID.

Regia mirifici fulgent insignia David.
Sceptrum, oleum, cornu, diadema, & purpura,
& ara,

Omnia conueniunt Christo, chlamys atque
corona,

Virga potestatis, cornu crucis, altar, olium.

AEDIFICATIO TEMPLI.

Aedificat templum sapientia per Salomonis
Obsequium, Regina Austri graue congerit au-
rum.

Tempus adest quo templum hominis sub pe-
ctore Christus

Aedificat, quod gazæ colant, quod barbara
ditet.

FILII PROPHE TARVM.

Fortè Prophetarum nati dum ligna recidunt,

AVRELII PRUDENTII

Fluminis in ripa cecidit discussa bipennis,
Gurgite submersum est ferrum, sed mox leue
lignum

Iniectum stagnis, ferrum reuocabile fecit.

CAPTIVITAS ISRAEL.

Gens Hebreorum peccamine capta frequenti,
Fleuerat exilium dira Babylonis ad amnes,
Tum patrios cantare modos præcepta recusat,
Organæque in ramis salicis suspendit amara.

DOMVS EZECHIAE REGIS.

Hic bonus Ezechias metuit ter quinque per
annos

Præscriptum proferre diem, legemque obeundi
Tendere tot gradibus, quot respera texerat
umbra

Lumine perfusus docuit sol versus in ortum.

NOVVM TESTAMENTVM.

ADVENTVS DOMINI.

Aduentante Deo descendit nuntius alto
Gabriel patris ex folio, sedemque repente
Intrat virginem: Sanctus te spiritus, inquit,
Implebit Maria, Christum paries sacra virgo.

CIVITAS BETHLEEM.

Sancta Bethleem caput est orbis, quæ protu-
lit Iesum

Orbis principium, caput ipsum principiorum.

Vrbs

ENCHIRIDION. 134

Vrbs hominem Christum genuit, qui Christus
agebat

Ante deus quàm sol fieret, quàm Lucifer esset.

MAGORVM MVNERA.

Hic pretiosa Magi sub virginis ubere Christo
Dona ferunt puero myrræque, & thuris &
auri.

Miratur genitrix tot casti ventris honores,
Sedq; Deū genuisse, hominē regēmq; supremū.

PASTORES AB AN-

gelis admoniti.

Peruigiles pastorum oculos vis luminis implet
Angelici, natum celebrans ex virgine Christū,
Inueniunt teclum pannis, præsepe iacenti
Cuna erat, exultāt alacres, & numen adorāt.

OCCIDVNTVR INFAN-

tes in Bethleem.

Impius innumeris infantum cædibus hostis
Perfurit Herodes, dū Christū querit in illis,
Fumant lacteolo parvorum sanguina cuna,
Vulneribusque madent calidis pia pectora
matrum.

CHRISTVS IN IOR-

dane batizatur.

Perfundit fluuio pastus Baptista locustis,
Sylvarumque sauis, & amictus veste cameli,
Tinxerat et Christū, sed spiritus æthere missus
Testatur tinctum, qui cunctis crimina donet.

AVRELII PRUDENTII

PINNA TEMPLI.

Excidio templi veteris stat pinna superstes,
Structus eni lapide ex illo manet angulo, vsq;
In sacrum sacri, quem spernunt adificantes,
Nunc caput est templi, & lapidum compago
nouorum.

VINVM EX AQUA FACTVM.

Fœdera coniugij celebrabant auspice cœtus
Forte Galilee, iam decrant vina ministris,
Christus vasa iubet propter aquaria lym
phis
Impleri, inde meri veteris defunditur vnda.

PISCINA SYLOA.

Morbosū medicina latex, quem spiritus horis
Eruclat variis, fusam ratione latenti,
Syloam vocitant, sputis vbi conlita cœci
Lumina, Saluator iussit de fonte lavari.

PASSIO IOANNIS.

Premia saltatrix poscit funebria virgo
Ioannis caput, absissum quod lance reportat.
Luceſcit ad gremium matris fert regia domum.
Psallit, resparſis manibus de sanguine iusto.

PER MARE AMBVLAT

CHRISTVS.

It mare per mediū dominus, fluctusq; liquētes
Calce terens; iubet instabili descendere cymba
Discipulum; sed mortalis trepidatio plantas
Mergit, at ille manū regit, & restigia firmat.

DAE

ENCHIRIDION.

135

DAEMON MISSVS IN PORCOS.

Vincla sepulchrali sub carcere ferrea demon
Fregerat, erumpit, pedibusq; aduoluitur Iesu.
Aſt hominem dominus sibi vindicat, & iubet
hostem

Porcorum raptare greges, ac per freta mergi.

QUINQVE PANES,

& duo pisces.

Quinque deus panes fregit, piscesq; gemellos,
His hominum large saturauit millia quinque.
Implentur nimio micarum fragmine corbes
Biffeni, eterne tanta opulencia mense.

LAZARVS SVSCITAT

tur à mortuis.

Conſcius insignis ſacri locus in Bethania
Vidit ab inferna te Lazare ſede reuerſum,
Apparet ſuiſſum fractis foribus monumētum,
Vnde putreſcentis redierunt membra ſepulti.

AGER SANGVINIS.

Campus Acheldemach ſceleris mercede neu
fandi
Venditus, exequias recipit tumultuoſus human
das.

Sanguinis hoc pretium eſt Chriſti, Iuda emi
nus arctat

Infelix collum laqueo pro crimine tanto.

DOMVS CAIPHAE.

Impia blaſphemi cecidit domus ecce Caiphae.

AVRELII PRUDENTII

In qua pulsata est alapis facies sacra Christi.
Hic peccatoris manet exitus, obruta quorum
Vita ruinosis tumulis sine fine iacebit.

COLUMNÆ AD QVAM

flagellatus est Christus.

Vinctus in his dominus stetit adibus, atque co-
lumnis.

Adnexus tergum dedit vt seruire flagellis.
Perstat adhuc, templumque gerit veneranda
columnis,

Nosque docet cunctis immunes viuere flagris.

PASSIO SALVATORIS.

Traiectus per vtrumque latrus, latice atque cruore
Christus agit, sanguis victoria, lympa la-
uacrum,

Tunc duo discordant crucibus hinc inde latro-
nes

Continguis, negat ille Deum, fert iste coronam.

MONS OLIVETI.

Montis oliferi Christus de vertice sursum
Ad patrem rediit, signans vestigia pacis
Frondebis eternis, prepinguis liquitur humor,
Qui probat infusum terris de chrismate donum.

PASSIO STEPHANI.

Primus inuit Stephanus mercedem sanguinis
imbri

Afflictus lapidum, Christum tamen ille cruentus
Inter saxa rogat, ne sit lapidatio fraudis

Hosti-

ENCHIRIDION.

136

Hostibus, o prima pietas miranda corona!

PORTA SPECIOSA.

Porta manet templi, Speciosam quam vocitarunt,
Egregium Salomonis opus, sed maius in illa
Christi opus emicuit, nam claudus surgere
iussus

Ore Petri, stupuit laxatos currere gressus.

VISIO PETRI.

Somniat illapsum Petrus alto ex æthere discum
Confertum omnigenis animalibus, ille recusat
Mandere, sed dominus iubet omnia munda
putare.

Surgit, & immundas vocat ad misteria Gætes.

VAS ELECTIONIS.

Hic lupus ante rapax restituit vellere molli,
Saulus qui fuerat, fit adempto lumine Paulus,
Mox recipit visum, fit Apostolus, ac populorum
Doctor, & ore potens cornus mutare columbis.

APOCALYPSIS IOANNIS.

Bis duodena senum sedes, cithraris, paterisque,
Totque coronarum fulgens insignibus, agnum
Cæde cruentatum laudat, qui euoluere librum,
Et septem potuit signacula soluere solus.

G R A E =

GRAECORVM QVORVNDAM

Poëtarum sententia singulis versibus Latinis reddita.

BONVS VIR.

Vir bonus, bonum nunquam edit.
Consilij enim boni opera bona sunt.
Bono quidem viro bona & dat Deus.
Propone tibi ad imitandum bonum virum &
temperatum.

Morum index est hominibus tempus.

VERITAS.

Lingua errans vera dicit.

PECCATVM.

Turpe nihil fac, neque disce.
Bis perperâ facere idem, nō viri est sapientis.
A rebus malis manum liberam habe.
Qui nihil nouit, nihil delinquit.

NECESSITAS.

A necessitate omnia in seruitutem rediguntur statim.

Præ necessitate multa facimus mala.

VIRTVS.

Remissio est malorum vita tranquillitas.
Quæ non decent neque audi, neque vide.
Melius est corpore, quam animo egrotare.
Modestum esse eum qui ad conuiuia inuitatur, oportet.

Ingeni

Ingenius quidem viri est, vera dicere.
Ingenuos tuere tuos mores.

Bonum producunt fructum honesti mores.

Fructus bonus est bene composita vita.

Cape curam honestæ vitæ.

Beatus est, qui beatis inseruit.

Scutum maximum est virtus mortalibus.

Teipsum serua moribus liberum.

Thesaurus virtutis est, temperantia sola.

Animi curam gere tui quantum potes.

INGRATA MEMORIA.

Ingratus est quisquis beneficio affectus immemor est.

Semper qui seruatus est, est ingratus natura.

Simulâque quis misericordia affectus est perit beneficium.

Obluiscuntur omnes qui beneficiū acceperint.

Pulcher thesaurus est reposita gratia.

Post donum celerime senescit gratia.

Beneficium qui acceperis tempestiuum, in tempore repende.

Beneficium confer, quatenus potes tamen.

Munera iusta & da & accipe.

Beneficium ubi acceperis memento, & ubi dederis obliuiscere.

REX.

Regnum tibi cum paraueris, scias hoc te dignum esse.

f

Invago rex est animata Dei.

VITA.

Securus vitæ ferè non solet honestè agere.
Vivit nemo quam probare solet viam.
Vita est si quis victu fruatur vivens,
Vita vocata est, cui gravi labore alimenta parantur.

Vita fortunis e gens non est vita.
Terta omnia parit, & rursum recipit.
Vivimus non ut volumus, sed ut possumus.
Non licet vitam invenire a molestis vacuam in quopiam.

Res ceca, & infortunata hominibus vita.
Vivere citra molestiam, hominis est felicitas.
Quam suavis est vita, si quis eam non cognoverit.

AVXILIUM.

Vir virum, & civitas servat civitatem.
Manus manum lavat, & digitus digitum.

CONSILIUM.

Vir inconsultus frustra laborat currens.
Malo consilio, multas iacturas faciunt mortales.
Vir inconsultus voluptatibus capitur.
Consilio recto, nihil tutius.
Consilium ante quodvis opus cape.
Noctu consilium a prudentibus initur.
Res sacra re vera est consilium.

Consi

Consiliarius bonus, non malus sis amicis.

Sapienti a viro accipe consilium.

Sapiens sapientum est consilium.

Consiliarius sis bonorum, non malorum.

~~De nuptiis~~ NVPTI.

Expertem molestiarum vitam habebis absque nuptiis.

Qui ducturus est uxore, in penitentia fertur.

Nuptiae enim hominibus optabile malum.

Ducturus uxorem, respice ad vicinos.

Deus tibi ipsi, si diuitem duxeris eris.

Mores praeferre pecunia eum qui ducit uxorem oportet.

Existima ubi duxeris uxorem, te esse servum in vita.

Qui non ducit uxorem homo, non habet mala.

Facilius vitam degis, si uxorem non alis.

Nam infelicissimus est, qui quam pauper sit, uxorem ducit.

RISVS.

Risus intpestivus in mortalibus grave malum.

Ridet stultus, etiam si quid non ridiculum sit.

SENECTVS.

Omnia delet senectus, vires corporis.

Senectutis autem male quæ fiet depulsio.

Sententiae meliores sunt seniorum.

Viaticum ad senectutem semper reconde.

Veniet senectus quamlibet querelam afferens.

f ij

Pulchrum senescere, & non senescere rursum.
 Consortia seniorum amara.
 Molestus vir est inter iuvenes senex.
 Canities temporis indicatio est, non prudentia.
 Time senectutem; non enim venit sola.
 Grane senectus est hominibus pondus.

PARENTES.

Velis parentibus ante omnia honorem deferre.
 Parentes cole, & amicos affice beneficiis.
 Spera te colentem parentes, prosperum rerum
 successum habiturum.
 Dij maximi prudentibus parentes sunt.
 Satis viues, in senectute alens parentes.
 Existima tibi ipsi parentes esse deos.
 Adversus filium indignationem non alit pro-
 bus pater.

MULLIER.

Vita egestas est viris mulier.
 Mulieri cuilibet ornamentum silentium affert.
 Mulieris bone est, tueri domum.
 Mulieri ornatus mores sunt, & non ornamen-
 ta aurea.
 Mulier iusta, vite salus est.
 Mulierem bonam nanciſci non facile est.
 Vxorem funerare satius, quam ducere.
 Mulier prorsus res est, quae magnos sumptus
 facit natura.
 Mulieri ne credas tuam vitam.

Mulier

Mulier enim nihil nouit, nisi quod vult.
 Mulier proba gubernaculum est domus.
 Mulieri imperare non concedit natura.
 Mulier domui damnum est, & salus.
 Mulier à muliere nihil unquam differt.
 In mulieribus fidem non licet videre.
 A mulieribus perit mundus magnus.
 Mulieris emulatio totam turbat domum.
 Quare mulierem coaditricem rerum geren-
 darum.
 Vivere non oportebat mulierem multis de cau-
 sis.
 Theſaurus est malorum mala mulier.
 Feris omnibus immanior mala mulier.
 Mare, & ignis, & mulier, mala tria sunt.
 Tele mulierum opera sunt, & non conciones.
 Venenum est aspidis mala mulier.
 Par est leone, & mulieris crudelitas.
 Est honestum mulieris videre bonos mores.
 Bona planta est in vita mulier.
 Molestia praesens semper est mulier.
 Cum leone vivere, quam cum muliere, praestat.
 Plenum malorum est onus mulier.
 Sponsa sine dote non habet loquendi libertas-
 tem.
 Nihil muliere deterius est, vel bona quidem.
 Multi mulierum causa incidunt in calamita-
 tates.

f. iij

SENTEN. EX GRAEC.

Sordes mulier est argentata.
 Incundum malum est virus mulier.
 Superba res est formosa mulier.
 Pro uxore & amico laborem capere oportet.
 Procella domesticum est virus mulier.
 Quam insida res est muliebris natura!

POPVLVS.

Res violenta turba est, non habet autē mentē.

IYSTVS.

Viri iusti fructus non perit.
 Vir iustus est, non is qui non nocet,
 Sed qui nocere quum potest, non vult.
 Vade recta via, si iustus sis.
 Vite iuste est finis bonus.
 Iustus sis, vt etiam iusta adsequaris.
 Iustus esse magis, quam vtilis, velis.
 Iusta operatus, coadiutorem habebis Deum.
 Indicare id quod iustum, non quod vtile est,
 velis.

Aduersus bene dicentes nihil contradicere possum.

Mores iusti, possessio preciosissima est.

GLORIA.

Nitere tibi ipsi gloriam relinquere.
 Bene audire magis quam dīscere velis.
 Vana gloria nihil miserius.

SERVI.

Seruo deterius nihil, ne bono quidem.

Vnus

LATIN. REDD.

140

Vnus est seruus, domus herus.
 Angit me seruus, domino maiores attollens spiritus.
 Quam incundum est seruo dominum probum nancisci!

INFORTVNIVM.

Quercu lapsa vnusquisque ligna incidit.
 Oportet alios esse miseros, alios faelices.
 Viro infortunato ne infigas malum.
 Ex voluptate nascitur infortunium.
 Ne insulta infortunato: communis enim sortis na est.
 Nunquam de teipso infortunatus desperes.
 Existima communia omnia infortunia.
 Hei mihi! etenim repente infallicem esse, generat furorem.

Infortunatorum fortunatus nullus amicus.

CONTINENTIA.

Ventris nitere omnes habenas retinere.
 Venter & multa capit, & pauca.

S P E S.

Vir infalix seruatur spe.
 Spes alunt inanes mortales.
 Spera omnia ad senectutem vsque, mortalis cum sis.

L A V S.

De teipso laudes non habueris.
 Amicos laudibus magis quam te celebres.

f iij

Vir optimus nunquam fuerit ignobilis.

FœLICITAS.

Aequum est fœlicem meminisse Dei.

Suo iudicio nemo est fœlix.

Nullus est qui in omnibus sit fœlix.

Commune bonum est bonus fœlix.

Multi quidem fœlices sunt, at non sapiunt.

Fœlicem etiam sapientem esse existimamus.

Fortuato quævis terra patria.

Fœlicium omnes sunt cognati.

Quàm facilè cadunt splendida fortuna.

PIETAS.

Mortalis quæ sis, ne sapias quæ supra Dei voluntatem sunt.

Deum cole, & omnia facies diuino instinctu.

De pietate & loquere & discere.

PRECES.

Preces iustas audit Deus.

AMANS.

Senex amator, extrema mala fortuna est.

ODIUM.

Immortale odium ne serues, mortalis cum sis.

Inimicos reconciscere non cum tuo incommodo.

Inimicis dissidens nunquam patieris incommodum.

Sermonem inimici nunquam putes amicum.

VITA.

VITA.

Viuerè volens, ne facias mortè digna.

Viuerè turpe est, quibus vitam inuidit fortuna.

Omnes præclarè viuerè volumus, sed non possumus.

Quàm incundum est viuerè non inidente fortuna!

VOLUPTAS.

Intempestiua voluptas parit damnum.

Nā fere propter voluptates molestia afficimur.

MORS.

Mortalibus omnibus vita excedere necesse est.

Vita improba mors optabilior est.

Aut viuerè citra molestiam, aut mori fœliciter oportet.

Mortalis natus cum sis, ne irideas mortuum.

Pulchrum mori quibus vita iniuriam adfert.

Præstat non viuerè, quàm viuerè misère.

Quem amat Deus is moritur iuuenis.

Nunquam beatum censui sumptuosum mortuum.

Mori non turpe est, sed turpiter mori.

DEVS.

Deus adiuvans, omnia facit facile.

Deo volente etiam in crate nauiges.

Animus nobis est, in vnoquoque Deus.

Vbiq; est, omnia respicit Deus.

Quod alit me, id ego iudico Deum.

Medicus garrulus laborātī rursus morbo est.
Multorum medicorum visitatio me perdidit.

TEMPVS.

Omnia in tēpore gratiā habent vīndemiata.
Pulchrum cuiusvis temporis nosse modum.
Tempus est multo potentius legibus.
Tempora dissolunt regna.
Tempus sortitus mendicis potest multum.
Multorum tempus sit author.
Multos tempus viros, cum non sunt, facit.
Celerrimē tempus transmutat res.
Occasionem precare assidue propitiā habere.
Quam magna res est parua in tempore data.
Tempus omnia vitæ indicat bene.

PVLCHRITVDO.

Ne facias iudicium, vīdens pulchritudinem,
sed mores.
Quam iucunda pulchritudo, quum habet men-
tem sapientem!

LVCRVM.

Victum compara ex qualibet re, preterquam
ex malis rebus.
Volumus discere omnes, sed non possumus.
Optime, ne lucrum in omnibus tibi proponas.
Velis cogere ex iustis rebus victum.
Mores improbos fuge, & lucrum improbum.
Lucrum improbum ne accipere velis ynquam.

Lu-

Lucrum improbum detrimentum semper ad-
fert.

Parua lucra maiora detrimenta adferunt.
Vbi lucrum, contra naturam seruiendum est.
Lucrum existima lucrum esse si iustum sit.
Turpia lucra calamitates adferunt.

IYDICIVM ET DIVINA
iustitia.

Deferre non licet, & ferre iudicium simul.
Inexpensum ne punias quinquam.
Ducit nomen malos ad pœnas.
Est iustitiæ oculus, qui omnia videt.
Dei pœnas non effugit mortalis.
Te latiturū semper ne putes improbus cū sis.
Acer Dei est oculus ad omnia videndum.

OCCVLTA.

Relictis certis, ne persequare incerta,
Vel ne facias tegendum, vel solus facias.
Suspicio graue est hominibus malum.

FAMES.

Fames summus dolor hominibus est.
Fami enim nullum licet contradicere verbum.
Multorum fames est magistra.

ORATIO.

Vehementius nihil est oratione.
Oratio enim molestia medicamento est sola.
Sermone mihi persuasisti medicamento do-
ctissimo.

Scor-

SENTENT. EX GRÆC.

Seorsum tum dicere multa, & tempestiua oportet.

Viri forma ex verbisprehenditur.

Verbis pensa, verbis qui suadet tibi.

Mærorem beneuola scit curare oratio.

Ratione regitur mortalium vita, sola.

Maximum est ire medicamentum oratio.

Oratio medica est animi affectus.

Verbum intempestiue dictū subuertit vitam.

Iaculatus verbis aliquis, non recipit rursum.

Animi egroti est medicamentum oratio.

MOEROR.

Semper quod tristitiam inferat, elice è vita.

Ergo cognata quadam res est mæror & vita.

Viueresine tristitia mortalem non est facile.

Mærores hominibus pariunt morbos.

Nauigij portus quidem, animi autem tranquillitas portus est vita.

Non est mærore deterius hominibus malum.

Viueresine tristitia, viri est felicitas.

EBRIETAS.

Prestat sobrium esse, quàm multum crapulari.

Multum merum parum cogit sapere.

EVTVRVM.

Mortalis natus, quæ à tergo sunt: nitere respicere.

Manet unumquenque id quod passurus est.

Ne mihi contingat quæ volo, sed quæ sunt utilia

Nemo

LATIN. REDD.

143

Nemo de futuro tuto deliberat.

POENITENTIA.

Pœnitentia est hominibus iudicium.

MODERATIO.

Hominem esse teipsum submone semper.

Velis placere omnibus, non tibi solum.

Si mortalis es, optimè mortalia etiam cogites.

Incomiter saluantibus est quedam gratia.

Aequalis sis omnibus, etiam si opibus præcellas.

Salutis argumentum, placidi mores.

Illud, Nosce teipsum, ubique est utile.

NOVERCA.

Gravius nullum aliud nouerca malum.

IUVENTVS.

Vigor etatis omnino nihil à flore differt.

Memento iuuenis cum sis, quod senex eris alia quando.

Iuuenis cum sis multa utilia discere.

Iuuenem tacere magis quam loqui decet.

Iuuenis cum sis, audire seniores velis.

LEGES.

Res fortis lex est si principem habeat.

Lege omnia fiunt, & indicantur.

Leges sequi patrias pulchrum est.

Vi præsentis nihil potest lex.

Orator improbus leges subuertit.

H O

HOSPITES.

Hospites pauperes ne negligas cum videris.
Peregrinis succurrens paria obtinebis aliquan-
do.

Hospitij curam habe, ne vincaris.

Peregrinis fidis fidelis sis amicus.

Hospitem iniuria nunquam afficies, occasione
nactus.

Peregrino maximè confert modestia.

Peregrinus quum sis, pacatus esto, & bene te-
cum agetur.

Hospitem præferre magis hominibus mos est.

Hospitem tacere melius est, quàm vociferari.

Hospes cum sis, hospites tuos cole.

Peregrinos hospitio suscipe, etenim tu hospes
eris.

Peregrinatio vitam reddit modestiorem.

IUSIURANDUM.

Virorum improborum iusiurandum in aqua
scribe.

Dum, dum peieras, ne te putes latere.

Iusiurandum fuge, vel si iuste iures.

IRACUNDIA.

Homo cum sis, da operam iram ut cohibeas.

Sis ad iram non celer, sed tardus.

Lædit iram animus in iram lapsus.

Vines vitam optimam, si animum cohibeas.

Am-

Animum comprimere, & cupiditatem, opti-
mum est.

Vince iram recta ratione.

Ira multa facere cogit mala.

Nemo cum ira tuto consultat.

Ira amantium paruum viget tempus.

Iram socij & amici vitare ferre.

Fugere semper oportet dominos iratos.

LIBERI.

Spontanea molestia est liberorum procreatio.
Beatum est, filium bonis moribus præditum
alere.

Beatus est qui felix fuit in liberis.

Columna enim domus, filij sunt mares.

amicitiæ maximum vinculum est filiorum
partus.

DOCTRINA.

Possessio est, quæ nulla vi auferri potest, do-
ctrina mortalibus.

Omnes eruditio placidos facit.

Præmium virtutis est, bona institutio.

Respicies, edoctus sum, in aliorum mala.

Litteras discere oportet, & ubi didiceris, præ-
dentem esse.

Duplum quam alij vident, qui litteras didi-
cerunt.

Baculus est eruditio vitæ.

SENTENT. EX GRAEC.

Pulchra est possessio doctrina mortalibus.
 Etiam inter rusticos est doctrinae ratio.
 Pulchrum etiam seni discere vehementer.
 Honorē omnibus affert doctrina mortalibus.
 Qui literas nouit, sit longe prudentior.
 Prudens secum circumsert opes.
 Qui non rapulauit, non eruditur.
 Literarum expers non videt videns.
 Non est doctrina possessio pretiosior.
 Doctorum consuetudine etiam euades doctus.
 Prudentia est, etiam discere quod ignoras.
 Prudentem apud virum primum inuenta est
 ratio.

Doctus non est, qui ad omnia offendit.
 Sapientia diuitiis possessio pretiosior.
 Docto ab homine oportet doctum quippiam
 discere.

Docti tegunt suas iacturas.
 Quam nihil est doctrina, nisi mens adsit.

HORTATIO.

Omnes sumus ad monendum prudentes,
 Nos verò errare non cognoscimus.

PAUPER TAS.

Paupertas ingratos multos facit.
 Honestè pauperem esse pressat, quam impro-
 bē ditescere.
 Temister honestè vinere melius est, quam lau-
 tē malē.

Odi

LATIN. REDD.

145

Odi pauperem diuiti dantem.
 Paupertatem ferre non est cuiusvis, sed viri sa-
 pientis.
 Pauperes otiosos non alit ignauia.
 Paupertas ignobilem, etiam nobilem facit.
 Paupertatem ferre & senectutem est difficile.
 Nullum paupertate grauius est onus.
 Pauperum rationes pondus non habent.

FIDES.

Ne omnia nitariis omnibus credere semper.

AVARITIA.

Mediocritatem sectare, auaritiam fuge.
 Malum maximum est in hominibus auaritia.

OPES.

Possunt diuitie humanos homines reddere.
 Potentia sunt mortalibus opes.
 Inuicidissimum est opes tenere.
 Memineris cum fueris diues, pauperes inuare.
 Si habuerimus nummos, habebimus amicos.
 Ne properes ditescere, ne cito pauper fias.
 Diuitiis fretus, iniusta ne nitari facere.
 Si sis desidiosus, tu diues eris pauper.
 Nullus diues euasit repente iustus cum esset.
 Aurum aperit omnia, vel Orci portas.

CVRIOSITAS.

Curiosè obseruare aliena ne velis mala.
 Multi otium agunt in deterioribus rebus.
 Multa facere, est ubique putidum.

21

SENTEN. EX GRÆC.

Multa facere etiā dolores multos cōplectitur.

IMPROBI.

Vir improbus infelix est, etiā si fœlix sit.

Viri improbi fuge comitatum semper.

Res rationis expertus est improbitas.

Res quæ emendari non potest, est improbitas.

Viri improbi cor non emollitur.

Deformis sum potius, quàm pulcher malus.

Dolosum virum fuge per totam vitam.

Se esse improbum nemo fatetur, etiā si sit.

Mores improbi naturam distorquent.

Dei dedecus est improbos esse fortunatos.

Cum improbis consuetudinem si habeas, tu euā
des improbus.

Mali viri munera vtilitatem non afferunt.

Et viuens malus, & mortuus punitur.

Cum improbo viro nullo pacto iter facias.

Improbis virum nunquā facias tibi amicū.

Corrumpunt bonos mores colloquia praua.

Aiunt pessimos esse improbi bonos.

Bonus improbis non vulneratur verbis.

Quā difficile est bene viuere inter improbos
mores!

Vt omnia commendantur, exceptis malis!

ATTENTIO.

Nisi serues parua, perdes ampliora.

Diligentiā omnia seruiunt.

SILEN-

LATIN. REDD.

146

SILENTIUM.

Linguam maxime vbiq̃ nitere cohibere.

Linguam stultam damnum sequitur.

Paucis iracundum accusa.

Nonnullis silentium est melius quàm loqui.

Res cōtemptibilis, taciturni mores.

Lingua multos in perniciem duxit.

Vel d'c quippiam silētio melius vel silentium
tene.

Multis responsio silentium est.

Lingua, malorum causa est malorum.

Vel tacendum est, vel meliora dicenda.

Melius est acere, quàm loqui quæ nō decet.

Nihil est silentio vtilius.

Silentium aliquando potius sermone.

Non oportet tacere sed loqui, vbi est necesse.

CONSCIENTIA.

Mortalibus omnibus conscientia Deus est.

ARS.

Portus infelicitatis est hominibus ars.

Fortuna artem inuenit, non ars fortunam.

HONOR.

Dū honore afficiuntur, oēs letantur mortales.

AVDACIA.

Te esse animi prestantem statue, non audacē.

Est audere, o amice, viri non sapientis.

Temeritas multis est author malorum.

Multa temere aggeri, in multis errare facit.

t ij

FORTUNA.

Cum sis homo, memineris communis fortuna.
 Constans nihil in vita videtur esse.
 Vbi dederis fortune paruum, accipies magnum.
 Quam non facile assequaris res est fortuna.
 Cum Deo pugnare graue est, & cum fortuna.
 Aliis dat, aliis aufert fortuna.
 Multos miseros crexit fortuna.
 Omnibus sapientibus fauet fortuna.
 Stertunt praesente fortuna res.
 Versat omnia in vita parua fortuna.
 Fortuna, mortalium res, non consilium moderatur.
 Casus meliora quam nos inuit consilia.
 Mortalia omnia mutationes multas habent.
 Tempestas transiit facile in serenitatem.
 Quam varia res est, & fallax fortuna!

INIURIA.

Infelix sis magis, quam maledicus.
 Ensis sauciat corpus, mentem sermo.
 Nihil passus es graue, nisi praeter te fecas.

SANITAS.

Non est sanitate melius quicquam in vita.
 Sanitas, & mens, bona vitae duo sunt.

SUPERBIA.

Superbia nullus fugit poenas.
 Cum fueris felix maxime, ne superbas.

SOMNVS.

Somnus mortis praemeditatio quadam est.

SOMNVS

Somnus est omnibus sanitas vitae.
 Somnus, parua mortis mysteria.
 Somnus est corporis salus.
 Somnus famem, extremum malorum, domat.

TOLERANTIA.

Viri est quae accidunt, generose ferre.
 Fer maiorem, & iacturam fortiter.
 Leniter ferre oportet circumstantes fortunas.
 Vince ratione praesentem calamitatem.
 Nitere fortune ignorantiam facile ferre.
 Facilius est admonere, quam cum quid tibi
 acciderit, tolerare.

Fortiter ferre incommodum oportet generosum.
 Eorum, qui reris potiuntur, discere ferre licetiam.
 Viri sapientis est damnum facile ferre.
 Ferre necesse est mortalium fortunam.

INVIDIA.

Tu pauper effectus dinitibus ne inuide.

AMICI.

Iniquum est molestia afficere amicos vltro.
 Omnibus felicibus lator amicis.
 Ab homine infortunato longe discedunt amici.
 Constans sis, & constanter vtere amicis.
 Oportet amantes fidem, non verba habere.
 In rebus aduersis pecunia melior amicus est.
 Precare habere aliquid, & si habeas, habebis
 amicos.

In rebus aduersis amicos beneficiis affice.

Perinde vt Deum tu amicos colere velis.
 Communes existima amicorum calamitates.
 Arguit amicos tempus, vt aurum ignis.
 Pulchrum nihil in amicos peccare.
 Pulchrum spectaculum est fœlix amicus.
 Malum proferunt fructum mali amici.
 Eū qui te odit, odique amat, vehemēter ama,
 Nimis te amans, non habebis amicum.
 Ne fuge socium in malis constitutum.
 Fœlix quisquis nactus est generosum amicū.
 Nunquam contendas duorum amicorum esse
 iudex.
 Existima fratres veros amicos.
 Nemo est qui non se amet.
 Iræ causa arcana ne vulgaueris amici.
 Nulla est possessio pretiosior amico.
 Nittere amicis non malus esse amicus.
 Multi mense, non veritatis amici.
 Pecunie hominibus conciliant amicos.
 Amicum propter iram in rebus aduersis ne ne-
 gli gas.
 Amicus enim amicum adiuvans sibi laborat.
 Amici mores nosse, non autem oderis.
 Amicus mihi incommodans, nihil ab inimico
 differt.
 Amicos habens, existima thesauros habere.
 Nemo seipso plus amat quenquam.
 Amicitia iustæ possessio est tutissima.

Ami-

Amicum constantem in aduersis ne metuas.

INDUSTRIA.

Re ipsa gnauus sis, non verbis solum.
 Multis laboribus quæ pulchra sūt cōparamus.
 Laborare necesse est eos qui volūt esse fœlices.
 Industrius sis, et vitam comparabis honestam.
 Quam suauē est doctis meminisse laborum!
 Quam multa mortalibus otium affert mala!
 Ipsa te docent vitæ negotia.

PRUDENTIA.

Bonum maximum prudentia est semper.
 Viri forma ex oratione cognoscitur.
 Optimum est omnia nosse honesta.
 Si rectē sentias, in omnibus fœlix eris.
 Semper potissimum est, quod est tutissimum.
 Nonnulli sunt inconsulti fœlices.
 Peritia imperitiam superat.
 Res suavis pater prudentiam loco iræ habens.
 Suauissimum est diuitem prudentem esse.
 Odi sapientem quicumque sibi non est sapiēs.
 Mēte aliquid agitare est potius, quā quiescere.
 Si sis prudens, fuge improbitatem.
 Preceps prudentia odium generat.
 Nemo quod intelligis nouit, quod facis videt.
 Non ubique prudens conuenire videtur.
 Illud, Nihil temerē, ubique est vtile.
 Animi magnum frænum est hominibus mens.
 Quam nihil est eruditio, nisi meus adsit.

t iij

SEN. EX GRAE. IN I.A. RED.
NATVRA.

*Que dedit omnia, etiam recipit natura.
Natura cuiusque generis est patria.
Natura omnes doctrinas superat.
Naturam prauam mutare non est facile.*

TEMPVS.

*Profert in lucem veritatem tempus.
Longa etas calamitates multas habet.
Omnia retegens tempus in lucem fert.
Consiliarius nemo est melior, quam tempus.
Tempore omnia fiunt, & iudicantur.
Tempus iustum vitum arguit solum.
Tempus euerit omnia, & obliuionem inducit.*

MVTVM.

*Postquam accepisti, redde o homo, & accipies
rursum.*

Vsura seruos liberos faciunt.

MENDACIVM.

*Mentiens nemo celat alios multo tempore.
Mendacij calumnia vitam labefacit.
Medacium odit quisquis sapiens est & probus.*

VITUPERIVM.

*Mores iustos mala non attingit oratio.
Opprimat semper calumnia meliora.
Eude laudare et vituperare, hominis est improbi.*

ANIMVS.

Animum exerce in bonis operibus.

FINIS.

149
DE POETICA VIR-
TVTE, ET STVDIO HV-
manitatis impellente ad
bonum.

Antonio Mancinello autore.

ANTONIVS MANCINELLVS
artium & medicine doctori, Philo-
sopho item amplissimo,
Antonio Petrice, S.

POETAS, Veliternorum, &
Latij, prestantissime Doctor,
eloquentiam, bonosque mores
efficere, quam plurimi, et iure
testantur. Vnde Fabius volu-
mine decimo, capite primo: Plurimum dicit O-
ratori conferre Theophrastus lectionem Poë-
tarum, multisque eius iudicium sequuntur, ne-
que immerito. Nanque ab iis, & in rebus spi-
ritus, & in verbis sublimitas, & in affectibus
motus omnis, & in personis decor petitur. Idē
paulo inferius ait, Homerū omnibus eloquētie
partibus exemplum, & ortum dedisse. Strabo
etiam libro primo. Quis Homero prestantior

ad eloquendum? De moribus autem, cum multa, & clara, & digne in eis sententia (ut apparebit) tum ipse Naso testimonium præbet. Is enim de Arte volumine tertio scribit:

Adde, quod insidia sacris à vatribus absunt,
Et facit ad mores ars quoque nostra bonos.
Est Deus in nobis, sunt & commercia cæli,
Sedibus æthereis spiritus ille venit.

Fabius itē in decimo de Alceo poeta ait: Multum & iam moribus confert. Strabo quoque volumine primo, commemorat poeticam ab ineunte nos ætate ad viuendi rationes adducere, mores & affectiones edocere, res gerendas cum iucunditate præcipere: & idcirco Græcorum ciuitates ab ipso primordio eorum liberos in poetica erudisse. Iniuria igitur à quibusdam damnari videntur, præsertim quod à catholica fide remoueat eis inimigantes. Id equidem ego falsum eorundem Poëtarum verbis ostendam. Decem nanque legis præcepta in ipsis reperimus, septem quoque mortalia vitia illos & damnare & prohibere videbimus, plurima item quam optima edocere, quæ & tituli monstrant. Vale patriæ decus.

Datum Calend. Aug. Anno. 1536.

150
DE POETICA VIRTUTE,
& studio humanitatis impellente ad bonum.

POETARVM I AVS.

Tqui sic à summis, eruditissi Cicero, p
misq; hominibus accepimus: Archia.
Cæterarum rerum studia &
doctrina, & præceptis, &
arte constare, Poëtam natura
ipsa valere, & mētis viribus excitari, & quæ
si diuino quodam spiritu inflammari. Quare
suo iure noster ille Ennius sanctos appellat Poë
tas, quod quasi deorū aliquo dono atque mune
re commendati nobis esse videantur. Sit igitur
iudices, sanctū apud vos humanissimos homi
nes hoc Poëta nomen, quod nulla vnaquam bar
baria violauit, Saxa, & solitudines roce re
spondent, Homerū Colophonij ciuē suum esse
dicunt, Chij suum vendicant, Salaminij repe
tunt, Smyrniij verò suum esse confirmant. Cha
rus fuit Aphricano superiori noster Ennius. Ita
que etiam in sepulchro Scipionum putatur esse
cōstitutus. Quid noster hic Magnus, qui cum
virtute fortunam adequauit: nōne Theopha
nem Mitylencū scriptorem rerum suarum in
concione militum ciuitate donauit, & nostri

illi fortes viri, sed rustici, aut milites, dulcedine quadam gloriæ comoti, quasi participes eiusdem laudis magno illud clamore approbaverunt?

Plin. lib. 7. Alexander magnus inter spolia Darii Persarum regis inguentorum serinio capto; quod erat auro gemmisque, ac margaritis pretiosum, varios ejus versus amicis demonstratibus (quādo te debat inguenti bellatorē, & militia sordidū) Imo Hercule, inquit, librorū Homeri custodia datur, ut pretiosissimum humani animi opus quāmaximè diviti opere servaretur. Idem Pindari vatis familiæ penatibusq; insit purcore cum Thebas caperet. Aristotelis philosophi patriam cōdidit, tantæq; rei claritati tam benignum testimonium miscuit. Archilochi poetæ interfectores Apollo arguit Delphus. Sophoclem tragici cothurnis principem defunctum sepeliri Liber pater iussit, obsidentibus mœnia Lacedæmonii: Lysandro eorum rege in quiete sæpius admonito, ut pateretur humili delicias suas: requisivit rex, quis supremū diem Athenis obisset: nec difficulter ex iis quæ Deus significasset, intellexit: pacemque funeri dedit.

Arist. lib. 1. Philomythes, & fabularum amator est alioquin qualiter philosophus, quia fabula ex mirabilibus constituitur. *μυθία* autem fabulor est nobis, *μυθός* fabula.

Strab. li. 1. sapientissimi, qui de poetis quicquam elo cuti

cuti sunt, primam quandam philosophiæ Poeticam esse adserunt.

Antiqui verò Poeticam primā philosophiæ Et inferi. quandā esse perhibent, quæ ab incunte nos ætate ad videndi rationes adducit, quæ mores, quæ affectiones edoceat, quæ res gerendas cum iucunditate precipiat: posteriores verò solum Poetam ipsum sapientē esse asseruerunt. Quāobrem Græcorū civitates ab ipso primordio eorum liberos in Poetica erudierunt, non nude utique voluptatis, sed castæ moderationis gratia.

Nunquid & poetarum auditoribus nihil Et infra. confert ad virtutem, & locorum multorum, & militiæ, & agriculturæ generi existant?

Denique credamus summis oratoribus, qui Fabius veterū poemata, vel ad fidē causarum, vel ad Quint. li. ornamentum eloquentiæ adsumunt. Nam præcipue quidem apud Ciceronem, frequentius tamen apud Asinium etiam, & ceteros qui sunt proximi, vidimus Ennii ac Pacuvii, Lucilii, Terentii, Cæcilii, & aliorum inferi versus, summa non eruditionis modo gratia, sed etiā utilitatis, cum poeticis voluptatibus aures à forensi asperitate respicient: quibus accedit non mediocris utilitas, cum sententiis eorum, velut quibusdam testimoniis quæ proposuere cōsuerunt.

Sententiis quidem Poetarum non orationes Idem li. 5. modo sunt reperta, sed libri etiam Philosopho-

DE VIRTUTE

rum, qui quamquam inferiora omnia præceptis suis, ac literis credunt, & petere tamen auctoritatem à pluribus versibus non fastidierunt.

DE STUDIO HUMANITATIS.

Cicero, pro Archia.

Hæc studia adolescentiam, agunt, sinectutem oblectant, secundus res ornant, adversis profugium atque solatium præbent: delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur.

Aul. Gel. lib. 12. capite. 15.

Qui verba Latina fecerunt, humanitatem appellarunt id propemodum, quod Greci πᾶσι καὶ ἁπᾶσι vocant, nos eruditionem, institutionem, que in bonas artes dicimus, quas qui sincerius cupiunt, appetuntque, si sunt vel maxime humanissimi. Huius enim scientiæ cura, & disciplina ex universis animantibus vni homini data est: Idcirco humanitas appellata est: utque Cicero pro Archia inquit, Omnes artes quæ ad humanitatem pertinent, habent quoddam commune vinculum, & quasi cognitione quadam inter se continentur.

VNUM DEVM PATREM

omnipotentem, creatorem celi & terræ, omniumque rectorem.

Virg. lib. 10. Aen. Tum pater omnipotens, rerum cui summa potestas, In sit.

POETICA.

182

O pater, ô hominû, diuûmq; æterna potestas.

Ipse deum sibi me claro demittit olympo Idem 4.

Regnator, cælû & terras qui numine torquet. Aeneid.

Iuppiter omnipotens, rerûq; æterna potestas, Hom. 3. 11.

Cæla tuo qui regna pater sub numine torquet

Iure igitur genitor; deum, rectorq; vocatur. Ovi. 2. Tri.

Iure capax mundus nil lene maius habet.

Innumeros quidem credere, videlicet deos, Plin. lib. 2.

atque etiam ex virtutibus ritisque hominû, natu. hist.

ut pudicitiam, concordiam, mentem, spem, honorem, clementiam, fidem, aut ut (Democrito placuit) duos omnino, pœnam & beneficium,

maiores ad secundam accedit.

DEVM ESSE VBIQUE.

Ab Ioue principium Musæ, Iouis oîa plena. Vir. Egl. 3. Ille colit terras.

Iuppiter est quodcumque vides, quocumque Lucanus. moueris.

Spiritus intus alit, totûmq; infusa per artus Vir. 6. Aen. Mens agitat molem.

Ipse enim est spiritus, sine quo nihil mouetur aut regitur.

DEVM ESSE OMNIBVS

equum.

Idem 10.

Rex Iuppiter omnibus idem.

Aen.

Deus æquus utrunque

Home. 20

Respicit.

Iliad.

Mite, & cognatum homini Deus.

Sill. lib. 4.

DE VIRTUTE

DEVM GAVDERE FIDE

Acontius
Ouidia.
Non boue mactato caelestia numina gaudent,
Sed, quae praestanda est, & siue teste, fide.

DEVM GAVDERE SOLA

Ouid. 3. de
Ponto.
etiam voluntate.

Vt desint vires, tamē est laudanda volūtas:
Hac ego contentos auguror esse deos.

Hec facit ut pauper veniat quoque gratus
ad aras,

Et placeat caso non minus agna boue.
Nec quae de parua pauper diis libat acerra

Thura, minus grandi quā data lance, valet.
DEVM COLENDVM ET

non spernendum.

Virgil. 1.
Georg.
In primis venerare deos.

Nemo autē poetas debet arguere, quod deos
aut diuos dicant. Eo nanque modo accipiunt

illi, quo & Romana ecclesia. Legimus enim:
Quoniam tu dominus altissimus super omnē

terram, nimis exaltatus es super omnes deos,
id est, angelos sanctos, qui dicuntur dii partici-

pativē. Daniel. 2. Exceptis diis, quorum nō est
cum hominibus conuersatio. Ita Nicolaus de

Lyra exposuit. Diuus etiā Cyprianus ait: Deos
enim plures esse participatione nemo negat.

Idē Aen. 6
Home. 4.
Ili.
Disce iustitia moniti, & non tenere diuos.
Contemni numen Olympi
Haud īpune sinūt superi scelera ī pia, quāquā

Distu-

POETICA.

133

Distulerint: culpas hominū graviora morantur
Supplicia.

Dignus honos superūm.

Ibo equidem: neq; enim contemnere fas est Idē 24. Il.
Iussit Iouis.

Ibidem.

Nam vereor mandata Iouis.

DE BLASPHEMIA.

Ibidem.

Nec nos insane meditantis iurgia linguae

Impia in aduersos soluimus ora deos.

Tibullus.

CHRISTVM VENISSE.

ē cælo, & virginem.

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo,

Iam redit & virgo, redeunt Saturnia regna,

Iam noua progenies cælo demittitur alto.

Virg. ē Si
byl. dictis

NE IURES VANE

Aeglo. 4.

per eum.

Tantum periuria vita.

Ou. 18. ep

Non bene conducti vendunt periuria testes.

Ou. 1. Am.

FIDEM SERVANDAM.

Nec violasse fidē tentatibus aequora prodest,

Dido Oui-

Perfidiae pœnas exigit ille locus.

diana.

Reddite depositū, pietas sua fœdera seruet,

Ouid. in 3.

Fraus absit, rancas cadis habete manus.

Artis.

Nec rumpite fœdera pacis,

Silius li. 2.

Nec regnis postferre fidem.

SABBATHA SANCTIFICES.

Luce sacra requiescat humus, requiescat a-

Tibu. li. 1.

rator.

Eleg. 2.

Et graue suspensio vomere cesset opus.

Omnia sunt operata Deo, non audeat vlla

Lanificam pensis imposuisse manum.

Ille petit veniā, quoties non abstinet vxor

Concubitu, sacris, obseruandisque diebus.

NATALI DIE SACRO ET

orandū & sacrificandū.

Tibul. li. 2. Dicamus bona verba, venit natalis ad oras,

epist. 2. Quisquis ades, lingua vir, mulierque fauē.

Vrantur pia thura focis, vrantur odores,

Quos tener è terra diuine mittit Arabs.

CASTA PLACERE DEO.

& Superis.

Idem li. 1. Vos quoque abesse procul inbeo, discedat ab

epist. 2. aris

Cui tulit hesterni gaudia nocte Venus.

Castra placēt superis, pura cum veste venite,

Et manibus puris sumite fontis aquam.

Virg. 3. Hac casti maneant in religione nepotes.

Aeneid. HABEAS IN HONORE

parentes.

Idem 2. Eia age chare pater ceruici i'ponere nostre.

Aeneid. Ipse subibo humeris, nec me labor ille gra-
uabit.

Quo res cunq; cadēt, nū & cōmune pericliū.

Vna salus ambobus erit.

Ascanium, Anchisemque patrem, Teuchrōsque
penates.

Commendo sociis.

Vnum oro, genitrix Priami de gente vetusta Idem in 9.

Est mihi, quam miseram tenuit nō illa tellus

Mecum excedentem, non mania regis Aestae:

Hanc ego nunc ignaram huius quodcunque

periculi est,

Inq; salutatam linquo (vox, & tua testis

Dextra) quod nequeā lachrymas pferre parētis

At tu oro, solare iuopem, & succurre, relictæ.

Hæc sine me spem ferre tui, hac audentior ibo

In casus omnes.

NON OCCISOR ERIS.

Respice quid moneant leges, quid curia mō Iun. Sa. 8.
det,

Pramia quanta bonos manent.

Ab nimium faciles, qui tristia crimina cadis Ou. 2. Fas.

Fluminea tolli posse putatis aqua.

Cadūmq; feros euertite ritus.

Vacuas cadis habete manus.

Silius 4.

Oui. in 3.

NON FUR.

Artis.

Me nemo ministro Fur erit.

Iun. Sa. 3.

NON MOECHVS.

Nil dictu scdum, visiq; hæc limina tægat, Idē Sa. 14.

Intra quæ puer est, procul hinc procul inde
puelle

Lenonum, & cantus pernoctantis parasui.

Maxima debetur puero reuerentia, si quid

Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos.

DE VIRTUTE.

- Ti. 3. eph. 3.* Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
On. in art. Ah pereat, didicit fallere si qua virum.
Tibullus. Odi concubitus qui non vtrique resoluunt,
 Hoc est cur pueri tangar amore minus.
Ovid. O fuge te tenere puerorum credere turbe:
 Nam causam iusti semper amoris habent.
 Decepta est opera nulla puella mea.

NON TESTIS

iniqus.

- Iuu. Sa. 8.* Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem.
 Integer ambigue si quando citabere testis
 Incertæq; rei, Phalaris licet imperet ut sis
 Falsus, & admoto dicet periuria tauris: &c.

NON VLLIVS NVPTAM

cupias.

- Oni. lib. 3.* Nupta virum timeat, rata sit custodia naptæ:
Artis. Hoc decet, hoc leges, iusque, pudorq; iubet.
Iuu. Sa. 4. Nemo malo felix, minime corruptor, & idē
 Incestus, cum quo nuper vittata iacebat
 Sanguine adhuc viuo terra subitura sacerdos.
On. 2. Tri. Sed neq; me nupte didicerunt furta magistro.
Home. 22. Coniunx crepta marito
lli. Tanti causa mali, & belli reddetur origo
 Tyndaris, & quicquid cū pellice vexit adulter.
Ovid. 1. de Nil mihi cum nupta, Thais in arte mea est.
Rem. DE SUPERBIA, ET VANA

gloria.

- Iuu. Sa. 13* Vixitrix fortune sapientia, dicimus autem

Hos

POETICA.

155

Hos quoq; felices, qui ferre incommoda vite,
 Nec iactare ingum vita didicere magistra.

Procul abisti gloria vulgi.

Tibi, circa
finem.

DE AVARITIA.

Non propter vitā faciūt patrimonia quiddā, *Iuu. Sa. 12*
 Sed vitio caci propter patrimonia viuunt.

Sed quæ reuerentia legum?

Idē. Sa. 14

Quis metus, aut pudor est inquam properan-
 tis avari?

Mensura tamen quæ

Sufficiant census, si quis me consulat, edam:
 In quantum suis, atq; fames, & frigora possunt,
 Quantum Epicure tibi paruis suffecit in hortis,
 Quantum Socratici ceperunt ante penates:
 Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicet.
 Crescit amor nancti, quantum ipsa pecunia
 crescit.

Nedūmque

Idē Sat. 8.

Pone & auaritie, miserere inopum sociorum. *Ouid. lib. 1.*

Tempore creuit amor, qui nūc est summus, Fast,
 habendi,

Vix ultra quō iam progrediatur habet.

Creuerunt & opes, & opum furiosa libido:

Et cū possideant plurima, plura petunt.

In pretio pretium nūc est, dat census honores,

Census amicitias, pauper ubique iacet.

Quid enim fœdus auaritia? quid imma- *Cice. 1. de*
 nis libidine? *Leg.*

r iij

Qui. lib. 1. Turpe reos empta miseros defendere lingua:
de Amos. Quod faciat magnas turpe tribunal opes.

DE LUXURIA.

Tib. epist. Quid queror infelix? turpes discedite cure.
7. lib. 3. Ad mala quisque animum referet sua, po-
net amorem.

Quid. lib. 2. Nec minus cruccas aptum est vitare salaces,
de Rem. Et quicquid Veneri corpora nostra parat.
Vtilius sumas acuentes lumina rutas.

Idem 9. Et quicquid, Veneri corpora nostra negat.
Meta. Quo feror? obscenae procul hinc discedite
flammae.

Se. in Hip. Compesce amoris impij flammam precor.
Idem in Totū per orbem maximum est exortū malū
Octau. Luxuria, pestis blanda.

Claudin. Luxuries predulce malū, quae dedita semp
Corporis arbitriū hebetat caligine sensus.

Tullius in Refrenet primū libidines, spernat volu-
p. paradox. ptates, iracundiam teneat, coercet auar-
ritiam, ceteras animi labes repellat.

DE IRA.

Iuu. Sa. 8. Expectata diu tandem provincia cum te
Reclorem accipiet, pone ire frenā, modūq;
Pone & auaritia, miserere inopum sociorum.

Homer. 8. Procul hinc procul ira recedat,
Iliados. Quae turbat sapientem hominem, cum saepe
per artus

Humanos sumi surgit crescentis ad instar
Pessima.

Pessima.

Iurgia iam cessent, mox est mulieribus iste, I dem 20.
Cum rixas acunt, & se clamore soluto Iliad.

Extra tecta ferūt, & verba minātia iaculant.
Ira Thyestem exitio graui.

Srauere, & altis vrbibus vltima
Stere causa cur perirent

Finditus, imprimeretquet muris
Hstile aratrum exercitus insolens.

Sel nunquā dederis spatiosum tēpus in iram: Ou. 1. Am.
Sepe simultates ira morata facit.

DE GVLA.

Interea gustus elementa per omnia querūt Iuu. Sa. 11.
Nunquā animo pretiis obstantibus, interius si

Atterdas, magni illa iuuant, quae plaris emūtur
Nec nullum cupias, cum sit tibi gobio tantum

In laulis. Quis enim te deficiente crumena,
Et crescente gula manet exitus, ere paterno

Ac reus mersis in ventre?
Tale: ergo cibi, qualis domus, atque supellex.

DE INVIDIA.

Vin sine inuidia. Ou. 3. Tri.
Nil opus inuidia est, procul absit gloria vulgi. Tib. cir. 51.

Neque enim ego, ut multi, inuidio aliu bonū Plin. lib. 1.
num quo ipse careo.

Est enim huius seculi labes quaedam & ma Cíc pro L.
cula, virtuti inuidere.

DE ACCEDIA.

Non erat hac facie miserabilior Crepereius Iuu. Sa. 6.
v iij

DE VIRTUTE

Polio, qui triplicem vsurā prestare paratus,
Circuit, & satuos non inuenit. vnde repente
Tot rugē? cerē modico contentus agebas
Vernā equitem, cōiūna ioco mordente facetus,
Et salibus vehemens intra pomēria natis.
Omnia nunc coīra, vultus grauis, horrida sic
Sylua Come, nullus tota mitor incute.

VOTA ET PRECES AGENDA.

Cēssas in vota precēsque

Virg. lib. 6 Tros ait, Aenea, cessas?

Aen. Flectitur iratus voce rogante Deus.

O. 1. de ar. Sape louem vidi, cum itā sua mittere vellet

Idē 5. Fa. Fulmina, Thure dato sustinuisse manum.

POENITENTIAM INVAR.

Oui. lib. 1. Sape leuant pēnas, ereptiq; lumina reidūt,

de Ponto. Cū bene peccati pēnituisse vident.

Senec. in Quem pēnitet peccasse, pēne est innocens

Thy. NON CREDENDVM CANTIBVS.

Ouid. 1. de Deme veneficiis, carminibūque fidem.

Rem. am. Testor chara deos, & te germana tuūque

Dido. Mā. Dulce caput, magicis imitāt accingier artes.

tua. SOLAM PECCANDI VOLVN-

tatem haberi pro facti crimine.

Iuu. Sa. 13. Has patitur pēnas sola peccandi volūtas.

Virg. in 6. Nam scelus intra se tacitū qui cogitat vllum,

Aeneosidem Facti crimen habet.

docet esse Ausi omnes immane nefas, ausq; potiti. etc.

in tartaro. FESTA LUCE NON ESSE

rendendum, emendū re.

Qua

PORTICA.

157

Que tā festa dies, vt censet prodere furem? Iuu. Sa. 13.

Perfidiam? fraudes? atq; omni ex crimine lucrū

Quasitū, & partos gladio, vel pyxide nūmos?

VINDICTAM QVAERI

non debere.

Quippe minuti

Ibidem.

Sēper, et infirmī animi cuxigūque voluptas,

Vltio. continuo sic collige, quod vindicta

Nemo magis gaudet, quam famina.

ANIMAS IMMORTALES ESSE

Morte carent anima.

Ous. Me.

Et vt mundum ex quadam parte mortalem Tul. 6. de

ipse Deus eternus, sic fragile corpus ani-

mus sempiternus mouet.

An dubium est habitare Deum sub pectore Man. li. 4.

nostro,

In cælūque redire animas, cælōque venire?

Mortem aliquid vltra est vita.

Sei. Thy.

INFERNUM ESSE MA-

lorum pēnam.

Virgil. 6.

Hac iter Elysum nobis: at leua malorum

Aen.

Exercet pēnas, & ad impia tartara mittit.

Gnosius hec Rhadamanthus habet durissima

regna,

Castigatque, audique dolos, subigitq; fateri,

Que quis apud superos furto latatus inani

Distulit in seram commissi piacula mortem.

Hic, quibus iniussu fratres dum vita manebat,

Pulsatusve parens, & fraus innexa clienti,

Aut qui diuitiis soli incubere repertis,
Nec paritē posuere suis, quæ maxima turba est.
Quique ob adulterium cæsi, quiq; arma securi
Impia, nec veriti dominorum fallere dextras,
Inclusi pœnas, &c.

Vendidit hic auro patriam, dominumque po-
tentem

Imposuit, fixit leges pretio, atque refixit.
Hic thalamū inuasit natæ, vetitōsq; hymenæos,
Aus omnes immane nefas, ausoque potiti.
Ergo exercentur pœnis, veterumque malorum
Supplicia expendant, aliis panduntur inanes
Suspensæ ad ventos, aliis sub gurgite vasto
Infectum eluitur scelus, aut exurit igni.

Se. Tra. I. Certus inclusos tenet locus nocentes.

PVNIRI POST MORTEM,
qui non purgarint scelus.

Virgil. 6. Gnossus hac Rhadamantibus habet duris-
Aen. sima regna,

Castigatque, auditque dolos, subigitq; fateri:
Que quis apud superos furto letatus inani
Disiulit in seram commissa piacula mortem.

Cicer. pro Et pœnam semper ante oculos versari pu-
Milo. tent, qui peccauerint.

PARADISVM, SEV BEA-
torum locum inuiri.

Vir. AE. 6. Deuenere locos letos, & amœna vireta
Fortunatorum nemorum, sedesque beatas.

Hic

Hic manus ob patriam pugnando vulnera
passi,

Quique sacerdotes casti dum vita manebat,
Quique pij vates, & Phæbo digna locuti,
Immentes aut qui vitam excoluere per artes,
Quique sui memores alios fecere merendo.

IMPIVM DISPLICERE DEO.

Pone deos, & quæ tangendo sacra profanas, Virgil. 6.
Non bene cælestes impia dextra colit. Aen.

Nec facta impia fallacium hominum cœlicolis Dido Oni-
placeant. dian.

Vt fert fama, impios supplicia vinculis
Sæua perpetuis domant. Catullus.
Se. Tra. I.

QVID ORANDVM A DEO.

Orandū est, vt sit mens sana in corpore sano. Ju. Sa. 10.
Fortē posse animū, & mortis terrore carētem,
Qui spatium vitæ extremum inter munera
ponat

Natura, qui ferre queat quosunque labores.
Nesciat inisci, cupiat nihil, & potiores
Herculis ærumnas credat, seuosque labores
Et Venere, & cœnis, & plumis Sardanapali.
Permitte ipsi expendere numinibus, quid
Conueniat nobis, rebusque sit vtile nostris.
Nā pro iocundis aptissima quæque dabūt dij.
Charior est illis homo quàm sibi, nos animorū
Impulsu, & cæca, magnæque cupidine ducti
Cōiugium petimus, patrūque vxorū: at illis
Notum qui pueri, qualisque futura sit vxor.

DE VIRTUTE.

Iusta ite precati

Sil. lib. 4. Thure pio, cadumque feros auerite ritus.

IRA DEI QUID POSSIT.

On. 5. Tri. Plus valet humanis viribus ira Dei.

Horat. 5. Dura quidem res est mortalibus ira Deorum.

Ilia. VENENA NON DANDA,
nec scelera cogitanda.

Nec mea mortiferis infecit pocula succis

Dextera, nec quiquam certa venena dedit:

Tib. Epist. Nec nos sacrilegi templis amouimus, agros,

4. lib. 3. Nec cor sollicitant facta nefanda meum.

Idem Epi. Quid quætor infelix? turpes discite curæ.

7. lib. 3. CULTVM HONESTVM FORE.

Phedra Sine prout à nobis iuuenes, vt scemina, copti:

Ouidian. Fine coli modico forma virilis amat.

Ouid. li. 1. Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos,

de Arte. Nec tua mordaci pumice crura terras.

Forma viros neglecta decet.

QVALES ESSE OPORTEAT.

Iuu. Sa. 8. Malo pater tibi sit Therfites, dummod tu sis

Aeacide similis, Vulcanique arma capeffas,

Quam te Therfite similem producat Achilles

Idè Sa. 1. ALEAM EVGIENDAM.

Et quando vberior vitiorum copias quando

Maiores auaritia patuit sinu? alea quando

Hos animos? neq; enim loculis comitatibus itur

Ad casum tabule posita sed luditur arca.

Prelia quanta illic dispensatore videbis

Armigero: simplexne furor sestertia centum

Per.

POETICA.

159

Perdere? & horrenti tunica non reddere seruo?

Si dānosa senē iuuet alea ludit & heres. Idè. Sa. 14

Disce bonas artes, moneo, Romana inuentus.

Sit procul omne nefas, vt ameris amabilis esto. O. 1. de Ar.

NON ESSE PVBLI= Idem. 2. de

canda malefacta. Arte.

Crede mihi, bene quid latuit, bene vixit, & Idè. 3. Tri.
intra

Fortunam debet quisque manere suam.

Alium silere quod voles, prius sile. Se. in Hip.

Quis furor est quæ nocte latet in luce fateri? Ouid. 3. de

Et quæ clām facias facta referre palām? Amorib.

Nec peccata refer. Idem. 2. de

SACRA NON TANGEN= Rem.

da à prophanis.

Tu genitor cape sacra manu, patriosq; pena= Virgil. 2.

Me bello ex tūto digressū, & cede recenti (tes, Aen.

Attrectare nefas, donec me flumine riuo

Abluero.

Pone deos, & quæ tāgēdo sacra prophanas, Dido Oui=

Non bene caelestes impia dextra colit. dian.

NON ESSE FACINVS,

legere versus molles

Non tamen est facinus molles enoluere ver= On. 2. Tri.
sus,

Multa licet castē non facienda legant.

Nam castum esse decet pium poetam Catullus.

Ipsū, versiculos nihil necesse est.

DE VIRTUTE

QVARE MORTALIVM QVI
dam à Dei cultu abhorrent.

Omnibus in terris, que sunt à Gadibus
vsque

Auroram, & Gangem, pauci dignoscere possunt
Vera bona, atque illis multum diuersa, remota
Erroris nebula, quid enim ratione timemus,
Aut cupimus?

Idē S. 4. 13. Rari quippe boni, numero vix sunt totidem
quot

Thebarum porte vel dinitis ostia Nili.
Sunt qui in fortuna in casibus omnia ponant,
Et nullo credunt mundum rectore moueri,
Natura volente rices & lucis & anni,
Atq; ideo intrepidi quæcūque altaria tangūt,
Est alius metuens, ne crimen pena sequatur,
Hic putat esse deos, & peierat, atq; ita secum,
Decernat quodcumque volet de corpore nostra
Isis, & irato seriat mea lumina sistro,
Dummodo vel cæcus teneam, quod abnego,
nummos,

Vi sit magna, tamē certē lenta ira deorum est.

Silius 4. Heu prima scelerū cause mortalibus ægris
Naturam nescire deū, iusta ite precati
Thure pio, cædūque feros auertite ritus.
Mite & cognatum est homini Deus.

F I N I S.

*Ex libris
R. mar.*

Deusto

